

«Προχωρώντας μπροστά...»

ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Οδηγίες – Προτάσεις για την αξιοποίηση του Εκπαιδευτικού Υλικού του Πολύχρωμου Σχολείου «Προχωρώντας μπροστά»	σελ. 2
Παιδαγωγικό και Επιστημονικό Πλαίσιο – Μεθοδολογία του Εκπαιδευτικού Προγράμματος του Πολύχρωμου Σχολείου «Προχωρώντας μπροστά»	σελ. 25
Βασικοί κανόνες συνύπαρξης – Οδηγίες	σελ. 35
Η διεθνής σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού με απλά λόγια	σελ. 37
Κάρτες Δικαιωμάτων σχετικά με το σώμα, το φύλο και τις σχέσεις	σελ. 43
Λεξιλόγιο για τη σεξουαλική ποικιλομορφία	σελ. 51
Φύλο και ερωτικός-σεξουαλικός προσανατολισμός	σελ. 59
Μύθοι και πραγματικότητες για τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα	σελ. 70
Σενάρια	σελ. 78
Αποσπάσματα από άρθρα	σελ. 86
Κόμιξ-επιλογή	σελ. 94
Κόμιξ «Ανεξαρτήτως αποτελέσματος»	σελ. 102
Εικόνες – Σκίτσα – Memes	σελ. 109
Πειράγματα – Εκφοβισμός – Διακρίσεις	σελ. 129
Εγχειρίδιο Εκπαιδευτικών για μια συμπεριληπτική εκπαίδευση	σελ. 133
Κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση πρακτικών ζητημάτων που προκύπτουν στη σχολική ζωή	σελ. 147
Εξάλειψη των διακρίσεων σε βάρος παιδιών και γονέων που βασίζονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή/και την ταυτότητα φύλου	σελ. 160
Οδηγός Coming Out για ΛΟΑ άτομα	σελ. 167
Οδηγός Coming Out για τρανς άτομα	σελ. 184
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	σελ. 204
Οδηγός για Ίντερσεξ-Υπερασπίζοντας τα δικαιώματα των ίντερσεξ ατόμων	
Ίντερσεξ άτομα	
Δείκτης συμπερίληψης των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων στην εκπαίδευση	

Οδηγίες – Προτάσεις για την αξιοποίηση του Εκπαιδευτικού Υλικού του Πολύχρωμου Σχολείου «Προχωρώντας μπροστά»

Το εκπαιδευτικό υλικό του Πολύχρωμου Σχολείου αποτελείται από:

A. Εργαστήρια

B. Υποστηρικτικό Υλικό – Οδηγούς

(Παρακάτω θα βρείτε αναλυτική περιγραφή)

Εισαγωγή

Η σημερινή πραγματικότητα διαμορφώνει ένα νέο πλαίσιο μορφωτικών και κοινωνικών αναγκών για το κάθε άτομο. Στο νέο αυτό περιβάλλον που διαμορφώνεται, θεωρείται αναγκαία η υιοθέτηση προτύπων συμπεριφοράς που χαρακτηρίζονται από σεβασμό στις πνευματικές και ανθρωπιστικές αξίες μέσω της ευαισθητοποίησης σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της διασφάλισης της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Η παροχή ίσων ευκαιριών και δυνατοτήτων μάθησης αποτελεί βασική αρχή της δημοκρατικής κοινωνίας, ώστε το εκπαιδευτικό σύστημα να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία άμβλυνσης των κοινωνικών ανισοτήτων.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι απαραίτητα για την πλήρη ανάπτυξη των ατόμων και των κοινοτήτων. Οι εκπαιδευτικοί έχουν σημαντικό ρόλο στη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού και ασφαλούς εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. Χρειάζεται να είναι ενημερωμένοι/-ες και να κατανοούν επαρκώς τις διεθνείς και εθνικές πολιτικές και συμφωνίες για τα ανθρώπινα δικαιώματα και να λειτουργούν με επαγγελματισμό ως προς την τήρησή

τους. Η κατανόηση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αποσκοπεί στην ενεργή διεκδίκηση τους και στη συνειδητοποίηση της ανάγκης προστασίας κάποιων ομάδων που αποτελούν μειονότητες. (Ποια παιδιά είναι αποκλεισμένα; Ποια παιδιά δεν απολαμβάνουν όλα τα δικαιώματά τους; Ποια δικαιώματα παραβιάζονται όσον αφορά τις/τους ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητριες/-τές;)

Η ισότητα στην παρεχόμενη σχολική εκπαίδευση πρέπει να εξασφαλίζεται για όλους τους/τις μαθητές/-τριες και ιδιαίτερα για αυτούς/-ές που ανήκουν σε «μειονότητες», ώστε να προστατεύονται από τον κοινωνικό αποκλεισμό και την ανεργία. Η ανισότητα στη σχολική αίθουσα αποτρέπει την έκφραση των μαθητριών/-θητών, εμποδίζοντας την ενεργό συμμετοχή και καλλιεργώντας δυσλειτουργικές σχέσεις με τις/τους συνομηλίκους, το σχολικό προσωπικό και την οικογένεια. Επιπρόσθετα, ο κοινωνικός αποκλεισμός των νέων ανθρώπων μέσα στο σχολικό περιβάλλον συμβάλλει και σε μια γενική αίσθηση κοινωνικού αποκλεισμού και στην ευρύτερη κοινότητα, εκτός του σχολείου.

Ωστόσο, οι ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητές/-τριες υφίστανται διακρίσεις, εκφοβισμό, σωματικές επιθέσεις και κοινωνικό αποκλεισμό παντού στην Ε.Ε, καταστάσεις που μετατρέπουν τη ζωή των παιδιών αυτών σε εφιάλτη περιορίζοντας τις δυνατότητές τους για μάθηση. Στο σχολείο επίσης, πολλά παιδιά που δεν είναι ΛΟΑΤΚΙ, αλλά τα εξωτερικά χαρακτηριστικά ή/και η συμπεριφορά τους δεν εναρμονίζεται με τα έμφυλα στερεότυπα, επίσης υφίστανται ομοφοβικό σχολικό εκφοβισμό. Επιπροσθέτως, το να είσαι ΛΟΑΤΚΙ+ δεν αυξάνει από μόνο του τον κίνδυνο κακής ψυχικής υγείας. Η εμπειρία του εκφοβισμού, της απόρριψης ή της παρενόχλησης λόγω αυτής της ιδιότητας είναι που οδηγεί σε υψηλότερα επίπεδα αυτοτραυματισμού και απόπειρας αυτοκτονίας. Ο ομοφοβικός και τρανσφοβικός εκφοβισμός έχει αντίκτυπο στα θύματα, στους δράστες, στους παρατηρητές και στο σχολείο στο οποίο λαμβάνει χώρα, και έχει σοβαρές επιπτώσεις στην εκπαίδευση. Αποτελεί επίσης, παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς αποτελεί μια μορφή διακρίσεων και αποκλεισμού, και επειδή παραβιάζει την αρχή του ασφαλούς, συμπεριληπτικού σχολείου για όλα τα παιδιά.

Για όλους αυτούς τους λόγους, πολυάριθμοι οργανισμοί των Ηνωμένων Εθνών, όσο και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχουν ξεκάθαρα διατυπώσει τη θέση ότι οι μείζονες συμβάσεις, Ευρωπαϊκές και Διεθνείς, έχουν εφαρμογή για όλους τους ανθρώπους ισότιμα και δίχως διακρίσεις με βάση οποιαδήποτε ιδιότητα, συμπεριλαμβανομένου του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου και των χαρακτηριστικών φύλου.

Το **Πολύχρωμο Σχολείο** προτείνει στις/στους εκπαιδευτικούς εκπαιδευτικό πρόγραμμα το οποίο μέσω της καλλιέργειας πνεύματος συνεργασίας και συλλογικότητας,

εξυπηρετεί τους παρακάτω βασικούς **στόχους** οι οποίοι εναρμονίζονται με πολλούς από τους κοινούς στόχους του Προγράμματος Σπουδών:

- Υπεράσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού και υπεράσπιση των δικαιωμάτων των γυναικών και των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, οι οποίες αποτελούν ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.
- Αλληλοσεβασμός και διαφορετικότητα
- Πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας και του σχολικού εκφοβισμού
- Συμπεριληπτική σχολική κοινότητα.
- Προαγωγή της δημόσιας και ατομικής σεξουαλικής υγείας, καθώς και του ευ ζην όλων των μαθητών/-τριών.

Το σχολείο πρέπει να αποτελεί χώρο υποδειγματικής εφαρμογής των αρχών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως είναι ο σεβασμός στον άλλο, η διασφάλιση της αξιοπρέπειας του κάθε ατόμου, η ελευθερία από κάθε μορφής διάκριση, η ελευθερία σκέψης και έκφρασης, η συμμετοχή και η συνεργασία.

Η στοχοθεσία των Εργαστηρίων έχει προσδιοριστεί βάσει των λεγόμενων δεξιοτήτων του 21ου αιώνα: δεξιότητες της ζωής (life skills), ήπιες δεξιότητες (soft skills) και δεξιότητες τεχνολογίας και επιστήμης. Ενδεικτικά, κάποιες από τις σύγχρονες δεξιότητες που καλλιεργούνται είναι η κριτική σκέψη, η δημιουργικότητα, η συνεργασία, η επικοινωνία, η ευελιξία και η προσαρμοστικότητα, η ενσυναίσθηση και οι κοινωνικές δεξιότητες, η επίλυση προβλημάτων και ο ψηφιακός γραμματισμός.

Πιο αναλυτικά, οι δεξιότητες που καλλιεργούνται από τα Εργαστήρια που προτείνονται μπορούν να κατηγοριοποιηθούν στους ακόλουθους 4 εργαστηριακούς κύκλους δεξιοτήτων:

1. Δεξιότητες Μάθησης

- Κριτική σκέψη (Critical thinking)
- Επικοινωνία (Communication)
- Συνεργασία (Collaboration)
- Δημιουργικότητα (Creativity)

2. Δεξιότητες Ζωής

- Αυτομέριμνα
- Κοινωνικές Δεξιότητες
- Πολιτειότητα

- Ενσυναίσθηση και ευαισθησία
- Προσαρμοστικότητα
- Ανθεκτικότητα
- Υπευθυνότητα
- Πρωτοβουλία
- Οργανωτική ικανότητα
- Προγραμματισμός, Παραγωγικότητα

3. ΜΠΤ: Δεξιότητες της τεχνολογίας και της επιστήμης

- Πληροφορικός γραμματισμός (ICT literacy)
- Ψηφιακός γραμματισμός (digital literacy)
- Γραμματισμός στα μέσα (media literacy),
- Τεχνολογικός γραμματισμός (technology literacy)
- Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες
- Ασφαλής πλοήγηση στο διαδίκτυο (αντιμετώπιση phishing, cyberbullying, κ.ά.)
- Δεξιότητες δημιουργίας και διαμοιρασμού ψηφιακών δημιουργημάτων
- Συνδυαστικές δεξιότητες ψηφιακής τεχνολογίας, επικοινωνίας και συνεργασίας
- Δεξιότητες ανάλυσης και παραγωγής περιεχομένου σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα
- Δεξιότητες διεπιστημονικής και διαθεματικής χρήσης των νέων τεχνολογιών

4. Δεξιότητες του νου

- Στρατηγική σκέψη
- Επίλυση προβλημάτων
- Μελέτη περιπτώσεων (case studies)
- Κατασκευές
- Πλάγια σκέψη

Το παρόν υλικό συντάχτηκε σύμφωνα με τη *Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού*, η οποία ορίζει ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και να διασφαλίζεται το «καλύτερο προς το συμφέρον του παιδιού», τις *Κατευθυντήριες Γραμμές της Παγκόσμιας και Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Στρατηγικής για τη Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (Π.Ο.Υ.)* και τον *Διεθνή Τεχνικό Οδηγό για τη Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση*, σε συνάρτηση με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης με σκοπό την προαγωγή της υγείας, της ποιοτικής εκπαίδευσης και της ισότητας των φύλων (UNESCO, Ιανουάριος 2018). Επίσης, είναι πλήρως εναρμονισμένα με το *Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό* του Συμβουλίου της Ευρώπης (Competences for Democratic Culture, Council of Europe).

Το περιεχόμενο των Εργαστηρίων είναι εναρμονισμένο και αναφέρεται στις 5 πρώτες από τις 8 Θεματικές Ενότητες της Συμπεριληπτικής Σεξουαλικής Εκπαίδευσης (Comprehensive Sexuality Education – CSE), του Διεθνή Τεχνικού Οδηγού για τη Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση της UNESCO.

Πιο συγκεκριμένα: 1. Διαπροσωπικές σχέσεις, 2. Αξίες, Δικαιώματα, Πολιτισμός και Σεξουαλικότητα, 3. Κατανόηση του φύλου, 4. Βία και Ασφάλεια και 5. Δεξιότητες για Υγεία και Ευζωία.

Εμποδιζόμενες/οι μαθήτριες/-τές: Με βάση τη βιωματική μεθοδολογική προσέγγιση, τα θέματα προσεγγίζονται με τρόπο ώστε κάθε μαθητής και μαθήτρια συμπεριλαμβανομένων των εμποδιζόμενων αλλά και από διαφορετικό υπόβαθρο μαθητριών/-τών, να μη νιώσουν προσβολή, αποκλεισμό ή άβολα συναισθήματα κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Αντίθετα κάθε μαθητής και μαθήτρια ενδυναμώνεται μέσα από τη δική του πραγματικότητα και το δικό του πολιτισμικό και ηθικό πλαίσιο, ώστε να αποκτά ικανότητες και να υιοθετεί στάσεις, αξίες και συμπεριφορές που να ενισχύουν τις ικανότητές του για δημοκρατικό πολιτισμό. Όσον αφορά τη διάσταση της αναπηρίας σε σχέση με τη Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση, καλύπτεται σύμφωνα με το άρθρο 4 του κυρωτικού της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία Νόμου (Ν.8 (III) του 2011) και το πρόσφατο ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών (2017), με τα οποία καλούνται οι κυβερνήσεις όπως γνωρίσουν τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και τα δικαιώματα όλων των ατόμων με αναπηρίες (ΑμεΑ) και να προωθήσουν άμεσα τα αναγκαία νομοθετικά μέτρα προστασίας τους.

Πιο συγκεκριμένα: Εάν οι εμποδιζόμενοι/-ες μαθητές /-τριες δεν μπορούν ή δεν επιθυμούν να συμμετέχουν, τους δίνουμε τον ρόλο του/της καθοδηγητή/-τριας, για την πραγματοποίηση των δραστηριοτήτων που απαιτούν κίνηση.

Σύνδεση με το Πρόγραμμα Σπουδών: Τα προτεινόμενα Εργαστήρια και το Υποστηρικτικό υλικό αφορούν γενικότερα τον σεβασμό στα Ανθρώπινα Δικαιώματα και στη διαφορετικότητα, την αμφισβήτηση των Έμφυλων Ρόλων, τις Έμφυλες Σχέσεις και την πρόληψη της Έμφυλης Βίας και του σχολικού εκφοβισμού και παράλληλα αναπτύσσουν τη Δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη, καλλιεργούν τις αξίες μιας συμπεριληπτικής σχολικής κοινότητας προάγοντας τη δημόσια και ατομική ψυχική και σωματική υγεία, καθώς και την αξία του ευ ζην όλου του μαθητικού πληθυσμού. Όλοι σχεδόν οι παραπάνω στόχοι διατρέχουν τα Προγράμματα Σπουδών πολλών μαθημάτων και ως εκ τούτου, τα Εργαστήρια που προτείνονται μπορούν να συνδεθούν διαθεματικά με πολλά γνωστικά

αντικείμενα (Γλώσσα, Μαθηματικά, Ιστορία, Φυσική, Μελέτη Περιβάλλοντος, Θρησκευτικά, Εικαστικά, Θεατρική Αγωγή, Ξένες Γλώσσες, Φυσική Αγωγή). Στην αρχή κάθε Εργαστηρίου παρατίθενται συγκεκριμένα οι τρόποι σύνδεσης με το ΠΣ των μαθημάτων. Επίσης, μπορούν να συνδεθούν με εκπαιδευτικά προγράμματα (Αγωγής Υγείας κ.α.) καθώς και ατομικές ή ομαδικές ερευνητικές εργασίες των μαθητών, με αντίστοιχες με τις παραπάνω θεματικές

Το εκπαιδευτικό υλικό του Πολύχρωμου Σχολείου για την Πλατφόρμα 21+ αποτελείται από **7 Εργαστήρια για το Γυμνάσιο**, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν στα Εργαστήρια Δεξιοτήτων της θεματικής «**Ζω καλύτερα – Ευ Ζην**», στον τομέα *Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση*, καθώς επίσης και της θεματικής «**Ενδιαφέρομαι και Ενεργώ – Κοινωνική Συναίσθηση και Ευθύνη**», στους τομείς *Ανθρώπινα δικαιώματα και συμπερίληψη και Αλληλοσεβασμός και διαφορετικότητα*.

(δείτε όλο το υλικό στα «**Περιεχόμενα Εκπαιδευτικού Υλικού**»).

Παρακάτω, παρουσιάζεται το **Υποστηρικτικό Υλικό** που συνοδεύει τα **Εργαστήρια** και δίνονται επιπρόσθετες οδηγίες και προτάσεις με σκοπό τη διευκόλυνση των εκπαιδευτικών καθώς και τον εμπλουτισμό και την επέκταση των Εργαστηρίων.

A. Εργαστήρια

(δείτε μια συνοπτική περιγραφή των Εργαστηρίων στα «**Περιεχόμενα Εκπαιδευτικού Υλικού**»)

Τα Εργαστήρια που προτείνονται συνδέουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιώματα με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τα Δικαιώματα των Γυναικών και εξασφαλίζουν τη δημιουργία συμπεριληπτικού και ασφαλούς πλαισίου για όλα τα παιδιά καθώς, μέσω της συνεργασίας, σταδιακά χτίζεται ένα κοινώς αποδεκτό πλαίσιο σεβασμού. Εντός αυτού του πλαισίου, οι μαθήτριες/-τές εξερευνούν πώς μπορούν να μεταφράσουν τις ανάγκες τους για ένα πιο ασφαλές σχολείο και κατ' επέκταση, έναν πιο ασφαλή κόσμο, στις προτάσεις που ταιριάζουν στο παγκόσμιο πλαίσιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Οι αντικρουόμενες απόψεις που συχνά εγείρονται όταν τίθενται ζητήματα στερεοτύπων και διακρίσεων αιτιούνται, από την αρχή της σχολικής χρονιάς, συνδημιουργία κανόνων συνύπαρξης ώστε να εξασφαλιστεί ο δημοκρατικός διάλογος και η απρόσκοπτη συνεργασία των μαθητριών/-των. Όταν επιτυγχάνεται μια κοινή κατανόηση για τις βασικές κοινωνικές συμπεριφορές που είναι επιθυμητές, μπορούμε να επεκτείνουμε περαιτέρω

την κατανόηση της κοινωνικής συμπεριφοράς στο πλαίσιο της κοινωνικής αλληλεγγύης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Δείτε τους «**Βασικούς Κανόνες συνύπαρξης**»).

Θα μπορούσατε να ξεκινήσετε τη συζήτηση στην τάξη με την προσοχή στραμμένη στις βασικές κοινωνικές δεξιότητες και τον σεβασμό. Στη συνέχεια, να αναλύσετε περισσότερο τον ρόλο της ταυτότητας, που είναι μοναδική για κάθε άνθρωπο, και να συζητήσετε πώς κανείς/καμία δε θέλει να τον/την απομονώνουν εξ αιτίας ενός στοιχείου της ταυτότητας του/της. Ο ερωτικός/σεξουαλικός προσανατολισμός, η ταυτότητα φύλου, τα χαρακτηριστικά φύλου και η έκφραση φύλου διαμορφώνουν ένα ζωτικό κομμάτι της ταυτότητας του ατόμου, όπως και άλλες πτυχές, όπως είναι η καταγωγή, η εθνικότητα, η θρησκεία και οι ειδικές ανάγκες. Σε κάθε τάξη, η ποικιλομορφία μπορεί να αντιμετωπιστεί με σεβασμό σε κάθε μία από αυτές τις πτυχές.

Άλλος τρόπος είναι να ξεκινήσετε με μια παρουσίαση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ποια είναι αυτά) και να συνεχίσετε με μορφές παραβιάσεων, οδηγώντας τη συζήτηση με ερωτήσεις στις διακρίσεις και τον αποκλεισμό των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων ή όσων θεωρούνται ότι είναι ΛΟΑΤΚΙ+. Στη συνέχεια, θα μπορούσατε να εργαστείτε με κάποια από τα **Σενάρια**. Πιο κάτω, στην ενότητα **Σενάρια**, θα βρείτε ιδέες και προτάσεις για το πώς εργαζόμαστε με τα Σενάρια)

Η ομοφοβία και η τρανσφοβία στη σχολική τάξη έχουν ξεκάθαρες συνέπειες στο πώς κάθε μαθήτρια/-τής αντιλαμβάνεται την ασφάλεια στο μαθησιακό περιβάλλον. Μία σύντομη περιγραφή των συνεπειών αυτών μπορεί να είναι χρήσιμη σε συζητήσεις με τις/τους μαθήτριες/-τές σας όταν αποφασίσετε να καταπολεμήσετε έμπρακτα το φαινόμενο της ομοφοβίας και της τρανσφοβίας στο σχολείο σας.

Σύμφωνα με πολυάριθμα ερευνητικά δεδομένα, οι ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητές και μαθήτριες παρουσιάζουν:

- Διπλάσιες πιθανότητες από τις/τους μη ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητριών/-θητών να αυτοτραυματιστούν,
- Τριπλάσιες πιθανότητες από τις/τους μη ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητριών/-θητών να κάνουν απόπειρας αυτοκτονίας και,
- Τετραπλάσιες πιθανότητες από τις/τους μη ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητριών/-θητών να υποφέρουν από σοβαρό/πολύ σοβαρό στρες, άγχος και κατάθλιψη

Επίσης, ένας άλλος τρόπος σύνδεσης με τα ανθρώπινα δικαιώματα, μπορεί να γίνει μέσω της διερεύνησης των **Έμφυλων Στερεοτύπων**, τις προσδοκίες που αυτά δημιουργούν

για τα αγόρια και για τα κορίτσια και τις συνέπειες που αυτά έχουν στη ζωή αγοριών και κοριτσιών.

(Περισσότερες δραστηριότητες σχετικές με τους Έμφυλους ρόλους και την πρόληψη της Έμφυλης βίας μπορείτε να βρείτε και στα ακόλουθα εκπαιδευτικά εργαλεία: *Παιχνίδια για Όλα τα Παιδιά, Compassito, Compass, Y4Y, Daphne* κ.ά.)

Στη συνέχεια, μπορείτε να διερευνήσετε τις καθημερινές, πρακτικές επιπτώσεις αυτών των προσδοκιών για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα ή για όσα θεωρούνται ότι είναι ΛΟΑΤΚΙ+, προχωρώντας έτσι στον ομοφοβικό/τρανσφοβικό/ιντερφοβικό σχολικό εκφοβισμό, με τη βοήθεια σχετικών **Σεναρίων**.

Στα Εργαστήρια προτείνονται μετατροπές και συνδυασμοί που εξυπηρετούν τις ανάγκες της τάξης ή της ομάδας σας.

B. Υποστηρικτικό Υλικό

Τι υπάρχει στο Υποστηρικτικό Υλικό:

- 1. Οδηγίες – Προτάσεις για την αξιοποίηση του Εκπαιδευτικού Υλικού του Πολύχρωμου Σχολείου**
- 2. Παιδαγωγικό και Επιστημονικό Πλαίσιο - Μεθοδολογία**
- 3. Βασικοί κανόνες συνύπαρξης**
- 4. Η διεθνής σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού με απλά λόγια**
- 5. Κάρτες δικαιωμάτων σχετικών με το σώμα, το φύλο και τις σχέσεις (σεξουαλικά δικαιώματα)**
- 6. Λεξιλόγιο για την σεξουαλική ποικιλομορφία-Δευτεροβάθμια**
- 7. Το φύλο και ο ερωτικός/σεξουαλικός προσανατολισμός (υλικό για Power Point)**
- 8. Σενάρια**
- 9. Παραγωγή υλικού/Επέκταση/Παραγωγή τελικών υλικών**
- 10. Μύθοι και Πραγματικότητες για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα**
- 11. Αποσπάσματα από άρθρα**
- 12. Οπτικό-ακουστικό υλικό (Video – Ταινίες – Κόμικς)**
- 13. Πειράγματα, εκφοβισμοί και διακρίσεις**
- 14. Πώς απαντάμε στις Συχνές Ερωτήσεις (FAQ)**
- 15. Προσωπικό ημερολόγιο δράσης εκπαιδευτικού**

- 16. Προσωπικό ημερολόγιο δράσης μαθητή/-τριας**
- 17. Ερωτηματολόγιο προς μαθητές/μαθήτριες**
- 18. Ερωτηματολόγιο προς εκπαιδευτικούς**
- 19. Οδηγοί**

Αναλυτικά:

1. Οδηγίες – Προτάσεις για την αξιοποίηση του Εκπαιδευτικού Υλικού του Πολύχρωμου Σχολείου

Το παρόν έγγραφο που παρουσιάζει τις προτάσεις/υποδείξεις για αξιοποίηση του Εκπαιδευτικού Υλικού.

2. Παιδαγωγικό και Επιστημονικό Πλαίσιο - Μεθοδολογία

Το συγκεκριμένο έγγραφο παρουσιάζει το παιδαγωγικό και επιστημονικό πλαίσιο εντός του οποίου αναπτύχθηκε το υλικό, τις βασικές θεωρητικές αρχές που το διέπουν (με βάση έρευνες και τη διεθνή βιβλιογραφία, καθώς και τις μεθοδολογικές αρχές που προτείνεται να ακολουθηθούν για τη χρήση του υλικού στο περιβάλλον της τάξης.

3. Βασικοί κανόνες συνύπαρξης

Οι αντικρουόμενες απόψεις που συχνά εγείρονται όταν τίθενται ζητήματα διακρίσεων και ανθρωπίνων δικαιωμάτων μπορούν να χρησιμοποιηθούν εποικοδομητικά στη μαθησιακή διαδικασία, όταν ο στόχος μας δεν είναι τόσο να συμφωνήσουν όλες και όλοι όσο, μέσα από μια διαδικασία, να μάθουν να ακούν, να εκφράζονται και να σέβονται διαφορετικές απόψεις και στάσεις. Όταν επιτυγχάνεται μια κοινή κατανόηση για τις βασικές κοινωνικές συμπεριφορές που είναι επιθυμητές, μπορούμε να επεκτείνουμε περαιτέρω την κατανόηση της κοινωνικής συμπεριφοράς στο πλαίσιο της κοινωνικής αλληλεγγύης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Η συγκρότηση και αποδοχή κοινών αρχών (π.χ. μη βίαιη επίλυση συγκρούσεων, μη βίαιη γλώσσα και συμπεριφορά) αποτελούν το πρώτο σημαντικό βήμα για τη δημιουργία ενός δημοκρατικού, ασφαλούς χώρου όπου όλες οι απόψεις όταν εκφράζονται με σεβασμό, γίνονται αντικείμενο συζήτησης.

Γι' αυτό, καλό είναι να θέτουμε ή να υπενθυμίζουμε τους **κανόνες συνύπαρξης** κάθε φορά που ξεκινάμε μια παρέμβαση, καθώς αυτά τα θέματα εγείρουν έντονα

συναισθήματα (π.χ. δε διακόπτουμε, δεν κρίνουμε/αξιολογούμε τις απόψεις των άλλων, όλα τα άτομα έχουν ίσες ευκαιρίες να πουν τη γνώμη τους, αλλά, αν κάποιος άνθρωπος δε θέλει, μπορεί να μη μιλήσει κ.ά.). Ωστόσο, ενθαρρύνουμε τα παιδιά να εκφράζουν απόψεις και απορίες κατά τη διάρκεια των παρεμβάσεων που υλοποιούμε. Υπενθυμίζουμε ότι όλοι έχουν δικαίωμα να εκφράσουν ελεύθερα την άποψή τους ή να διαφωνήσουν με κάποιον άλλο άνθρωπο, χωρίς να επικρίνουν ή να καταφύγουν σε προσβλητικούς χαρακτηρισμούς. Αντιμετωπίζουμε τις προσωπικές απόψεις όλων των παιδιών με σεβασμό, επεμβαίνοντας διακριτικά όπου χρειάζεται, ώστε να αποφεύγεται η αναπαραγωγή μύθων και στερεοτύπων.

Μπορείτε να ξεκινήσετε με το Εργαστήριο 1, στο υλικό που προτείνεται για τη θεματική ενότητα «**Ενδιαφέρομαι και Ενεργώ – Κοινωνική Συναίσθηση και Ευθύνη**» για το Γυμνάσιο, ώστε να εξασφαλίσετε το κλίμα σεβασμού που είναι αναγκαίο για να προχωρήσετε.

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η προηγούμενη αναγνώριση πιθανών δικών μας ταμπού, στερεοτύπων και προκαταλήψεων και η συνειδητή αποφυγή αναπαραγωγής τους (π.χ. αρνητική στάση απέναντι σε κάποιους τύπους γυναικών, στους ομόφυλους γάμους και την απόκτηση παιδιών, στα Φεστιβάλ Υπερηφάνειας, στα trans άτομα κ.ά.)

Καταστήστε σαφές ότι τα σεξιστικά ή ομοφοβικά σχόλια και ενέργειες δεν έχουν θέση στο μάθημά σας. Αναπτύξτε μια πολιτική «μηδενικής ανοχής», ακριβώς όπως θα κάνατε και με ρατσιστικές παρατηρήσεις. Παράλληλα, εργαστείτε προληπτικά για να αντιμετωπίσετε τα στερεότυπα και τις λανθασμένες αντιλήψεις που μπορεί να υπάρχουν μεταξύ των μαθητριών/-τών στο σχολείο σας.

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι να προάγουμε τη συμπερίληψη των ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητών/τριών στο σχολείο μας. Ό,τι κι αν επιλέξουμε, είναι χρήσιμο να έχουμε κατά νου ότι πολλά παιδιά μπορεί να μη γνωρίζουν ότι ο ομοφοβικός και τρανσφοβικός εκφοβισμός συνιστούν μορφές διάκρισης και ότι στη χώρα μας, όπως και στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης και του δυτικού κόσμου, απαγορεύονται με νόμους οι διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου.

Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που επιλέγουμε είναι σημαντικό να προάγουν την ισότητα των γυναικών, την ορατότητα και την αποδοχή των ΛΟΑΤΚΙ+ ανθρώπων, να αποτρέπουν το στιγματισμό, την Έμφυλη Βία και ειδικότερα τον ομοφοβικό, τρανσφοβικό και ιντερφοβικό σχολικό εκφοβισμό, να χτίζουν δεσμούς αλληλεγγύης και να προωθούν τη συμπερίληψη όλων των μαθητών/τριών.

Για περισσότερα, δείτε το κείμενο με τίτλο, «**Βασικοί κανόνες συνύπαρξης**», στο Υποστηρικτικό υλικό.

4. Η διεθνής σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού με απλά λόγια
5. Κάρτες δικαιωμάτων σχετικών με το σώμα, το φύλο και τις σχέσεις (σεξουαλικά δικαιώματα)

Μπορείτε να εργαστείτε αποκλειστικά με τα δικαιώματα ή να τα συνδυάσετε με άλλες δραστηριότητες. Περισσότερες ιδέες και συνδυασμούς μπορείτε να βρείτε και παραπάνω στις οδηγίες για τα **Εργαστήρια**.

Ενδεικτικά, χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και σε κάθε ομάδα δίνουμε μια κάρτα, στην οποία αναφέρεται ένα από τα **Σεξουαλικά δικαιώματα** (βλ. υποστηρικτικό υλικό). Ζητάμε από τα παιδιά να επιλέξουν ένα θέμα/στοιχείο που τους ενδιαφέρει από το δικαίωμα που έχουν μπροστά τους.

Στη συνέχεια, ζητάμε από την κάθε ομάδα να παρουσιάσει το δικαίωμα που έχει στην κάρτα, είτε μέσα από ένα σύντομο θεατρικό αυτοσχεδιασμό ενός σχετικού Σεναρίου είτε με μια ακίνητη εικόνα ή μέσα από τη συγγραφή μιας επιστολής, που θα απευθύνεται σε ένα περιοδικό ή εφημερίδα και θα δίνει απάντηση σε ένα άτομο που ζήτησε βοήθεια, γιατί το συγκεκριμένο του δικαίωμα έχει παραβιαστεί. Η ομάδα θα πρέπει να το παρουσιάσει με τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε το δικαίωμα να μην είναι τόσο προφανές στα υπόλοιπα άτομα και να μην μπορούν να το αναγνωρίσουν αμέσως. Στη συνέχεια, κάθε ομάδα κάνει την παρουσίαση στην ολομέλεια και ακολουθεί συζήτηση.

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Πώς η έλλειψη ή η παραβίαση αυτών των δικαιωμάτων επηρεάζει τη ζωή των νέων ανθρώπων;
- Πόσο σας αφορούν αυτά τα δικαιώματα σε προσωπικό επίπεδο;
- Πόσο αφορούν αυτά τα δικαιώματα τη χώρα μας;
- Πόσο σημαντική νομίζετε ότι είναι η διακήρυξη των σεξουαλικών δικαιωμάτων;

6. Λεξιλόγιο για την σεξουαλική ποικιλομορφία – Δευτεροβάθμια
7. Το φύλο και ο ερωτικός/σεξουαλικός προσανατολισμός (υλικό για PowerPoint)

Στα παραπάνω έγγραφα θα βρείτε ορισμούς για βασικές έννοιες που θα χρειαστείτε για την υλοποίηση των εργαστηρίων. Η **Ορολογία** είναι βασικό εργαλείο, γιατί ξεκαθαρίζει τις παρανοήσεις που υπάρχουν και θέτει τα ζητήματα σε επιστημονική βάση. Εσείς πρέπει να επλέξετε την κατάλληλη στιγμή που θα τη διδάξετε, ανάλογα με το σχεδιασμό των παρεμβάσεών σας και τις ανάγκες της τάξης ή της ομάδας σας.

Είναι πολύ σημαντικό να κατανοήσουμε ότι άλλο είναι το *Βιολογικό Φύλο*, άλλο η *Έκφραση Φύλου*, άλλο η *Ταυτότητα Φύλου* και άλλο ο *Ερωτικός/Σεξουαλικός Προσανατολισμός*.

Το *Βιολογικό φύλο* μας είναι αυτό που είμαστε σωματικά, ο *Ερωτικός/Σεξουαλικός Προσανατολισμός* μας είναι το για “ποιον/ά χτυπάει η καρδιά” μας και η *Ταυτότητα Φύλου* είναι το πώς σκεφτόμαστε για τον εαυτό μας. Όλα αυτά μαζί καταλήγουν στην *Έκφραση του Φύλου*, στον τρόπο δηλαδή που εξωτερικεύεται ο συνδυασμός όλων των παραπάνω, το προσωπικό μας μείγμα δηλαδή.

Φυλλάδιο: Το φυλλάδιο «**Το Έμφυλο άτομο**» είναι πολύ βοηθητικό για την κατανόηση των όρων και μπορεί να αποτελεί συχνό σημείο αναφοράς της ενασχόλησης με τα Φύλα και τη Σεξουαλικότητα στην τάξη, ειδικά με τις/τους μεγαλύτερες/ους σε ηλικία μαθήτριες/-τές.

Αντιστοιχισή: Μπορούμε να ετοιμάσουμε ένα κουίζ αντιστοιχισής θέτοντας τις έννοιες από τη μία πλευρά και σύντομους ορισμούς τους από την άλλη. Τα παιδιά, σε ομάδες, αντιστοιχούν τις στήλες, στη συνέχεια κάθε ομάδα ανακοινώνει στην ολομέλεια τις απαντήσεις, διορθώνουμε και ενθαρρύνουμε τις απορίες και τη συζήτηση. Ένας άλλος τρόπος να εμβαθύνετε στην Ορολογία είναι να μοιράσετε χαρτάκια με όρους και ορισμούς και να αφήσετε τα παιδιά να αναζητήσουν το «ζευγάρι» τους διαβάζοντας τα χαρτάκια το ένα του άλλου μέχρι να το βρουν. (Δείτε παρακάτω την ενότητα, «**Παραγωγή υλικού/Επέκταση**»)

8. Σενάρια

Στο φυλλάδιο αυτό θα βρείτε σενάρια με ερωτήσεις

Τα **Σενάρια** μας δίνουν τη δυνατότητα να ασχοληθούμε μέσω συγκεκριμένων περιστατικών με την ομοφοβία/τρανσφοβία/ιντερφοβία στο σχολείο και την ευρύτερη κοινωνία και να ενεργοποιήσουμε τις αντιδράσεις των μαθητριών/-τών. Μπορείτε να τα

προσαρμόσετε ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης σας ή να γράψετε δικά σας. Τα Σενάρια μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως επέκταση σε όλα τα Εργαστήρια, σε όποια φάση υλοποίησης θεωρήσετε ότι θα είναι βοηθητικά.

Τα **Σενάρια** αποτελούν έναν ιδιαίτερα προσφιλή στα παιδιά τρόπο προσέγγισης των εσωτερικών και εξωτερικών συγκρούσεων που προκύπτουν από την ποικιλομορφία του Φύλου και της Σεξουαλικότητας. Υπάρχουν διάφορες τεχνικές για να τα δουλέψετε μέσα στην τάξη. Μπορείτε να φτιάξετε ομάδες και να ορίσετε διαφορετικές τεχνικές επεξεργασίας του Σεναρίου σε κάθε ομάδα ή να αφήσετε τα παιδιά να επιλέξουν, ανάλογα με τις προτιμήσεις και τα ταλέντα τους, από διάφορες εναλλακτικές που θα τους δώσετε.

Μπορούμε να ξεκινήσουμε με μια πιο κινητική δραστηριότητα για να ενεργοποιήσουμε τα συναισθήματα: στα **Σενάρια** συνήθως υπάρχει μια μορφή αδικίας. Σε τέσσερα σημεία της αίθουσας τοποθετούμε φατσούλες που δείχνουν τέσσερα διαφορετικά συναισθήματα. Μετά την ανάγνωση ή παρουσίαση του κάθε Σεναρίου, οι συμμετέχοντες/-χουσες πηγαίνουν προς το μέρος όπου υπάρχει η φατσούλα με το συναίσθημα που ταιριάζει στο συναίσθημα που νιώθουν εκείνη τη στιγμή. Ακολουθεί συζήτηση (βλ. παρακάτω).

Αφήγηση και συζήτηση:

Διαβάζουμε το Σενάριο και στη συνέχεια συντονίζουμε τη συζήτηση στην ολομέλεια. Βοηθητικές ερωτήσεις θα βρείτε κάτω από κάθε Σενάριο στο **Υποστηρικτικό Υλικό**. Εναλλακτικά, μπορούμε να χωρίσουμε τα παιδιά σε ομάδες και κάθε ομάδα να συζητήσει ξεχωριστά. Στη συνέχεια, συζητάμε τις διαφορετικές απόψεις στην ολομέλεια.

Ανατροφοδοτούμε τη συζήτηση με ερωτήσεις, επιλέγοντας ανάλογα με τους στόχους που έχουμε θέσει (π.χ. σύνδεση ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων με ανθρώπινα δικαιώματα, αναγνώριση της έμφυλης βίας, στρατηγικές αντιμετώπισης ομοφοβίας/τρανσοφοβίας, λήψη δράσης κ.ά.). Αν το θεωρούμε σκόπιμο, μπορούμε να ζητήσουμε από τα παιδιά να μοιραστούν μαζί μας παρόμοια περιστατικά στα οποία συμμετείχαν ή ήταν παρόντα κι έτσι ενισχύουμε τη συμμετοχή και το ενδιαφέρον.

Ενδεικτικές κατηγορίες ερωτήσεων:

A. Τι συνέβη; (*Αναγνώριση του γεγονότος, είναι δίκαιο/άδικο κ.ά.*). Ποια Ανθρώπινα Δικαιώματα παραβιάζονται;

B. Πώς ένωσε το άτομο; (*Η κατανόηση των συναισθημάτων των άλλων προάγει την ενσυναίσθηση*)

Γ. Με ποιον τρόπο μπορώ να αντιδράσω; (Λήψη αποφάσεων για την προσφορά βοήθειας, ανακούφισης, συμπαράστασης ή ενδυνάμωσης του άλλου, προτάσεις για αλλαγές στην πολιτική του σχολείου για να γίνει περισσότερο συμπεριληπτικό.)

Άλλες ερωτήσεις:

Ποια είναι τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά της ταυτότητάς μας; Πόσο εύκολο ή δύσκολο είναι να αποδεχτούμε κάποιο άτομο διαφορετικό από τον εαυτό μας; Πόσο σημαντικό είναι να ζούμε σύμφωνα με την ταυτότητά μας ή τον σεξουαλικό μας προσανατολισμό χωρίς να μας παρενοχλούν;

Τεχνικές θεάτρου:

Αν επιλέξετε μια απ' αυτές τις τεχνικές για να παρουσιάσετε τα **Σενάρια**, συνεχίζετε με ερωτήσεις και συζήτηση, όπως περιγράφεται παραπάνω:

(Για τις τεχνικές θεάτρου, μπορείτε να μάθετε περισσότερα στην ιστοσελίδα «Το Θέατρο στην Εκπαίδευση».)

A. *Παιχνίδι ρόλων.* Μια ομάδα παιδιών υποδύεται τους ρόλους

B. *Αφήγηση του Σεναρίου,* η οποία μπορεί, για παράδειγμα, να γίνει μέσω ενός κουτσομπολιού, κατά τη διάρκεια ενός εορταστικού δείπνου, μέσω μιας συνέντευξης στην τηλεόραση κ.ά.

Γ. *Αυτοσχεδιασμός του Σεναρίου.* Για παράδειγμα, το Σενάριο ξεκινάει από το τέλος και πάει προς τα πίσω (φτιάχνουμε τον Διάδρομο της Συνείδησης με τα παιδιά να γίνονται οι εσωτερικές φωνές των ηρώων/ηρωίδων, που αποκαλύπτουν τις κρυφές σκέψεις ή τα συναισθήματά τους), αντιστρέφουμε τους ρόλους, δίνουμε το δικό μας τέλος, βάζουμε τους ρόλους σε «Ανακριτική καρέκλα» και τους ρωτάμε ό,τι θέλουμε να μάθουμε (το κάθε μέλος –καθισμένο στο κέντρο της αίθουσας– απαντά σε ρόλο στις ερωτήσεις που του κάνει η ομάδα προκειμένου να διερευνήσει περαιτέρω τον χαρακτήρα του, την καθημερινότητά του ή το παρελθόν του) κ.ά.

Δ. *Εικονογράφηση.* Μπορεί να γίνει με τη μέθοδο των «παγωμένων εικόνων» ή των «ζωντανών εικόνων».

9. Παραγωγή υλικού/Επέκταση/Παραγωγή τελικών υλικών

Μετά το τέλος μέρους ή ολόκληρου ενός Εργαστηρίου, μπορείτε να το επεκτείνετε με παραγωγή υλικού από τα παιδιά.

~ να γράψουν ημερολόγιο υποδυόμενοι ρόλους,

~ να συνεχίσουν γραπτώς την ιστορία μαντεύοντας το μέλλον,

~ να γράψουν γράμμα συμπαράστασης στο θύμα συμβουλευοντάς τον/την αφού μοιραστούν μαζί του/της τα συναισθήματά τους,

~ να συγγράψουν δικά τους Σενάρια από την εμπειρία τους, π.χ., για ένα περιστατικό που έχει συμβεί στην τάξη ή στο σχολείο,

~ να γράψουν άρθρα για τις Έμφυλες διακρίσεις, με προτάσεις για αλλαγές και βελτιώσεις των πολιτικών που ακολουθούνται στο σχολείο,

~ να κάνουν έρευνα για να δουν τι πιστεύουν τα άλλα παιδιά,

~ να διοργανώσουν σχολική καμπάνια σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τον σεβασμό στη διαφορετικότητα

~ να εικονογραφήσουν σενάρια με σχέδιο ή comic/cartoon strip σε μια εκδοχή που το bullying αποτρέπεται, με άλλους χαρακτήρες να μιλούν και άλλους να σκέφτονται κ.ά.,

~ να φτιάξουν ένα σύντομο βίντεο,

~ να αναζητήσουν περισσότερα στοιχεία στο διαδίκτυο και να τα παρουσιάσουν (π.χ. σε ποιες χώρες η ομοφυλοφιλία είναι παράνομη και ποιες είναι οι ποινές για τα άτομα που συλλαμβάνονται, ποιες κοινωνίες ήταν/είναι περισσότερο ανεκτικές στη διαφορετικότητα, συνέπειες του αποκλεισμού και του σχολικού εκφοβισμού στην ψυχική ζωή των θυμάτων κ.ά.).

~ και ό,τι άλλο μπορούμε να φανταστούμε συνδέοντας τις ασκήσεις αυτές με την ύλη που πρέπει να διδάξουμε ή άλλες ανάγκες που έχουμε διαπιστώσει.

Οι γραπτές εργασίες μπορούν να γίνουν ατομικά ή σε ομάδες. Δώστε κίνητρα, για παράδειγμα, πείτε τους ότι θα ψηφίσουν για το καλύτερο κείμενο/έργο.

Εναλλακτικά, οι ίδιες εργασίες μπορούν να ολοκληρωθούν διαδικτυακά. Προτείνεται να δημιουργηθεί ένας ιστοχώρος padlet, δηλαδή ένα αποθετήριο ψηφιακών εργασιών, ώστε

παράλληλα να προωθούνται οι ψηφιακές δεξιότητες όπως ο ψηφιακός και τεχνολογικός γραμματισμός, οι συνδυαστικές δεξιότητες ψηφιακής τεχνολογίας, επικοινωνίας και συνεργασίας και οι δεξιότητες διεπιστημονικής και διαθεματικής χρήσης των νέων τεχνολογιών. Πιο συγκεκριμένα οι μαθητές μπορούν:

~ να φτιάξουν ψηφιακά πόστερ και αφίσες με εργαλεία ελεύθερα στο ίντερνετ, με web 2 tools, όπως: <https://www.posterini.com/>, <https://www.smore.com/>.

~ να δημιουργήσουν σύντομα βίντεο, μέσω απλών φωτογραφιών, με εργαλεία, όπως το Animoto <https://animoto.com/>

~ να γράφουν ημερολόγιο υποδυόμενοι ρόλους, με τη βοήθεια του διαδικτύου, όπως στο <https://journey.cloud/digital-diary>

~ να γράφουν άρθρα και επιστολές και να αναρτηθούν στο blog του σχολείου

~ να κάνουν δημοσκοπήσεις για τις απόψεις των άλλων μαθητών με τη βοήθεια εργαλείων, όπως το <https://www.poll Everywhere.com/>

~ να φτιάξουν ομαδικά κόμικς μέσω του <https://www.pixton.com/gr/>

10. Μύθοι και Πραγματικότητες για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα

Οι Μύθοι και Πραγματικότητες για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα έχουν ενσωματωθεί στο Εργαστήριο «Προχωρώντας μπροστά» για το Γυμνάσιο (Εργαστήριο 4 της Θεματικής Ενότητας «Ζω καλύτερα – Ευ ζην» και Εργαστήριο 5 της Θεματικής Ενότητας «Ενδιαφέρομαι και Ενεργώ – Κοινωνική Συναισθηση και Ευθύνη»). Υπάρχουν όμως και διάφοροι άλλοι τρόποι που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε για να διευκρινίσετε τους Μύθους/Πραγματικότητες στην τάξη.

Για παράδειγμα, μπορείτε να τους διαβάζετε δυνατά και τα παιδιά να κάθονται αν νομίζουν ότι η φράση είναι Μύθος και να σηκώνονται από την καρέκλα τους αν νομίζουν ότι είναι Πραγματικότητα. Μπορείτε να κάνετε τη δραστηριότητα περισσότερο κινητική λέγοντάς τους να μετακινούνται στο χώρο δεξιά αν πιστεύουν ότι η πρόταση είναι Μύθος, αριστερά αν είναι Πραγματικότητα. Παραλλαγή αυτού του τρόπου είναι να βάλουμε τα παιδιά σε μια σειρά, το ένα πίσω από το άλλο, με την οδηγία να πηγαίνουν δεξιά αν είναι Μύθος, αριστερά αν είναι Πραγματικότητα και, αν δεν είναι σίγουρα, να παραμένουν στη

θέση τους. Μπορούμε να θέσουμε όριο χρόνου που θα αφιερώσουμε σε κάθε πρόταση για να εξηγούν όσα παιδιά θέλουν γιατί πήραν αυτή τη θέση.

(Προσοχή! Αν θέλουμε σε αυτό το στάδιο να εξασκήσουμε την αποδοχή και το σεβασμό διαφορετικών απόψεων και στάσεων, δεν επιτρέπουμε αντίλογο και τα παιδιά ακούνε μόνο τις διαφορετικές απόψεις χωρίς να σχολιάζουν).

Μπορούμε επίσης να μοιράσουμε χαρτάκια με τις φράσεις και τα παιδιά να σχηματίσουν την ομάδα των Μύθων και την ομάδα με τις Πραγματικότητες, αναζητώντας ολόγυρα τα άλλα μέλη της ομάδας τους και διαβάζοντας έτσι όλα τα χαρτάκια.

Επίσης, το υλικό αυτό μπορεί να γίνει αφορμή για debate (δημόσια συζήτηση), με τα παιδιά χωρισμένα σε τυχαίες ομάδες, ώστε η άποψη την οποία θα υποστηρίξουν στο debate να μην είναι απαραίτητα και προσωπική τους. Μπορείτε να αναζητήσετε στο διαδίκτυο αναλυτικές οδηγίες για το πώς οργανώνουμε debate στην τάξη.

Οι αποσαφηνίσεις αυτές προετοιμάζουν το κλίμα της τάξης για περαιτέρω συζήτηση.

Είναι σημαντικό τα παιδιά να κατανοήσουν τη διαφορά ανάμεσα στα Στερεότυπα και τα Επιστημονικά δεδομένα και να αναλάβουν δράση με στόχο την κατάρριψή τους. Για παράδειγμα, μπορούμε να τελειώσουμε ρωτώντας τα παιδιά:

«Πιστεύετε πως οι νέοι/-ες της ηλικίας σας μπορούν να καταρρίψουν τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα που υπάρχουν για συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες; Αν ναι, προωθήστε τις εισηγήσεις σας μέσω μιας καμπάνιας, ενός σύντομου βίντεο (π.χ. κοινωνικό πείραμα), ενός ραπ τραγουδιού ή μιας αφίσας, όπου θα προβάλλονται ξεκάθαρα μηνύματα.

11. Αποσπάσματα από άρθρα

Τα Αποσπάσματα από άρθρα που έχουμε συλλέξει έχουν ενσωματωθεί στο εργαστήριο «Η έμφυλη βία στη λογοτεχνία και τα ΜΜΕ» για το Γυμνάσιο (Εργαστήριο 5 της θεματικής ενότητας «Ζω καλύτερα – Ευ ζην» και Εργαστήριο 6 της θεματικής ενότητας «Ενδιαφέρομαι και Ενεργώ – Κοινωνική Συνείδηση και Ευθύνη»).

Μπορείτε όμως, να τα χρησιμοποιείτε και μεμονωμένα ή ακόμη να προσθέσετε κι εσείς άλλα που σχετίζονται με τα ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιώματα, καθώς και πληροφορίες για τις κοινωνικές, ιστορικές και ανθρωπολογικές εκφάνσεις του Φύλου και της Σεξουαλικότητας.

Θα μπορούσατε να τα χρησιμοποιείτε για να ξεκινάτε τη συζήτηση και να ολοκληρώνετε με ένα Σενάριο. (Υπάρχει ενδεικτική επιλογή αποσπασμάτων στο **Υποστηρικτικό Υλικό**.)

Μπορείτε να αντλήσετε ιδέες για το πώς να εργαστείτε με επιλεγμένα Άρθρα και Αποσπάσματα από τους τρόπους που συστήνονται παραπάνω για τα **Σενάρια** και τις **Δραστηριότητες**.

Εναλλακτικά, μπορείτε να δώσετε στα παιδιά λέξεις-κλειδιά για να κάνουν αυτά την αναζήτηση και να φέρουν υλικό για εργασία στην τάξη.

12. Οπτικό-ακουστικό υλικό (Video – Ταινίες – Κόμικς)

Στο Υποστηρικτικό υλικό, μπορείτε να βρείτε σκίτσα, κόμικς, ταινίες και βίντεο που έχουν βραβευθεί σε παγκόσμια φεστιβάλ, έχουν προβληθεί σε δημόσια τηλεοπτικά δίκτυα και έχουν χρησιμοποιηθεί σε σχολεία της Ευρώπης. Μιλούν για διαφορετικότητα, ανθρωπιά, αποδοχή, αλληλεγγύη.

Αφού παρακολουθήσετε κάποιο βίντεο ή ταινία είναι σημαντικό, αμέσως μετά, τα παιδιά να εντοπίσουν τις αδικίες, τις παραβιάσεις και τις συνέπειές τους στη ζωή των ηρώων/ηρωίδων.

Ζητήστε από τα παιδιά να κρατούν σημειώσεις καθώς παρακολουθούν το βίντεο ή την ταινία, ώστε να το αξιοποιήσουν αργότερα στη συζήτηση.

Ενθαρρύνετέ τα να καταγράφουν και τα συναισθήματά τους. Αν το θεωρήσετε βοηθητικό, σταματήστε το βίντεο σε κάποια σημεία και κάντε ερωτήσεις που θα διευκολύνουν την κατανόηση.

Πριν γίνει συζήτηση στην ολομέλεια, μπορείτε να χωρίσετε τα παιδιά σε ομάδες για να συζητήσουν αρχικά τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους, για λίγα λεπτά.

Βοηθητικές ερωτήσεις:

- Τι νιώθεις αυτή τη στιγμή; Κατάγραψε τα συναισθήματά σου.
- Ποιες πράξεις/συμπεριφορές ήταν κακοποιητικές/τραυματικές/άδικες;
- Γιατί η τάδε συμπεριφορά ήταν κακοποιητική/τραυματική/άδικη;
- Πώς κρίνετε τις πράξεις των ηρώων/ηρωίδων;

- Πώς νομίζετε ότι νιώθουν οι ήρωες/ηρωίδες;
- Τι θα κάνατε εσείς στη θέση του ήρωα/ηρωίδας;
- Πώς αλλιώς θα μπορούσε να λυθεί το ζήτημα;
- Αν ήσουν φίλος/η του ήρωα ή της ηρωίδας, τι θα έκανες;
- Τι σας έκανε ιδιαίτερη εντύπωση;
- Ποιο είναι, κατά τη γνώμη σας, το νόημα του βίντεο ή της ταινίας;
- Θα μπορούσατε να βάλετε έναν άλλο τίτλο ή να γράψετε μια παρουσίαση της ταινίας ή του βίντεο;
- Άλλαξε κάτι μέσα σου μετά τη σημερινή συζήτηση;

Μπορείτε να εργαστείτε με το **Οπτικό-ακουστικό υλικό** και να το χρησιμοποιήσετε με τους ίδιους τρόπους που συστήνονται παραπάνω για τα **Σενάρια** και τα **Εργαστήρια**.

13. Πειράγματα, εκφοβισμοί και διακρίσεις

Το φαινόμενο του εκφοβισμού θεωρείται ως ένα από τα φλέγοντα ζητήματα στις μέρες μας. Ωστόσο, τα δήθεν φιλικά πειράγματα, οι αστεϊσμοί και οι κοροϊδίες στο σχολείο συγχέονται εύκολα ή μπορούν να εξελιχθούν σε εκφοβισμό ή ακόμη και διακρίσεις. Με βάση τα παραπάνω, εύλογα δημιουργείται το ερώτημα τι είναι στην πραγματικότητα ο εκφοβισμός και σε τι διαφέρει από το πείραγμα ή τις διακρίσεις;

Το σχετικό κείμενο θα σας βοηθήσει να διαμορφώσετε μία σαφή εικόνα των εννοιών «πείραγμα», «εκφοβισμός» και «διακρίσεις», καθώς και του τρόπου με τον οποίο σκοπεύετε να τα αντιμετωπίσετε ως ομάδα.

14. Πώς απαντάμε στις Συχνές Ερωτήσεις (FAQ)

Μια από τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουμε είναι οι ερωτήσεις που τίθενται από τις μαθήτριες και τους μαθητές μας. Αυτό συμβαίνει γιατί συνήθως δεν είναι απλώς ερωτήματα που αντικατοπτρίζουν άγνωστες πτυχές του θέματος ή απλώς περιέργεια, αλλά πρόκειται για μεταμφιεσμένα στερεότυπα για τα φύλα και τη σεξουαλικότητα ή βασίζονται σε κάποιο ηθικό υπόβαθρο.

Όταν ένα παιδί θέτει ένα ερώτημα, το πρώτο πράγμα που πρέπει να κάνετε είναι να συνειδητοποιήσετε τα συναισθήματά σας σχετικά με το ερώτημα και τον τρόπο που τίθεται. Αν σας προκάλεσε φόβο, θυμό, προσβολή ή σύγχυση, αυτό είναι πολύ πιθανό να επηρεάσει την απάντησή σας, στο περιεχόμενο ή στη γλώσσα του σώματος. Είναι σοφότερο να

δίνουμε λίγα δευτερόλεπτα στα συναισθήματά μας να κατακαθίσουν, πριν απαντήσουμε. Χρειάζεται να έχουμε στο μυαλό μας ότι οι προθέσεις του/της μαθητή/-τριας που έθεσε την ερώτηση είναι δικές του/της και δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να γίνουμε θύματα αυτών των προθέσεων. Ο δικός μας στόχος είναι να δημιουργούμε και να διατηρούμε ένα ασφαλές περιβάλλον και όχι να επιτρέπουμε να αλλάζει η ατμόσφαιρα ανάλογα με τις ερωτήσεις που κάνουν τα παιδιά.

Παρ' όλ' αυτά, κάθε ερώτημα αντιπροσωπεύει μια πραγματική ανάγκη ακόμη και όταν είναι αρνητικό ή προσβλητικό και γι' αυτό αξίζει να αντιμετωπιστεί σοβαρά. Αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να συμφωνήσουμε, αλλά να δείξουμε ότι αναγνωρίζουμε την ανάγκη του/της μαθητή/μαθήτριας που το έθεσε, ακόμη και όταν ο/η ίδιος/α δεν γνωρίζει πραγματικά τι χρειάζεται ή απλώς προσπαθεί να ακουστεί η φωνή του/της.

Το πιο εύκολο είναι να δώσουμε μια σύντομη απάντηση βασισμένη σε επιστημονικά στοιχεία. Ωστόσο, έχει αποδειχθεί στην πράξη ότι οι μαθητές/-τριες χρειάζεται πρώτα να ανοιχτούν και να γίνουν ειλικρινά περιεργοί/-ές πριν να είναι πραγματικά έτοιμοι/-ες να απορροφήσουν αντικειμενικές πληροφορίες. Σε πολλές περιπτώσεις, ειδικά σε "κλειστά" ερωτήματα, είναι συνετό να ρωτήσετε πρώτα τι εννοούν ακριβώς με την ερώτηση. Τι εικόνες τους φέρνει στο μυαλό, ποια συναισθήματα έρχονται στην επιφάνεια, για ποιο είδος απάντησης ελπίζουν. Εμπλέξτε τα συναισθήματα των παιδιών, προτρέψτε τα να πουν τη γνώμη τους, να εκφράσουν τις απορίες τους. Αν κι εσείς εκφράσετε με μετριοπάθεια κάποια συναισθήματα, θα βοηθήσετε τα παιδιά να νιώσουν ότι βρίσκονται σε ασφαλές περιβάλλον και ταυτόχρονα θα τονώσετε την περιέργεια και τη συμμετοχή.

Συμμετέχοντας σε μια συζήτηση σχετικά με αυτό και παρουσιάζοντας ένα κομμάτι από το δικό σας συναίσθημα, μπορείτε να δημιουργήσετε μια πιο ανοικτή και ασφαλή ατμόσφαιρα στην οποία είναι δυνατή η περιέργεια και η παροχή περισσότερων πληροφοριών.

Στη συνέχεια, μπορείτε να δώσετε εσείς τις πληροφορίες που απαντούν στην ερώτηση ή να απευθυνθείτε στην τάξη ρωτώντας τη γνώμη τους. Το «καθρέφτισμα» της ερώτησης στην τάξη βοηθά πολύ τα παιδιά να αναστοχαστούν πάνω σ' αυτή.

Αν το θεωρήσουμε αναγκαίο, μπορούμε να αναπτύξουμε κάθε απάντηση σε τρία μέρη:

1. Δίνουμε μια σύντομη απάντηση βασισμένη σε επιστημονικά στοιχεία, ιστορικά γεγονότα ή ανθρώπινα δικαιώματα.
2. Συνεχίζουμε θέτοντας το ερώτημα και τις πληροφορίες στο συγκεκριμένο πλαίσιο.

3. Απευθυνόμαστε σε όλη την τάξη «καθρεφτίζοντας» το ερώτημα, λέγοντας π.χ. «Εσείς τι νομίζετε γι' αυτό;», ώστε τα παιδιά να προβληματιστούν για τους λόγους που τέθηκε η ερώτηση.

Αν μας τεθεί ένα ερώτημα για το οποίο δεν αισθανόμαστε σίγουρες/οι ότι ξέρουμε την απάντηση, καλύτερα να αναβάλουμε την απάντηση για την επόμενη φορά και εν τω μεταξύ να αναζητήσουμε τη σωστή απάντηση.

Αν θέλετε να αφιερώσετε χρόνο δουλεύοντας αποκλειστικά με τις ερωτήσεις και τις απορίες τους, μπορείτε να τους ζητήσετε να τις γράψουν ανώνυμα και να τις ρίξουν σε ένα κουτί. Με αυτό τον τρόπο, σας δίνεται χρόνος να μελετήσετε τις απαντήσεις και να προετοιμαστείτε καλύτερα για την επόμενη φορά.

Πολλές από τις «δύσκολες» ερωτήσεις σχετίζονται με τα **Ανθρώπινα Δικαιώματα** και κυρίως τα σχετικά με τη Σεξουαλικότητα και τις Έμφυλες ταυτότητες. Μπορείτε, λοιπόν, να αναθέσετε σε ομάδες να αναζητήσουν τα ΛΟΑΤΚΙ+δικαιώματα στο διαδίκτυο, καθώς και τη νομοθεσία που τα αφορά και να τα παρουσιάσουν στην τάξη. Η Ελλάδα έχει επικυρώσει σωρεία διεθνών και ευρωπαϊκών Συνθηκών, Συμφωνιών και Συμβάσεων, οι οποίες, μεταξύ άλλων, στηρίζουν τόσο τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση ως δικαίωμα των παιδιών και των νέων όσο και τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα όλων των ατόμων, χωρίς διακρίσεις.

Ιδανικά, κλείνουμε την ενασχόλησή μας με τις Δύσκολες Ερωτήσεις ανακεφαλαιώνοντας, διατυπώνοντας συμπεράσματα που να αντικατοπτρίζουν την ανοχή και την ανάγκη να είμαστε ανοιχτές/-οί, ενσυναισθητικές/-οί και περίεργες/οι σε νέα ζητήματα, ακόμη κι όταν έχουμε διαφορετική γνώμη.

15. Προσωπικό Ημερολόγιο Δράσης εκπαιδευτικού

16. Προσωπικό Ημερολόγιο Δράσης μαθητή/-τριας

Όλα τα βήματα του εργαστηρίου, καθώς και οι σκέψεις, οι παρατηρήσεις, οι προβληματισμοί και τα συναισθήματα των μαθητών/-τριών και των εκπαιδευτικών προτείνεται να καταγράφονται στα προσωπικά ημερολόγια έτσι ώστε και οι δύο πλευρές να αναστοχάζονται και να αυτό-αξιολογούνται.

Για τους/τις Εκπαιδευτικούς, το Ημερολόγιο θα είναι ένα σημειωματάριο, όπου θα καταγράφονται:

1. Οι δραστηριότητες που γίνονται, ο χώρος και τα απαραίτητα βήματα

2. Η πορεία των ομάδων και των μελών που τις αποτελούν,
3. Τα ζητήματα που σας απασχολούν,
4. Ποια βοήθεια, οδηγίες ή διευκρινήσεις θα χρειάζεται να προσφέρετε στους μαθητές

Στο Ημερολόγιο των μαθητών/-τριών χρειάζεται να περιλαμβάνονται τα παρακάτω στοιχεία:

- Η ημερομηνία
- Ο χώρος
- Τα μέλη της ομάδας
- Τα βήματα, όπως χαιρετισμός, γνωριμία με ομάδα, καταιγισμός ιδεών, ερωτήσεις και απαντήσεις, συζήτηση
- Οι δραστηριότητες που έκαναν
- Τα προβλήματα που συνάντησαν
- Τα συναισθήματά τους
- Η οργάνωση για την επόμενη δραστηριότητα, ερωτήσεις, απορίες

19. Ερωτηματολόγιο προς Μαθητές/Μαθήτριες

Το Ερωτηματολόγιο προς Μαθητές/μαθήτριες δίνεται στα παιδιά από την/τον εκπαιδευτικό για να αξιολογήσει την επίτευξη των στόχων των Εργαστηρίων.

20. Ερωτηματολόγιο προς Εκπαιδευτικούς

Το Ερωτηματολόγιο προς εκπαιδευτικούς συμπληρώνεται από τις/τους εκπαιδευτικούς που συντονίζουν τα Εργαστήρια και αποστέλλεται στο e-mail του Τομέα Εκπαίδευσης του Πολύχρωμου Σχολείου edu@rainbowschool.gr, ώστε να μας δοθεί η ευκαιρία να αξιολογήσουμε το εκπαιδευτικό υλικό που προτείνουμε. Αυτού του είδους η ανατροφοδότηση θα μας οδηγήσει σε περαιτέρω ανασχεδιασμό του υλικού, εφόσον αυτό κριθεί σκόπιμο, προκειμένου να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες εκπαιδευτικών και μαθητριών/-τών και στις συνθήκες που χαρακτηρίζουν την ελληνική σχολική πραγματικότητα.

21. Οδηγοί

Οι Οδηγοί του Πολύχρωμου Σχολείου θα σας βοηθήσουν να αποκτήσετε σφαιρική γνώση για τα ζητήματα που διαπραγματεύονται τα Εργαστήρια και γι' αυτό προτείνεται η μελέτη τους πριν ξεκινήσετε την υλοποίησή τους στην τάξη. Εμπεριέχουν κατευθυντήριες

γραμμές και συμβουλές για συμπεριληπτική εκπαίδευση, προτάσεις, στρατηγικές, μεθόδους, στατιστικά στοιχεία κ.α.. Μπορείτε να τους δείτε συνολικά στα **Περιεχόμενα του εκπαιδευτικού υλικού**.

.....

Έλενα Σκαρλίδου (2020), εκπαιδευτικός, υπεύθυνη Τομέα Εκπαίδευσης του Πολύχρωμου Σχολείου

Παιδαγωγικό και Επιστημονικό Πλαίσιο – Μεθοδολογία του Εκπαιδευτικού Προγράμματος του Πολύχρωμου Σχολείου «Προχωρώντας μπροστά»

Το Πολύχρωμο Σχολείο προτείνει στις/στους εκπαιδευτικούς εκπαιδευτικό υλικό το οποίο εξυπηρετεί τους παρακάτω **στόχους**:

- Υπεράσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού και υπεράσπιση των δικαιωμάτων των γυναικών και των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, οι οποίες αποτελούν ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.
- Αλληλοσεβασμός και διαφορετικότητα
- Πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας και του σχολικού εκφοβισμού
- Συμπεριληπτική σχολική κοινότητα.
- Προαγωγή της δημόσιας και ατομικής ψυχικής και σωματικής υγείας, καθώς και του ευ ζην.

Τα εργαστήρια που περιλαμβάνει το προτεινόμενο εκπαιδευτικό υλικό έχουν σχεδιαστεί με άξονα τις δεξιότητες που έχουν **τα παιδιά που φοιτούν σε Γυμνάσιο και Λύκειο** και ανταποκρίνονται στις ανάγκες του συγκεκριμένου μαθητικού πληθυσμού για κοινωνικοποίηση, ανάπτυξη επικοινωνιακών δεξιοτήτων, δημιουργία ενσυναίσθησης και καλλιέργεια αλληλοσεβασμού με στόχο την αρμονική συμβίωση όλων των ατόμων και την ελεύθερη έκφρασή τους στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας. (Στα «Περιεχόμενα εκπαιδευτικού προγράμματος» παρατίθενται τα Εργαστήρια και το Υποστηρικτικό Υλικό).

Τα Εργαστήρια και το Υποστηρικτικό υλικό που προτείνουμε εξυπηρετούν ταυτόχρονα πολλαπλούς στόχους, οι οποίοι αφορούν γενικότερα το σεβασμό στα Ανθρώπινα Δικαιώματα και στη διαφορετικότητα, την αμφισβήτηση των Έμφυλων Ρόλων, τις Έμφυλες Σχέσεις και την πρόληψη της Έμφυλης Βίας και παράλληλα αναπτύσσουν τη Δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη, καλλιεργούν τις αξίες μιας συμπεριληπτικής σχολικής κοινότητας προάγοντας παράλληλα τη δημόσια και ατομική ψυχική και σωματική υγεία, καθώς και του ευ ζην όλου του μαθητικού πληθυσμού (δείτε όλο το υλικό στα «Περιεχόμενα Εκπαιδευτικού Υλικού»)

Τα προτεινόμενα Εργαστήρια και το Υποστηρικτικό υλικό αφορούν γενικότερα τον σεβασμό στα Ανθρώπινα Δικαιώματα και στη διαφορετικότητα, την αμφισβήτηση των Έμφυλων Ρόλων, τις Έμφυλες Σχέσεις και την πρόληψη της Έμφυλης Βίας και του σχολικού

εκφοβισμού και παράλληλα αναπτύσσουν τη Δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη, καλλιεργούν τις αξίες μιας συμπεριληπτικής σχολικής κοινότητας προάγοντας τη δημόσια και ατομική ψυχική και σωματική υγεία, καθώς και την αξία του ευ ζην όλου του μαθητικού πληθυσμού. Όλοι σχεδόν οι παραπάνω στόχοι διατρέχουν τα Προγράμματα Σπουδών πολλών μαθημάτων και ως εκ τούτου, τα Εργαστήρια που προτείνονται μπορούν να συνδεθούν διαθεματικά με πολλά γνωστικά αντικείμενα (Γλώσσα, Μαθηματικά, Ιστορία, Φυσική, Μελέτη Περιβάλλοντος, Θρησκευτικά, Εικαστικά, Θεατρική Αγωγή, Ξένες Γλώσσες, Φυσική Αγωγή). Στην αρχή κάθε Εργαστηρίου παρατίθενται συγκεκριμένα οι τρόποι σύνδεσης με το Πρόγραμμα Σπουδών των μαθημάτων. Επίσης, μπορούν να συνδεθούν με εκπαιδευτικά προγράμματα (Αγωγής Υγείας κ.α.) καθώς και ατομικές ή ομαδικές ερευνητικές εργασίες των μαθητών, με αντίστοιχες με τις παραπάνω θεματικές

Ακολουθεί η περιγραφή του **Επιστημονικού και Παιδαγωγικού Πλαισίου** και των **Κατευθυντήριων γραμμών** σύμφωνα με τις οποίες δημιουργήθηκε το παρόν πρόγραμμα καθώς και σύντομη περιγραφή της **Μεθοδολογίας** που ακολουθήθηκε.

(Επίσης, μπορείτε να διαβάσετε τις «**Οδηγίες – Προτάσεις για την αξιοποίηση του εκπαιδευτικού υλικού**» που περιέχονται στο εκπαιδευτικό υλικό).

Επιστημονικό και Παιδαγωγικό Πλαίσιο Εκπαιδευτικού Προγράμματος

Βασικός στόχος του παρόντος εκπαιδευτικού προγράμματος και του Πολύχρωμου Σχολείου είναι να αναδειχθεί το ζήτημα του ομοφοβικού, τρανσφοβικού και ιντερφοβικού σχολικού εκφοβισμού, το οποίο παραμένει «αόρατο» σε πολλές περιπτώσεις, με αποτέλεσμα πολλά ΛΟΑΤΚΙ+ παιδιά, καθώς και παιδιά που η ταυτότητα φύλου, η έκφραση ή/και τα χαρακτηριστικά φύλου τους δεν εναρμονίζεται με το κοινωνικό τους φύλο, να υφίστανται στιγματισμό, διακρίσεις, βία και κοινωνικό αποκλεισμό. Αυτό το είδος κακοποίησης αποτελεί μια μορφή έμφυλης βίας (ΕΒ) επειδή στοχοποιεί τους ανθρώπους με βάση το φύλο τους ή το σεξουαλικό τους προσανατολισμό. Δεδομένων των παραπάνω, η καταπολέμηση της ομοφοβίας, της τρανσφοβίας και της ιντερφοβίας στο σχολείο κρίνεται απαραίτητη για τη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού σχολείου, βασισμένου στα Ανθρώπινα Δικαιώματα και στην προαγωγή των ικανοτήτων για δημοκρατικό πολιτισμό και πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ένα θεμελιώδες κομμάτι διαχείρισης της τάξης, καθώς αφορά όλα τα παιδιά. Θα οδηγήσει σε εκπαιδευτική ολοκλήρωση και προσωπική ανάπτυξη όλων των μαθητριών/-θητών, ανεξαρτήτως ερωτικού/σεξουαλικού προσανατολισμού, χαρακτηριστικών, ταυτότητας ή έκφρασης φύλου. Η ενημέρωση, ευαισθητοποίηση των

εκπαιδευτικών και η σύνδεση των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τα δικαιώματα των γυναικών επιχειρείται μέσω επιλεγμένων δραστηριοτήτων και υποστηρικτικού υλικού, ώστε οι εκπαιδευτικοί να αναγνωρίσουν και να αντιμετωπίσουν τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που συμβαίνουν στο ελληνικό σχολείο και να αναλάβουν δράση, όπως υποδεικνύει ο παιδαγωγικός τους ρόλος.

Το εκπαιδευτικό σύστημα οφείλει να προετοιμάζει τα παιδιά για την ενήλικη ζωή από κάθε άποψη και με βάση τα σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα, αλλά και τις διεθνώς αναγνωρισμένες αρχές και αξίες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ειρήνης, της ισότητας και της απαγόρευσης των διακρίσεων στο πλαίσιο μιας ισορροπημένης προσέγγισης που να σέβεται επίσης την ταυτότητα του παιδιού και τις πολιτισμικές του αξίες και παράδοση.

Η προσέγγιση που ακολουθεί το εκπαιδευτικό υλικό του Πολύχρωμου Σχολείου και οι στόχοι που θέτει, όπως αναφέρονται στη διεθνή βιβλιογραφία, είναι σύμφωνα με τα σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα της Ιατρικής, της Ψυχιατρικής και των Σπουδών Φύλου, και στη βάση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και συνάδουν πλήρως με την παιδαγωγική κατεύθυνση που ορίζει η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού αποτελώντας έμπρακτη και ουσιαστική εφαρμογή πληθώρας προνοιών της Σύμβασης καθώς και με τις πιο πρόσφατες Συστάσεις και Κατευθυντήριες γραμμές διεθνών Οργανισμών και Συμβάσεων στις οποίες συμμετέχει και η Ελλάδα, ώστε να εξασφαλίζεται η επικαιρότητα και η επιστημονική ακρίβεια του περιεχομένου του.

Πιο συγκεκριμένα, λάβαμε υπ' όψη μας τα παρακάτω (ενδεικτικά):

- Ανθρώπινα Δικαιώματα και Εκπαίδευση για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη

Σύμφωνα με Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης (Μάρτιος, 2010), τα κράτη-μέλη οφείλουν να λάβουν επαρκή νομοθετικά και άλλα μέτρα ώστε να διασφαλίσουν ότι το δικαίωμα στην εκπαίδευση μπορεί να απολαμβάνεται χωρίς διάκριση στη βάση του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας του φύλου ή των χαρακτηριστικών φύλου, η οποία συμφωνήθηκε ως αποτέλεσμα των ανησυχητικών επιπέδων των διακρίσεων εναντίον των λεσβίων, ομοφυλοφίλων, αμφισεξουαλικών και διεμφυλικών ατόμων. Η απόλαυση αυτού του δικαιώματος συνεπάγεται τη δυνατότητα εκπαίδευσης σε ένα ασφαλές περιβάλλον, χωρίς βία, εκφοβισμό, κοινωνικό αποκλεισμό ή οποιαδήποτε άλλη μορφή διακριτικής ή εξευτελιστικής μεταχείρισης.

Ωστόσο, όπως υποδεικνύουν τα διεθνή δεδομένα, οι ΛΟΑΤΚΙ+ μαθήτριες και μαθητές υφίστανται διακρίσεις, εκφοβισμό, σωματική βία και κοινωνικό αποκλεισμό παντού στην

Ε.Ε. και στην Ελλάδα. Το ίδιο συμβαίνει και σε πολλά παιδιά που δεν είναι ΛΟΑΤΚΙ+ αλλά τα χαρακτηριστικά ή/και η έκφραση φύλου τους δεν εναρμονίζονται με τα έμφυλα στερεότυπα. Ο ομοφοβικός και τρανσφοβικός εκφοβισμός έχει αντίκτυπο στα θύματα, στους δράστες, στους παρατηρητές και στο σχολείο στο οποίο λαμβάνει χώρα, και έχει σοβαρές επιπτώσεις στην εκπαίδευση. Αποτελεί δηλαδή, **παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων**, καθώς αποτελεί μια μορφή διακρίσεων και αποκλεισμού, και επειδή παραβιάζει την αρχή του ασφαλούς, συμπεριληπτικού σχολείου για όλα τα παιδιά.

Πολυάριθμοι οργανισμοί των Ηνωμένων Εθνών, όσο και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχουν ξεκάθαρα διατυπώσει τη θέση ότι οι μείζονες συμβάσεις, Ευρωπαϊκές και Διεθνείς, έχουν εφαρμογή για όλους τους ανθρώπους ισότιμα και δίχως διακρίσεις με βάση οποιαδήποτε ιδιότητα, συμπεριλαμβανομένου του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου. Τα κράτη μέλη έχουν υποχρέωση να προστατεύουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, αλλά και να διερευνούν αποτελεσματικά και να προσάγουν ενώπιον της Δικαιοσύνης πράξεις παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων εναντίον τους και το ίδιο οφείλουμε να κάνουμε και στο σχολείο.

Η ανάδειξη, η πρόληψη και η αντιμετώπιση των διακρίσεων εις βάρος των ΛΟΑΤΚΙ+ μαθητριών/-των και αυτών που θεωρούνται ΛΟΑΤΚΙ+, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της εκπαίδευσης για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη.

Ο Χάρτης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Παιδεία της Δημοκρατίας και την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα (EDC/HRE) ορίζει τα βασικά εννοιολογικά θεμέλια, τους στόχους και τους τομείς υλοποίησης της εκπαίδευσης. Στον Χάρτη η εκπαίδευση για τη **δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη** ορίζεται ως εξής: εκπαίδευση, επιμόρφωση, ευαισθητοποίηση, ενημέρωση, καθώς και όλες εκείνες οι πρακτικές και δραστηριότητες που αποσκοπούν –εφοδιάζοντας τους εκπαιδευόμενους με γνώσεις, δεξιότητες και κατανόηση και αναπτύσσοντας τις στάσεις και τις συμπεριφορές τους– στην ενδυνάμωσή τους έτσι ώστε να ασκούν και να υπερασπίζονται τα δημοκρατικά τους δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους στην κοινωνία, να εκτιμούν τη διαφορετικότητα και να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στη δημοκρατική ζωή, με στόχο την προώθηση και την προστασία της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου (ενότητα 2.α).

Επίσης, ο Χάρτης ορίζει την **εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα** ως εξής: εκπαίδευση, επιμόρφωση, ευαισθητοποίηση, ενημέρωση, καθώς και όλες εκείνες οι πρακτικές και δραστηριότητες που αποσκοπούν –εφοδιάζοντας τους εκπαιδευόμενους με γνώσεις, δεξιότητες και κατανόηση και αναπτύσσοντας τις στάσεις και τις συμπεριφορές τους– στην ενδυνάμωση των εκπαιδευομένων έτσι ώστε να συμβάλλουν στην οικοδόμηση και την υπεράσπιση μιας καθολικής κουλτούρας ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην

κοινωνία, με στόχο την προώθηση και την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών του (ενότητα 2.β).

Γενικότερα, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων υποστηρίζει την κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών, διασφαλίζοντας την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τις θεμελιώδεις ελευθερίες τους, που είναι απαραίτητες για να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους. Επιπλέον, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καλλιεργεί τον σεβασμό για τη διαφορετικότητα, που είναι ζωτικής σημασίας για την πρόληψη της βίας. Μια προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα οδηγεί στη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος ευνοϊκού για τη μάθηση, όπου οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητριες/-ητές απολαμβάνουν και επωφελούνται πλήρως από την εκπαιδευτική διαδικασία.

Στο Διαθέσιμο Υλικό θα βρείτε τη **Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού με απλά λόγια** και τις **Κάρτες Σεξουαλικών δικαιωμάτων**.

- Οι δεξιότητες του 21ου αιώνα

Στους παραπάνω ορισμούς, ο Χάρτης του Συμβουλίου της Ευρώπης επισημαίνει **τις ικανότητες** (όπως γνώσεις, δεξιότητες, κατανόηση και στάσεις) που πρέπει να αναπτύσσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες ώστε να έχουν τη δυνατότητα να δρουν ως **ενεργοί πολίτες**. Επίσης, ο Χάρτης παραθέτει διεξοδικά τους στόχους, τις αρχές και τις πολιτικές της εκπαίδευσης που απαιτούνται για να επιτυγχάνεται η ενδυνάμωση των εκπαιδευόμενων.

Το εκπαιδευτικό υλικό του Πολύχρωμου Σχολείου έχει σχεδιαστεί με βάση το **Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό**, του Συμβουλίου της Ευρώπης, το οποίο, με το μοντέλο των ικανοτήτων και τους περιγραφικούς δείκτες, παρέχει ένα μέσο υλοποίησης των αρχών του Χάρτη και της έκκλησης του Συμβουλίου της Ευρώπης για ποιότητα στην εκπαίδευση.

Πιο συγκεκριμένα, σχεδιάστηκε σύμφωνα με το Μοντέλο Ικανοτήτων (*Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό*, του Συμβουλίου της Ευρώπης, Τόμος 1, σελ 37) και τους αντίστοιχους Περιγραφικούς Δείκτες για καθεμία από τις ικανότητες που εμπεριέχονται στο μοντέλο ικανοτήτων (*Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό*, Τόμος 1, σελ. 63).

https://www.humanrightsforbeginners.gr/COMPETENCES%20FOR%20DEMOCRATIC%20CULTURE_GR.pdf

Το εκπαιδευτικό υλικό του Πολύχρωμου Σχολείου έχει συμπεριλάβει το **μείζονα στόχο του Συμβουλίου της Ευρώπης**, σύμφωνα με τον οποίο, τα εκπαιδευτικά συστήματα και τα σχολεία πρέπει να προετοιμάζουν τους/τις νέους/-ες ώστε να γίνονται ενεργά, συμμετοχικά και υπεύθυνα άτομα αναδεικνύοντας την προετοιμασία για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη ως μία από τις βασικές αποστολές τους.

- Συμπεριληπτικό σχολείο

Η ανάγκη δημιουργίας ενός συμπεριληπτικού και ασφαλούς περιβάλλοντος μάθησης καταδεικνύεται από αρκετά μεγάλο αριθμό ερευνών. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Πολύχρωμου Σχολείου ανταποκρίνεται στην ανάγκη να λάβουμε υπόψη την ταυτότητα φύλου και τη σεξουαλική ποικιλομορφία στη δημιουργία συμπεριληπτικού σχολείου.

Η κοινωνική συμπερίληψη της ποικιλομορφίας του φύλου και της σεξουαλικότητας υπάρχει όταν όλοι οι άνθρωποι που συμμετέχουν στη σχολική κοινότητα μπορούν να εκφράζουν ανοιχτά και ορατά τον ερωτικό/σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου τους με πλήρη ασφάλεια και ελευθερία. Ένα συμπεριληπτικό σχολείο, με αυτούς τους όρους, αναγνωρίζει, επικυρώνει και κάνει προσπάθειες να συμπεριλάβει ποικίλες ανθρώπινες εμπειρίες, όπως άτομα που είναι λεσβίες, ομοφυλόφιλα, αμφιφυλόφιλα, trans, intersex, queer και άλλα.

Στο σχολικό περιβάλλον, τα ΛΟΑΤΚΙ+ νεαρά άτομα συμπεριλαμβάνονται, όταν οι συνθήκες τους επιτρέπουν να εκφράσουν πλήρως την ταυτότητά τους και να εκμεταλλευτούν πλήρως τις ικανότητές τους. Ενθαρρύνονται και έχουν πραγματικές ευκαιρίες να εκφραστούν, να αναπτύξουν ηγετικές ικανότητες, να πάρουν πρωτοβουλίες και να συμμετέχουν πλήρως.

Οι ΛΟΑΤΚΙ+ νέες/-οι και τα παιδιά με ΛΟΑΤΚΙ+ γονείς και μέλη της οικογένειας νιώθουν ότι αναγνωρίζονται και είναι αποδεκτά στο σχολείο. Αποκτούν την αίσθηση του «ανήκειν», και διαπιστώνουν ότι οι ίδιοι/-ες και η οικογένειά τους αντικατοπτρίζονται σε όλες τις δραστηριότητες, τόσο τις εκπαιδευτικές όσο και τις εξωσχολικές. Οι ΛΟΑΤΚΙ+ νέες/-οι και παιδιά και οι ΛΟΑΤΚΙ+ γονείς και μέλη της οικογένειας νιώθουν ασφάλεια και απολαμβάνουν δίκαιη μεταχείριση στο σχολείο. Είναι πεπεισμένοι/-ες ότι οι συγκεκριμένες ανάγκες, βιώματα και συνθήκες θα αντιμετωπίζονται πάντα ως σημαντικά και έγκυρα. Παρατηρούν τέτοιες δίκαιες πρακτικές να είναι υπόδειγμα και στην αλληλεπίδραση των ενηλίκων (γονείς και σχολικό προσωπικό) στη σχολική τους κοινότητα.

Αυτές οι θετικές εμπειρίες και σχέσεις είναι το μακροπρόθεσμο **αποτέλεσμα μιας συνεχούς διαδικασίας** εκ μέρους του σχολικού προσωπικού να εμπλέξει όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας στις προσπάθειες και το διάλογο για τη διασφάλιση ενός δίκαιου,

συμπεριληπτικού και γεμάτο σεβασμό σχολικού κλίματος. Τα σχολεία που είναι ασφαλή και συμπεριληπτικά για όλα τα παιδιά και τις/τους νέες/-ους παρέχουν την πιο ουσιώδη προϋπόθεση για αποτελεσματική μάθηση.

Ως εκπαιδευτικοί, έχουμε έναν σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουμε στην ανάδειξη του ομοφοβικού, τρανσφοβικού και αμφιφοβικού εκφοβισμού και στη διασφάλιση ότι οι μαθήτριες/-θητές που είναι ή ενδέχεται να είναι ΛΟΑΤΚΙ+, και αυτές/-τοί με ΛΟΑΤΚΙ+ γονείς, νιώθουν ότι συμπεριλαμβάνονται στο σχολείο.

- Σεξουαλική και ψυχική υγεία

Επίσης, το παρόν εκπαιδευτικό υλικό συντάχτηκε σύμφωνα με τις “Κατευθυντήριες Γραμμές της Παγκόσμιας και Ευρωπαϊκής Περιφερειακής Στρατηγικής για τη Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία” της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας (Π.Ο.Υ.) και τον “Διεθνή Τεχνικό Οδηγό για τη Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση”, σε συνάρτηση με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης με σκοπό την προαγωγή της υγείας, της ποιοτικής εκπαίδευσης και της ισότητας των φύλων (UNESCO, Ιανουάριος 2018).

Στον Οδηγό αυτό, τεκμηριώνονται οι παιδαγωγικές αρχές που οδηγούν στην προετοιμασία των νέων για μία ασφαλή, παραγωγική, ολοκληρωμένη ζωή σε έναν κόσμο όπου η ανισότητα των φύλων και η έμφυλη βία ακόμα δημιουργούν σοβαρούς κινδύνους για την ευημερία τους. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, περιγράφεται μια διευρυμένη αντίληψη της σεξουαλικότητας, η οποία θα δημιουργεί το πλαίσιο, ώστε τα παιδιά, αφενός, να αποτιμήσουν την κοινωνία ως καθοριστικό παράγοντα ο οποίος επηρεάζει την άσκηση δικαιωμάτων, ιδιαίτερα σε ευάλωτες ομάδες, και, αφετέρου, να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες που προωθούν την ενεργή πολιτειότητα.

Λάβαμε επίσης, υπόψη μας, τα νεότερα επιστημονικά δεδομένα της Βιολογίας, της Ιατρικής και της Ψυχιατρικής, σύμφωνα με τα οποία τα ομοφυλόφιλα και τα τρανς άτομα σε καμία περίπτωση δεν αποτελούν ψυχικά διαταραγμένους ανθρώπους, καθώς οι έρευνες αποδεικνύουν πως δεν υφίσταται καμία εγγενής σχέση ανάμεσα στις σεξουαλικές προτιμήσεις ή την ταυτότητα φύλου και την ψυχοπαθολογία (Pachankis, Cochran & Mays, 2015).

Πιο συγκεκριμένα, α) την ανακοίνωση της Αμερικάνικης Ψυχιατρικής Εταιρείας, το 1973, όπου τεκμηριώνεται η αφαίρεση της ομοφυλοφιλίας από την τρίτη έκδοση του διαγνωστικού και στατιστικού εγχειριδίου των ψυχικών διαταραχών (DSM), β) την αφαίρεση της κατηγορίας «ομοφυλοφιλία» και από τη Διεθνή Ταξινόμηση των Ασθενειών (ICD-10) του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (WHO), καθώς η κλινική εμπειρία οδήγησε στο συμπέρασμα πως όλοι οι σεξουαλικοί προσανατολισμοί των ανθρώπων συνιστούν

συνήθεις μορφές της ανθρώπινης εμπειρίας, φυσιολογικές μορφές των ανθρώπινων δεσμών και, ως εκ τούτου, ουδεμία σχέση έχουν με κάποια πρότερη ψυχική ή άλλη διαταραχή (Needham & Austin, 2010), γ) την αφαίρεση της τρανς ταυτότητας από την κατηγορία των ψυχικών διαταραχών στην ενδέκατη έκδοση της Διεθνούς Στατιστικής Ταξινόμησης Νοσημάτων και Συναφών Προβλημάτων Υγείας (ICD-11) του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας και δ) την ενημέρωση των μαθητών για την ύπαρξη των ίντερσεξ και φυλοδιαφορετικών ατόμων και τις δικαιωματικές παραβιάσεις που υφίστανται, σύμφωνα με το ψήφισμα 2191 της ΕΕ. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/B-8-2019-0101_EL.pdf?redirect

Στο σχεδιασμό του παρόντος υλικού λάβαμε επίσης υπόψη, **τα διαθέσιμα ερευνητικά δεδομένα**. Ενδεικτικά, μια αντιπροσωπευτική εικόνα της πραγματικότητας του ομοφοβικού/τρανσοφοβικού/ίντερφοβικού σχολικού εκφοβισμού στην Ευρώπη και στην Ελλάδα, μπορούμε να έχουμε από τις παρακάτω έρευνες:

1. https://www.iglyo.com/wp-content/uploads/2018/05/Education_Report_April_2018-4.pdf?fbclid=IwAR2ba26fP0kmXan_r9mgw2yLsJNe3i2BuYoARu2zrPqb-JrHFQLcytDZNzk
2. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-eu-lgbt-survey-mainresults_tk3113640enc_1.pdf?fbclid=IwAR29BiATZSzd1Jdxl_v7R8I6n6ZcwJ4lqQ2heGKr6AwtA7bEHCY5WCUwI
3. <https://www.colouryouth.gr/wp-content/uploads/2018/05/%CE%88%CF%81%CE%B5%CF%85%CE%BD%CE%B1-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF-%CE%A3%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%9A%CE%BB%CE%AF%CE%BC%CE%B1-Colour-Youth.pdf>
4. Αναλυτική έρευνα που έχει γίνει πάνω στις εμπειρίες των LGBT ατόμων είναι η “EU LGBT Survey” από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (European Union Fundamental Rights Agency), τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύτηκαν τον Μάιο του 2013. Η εν λόγω έρευνα αφορά την καθημερινότητα των LGBT ατόμων (daily life), τις διακρίσεις (discrimination), τη γνώση δικαιωμάτων (rights awareness), ερωτήσεις συγκεκριμένα για διεμφυλικά άτομα (transgender specific questions), καθώς και τη βία και την παρενόχληση (violence and harassment). Η έκθεση με τα αποτελέσματα της έρευνας είναι διαθέσιμη εδώ: <http://fra.europa.eu> και <https://fra.europa.eu/en/publication/2013/eu-lgbt-survey-european-union-lesbian-gay-bisexual-and-transgender-survey-results>
5. Goldstein T., Collins A., & Halder M. (2007). Anti-Homophobia Education in Public Schooling: A Canadian Case Study of Policy Implementation. *Journal of Gay & Lesbian Social Services*, 19(3-4):47-66 DOI: 10.1080/10538720802161540

6. IGLYO (the International Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer and Intersex Youth & Student Organisation) (2018). LGBTQI Inclusive Education Report. Belgium
https://www.iglyo.com/wp-content/uploads/2018/05/Education_Report_April_2018-4.pdf?fbclid=IwAR2ba26fP0kmXan_r9mgw2yLsJNe3i2BuYoARu2zrPJrHFQL-cytDZNzk
7. <https://www.colouryouth.gr/wp-content/uploads/2020/03/First-Greek-National-School-Climate-Survey-Colour-Youth.pdf>
8. RAINBOW (2019): Annual Review of the Human Rights Situation of Lesbian, Gay, Bisexual, Trans, and Intersex People.
9. Ioannou C. (2018): Hombat. Combating homophobc and transphobic bullying in schools. Project number: 764746 Call: REC-DISC-AG-2016. National Report: Greece. Athens: Funded by the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020).

Το εκπαιδευτικό υλικό του Πολύχρωμου Σχολείου, προσεγγίζει ολιστικά την προσωπικότητα των παιδιών και συνδυάζει γνώσεις, δεξιότητες, αξίες κριτική ικανότητα και σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα.

Μεθοδολογία

Ο Χάρτης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Παιδεία της Δημοκρατίας και την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα ορίζει ότι: «οι διδακτικές και μαθησιακές πρακτικές και δραστηριότητες θα πρέπει να ακολουθούν και να προωθούν τις δημοκρατικές αξίες και αρχές και τα ανθρώπινα δικαιώματα» (ενότητα 5.ε).

Επικεντρώνοντας στον κατάλληλο συνδυασμό δημοκρατικών πλαισίων, παιδαγωγικών μεθόδων και μεθοδολογιών ως απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη των δημοκρατικών ικανοτήτων, στα Εργαστήρια που προτείνονται χρησιμοποιούνται **ομαδοσυνεργατικές, βιωματικές τεχνικές** που αποπροσωποποιούν καταστάσεις, διασφαλίζουν την ιδιωτικότητα όλων, ενθαρρύνουν την κριτική σκέψη και τη δημιουργικότητα, προωθούν την ενσυναίσθηση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων του δημοκρατικού πολίτη, (καταιγισμό ιδεών, παιχνίδια, σενάρια, παιχνίδια ρόλων, δομημένο διάλογο, ντιμπέιτ, δραστηριότητες δημιουργικής έκφρασης κ.ά.). Επίσης, αξιοποιείται υλικό από διαδικτυακές ή άλλες πηγές (εικόνες, σκίτσα, τραγούδια, βίντεο, ταινίες, άρθρα, θεατρικά, λογοτεχνία, κόμικς) ώστε να διευκολυνθούν οι διάφοροι τύποι μαθησιακών ικανοτήτων και η ενεργοποίηση διαφορετικών στρατηγικών μάθησης.

Με βάση τη βιωματική μεθοδολογική προσέγγιση, τα θέματα προσεγγίζονται με τρόπο ώστε κάθε μαθητής και μαθήτρια, από οποιοδήποτε υπόβαθρο και αν προέρχεται, να μην νιώσει προσβολή, αποκλεισμό ή άβολα συναισθήματα κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Αντίθετα κάθε μαθητής και μαθήτρια ενδυναμώνεται μέσα από το δικό του πολιτισμικό και ηθικό πλαίσιο ώστε να αποκτά ικανότητες και να υιοθετεί στάσεις, αξίες και συμπεριφορές που να ενισχύουν τις ικανότητές του για δημοκρατικό πολιτισμό.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Πολύχρωμου Σχολείου δημιουργεί ένα ασφαλές πλαίσιο ενεργούς συμμετοχής σε κάθε παιδί, αφού εφαρμόζει διαφοροποιημένες και εξατομικευμένες τεχνικές διδασκαλίας/μάθησης και υλοποιείται στη βάση των εξελισσόμενων ικανοτήτων και, κυρίως, των πραγματικών προσωπικών και καθημερινών αναγκών των παιδιών. Παρέχει με αυτό τον τρόπο πολλαπλές ευκαιρίες στα παιδιά να ενημερωθούν και να εκφράσουν ελεύθερα τις απόψεις τους για θέματα που, έτσι ή αλλιώς, βιώνουν, καθημερινά και για τα οποία, πολύ πιθανόν, η παραπληροφόρηση ή/και η έλλειψη πληροφόρησης να τους δημιουργεί συνθήκες και παραστάσεις αρνητικές και επικίνδυνες. Ως εκ τούτου, μέσω της ποικιλίας μεθόδων και τον πλούτο του υλικού υποστηρίζονται τα διαφορετικά στυλ μάθησης και οι διαφορετικές δυνατότητες πρόσβασης στη γνώση.

Από τα ερευνητικά δεδομένα προκύπτει ότι **οι παρεμβάσεις μας είναι πιο αποτελεσματικές όταν γίνονται σε μια πιο συχνή και σταθερή βάση** και τις συμπεριλαμβάνουμε στον προγραμματισμό μας. Η μη περιστασιακή ενασχόληση διευκολύνει τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος, όπου όλα τα παιδιά αισθάνονται ασφαλή (safe space) να εκφράσουν στάσεις, απόψεις, ερωτήματα και φόβους, διευκολύνοντας την επικοινωνία μεταξύ τους.

Οι παρεμβάσεις μας μπορούν να είναι ακόμη πιο αποτελεσματικές, όταν συσχετίζονται με θέματα που γνωρίζουμε καλά, όπως είναι για παράδειγμα, τα αντικείμενα που διδάσκουμε ή άλλα ενδιαφέροντά μας, (π.χ. φωτογραφία, κινηματογράφος, θέατρο, λογοτεχνία, σπορ, πολιτική, ΜΜΕ κ.ά.). υπάρχει δυνατότητα για **διαθεματική προσέγγιση**, καθώς το εκπαιδευτικό υλικό του Πολύχρωμου Σχολείου μπορεί να συνδεθεί με πολλά μαθήματα του ωρολογίου προγράμματος. Όταν βασιζόμαστε σε οικεία και αγαπητά αντικείμενα, βαδίζουμε σε σταθερό έδαφος έχοντας περισσότερη αυτοπεποίθηση και ενδιαφέρον (θα βρείτε αναλυτικά τη σύνδεση με το Πρόγραμμα Σπουδών στην αρχή κάθε εργαστηρίου).

Βασικοί κανόνες συνύπαρξης

Το σχολείο επιτελεί σπουδαίο ρόλο στο να διδάξει τις/τους μαθήτριες/-ητές να συμπεριφέρονται με σεβασμό, να είναι ανεκτικές/οί και να έχουν καλούς τρόπους. Ο σεβασμός, η ανεκτικότητα και οι καλοί τρόποι αποτελούν τον πυρήνα της αγωγής του πολίτη. Το κύριο επιχείρημα για τη διδασκαλία του μαθήματος της αγωγής του πολίτη απορρέει από τη φύση της ειρήνης και της δημοκρατίας ενός τόπου και διαμορφώνεται από τον τρόπο που αντιμετωπίζουμε ο ένας τον άλλον στην καθημερινή ζωή, από το πώς μπορούμε να είμαστε ο εαυτός μας, να αναπτύξουμε τις προσωπικές μας απόψεις και να ορίσουμε την ατομική μας ταυτότητα. Το σχολείο οφείλει να βοηθά όλες/-ους τις/τους μαθήτριες/-ητές προς αυτή την κατεύθυνση χωρίς να αποκλείει τις λεσβίες, τους ομοφυλόφιλους, τους αμφιφυλόφιλους και τους τρανς ανθρώπους (ΛΟΑΤΙ) ή όσους θέτουν υπό αμφισβήτηση τον ερωτικό/ σεξουαλικό τους προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους.

Οι εκπαιδευτικοί, από την πλευρά τους, οφείλουν να δημιουργήσουν ένα ασφαλές περιβάλλον, στο οποίο οι μαθήτριες/-ητές θα τολμούν να πουν ανοιχτά τη γνώμη τους και να εκμυστηρευτούν προσωπικές τους εμπειρίες. Όταν οι μαθήτριες/-ητές νιώσουν αρκετά ασφαλές να μοιραστούν ελεύθερα τις απόψεις τους, μπορείτε να ξεκινήσετε μία συζήτηση για το πόσο ενοχλητικό είναι να σε επικρίνουν ή να σε απορρίπτουν. Σε κάθε σχολείο και σε κάθε τάξη, συνηθίζεται, στην καλύτερη περίπτωση, να γίνεται μία συμφωνία με τις/τους μαθήτριες/-ητές για τους κανόνες προστασίας της κοινωνικής ασφάλειας, οι οποίοι περιλαμβάνουν το δικαίωμα να μην κατακρίνεται ή να απορρίπτεται κανείς, αλλά να γίνονται όλες/-οι αποδεκτές/-οί, ακόμη και όταν κάποια/-ποιος είναι διαφορετική/-ός από την υπόλοιπη ομάδα ή όταν εκφράζει διαφορετικές απόψεις. Στην προκειμένη περίπτωση, ο σεβασμός είναι η λέξη-κλειδί. Οι κατάλληλες κατευθυντήριες γραμμές θωρακίζουν τα άτομα από ασεβείς συμπεριφορές, ενώ ταυτόχρονα δημιουργείται χώρος για την ανάπτυξη ενδιαφέροντος και την ανταλλαγή απόψεων.

Όπως καταδεικνύουν αρκετές έρευνες, κύριο χαρακτηριστικό των επιτυχημένων σχολικών στρατηγικών για τη δημιουργία ενός ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος είναι η καθιέρωση θετικών και σαφών βασικών κανόνων συνύπαρξης, οι οποίοι αποτελούν προϊόν διαπραγμάτευσης μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητριών/-θητών και τηρούνται από κοινού.

- Ξεκινήστε τη σχολική χρονιά με αλληλογνωριμία, καλλιέργεια της συνεργασίας μεταξύ των μαθητών και όσο το κάνετε αυτό, καθορίστε βασικούς κανόνες για την τάξη που θα αφορούν την κοινωνική αλληλεπίδραση τους στον χώρο του σχολείου (θετική κοινωνική συμπεριφορά).
- Σύμφωνα με έρευνες, ο καθορισμός βασικών κανόνων πρέπει να ολοκληρωθεί μέσα σε έξι (6) εβδομάδες. Εάν, όμως, τα σχολεία αφήσουν τις/τους μαθήτριες/-ητές να αποφασίσουν μόνες/-οι τους το περιεχόμενο αυτών των κανόνων, ενδέχεται να αναπτυχθούν αρνητικές αλληλεπιδράσεις σε επίπεδο ομάδας, οι οποίες – άπαξ και εκδηλωθούν – είναι πολύ δύσκολο να αμβλυνθούν σε μεταγενέστερο στάδιο. Στην περίπτωση του ομοφοβικού/τρανσφοβικού εκφοβισμού, αυτό συνεπάγεται ότι πρέπει να δοθεί προσοχή στον τρόπο με τον οποίο οι μαθήτριες/-ητές θα δείχνουν σεβασμό προς όλες/-ους τις/τους συμμαθήτριες/-ητές τους, συμπεριλαμβανομένων των μειονοτήτων ή των μαθητριών/-ών που είναι «διαφορετικοί».

Τήρηση αξιών. Σε όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους, οι βασικοί κανόνες (νόρμες) αλλά και οι καθιερωμένες αξίες της τάξης και του σχολείου (κοινά ιδανικά), πρέπει να επανεπιβεβαιώνονται διαρκώς. Κάτι τέτοιο είναι εφικτό μόνο όταν τα μέλη του σχολικού προσωπικού έχουν συνειδητοποιήσει αυτές τις αξίες και τις έχουν αποδεχθεί και είναι σε θέση να τις εμφυσήσουν στις/στους μαθήτριες/-τές και συγχρόνως να αποτελέσουν αυθεντικά και μοναδικά πρότυπα προς μίμηση. Σε ό,τι αφορά τον ομοφοβικό/τρανσφοβικό εκφοβισμό, αυτό συνεπάγεται ότι το σχολικό προσωπικό παρακολουθεί την εκδήλωση πιθανών ενεργειών κοινωνικού αποκλεισμού και μεροληψίας σε βάρος ορισμένων μαθητριών/-τών και αναλαμβάνει άμεση δράση για την αντιμετώπισή τους.

KMOP, (2019). Rainbow School, Trainees' Guide, "Combating HOMophoBicAndTransphobic bullying in schools – HOMBAT". Funded by the European Union's Rights Equality and Citizenship Programme (2014-2020), Grant Agreement 764746.

Προσαρμογή: Έλενα Σκαρπίδου για το Πολύχρωμο σχολείο

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού με απλά λόγια

Όλα τα παιδιά έχουν δικαιώματα που προβλέπονται από νόμους και διεθνείς συμβάσεις.

Το σημαντικότερο κείμενο για τα δικαιώματα των παιδιών, είναι η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού του 1989, που την έχουν υπογράψει 191 χώρες και είναι νόμος στην χώρα μας. Παρακάτω μπορείτε να διαβάσετε τη Σύμβαση αυτή με λίγα και απλά λόγια.

1: ορισμός

“Παιδιά” θεωρούνται όλα τα κορίτσια και τα αγόρια από 0 έως 18 ετών.

2: απαγόρευση διακρίσεων

Όλα τα παιδιά είναι ίσα. Έχουν δικαίωμα να τα αντιμετωπίζουν χωρίς διακρίσεις λόγω της φυλής, του φύλου, της γλώσσας, της θρησκείας, των απόψεων, της περιουσίας, της κατάστασης, των ιδιαίτερων αναγκών ή της εμφάνισής τους.

3: το συμφέρον του παιδιού

Όταν οι μεγάλοι παίρνουν αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, πρέπει να υπολογίζουν πριν από όλα το συμφέρον των παιδιών. Η Πολιτεία πρέπει να προστατεύει και να φροντίζει τα παιδιά, αν οι γονείς τους δεν μπορούν να το κάνουν.

4: μέτρα της Πολιτείας

Η Πολιτεία πρέπει να παίρνει όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εφαρμόζονται τα δικαιώματα των παιδιών.

5: ρόλος γονέων και κηδεμόνων

Οι γονείς ή οι κηδεμόνες ενός παιδιού είναι υπεύθυνοι να το μεγαλώνουν έτσι ώστε να αναπτύσσονται οι ικανότητές του και να το βοηθούν να μάθει και να ασκεί τα δικαιώματά του.

6: δικαίωμα στη ζωή

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα στη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη.

7: όνομα και ιθαγένεια

Δικαίωμα κάθε παιδιού είναι να γράφεται στο ληξιαρχείο με τη γέννησή του και να έχει όνομα, επώνυμο και ιθαγένεια, δηλαδή να ανήκει σε μια χώρα.

8: ταυτότητα

Η Πολιτεία πρέπει να βοηθά τα παιδιά να διατηρούν την ταυτότητα, την ιθαγένεια και τις οικογενειακές τους σχέσεις.

9: Ζωή και επικοινωνία με τους γονείς

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να ζει μαζί με τους γονείς του, εκτός αν αυτοί ζουν χωριστά, αν δεν μπορούν να το φροντίσουν ή αν πρέπει να απομακρυνθεί από αυτούς για το καλό του. Όταν ζει μακριά από τους γονείς του, το παιδί έχει δικαίωμα να τους βλέπει και να επικοινωνεί μαζί τους, εκτός αν αυτό είναι αντίθετο με το συμφέρον του.

10: οικογενειακή επανένωση

Αν ένα παιδί ζει σε διαφορετική χώρα από τους γονείς του, έχει δικαίωμα να ξανασιμίξει μαζί τους και να μείνουν στο ίδιο μέρος.

11: παράνομες μετακινήσεις στο εξωτερικό

Τα παιδιά πρέπει να προστατεύονται από κάθε παράνομη απομάκρυνσή τους από τη χώρα στην οποία ζουν.

12: ελευθερία γνώμης

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους. Οι μεγάλοι πρέπει να ακούν και να παίρνουν σοβαρά υπόψη τους τη γνώμη των παιδιών για θέματα που τα αφορούν, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά τους.

13: ελευθερία έκφρασης

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να αναζητούν, να μαθαίνουν και να μεταδίδουν πληροφορίες και ιδέες, και να εκφράζονται ελεύθερα, μέσα από τον γραπτό ή προφορικό λόγο, την τέχνη ή άλλους τρόπους, αρκεί να σέβονται τα δικαιώματα των άλλων.

14: ελευθερία σκέψης και θρησκείας

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να σκέφτονται ελεύθερα και να πιστεύουν σε μια θρησκεία.

15: ελευθερία συνάντησης και ομαδικής συνεργασίας

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να συναντιούνται, να συνεργάζονται και να συμμετέχουν σε συγκεντρώσεις, αρκεί να μην παραβιάζουν τα δικαιώματα των άλλων.

16: ιδιωτική ζωή

Κανείς δεν μπορεί να επεμβαίνει αυθαίρετα ή παράνομα στην ιδιωτική ζωή, την οικογένεια, την κατοικία ή την αλληλογραφία ενός παιδιού, ούτε να προσβάλλει την τιμή και την υπόληψή του. Κανείς δεν μπορεί να βλάψει το καλό σου όνομα, να εισβάλει στο σπίτι σου, να ανοίξει την αλληλογραφία σου ή την ηλεκτρονική σου αλληλογραφία ή να ενοχλήσει εσένα ή την οικογένειά σου χωρίς εύλογη αιτία.

17: πληροφόρηση

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να μαθαίνουν τι συμβαίνει γύρω τους από τα μέσα ενημέρωσης

(εφημερίδες, ραδιόφωνο, τηλεόραση, ηλεκτρονικά μέσα).

Η Πολιτεία πρέπει να ενθαρρύνει τα μέσα να διαδίδουν χρήσιμες πληροφορίες και να προστατεύουν τα παιδιά από ό,τι μπορεί να τα βλάψει.

18: ευθύνες και υποστήριξη γονέων

Οι γονείς ή κηδεμόνες ενός παιδιού έχουν την ευθύνη της ανατροφής και της ανάπτυξής του. Η Πολιτεία πρέπει να τους βοηθά σε αυτή την αποστολή και να εξασφαλίζει τη δημιουργία υπηρεσιών φροντίδας για τα παιδιά.

19: βία, παραμέληση, εκμετάλλευση

Τα παιδιά πρέπει να προστατεύονται από κάθε μορφή βίας, προσβολής, παραμέλησης, εγκατάλειψης, σωματικής, ψυχολογικής, πνευματικής ή σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης, όσο βρίσκονται στην ευθύνη των γονιών ή των κηδεμόνων τους ή άλλων προσώπων στα οποία αυτοί τα έχουν εμπιστευθεί.

20: εναλλακτική επιμέλεια

Όταν ένα παιδί δε ζει με την οικογένειά του ή αυτή δεν μπορεί να το φροντίσει, έχει δικαίωμα ειδικής προστασίας και βοήθειας, μέσα από θεσμούς όπως η υιοθεσία, η φιλοξενία σε ανάδοχη οικογένεια ή σε κατάλληλη στέγη / ίδρυμα.

21: υιοθεσία

Η Πολιτεία πρέπει να παίρνει όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε μια υιοθεσία που γίνεται στην ίδια χώρα ή σε άλλη, να είναι σύμφωνη με τον νόμο και να λαμβάνεται υπόψη πάνω απ' όλα το συμφέρον του παιδιού.

22: παιδιά πρόσφυγες

Τα παιδιά πρόσφυγες, που έχουν φύγει μόνα ή συνοδευόμενα από τους δικούς τους, από την πατρίδα τους επειδή εκεί κινδύνευαν, έχουν δικαίωμα ειδικής προστασίας και απολαμβάνουν όλα τα δικαιώματα που έχουν και τα άλλα παιδιά.

23: παιδιά με αναπηρίες

Τα παιδιά με σωματικές ή πνευματικές αναπηρίες έχουν δικαίωμα να ζουν σε συνθήκες που εγγυώνται την αξιοπρέπειά τους και ευνοούν την αυτονομία τους. Να απολαμβάνουν ειδική φροντίδα και να συμμετέχουν ισότιμα στην εκπαίδευση και την κοινωνική ζωή.

24: υγεία και ιατρικές υπηρεσίες

Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προληπτική φροντίδα της υγείας τους και όταν αρρωσταίνουν να χρησιμοποιούν τις απαραίτητες ιατρικές υπηρεσίες για τη θεραπεία τους.

25: επανεξέταση αναδοχής

Όταν ένα παιδί τοποθετείται σε ένα ίδρυμα ή μια ανάδοχη οικογένεια, η Πολιτεία πρέπει να παρακολουθεί και να ελέγχει αν το φροντίζουν σωστά και αν απολαμβάνει όλα τα δικαιώματά του.

26: κοινωνική πρόνοια

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν την κατάλληλη κοινωνική φροντίδα και ασφάλιση.

27: ανάπτυξη και επίπεδο ζωής

Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα σε ένα αξιοπρεπές επίπεδο ζωής: να έχουν φαγητό, ρούχα και να ζουν σε ένα ασφαλές σπίτι, ώστε να έχουν ομαλή σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξη. Αν οι γονείς τους δεν μπορούν να τους τα προσφέρουν, η Πολιτεία πρέπει να τους βοηθάει.

28: εκπαίδευση

Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα να πηγαίνουν στο σχολείο και να έχουν ίσες ευκαιρίες σε αυτό. Η Πολιτεία πρέπει να παίρνει μέτρα ώστε τα παιδιά να γράφονται και να μη διακόπτουν το σχολείο. Τα μέτρα για τη σχολική πειθαρχία πρέπει να σέβονται τα δικαιώματα και την αξιοπρέπεια των μαθητών.

29: σκοποί εκπαίδευσης

Η εκπαίδευση πρέπει να βοηθάει τα παιδιά να αναπτύσσουν τις ικανότητες και την προσωπικότητά τους και να μαθαίνουν να σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, τους διαφορετικούς πολιτισμούς και το φυσικό περιβάλλον.

30: μειονότητες

Τα παιδιά που ανήκουν σε εθνικές, γλωσσικές ή θρησκευτικές μειονότητες, έχουν δικαίωμα να έχουν τη δική τους πολιτιστική ζωή, να χρησιμοποιούν τη γλώσσα τους και να ασκούν τη θρησκεία τους.

31: ελεύθερος χρόνος και ψυχαγωγία

Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα να ξεκουράζονται, να έχουν ελεύθερο χρόνο, να παίζουν, να ψυχαγωγούνται και να ασχολούνται με πράγματα που τους ενδιαφέρουν.

32: παιδική εργασία, οικονομική εκμετάλλευση

Τα παιδιά πρέπει να προστατεύονται από την οικονομική εκμετάλλευση και οποιαδήποτε επικίνδυνη εργασία μπορεί να βάλει σε κίνδυνο την εκπαίδευση, την υγεία ή την ανάπτυξή τους. Η Πολιτεία πρέπει να ρυθμίζει, σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις, τα κατώτατα όρια ηλικίας, τα ωράρια και τις συνθήκες εργασίας για ανηλίκους όπως και την επιβολή ποινών σε όσους τα παραβιάζουν.

33: ναρκωτικά

Τα παιδιά πρέπει να προστατεύονται από την παράνομη χρήση ναρκωτικών ουσιών αλλά και να μη χρησιμοποιούνται στην παραγωγή και τη διακίνησή τους.

34: σεξουαλική βία και εκμετάλλευση

Είναι υποχρέωση της Πολιτείας να προστατεύει τα παιδιά από κάθε μορφή σεξουαλικής βίας και

εκμετάλλευσης, όπως ο εξαναγκασμός σε σεξουαλική δραστηριότητα, η πορνεία και η πορνογραφία.

35: απαγωγή και εμπορία παιδιών

Τα κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εμποδίσουν τις απαγωγές, την πώληση και το δουλεμπόριο των παιδιών.

36: άλλες μορφές εκμετάλλευσης

Τα παιδιά πρέπει να προστατεύονται από οποιαδήποτε άλλη μορφή εκμετάλλευσης που μπορεί να βλάπτει την ευημερία τους.

37: βασανιστήρια και στέρηση ελευθερίας

Κανένα παιδί δεν πρέπει να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική τιμωρία. Η θανατική ποινή και η ισόβια φυλάκιση απαγορεύεται να επιβάλλονται σε παιδιά. Η σύλληψη και κράτηση ανηλίκων πρέπει να είναι σύμφωνη με το νόμο, να έχει την ελάχιστη δυνατή χρονική διάρκεια και να ανταποκρίνεται στην ανάγκες της ηλικίας τους.

38: ένοπλες συρράξεις

Σε περίπτωση πολέμου, τα παιδιά πρέπει να προστατεύονται. Απαγορεύεται να συμμετέχουν σε εχθροπραξίες παιδιά κάτω των 15 ετών.

39: επανένταξη παιδιού-θύματος

Η Πολιτεία πρέπει να φροντίζει τα παιδιά που είναι θύματα παραμέλησης, κακομεταχείρισης, εκμετάλλευσης ή πολέμων για να ξεπερνούν τα τραύματά τους και να συμμετέχουν φυσιολογικά στην κοινωνική ζωή.

40: δικαιοσύνη / ποινική μεταχείριση

Κάθε παιδί ύποπτο, κατηγορούμενο ή καταδικασμένο για μια παράνομη πράξη έχει δικαίωμα να το αντιμετωπίζουν με αξιοπρέπεια, ανθρωπισμό και σεβασμό στις ανάγκες του, να ενημερώνεται για την υπόθεσή του σε γλώσσα που καταλαβαίνει και να έχει νομική βοήθεια για να μπορεί να υπερασπίζεται τον εαυτό του.

41: ευνοϊκότερες ρυθμίσεις

Αν οι νόμοι μιας χώρας προστατεύουν καλύτερα τα δικαιώματα των παιδιών από ό,τι αυτή η Σύμβαση, τότε πρέπει να εφαρμόζονται εκείνοι.

42: γνωστοποίηση

Τα κράτη έχουν υποχρέωση να κάνουν γνωστά στους μεγάλους και στα παιδιά τις αρχές και το περιεχόμενο αυτής της Σύμβασης.

43-54: εφαρμογή και έλεγχος

Μια ειδική Επιτροπή στον ΟΗΕ παρακολουθεί την εφαρμογή της Σύμβασης σε όλα τα κράτη που την έχουν υπογράψει. Οι κυβερνήσεις οφείλουν να στέλνουν εκθέσεις κάθε πέντε χρόνια και η Επιτροπή, αφού τις εξετάσει, τους στέλνει παρατηρήσεις και προτάσεις της.

Εθνική τηλεφωνική γραμμή για τα παιδιά SOS 1056

Βασικός σκοπός της γραμμής είναι η προστασία και η προάσπιση των δικαιωμάτων των παιδιών. Τον Μάιο του 2007 αναγνωρίστηκε από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ως **Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή για τα Παιδιά**.

Λειτουργεί **ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΑ** σε **εικοσιτετράωρη βάση**, 7 ημέρες την εβδομάδα και η κλήση είναι δωρεάν. Στελεχώνεται από κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους κι όλες οι τηλεφωνικές συνομιλίες είναι **απόρρητες και ΔΕΝ καταγράφονται**. Μπορείτε να κάνετε καταγγελία **ανώνυμα** ή επώνυμα και να ζητήσετε επιτόπια παρέμβαση ή να ζητήσετε ψυχολογική στήριξη, συμβουλές ή πληροφορίες που αφορούν τα δικαιώματα των παιδιών και την παιδική προστασία.

Ποιος μπορεί να καλέσει στη Γραμμή SOS

- ✓ Παιδιά
- ✓ Γονείς/ενήλικες
- ✓ Εκπαιδευτικοί
- ✓ Υπηρεσίες/Φορείς

Κάρτες Σεξουαλικών Δικαιωμάτων

ΑΡΘΡΟ 1

Δικαίωμα ισότητας, ίσης προστασίας από το νόμο και ελευθερία από κάθε μορφή διάκρισης βάσει βιολογικού φύλου, σεξουαλικότητας ή κοινωνικού φύλου.

- Όλα τα άτομα γεννιούνται ελεύθερα με ίσα δικαιώματα και αξιοπρέπεια και πρέπει να προστατεύονται από οποιαδήποτε μορφή διάκρισης λόγω σεξουαλικότητας, βιολογικού ή κοινωνικού φύλου.
- Όλα τα δικαιώματα πρέπει να χορηγούνται σε όλους/ες χωρίς εξαίρεση.
- Πρέπει να δίνεται η δυνατότητα σε όλους/ες να κάνουν επιλογές και να παίρνουν ποφάσεις σχετικά με τη ζωή τους.

ΑΡΘΡΟ 2

Δικαίωμα συμμετοχής ανεξαρτήτως βιολογικού φύλου, σεξουαλικότητας ή κοινωνικού φύλου.

- Όλα τα άτομα θα πρέπει να μπορούν να ζήσουν σε έναν κόσμο όπου θα έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν ενεργά, ελεύθερα και ουσιαστικά σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης ζωής.
- Όλα τα άτομα θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να επηρεάζουν αποφάσεις αναφορικά με ζητήματα που έχουν άμεσο αντίκτυπο στην ευημερία τους.
- Οι νέοι άνθρωποι θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στις διεργασίες αλλαγής της κοινωνίας τους.
- Όλα τα άτομα θα πρέπει να μπορούν να παίρνουν μέρος στη δημόσια και πολιτική ζωή.
- Ο καθένας θα πρέπει να μπορεί να ταξιδεύει ελεύθερα στο εξωτερικό και το εσωτερικό της χώρας του έτσι ώστε να του επιτρέπεται η ολοκληρωτική συμμετοχή.

ΑΡΘΡΟ 3

Δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία, την ασφάλεια του ατόμου και τη σωματική ακεραιότητα του ατόμου.

- Όλα τα άτομα έχουν δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και να είναι απαλλαγμένα από βασανιστήρια και βιαιότητες, απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης. Αυτό συμπεριλαμβάνει το

δικαίωμα του να εξασκεί κάποιος τη σεξουαλικότητά του απαλλαγμένη από βιαιότητα ή εξαναγκασμούς.

- Οι άνθρωποι δεν μπορούν να παρενοχλούνται ή να σκοτώνονται σαν μέτρο προστασίας της υπόληψης ή της τιμής της οικογένειας ή της κοινότητας.
- Κανένα άτομο δε θα πρέπει να παρενοχλείται ή να σκοτώνεται εξαιτίας της σεξουαλικής του συμπεριφοράς.
- Η ιατρική φροντίδα των γυναικών δε θα πρέπει ποτέ να βασίζεται σε κανένα άλλο λόγο πέρα από το να εξασφαλίζει την ευημερία και το δικαίωμα στην υγεία.
- Καμία γυναίκα δε θα πρέπει να εξαναγκάζεται να αποκτήσει ή να μην αποκτήσει παιδιά.
- Το κάθε άτομο έχει το δικαίωμα να είναι απαλλαγμένο από επιβλαβή έθιμα, πρακτικές ή παραδόσεις συμπεριλαμβανομένου του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων και του αναγκαστικού ή πρόωρου γάμου.
- Το κάθε άτομο έχει το δικαίωμα να είναι απαλλαγμένο από σεξουαλική βία εντός ή εκτός γάμου.
- Το κάθε άτομο, συμπεριλαμβανομένων αυτών που εργάζονται στη βιομηχανία του σεξ, οποιουδήποτε κοινωνικού φύλου, έχει το δικαίωμα να είναι απαλλαγμένο από τον κίνδυνο της βίας που δημιουργείται από το στιγματισμό και τις διακρίσεις λόγω σεξουαλικότητας, βιολογικού ή κοινωνικού φύλου.
- Κανένα άτομο δε θα έπρεπε να συλλαμβάνεται ή να φυλακίζεται επειδή προχώρησε σε συναινετική σεξουαλική επαφή.
- Κανένα άτομο δε θα πρέπει να υποβάλλεται σε βία, κακοποίηση ή παρενόχληση λόγω των σεξουαλικών του επιλογών.
- Όλοι/ες οι μετανάστες/ριες πρέπει να έχουν πρόσβαση στην προστασία από σωματική βλάβη και βία εξαιτίας των σεξουαλικών τους εκφράσεων ή των εκφράσεων κοινωνικού τους φύλου.
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν και να τους δοθεί άσυλο και προστασία από καταδίωξη λόγω του βιολογικού τους φύλου, του σεξουαλικού τους προσανατολισμού ή της κατάστασης Ανοσολογικής Ανεπάρκειας (HIV status) τους.
- Κανένα άτομο δε θα πρέπει να απειλώνεται αν έχει σοβαρό φόβο καταδίωξης, εξαιτίας της σεξουαλικότητάς του ή της κατάστασης Ανοσολογικής Ανεπάρκειάς του (HIV status).

ΑΡΘΡΟ 4

Δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή.

- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα να μην υπόκεινται σε αυθαίρετες παρεμβάσεις στην ιδιωτικής τους ζωή. Το δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής είναι καίριο στην άσκηση της σεξουαλικής αυτονομίας.
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα στη σεξουαλική αυτονομία και επιτρέπεται να παίρνουν αποφάσεις για τη σεξουαλικότητά τους, χωρίς αυθαίρετες παρεμβάσεις.
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα στην εμπιστευτικότητα, αναφορικά με τις υπηρεσίες σεξουαλικής υγείας, ιατρικά αρχεία και γενικότερα το δικαίωμα της προστασίας των πληροφοριών που αφορούν την κατάσταση Ανοσολογικής Ανεπάρκειας τους (HIV status).
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα να ελέγχουν τη διάδοση πληροφοριών που σχετίζονται με τις σεξουαλικές επιλογές τους και με άλλα ζητήματα που σχετίζονται με τη σεξουαλικότητά.

ΑΡΘΡΟ 5

Δικαίωμα στην προσωπική αυτονομία και αναγνώριση ενώπιον του νόμου.

- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα να αναγνωρίζονται ενώπιον του νόμου και το δικαίωμα της σεξουαλικής ελευθερίας.
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα να αναγνωρίζονται οπουδήποτε ενώπιον του νόμου χωρίς καμία διάκριση.
- Όλα τα άτομα είναι ελεύθερα να παίρνουν αποφάσεις σχετικά με τις σεξουαλικές πρακτικές και να δρουν σε ένα περιβάλλον ελεύθερο από διακρίσεις, βία και κακοποίηση ή εξαναγκασμό και με σεβασμό προς τα δικαιώματα των άλλων.
- Κανένα άτομο δε θα πρέπει να υπόκειται σε νόμους που ποινικοποιούν τις συναινετικές σεξουαλικές πρακτικές ή συμπεριφορά.
- Όλα τα άτομα που βρίσκονται υπό κράτηση έχουν το δικαίωμα να μην τύχουν κακοποίησης ή βλάβης. Όλα τα άτομα υπό κράτηση έχουν το δικαίωμα για τακτικές συζυγικές επισκέψεις.
- Όλα τα άτομα ανεξαιρέτως θα πρέπει να είναι απαλλαγμένα από κινδύνους που συνδέονται με το έγκλημα της εμπορίας ανθρώπων.

- Κανένα άτομο δε θα πρέπει να υπόκειται σε ιατρική έρευνα ή διαδικασίες παρά τη θέληση του, είτε επί της βάσης της σεξουαλικής έκφρασής του, του σεξουαλικού προσανατολισμού ή ιστορικού του/ της σεξουαλικής συμπεριφοράς, του πραγματικής ή φερόμενης.
- Κάθε άτομο έχει το δικαίωμα να προστατεύεται από αναγκαστικές ιατρικές διαδικασίες ως προϋπόθεση για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας του κοινωνικού του φύλου ή να υπόκειται πιέσεις για την απόκρυψη ή αποκάλυψη του βιολογικού του φύλου, της ηλικίας του, του κοινωνικού του φύλου, της ταυτότητας του κοινωνικού του φύλου ή του σεξουαλικού του προσανατολισμού.
- Κανένα άτομο δε θα πρέπει να τύχει άρνησης εγγράφων ταυτότητας που να δείχνουν το κοινωνικό ή βιολογικό φύλο κατά τρόπο που να αντικατοπτρίζει την ταυτότητα κοινωνικού φύλου που το ίδιο το άτομο έχει επιλέξει.

ΑΡΘΡΟ 6

Δικαίωμα στην ελευθερία σκέψης, άποψης, έκφρασης και συνάθροισης.

- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα να εκφράσουν τις ιδέες τους για τη σεξουαλικότητα, χωρίς αυθαίρετες παρεμβάσεις ή περιορισμούς, βασισμένους σε κυρίαρχα κοινωνικά πιστεύω.
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα της ελευθερίας της σκέψης, συνείδησης και θρησκείας, λαμβάνοντας υπόψη την εξελισσόμενη ικανότητα των παιδιών.
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα να εξερευνήσουν τη σεξουαλικότητα τους χωρίς φόβο, να εκφράσουν τις επιθυμίες τους λαμβάνοντας πάντα υπόψη τα δικαιώματα των άλλων.
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα, ιδιαίτερα οι γυναίκες, να εκφραστούν ελεύθερα με όποιο τρόπο επιλέγουν, χωρίς περιορισμούς.
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα να αναζητήσουν, να λάβουν και να μεταδώσουν πληροφορίες σχετικές με τα ανθρώπινα δικαιώματα συμπεριλαμβανομένων των σεξουαλικών δικαιωμάτων, σεβόμενοι τα δικαιώματα των άλλων και την εξελισσόμενη ικανότητα των παιδιών.
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα να συναντήσουν, να συναναστραφούν και να συναθροιστούν με άλλα άτομα ειρηνικά. Αυτό συμπεριλαμβάνει το δικαίωμα να γίνουν μέλος και να δημιουργήσουν ομάδες με σκοπό την ενημέρωση των υπολοίπων για τα σεξουαλικά δικαιώματα.

Άρθρο 7

Δικαίωμα στην υγεία και τα οφέλη της επιστημονικής προόδου.

- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα να απολαμβάνουν το υψηλότερο δυνατό επίπεδο σεξουαλικής υγείας.
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα να επιμένουν για ασφαλέστερες σεξουαλικές πρακτικές για την πρόληψη ανεπιθύμητων εγκυμοσυνών και σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων, συμπεριλαμβανομένου του HIV.
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν μέρος στη θέσπιση νόμων και πολιτικών που επηρεάζουν τη δημόσια υγεία στις κοινότητές τους.
- Κάθε παρέμβαση στο τομέα της υγείας πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες των περιθωριοποιημένων ατόμων και κοινοτήτων.
- Όλα τα άτομα έχουν δικαίωμα στην πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας ακόμη και αν υπάρχουν παροχές υγείας που αντιτίθενται.
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα στην πρόσβαση στην ενημέρωση σχετικά με την σεξουαλική υγεία και στην πρόσβαση στις καλύτερες δυνατές υπηρεσίες υγείας οι οποίες βασίζονται σε επιστημονικά έγκυρη μελέτη.
- Οι εργαζόμενοι/ες στην σεξουαλική βιομηχανία έχουν το δικαίωμα σε ασφαλείς συνθήκες εργασίας και στη δυνατότητα να επιμένουν για ασφαλείς σεξουαλικές πρακτικές στο χώρο εργασίας τους.
- Οι λαμβάνοντες μέρος σε πολεμικές συγκρούσεις ή οι εκτοπισθέντες εξ αναγκασμού πρέπει να έχουν πρόσβαση σε σεξουαλικές και αναπαραγωγικές υπηρεσίες.
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα να απολαμβάνουν τα οφέλη της επιστημονικής προόδου και των επιδράσεων της στα σεξουαλικά δικαιώματα και τη σεξουαλική υγεία.
- Όλα τα άτομα έχουν δικαίωμα στην πρόσβαση ή την απόρριψη ιατρικών τεχνολογιών αναπαραγωγικής υγείας και άλλων, χωρίς καμία διάκριση. Οι όποιοι ηλικιακοί περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό δε θα πρέπει να παραβαίνουν τις αρχές κατά των διακρίσεων και της εξελικτικής ικανότητας του παιδιού.
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν ή να αρνηθούν να λάβουν μέρος σε επιστημονική έρευνα με ίσες πιθανότητες για όλους και χωρίς διακρίσεις.

Άρθρο 8

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση και πληροφόρηση.

- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα στην περιεκτική σεξουαλική διαπαιδαγώγηση για να βοηθηθούν στην πλήρη άσκηση όλων των πολιτικών τους δικαιωμάτων στην ιδιωτική, δημόσια και πολιτική σκηνή.
- Οι νέοι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα στην περιεκτική σεξουαλική διαπαιδαγώγηση για να βοηθηθούν ως προς την ενδυνάμωσή τους έτσι ώστε να προβούν σε ενημερωμένες και υπεύθυνες αποφάσεις αναφορικά με τη σεξουαλική τους υγεία.
- Οι νέοι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να παρέχουν πληροφορίες και να εκφέρουν τις απόψεις τους για τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση και τις πολιτικές γύρω από αυτή.
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα να αναπτύξουν δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν να διαπραγματευτούν ισχυρότερες και δικαιότερες σχέσεις.
- Οι νέοι άνθρωποι πρέπει να έχουν το δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες που ενισχύουν τη σεξουαλικότητα, τα σεξουαλικά δικαιώματα και τη σεξουαλική υγεία.
- Όλα τα άτομα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες δοσμένες σε εύκολα κατανοητή γλώσσα για σχετικά θέματα συμπεριλαμβανομένου του πότε, πώς, και με ποιον να έχουν σεξουαλική επαφή και πότε η σεξουαλική συμπεριφορά θα γίνει αναπαραγωγική.
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα στην εκπαίδευση και την ενημέρωση έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι οι αποφάσεις που παίρνουν σχετικά με τη σεξουαλική τους υγεία λαμβάνονται ελεύθερα και με ενημερωμένη συγκατάθεση.

Άρθρο 9

Το δικαίωμα της επιλογής γάμου ή όχι και της δημιουργίας οικογένειας και της απόφασης εάν, πώς και πότε να αποκτήσεις παιδιά.

- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα της επιλογής του πότε και εάν θέλουν να αποκτήσουν παιδιά και η νομοθεσία πρέπει να αναγνωρίζει την ποικιλομορφία των οικογενειών.
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα να εισέλθουν ελεύθερα σε γάμο πράγμα διαθέσιμο σε όλους αδιακρίτως και με την ανάλογη αναφορά στην εξελικτική ικανότητα των παιδιών.
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα στην κοινωνική πρόνοια για τις οικογένειες, ανεξάρτητα από τον τύπο της οικογένειας την οποία έχουν επιλέξει και λαμβάνοντας υπόψη όσους τύπους δεν ορίζονται από την καταγωγή ή το γάμο.

- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα να έχουν πρόσβαση στην αναγκαία πληροφόρηση για να επιλέξουν πόσος χρόνος θα παρέλθει μεταξύ της απόκτησης του κάθε παιδιού και κατά πόσον ή όχι θα αποκτήσουν παιδιά.
- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα να αποφασίσουν αναφορικά με το αν, πότε και πώς θα αποκτήσουν παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των επιλογών της υιοθεσίας και των θεραπειών γονιμότητας και της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές μεθόδους αντισύλληψης, από το ευρύτερο φάσμα επιλογών.
- Όλες οι γυναίκες έχουν το δικαίωμα στην πρόσβαση σε ενημέρωση για ασφαλή αναπαραγωγική υγεία, ασφαλή μητρότητα και άμβλωση τα οποία οφείλουν να είναι σε όλες εύκολα προσβάσιμα και προσιτά από οικονομικής απόψεως.
- Όλα τα άτομα έχουν τα ίδια δικαιώματα και ευθύνες για τα παιδιά που έχουν στη φροντίδα τους χωρίς καμία διάκριση, και σε κάθε περίπτωση το συμφέρον που είναι καλύτερο για τα παιδιά οφείλει να είναι της μεγαλύτερης σημασίας.

Άρθρο 10

Δικαίωμα στην απόδοση ευθυνών και σε επανόρθωση.

- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα στην αποτελεσματική, επαρκή και προσβάσιμη προστασία από τα αρμόδια σώματα, για να διασφαλίσουν ότι τα σεξουαλικά τους δικαιώματα εφαρμόζονται. Αυτό συμπεριλαμβάνει την παρακολούθηση της εφαρμογής των σεξουαλικών δικαιωμάτων καθώς επίσης και την πρόσβαση στην αποκατάσταση της παραβίασης των σεξουαλικών δικαιωμάτων.
- Τα κράτη πρέπει να λογοδοτούν για το πώς εφαρμόζουν και διασφαλίζουν τα σεξουαλικά δικαιώματα.
- Όλα τα άτομα κατά τη διάρκεια πολεμικής σύγκρουσης έχουν το δικαίωμα της αποτελεσματικής παρακολούθησης και προσφυγής στη δικαιοσύνη για σεξουαλική και έμφυλη βία.
- Όλα τα άτομα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες που θα τους βοηθήσουν να ζητήσουν επανόρθωση για παραβίαση των σεξουαλικών τους δικαιωμάτων.

- Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα να καθιστούν υπευθύνους μη κυβερνητικούς παράγοντες για τις πράξεις τους οι οποίες επηρεάζουν τη δυνατότητα τους να απολαύσουν τα σεξουαλικά τους δικαιώματα.
- Τα κράτη θα διασφαλίσουν ότι τρίτα μέρη δεν παραβιάζουν τα σεξουαλικά δικαιώματα των πολιτών.

.....

Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού(2012). Σεξουαλικά Δικαιώματα: μια Διακήρυξη της Διεθνούς Ομοσπονδίας Οικογενειακού Προγραμματισμού(ΔΟΟΠ).Συνοπτική Έκδοση.

Λεξιλόγιο για τη σεξουαλική ποικιλομορφία

ΛΟΑΤΚΙ (LGBTQI): Ακρωνύμιο που χρησιμοποιείται για την κοινότητα των Λεσβιών (Lesbian), των Ομοφυλόφιλων (Gay), των Αμφιφυλόφιλων (Bisexual), των Τρανς (Trans), των Κουίρ (Queer) και των Ίντερσεξ (Intersex)

Βιολογικό Φύλο (Sex): Σχετίζεται με τη γενετήσια ταυτότητα του ατόμου (αν είναι αρσενικό, θηλυκό ή intersex). Οι παράγοντες που καθορίζουν αν ένα άτομο είναι αρσενικό, θηλυκό ή intersex είναι γενετικοί, βιολογικοί και ορμονικοί (αναπαραγωγικά όργανα, ορμόνες και χρωμοσώματα). Το βιολογικό φύλο είναι φάσμα και όχι μια ενιαία κατηγορία.

Χαρακτηριστικά φύλου (Sex characteristics): Αφορούν τα βιολογικά χαρακτηριστικά των φύλων. Χωρίζονται σε πρωτογενή (χρωμοσώματα, ορμονική δομή, εσωτερικά και εξωτερικά αναπαραγωγικά όργανα) και δευτερογενή (π.χ. τριχοφυΐα, φωνή, σκελετική δομή).

Ίντερσεξ (Intersex): Ο όρος ίντερσεξ αντιπροσωπεύει το φάσμα της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών φύλου που φυσιολογικά εμφανίζεται μέσα στο ανθρώπινο είδος. Είναι όρος «ομπρέλα» που περιλαμβάνει όλες τις ίντερσεξ καταστάσεις. Αυτές, μπορεί να περιλαμβάνουν διαφοροποιήσεις των εξωτερικών γεννητικών οργάνων, των εσωτερικών αναπαραγωγικών οργάνων, των χρωμοσωμάτων φύλου ή των ορμονών που σχετίζονται με το φύλο. Επίσης, ο όρος ίντερσεξ δηλώνει την παραδοχή του φυσικού γεγονότος ότι το βιολογικό φύλο είναι ένα φάσμα και οι άνθρωποι με ποικιλομορφία χαρακτηριστικών φύλου, πέραν του αρσενικού και του θηλυκού, όντως υπάρχουν. Μέχρι τώρα είναι γνωστές και περιγράφονται περίπου εξήντα διαφορετικές ίντερσεξ καταστάσεις.

Μερικά παραδείγματα περιλαμβάνουν:

- Εξωτερικά γεννητικά όργανα που δεν εμπίπτουν στην τυπική ιατρική αντίληψη περί αμιγώς αρσενικού ή αμιγώς θηλυκού και άρα ταξινομούνται βάση αυθαίρετης προσέγγισης.
- Μη τυπική ανάπτυξη των εσωτερικών αναπαραγωγικών οργάνων.
- Πιθανή αναντιστοιχία μεταξύ των εξωτερικών γεννητικών οργάνων και των εσωτερικών αναπαραγωγικών οργάνων.
- Διαφοροποιήσεις στο χρωμόσωμα του φύλου • Μη τυπική ανάπτυξη των όρχεων ή των ωοθηκών.
- Μη τυπική (υπερβολική ή μειωμένη) παραγωγή ορμονών που σχετίζονται με το φύλο.

- Μη τυπική ανταπόκριση του σώματος στις ορμόνες που σχετίζονται με το φύλο.

Τα ίντερσεξ άτομα έχουν οποιονδήποτε σεξουαλικό προσανατολισμό, ταυτότητα φύλου και έκφραση φύλου. Ο όρος μεσοφυλική/-ός/-ο χρησιμοποιείται πολλές φορές λανθασμένα ως συνώνυμο της λέξης ίντερσεξ, παρότι αποτελεί υποκατηγορία του ίντερσεξ φάσματος. Τα ίντερσεξ άτομα παλαιότερα αποκαλούνταν «ερμαφρόδιτα», αλλά ο όρος θεωρείται κακοποιητικός και δεν περιγράφει επιστημονικά την πραγματικότητα για τους ίντερσεξ ανθρώπους. Πολύ συχνά, ίντερσεξ βρέφη και παιδιά, χειρουργούνται ή υφίστανται ορμονικές παρεμβάσεις για να αποκτήσουν πιο «αποδεκτά» έμφυλα χαρακτηριστικά από την κοινωνία. Ωστόσο, τέτοιες πρακτικές παραβιάζουν το δικαίωμα στη φυσική ακεραιότητα και αυτονομία και σε πολλές περιπτώσεις υπονομεύουν τη σεξουαλική απόλαυση. Οι επεμβάσεις αυτές θεωρούνται από τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών κατά των Βασανιστηρίων ως είδος βασανιστηρίου, ενώ οι ιατρικές έρευνες κατατείνουν στο γεγονός ότι είναι επιβλαβείς και σίγουρα μη-αναγκαίες. Όλο και περισσότερο αυτά τα θέματα αναγνωρίζονται ως παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με δηλώσεις από διεθνή και εθνικά ιδρύματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, βιοηθικής και δεοντολογίας.

Links για intersex:

<http://rainbowschool.gr/wp-content/uploads/2018/10/Intersex-rights-Paceeu-2191-2017.pdf>

http://rainbowschool.gr/wp-content/uploads/2018/02/intersex_toolkit_gr.pdf http://rainbowschool.gr/wpcontent/uploads/2018/10/Parents_Toolkit_Intersex_GRK_ES_WEB.pdf

Κοινωνικό Φύλο (Gender): Στο Κοινωνικό Φύλο περιλαμβάνονται όλες οι κοινωνικές συμπεριφορές, οι δραστηριότητες, οι ρόλοι, τα συναισθήματα και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά (στάση σώματος, τρόπος κίνησης και ομιλίας, τρόπος σκέψης, χρήση γλώσσας, επάγγελμα, ντύσιμο, κομμώσεις κ.α.) που θεωρούνται κατάλληλα για το κάθε φύλο (έχοντας ως βάση το μοντέλο της δυαδικότητας του φύλου). Το τι θεωρείται ανδρική ή γυναικεία συμπεριφορά δεν είναι δεδομένο και αμετάβλητο, αλλά διαμορφώνεται και επιβάλλεται στο άτομο από την εκάστοτε κοινωνία, είναι δηλαδή κοινωνικά και πολιτισμικά κατασκευασμένο και δεν πηγάζει «φυσικά» από το βιολογικό φύλο. Η διαδικασία επιβολής μάς οδηγεί να υιοθετούμε τις συμπεριφορές που η κοινωνία θεωρεί αποδεκτές για το φύλο μας και να αποκλείουμε αυτές που τις αποδίδει στο άλλο φύλο. Μας οδηγεί σε συγκεκριμένους τρόπους που αντιλαμβανόμαστε το σώμα μας, που διαμορφώνουμε τις συνθήκες ζωής μας, τον τρόπο που εργαζόμαστε, που ερωτευόμαστε, κάνουμε σχέσεις και επικοινωνούμε.

Στις δυτικές κοινωνίες, η θηλυκότητα και η αρρενωπότητα προκρίνονται με όρους διχοτόμησης, με τους άνδρες και τις γυναίκες να είναι διακριτά διαφορετικοί και αντίθετοι μεταξύ τους, ενώ σε

άλλους πολιτισμούς επικρατούν λιγότερο διακριτές απόψεις (π.χ. οι Berdaches, στον πολιτισμό των Ινδιάνων Navajo). Μέχρι σήμερα, με εξαίρεση λίγες περιπτώσεις, η διαφορά των φύλων έχει λάβει παντού και πάντα το νόημα μιας ιεραρχίας με το αρσενικό να θεωρείται ανώτερο από το θηλυκό, κάτι το οποίο έχει επιφέρει διαφορών ειδών ασυμμετρίας.

Ταυτότητα Φύλου / Έμφυλη Ταυτότητα (Gender Identity): Η ταυτότητα φύλου αναφέρεται στον ατομικό και εσωτερικό τρόπο που βιώνεται το κοινωνικό φύλο (gender) από κάθε άτομο και που μπορεί να συμπίπτει ή όχι με το αποδοθέν κατά τη γέννησή του φύλο. Η ταυτότητα φύλου αναφέρεται στα συναισθήματα που έχουμε για τον έμφυλο εαυτό μας, στην εσωτερική αίσθηση του ατόμου ότι είναι αρσενικό, θηλυκό, ή κάτι άλλο. Η ταυτότητα του φύλου διαφέρει από τα έμφυλα στερεότυπα. Αν αυτοπροσδιορίζομαι ως γυναίκα, δε σημαίνει ότι θα πρέπει να επιβεβαιώσω τα επικρατούντα στερεότυπα στην κοινωνία που σχετίζονται με μια γυναίκα: Μπορώ να είμαι ευαίσθητη, αλλά και δυναμική και να έχω τεχνικές δεξιότητες. Επίσης, η ταυτότητα του φύλου είναι κάτι διαφορετικό από τον ερωτικό-σεξουαλικό προσανατολισμό. Για παράδειγμα, μια αρρενωπή γυναίκα δεν είναι απαραίτητα λεσβία.

Έκφραση Φύλου (Gender Expression): Η έκφραση φύλου αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους ένα άτομο εκδηλώνει αρρενωπότητα, θηλυκότητα ή άλλες έμφυλες συμπεριφορές και χαρακτηριστικά στο κοινωνικό σύστημα, και συγκεκριμένα το πώς εκφράζει σε τρίτα πρόσωπα τον τρόπο με τον οποίο βιώνει την ταυτότητα φύλου του. Περιλαμβάνει εκφράσεις, όπως τα ρούχα, το χτένισμα, το μακιγιάζ, ο τρόπος ομιλίας και κίνησης και η επιλογή ονόματος και ανωνυμίας. Είναι σημαντικό να καταλάβουμε ότι αν κάποιος άνθρωπος ζητά να του απευθυνθούμε με συγκεκριμένο όνομα ή ανωνυμία, είναι απαραίτητο να το σεβαστούμε. Η κοινωνική επιταγή θέλει την έκφραση φύλου να “συνάδει” με την ταυτότητα φύλου, δηλαδή έναν άντρα να έχει αρρενωπή έκφραση φύλου και μια γυναίκα να έχει θηλυκή έκφραση φύλου. Χρειάζεται επίσης να έχουμε υπόψιν μας ότι η έκφραση φύλου δεν ταυτίζεται πάντα με την ταυτότητα φύλου. Για παράδειγμα, κάποιος άνθρωπος που έχει εκχωρηθεί αρσενικό στη γέννηση μπορεί να αυτοπροσδιορίζεται ως θηλυκό, αλλά να μη νοιώθει ότι υπάρχει ασφαλής χώρος για να εκφράσει την γυναικεία ταυτότητα φύλου του. Έτσι, μπορεί να ζει στον κοινωνικό ρόλο ως αρσενικό και να παρουσιάζεται ως άνδρας, παρά την αίσθηση ψυχολογικής δυσφορίας που αισθάνεται.

Τρανς/διεμφυλικό άτομο (Trans): Όρος ομπρέλα που χρησιμοποιείται για να περιγράψει το πλήρες φάσμα των ατόμων των οποίων το φύλο που βιώνουν (ταυτότητα φύλου) ή η έκφραση φύλου, δε βρίσκεται σε αντιστοιχία με το φύλο που τους αποδόθηκε κατά τη γέννηση. Σε αντίθεση με την κοινή αντίληψη, κάποια άτομα αυτής της κατηγορίας μπορεί να αισθάνονται σαν να είναι σε λάθος φύλο, χωρίς αυτό απαραίτητα να σημαίνει ότι υπάρχει και η επιθυμία για χειρουργικό ή ορμονικό επαναπροσδιορισμό. Ο όρος περιλαμβάνει, δηλαδή, όλες τις εκφράσεις και ταυτότητες φύλου που διαφέρουν από το καταγεγραμμένο ανατομικό φύλο. Συμπεριλαμβάνει άτομα που βρίσκονται στο στάδιο της μετάβασης (transition), άτομα που έχουν ολοκληρώσει τη μετάβασή τους και άτομα

που είτε έχουν είτε δεν έχουν κάνει επέμβαση επαναπροσδιορισμού φύλου. Συχνά, ο όρος τρανς χρησιμοποιείται για να περιγράψει μόνο τους τρανς άντρες και τις τρανς γυναίκες, διαγράφοντας την τρανς ταυτότητα των non-binary ατόμων. Είναι σημαντικό να μη συμβαίνει αυτό και να γίνεται σεβαστό το βίωμα και ο αυτοπροσδιορισμός των ανθρώπων αυτών.

Τρανσέξουαλ (Transsexual): Όρος που αναφέρεται στα διεμφυλικά άτομα, δηλαδή τα τρανς άτομα που προβαίνουν σε διαδικασίες επαναπροσδιορισμού φύλου. Ωστόσο είναι όρος που δε χρησιμοποιείται πλέον λόγω αρνητικού στιγματισμού, και θα πρέπει να χρησιμοποιείται ο όρος τρανς. Υπάρχουν τρανς άτομα, συνήθως μεγαλύτερης ηλικίας, που χρησιμοποιούν αυτόν τον όρο. Σημαντικό είναι να γίνεται σεβαστή η επιθυμία ενός ατόμου να αυτοπροσδιορίζεται όπως θέλει.

Cisgender: Ένα άτομο του οποίου η ταυτότητα και η έκφραση του φύλου ταυτίζονται με το βιολογικό φύλο του. Για παράδειγμα, ένα άτομο με θηλυκό βιολογικό φύλο που αυτοπροσδιορίζεται ως γυναίκα.

Τρανς γυναίκες: Τα άτομα των οποίων το φύλο που τους έχει αποδοθεί κατά τη γέννηση είναι αρσενικό, αλλά προσδιορίζονται και ζουν ως γυναίκες και τροποποιούν ή επιθυμούν να τροποποιήσουν το σώμα τους με ιατρική παρέμβαση, ώστε να ταιριάζει με την ταυτότητα φύλου τους, είναι γνωστά ως τρανς γυναίκες (επίσης ως Male To Female – MTF, αν και ο όρος θεωρείται κακοποιητικός από πολλά τρανς άτομα).

Τρανς άνδρες: Τα άτομα των οποίων το φύλο που τους έχει αποδοθεί κατά τη γέννηση είναι θηλυκό, αλλά προσδιορίζονται και ζουν ως άνδρες και τροποποιούν ή επιθυμούν να τροποποιήσουν το σώμα τους με ιατρική παρέμβαση, ώστε να ταιριάζει με την ταυτότητα φύλου τους, είναι γνωστά ως τρανς άνδρες (επίσης ως Female To Male – FTM, αν και ο όρος θεωρείται κακοποιητικός από πολλά τρανς άτομα). Μερικά άτομα που πραγματοποίησαν μετάβαση από το ένα φύλο στο άλλο, προτιμούν να αναφέρονται ως άνδρας ή γυναίκα, παρά ως τρανς άντρας / τρανς γυναίκα.

Μη δυαδικά άτομα (non binary): Σε κάθε κοινωνία υπάρχουν διαφορετικές αρρενωπότητες, θηλυκότητες και άλλες κοινωνικές εκφράσεις φύλων και άτομα που δεν αισθάνονται ότι ανήκουν απόλυτα σε μία από τις δύο κατηγορίες του δίπολου άνδρας-γυναίκα. Αυτό δε σχετίζεται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι τα κοινωνικά φύλα είναι όσα και οι άνθρωποι. Πολλά άτομα χρησιμοποιούν όρους για να περιγράψουν τους εαυτούς τους, όπως genderqueer, genderfluid, androgynous, multigendered, gender nonconforming, third gender, two-spirit people κ.α.

Τζέντερκουίρ (Genderqueer): Ταυτότητες φύλου οι οποίες δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως τυπικά «ανδρικές» ή τυπικά «γυναικείες» και δεν εμπίπτουν στη δυαδικότητα του φύλου και την ετεροκανονικότητα. Ως genderfluid/genderqueer αυτοπροσδιορίζονται οι άνθρωποι που δεν

επιθυμούν να κατηγοριοποιούνται σε κανένα σύστημα διπολικής αντίληψης των φύλων, άνθρωποι που η συνείδηση του εαυτού τους για το φύλο ενδεχομένως είτε είναι ουδέτερη είτε σχετίζεται με την αντίληψη της ρευστότητας των φύλων, της εναλλαγής δηλαδή της έκφρασης φύλου μεταξύ των εκφράσεων που περιλαμβάνονται σε όλο το φάσμα του κοινωνικού φύλου. Συχνά χρησιμοποιείται στα ελληνικά ο όρος «φυλο-παράξενος», που μπορεί να είναι ακριβής ως μετάφραση, όμως δεν αποδίδει την πραγματική σημασία του όρου. Πολλά άτομα χρησιμοποιούν όρους για να περιγράψουν τους εαυτούς τους όπως, genderfluid, multigendered, gender nonconforming, two-spirit people κ.α και άλλα αρνούνται να περιγράψουν το φύλο τους με οποιαδήποτε ταμπέλα, με το σκεπτικό πως καμιά λέξη δεν μπορεί να περιγράψει την πολυπλοκότητα του τρόπου με τον οποίο αντιλαμβάνονται το φύλο.

Παρενδυτικός/Τραβεστί / (Crossdresser/Transvestite): Το άτομο που φοράει ρούχα που συνήθως σχετίζονται με το «αντίθετο» (με βάση το μοντέλο δυαδικότητας του φύλου) κοινωνικό φύλο του ατόμου, στο πλαίσιο μιας συγκεκριμένης κοινωνίας. Τα άτομα αυτά δεν είναι απαραίτητα τρανς. Είναι άτομα που φοράνε τακτικά ή περιστασιακά τα ρούχα που έχουν κοινωνικά εκχωρηθεί σε ένα φύλο που δεν είναι το δικό τους, αλλά νοιώθουν συνήθως άνετα με την ανατομία τους και δεν επιθυμούν να την αλλάξουν (δηλαδή δεν είναι τρανσέξουαλ). Η λέξη τραβεστί είναι καλύτερα να αποφεύγεται, γιατί έχει χρησιμοποιηθεί υποτιμητικά και λανθασμένα για να χαρακτηρίσει τρανς άτομα. Το ίδιο και ο όρος παρενδυτικός, λόγω κοινωνικού και ιατρικού στίγματος, καθώς περιέχεται ως διαγνωστική κατηγορία (παρενδυσία- transvestism) στα εγχειρίδια ψυχικών διαταραχών. Ο όρος cross-dresser είναι προτιμότερος για τους άνδρες που απολαμβάνουν ή προτιμούν τα γυναικεία ρούχα. Σε αντίθεση με τη γενική πεποίθηση, η συντριπτική πλειονότητα των αρσενικών cross dressers αυτοπροσδιορίζονται ως στρέιτ και συχνά είναι παντρεμένοι. Πολύ λίγες γυναίκες αυτοπροσδιορίζονται ως cross-dresser. Ο όρος cross dresser δεν εμπίπτει στην ομπρέλα της ταυτότητας φύλου.

Κουίπ (Queer): Ο όρος αυτός αναφέρεται σε ανθρώπους που η συνείδηση του εαυτού τους βρίσκεται μακριά από τις νόρμες της ετεροκανονικότητας και της διπολικής αντίληψης για το φύλο. Αναφέρεται επίσης σε μια ριζοσπαστική, εναλλακτική θεώρηση του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας ή έκφρασης φύλου ως σημαντικών πεδίων αυτοπροσδιορισμού, ψυχικών και αισθητικών. Με αυτή την έννοια, το ποια/-ος είναι queer ορίζεται σε σχέση μάλλον με έναν τρόπο αντίληψης παρά με συγκεκριμένες πρακτικές. Χρησιμοποιείται συχνά από άτομα που δεν αποδέχονται τις παραδοσιακές έννοιες φύλων και σεξουαλικότητας και δεν ταυτίζονται/καλύπτονται με κάποιο από τους υπόλοιπους όρους του ακρωνυμίου ΛΟΑΤΙ+ αλλά και ως όρος-ομπρέλα για όλα τα LGBTQI+ άτομα. Ο όρος αυτός εκφράζει και τα μη δυαδικά (non binary) άτομα. Η queer θεωρία είναι μία σχολή ακαδημαϊκής θεωρίας που αμφισβητεί τα ετεροκανονικά κοινωνικά πρότυπα που σχετίζονται με το φύλο και τη σεξουαλικότητα και ισχυρίζεται ότι οι έμφυλοι ρόλοι είναι αποτέλεσμα κοινωνικά κατασκευασμένων ιδεών.

Ερωτικός-Σεξουαλικός Προσανατολισμός (Romantic-Sexual Orientation): Το μέρος της ταυτότητας ενός ατόμου που περιγράφει τον τύπο σεξουαλικής ή / και ρομαντικής έλξης που κάποια/-ος αισθάνεται όταν αγαπά και / ή κάνει σεξ και / ή δημιουργεί σχέσεις με άλλους ανθρώπους, με βάση την ταυτότητα φύλου της/του. Είναι αυτοπροσδιορισμός, έτσι ώστε κάποιο άτομο είναι για παράδειγμα ομοφυλόφιλο ή αμφιφυλόφιλο ή ετεροφυλόφιλο μόνο αν αυτοπροσδιορίζεται ως τέτοιο. Μερικές φορές είναι χρήσιμο να εξηγηθεί ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός αφορά συναισθήματα για ένα άλλο άτομο, άλλοτε σεξουαλικά, άλλοτε φορές ρομαντικά, ή και τα δύο. Οι άνθρωποι δε χρειάζονται σεξουαλική εμπειρία για να γνωρίζουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους. Τα άτομα που έλκονται και έχουν συναισθήματα για άτομα διαφορετικού φύλου συνήθως αυτοπροσδιορίζονται ως ετεροφυλόφιλα, ενώ τα άτομα που προσελκύονται από άτομα του ίδιου φύλου λέγονται γκέι ή λεσβίες ή ομοφυλόφιλα. Τα άτομα που έλκονται και από τα δύο φύλα συνήθως αυτοπροσδιορίζονται ως αμφιφυλόφιλα, και αυτά που προσελκύονται από άτομα οποιασδήποτε ταυτότητας φύλου ονομάζονται «πανσεξουαλ».

Ομοφυλόφιλος (Gay): Ένα άτομο το οποίο αυτοπροσδιορίζεται ως άνδρας (βλέπε ταυτότητα φύλου) και έλκεται συναισθηματικά ή/και σεξουαλικά από άνδρες. Ωστόσο, ο όρος «γκέι» (“gay”), μερικές φορές, χρησιμοποιείται ως όρος “ομπρέλα” που καλύπτει όλους τους γκέι άνδρες και τις ομοφυλόφιλες γυναίκες.

Λεσβία (Lesbian), Ομοφυλόφιλη: Ένα άτομο το οποίο αυτοπροσδιορίζεται ως γυναίκα (βλέπε ταυτότητα φύλου) και έλκεται συναισθηματικά ή/και σεξουαλικά από γυναίκες. Μερικές γυναίκες προτιμούν να αυτοπροσδιορίζονται ως γκέι ή γκέι γυναίκες.

Αμφιφυλόφιλο άτομο (Bi / Bisexual): Ένα άτομο που έλκεται συναισθηματικά ή/ και σεξουαλικά προς δύο φύλα ή περισσότερα. Πολύ συχνά, χρησιμοποιείται ως όρος ομπρέλα για να περιγράψει διάφορες μορφές πολυσεξουαλικότητας.

Ετεροφυλόφιλο άτομο (Heterosexual/ Straight): Ένα άτομο το οποίο αισθάνεται ρομαντική ή/και σεξουαλική έλξη προς άτομα του άλλου φύλου. Ο όρος αυτός βασίζεται στην αποδοχή της δυαδικότητας του φύλου, εξ ου και η χρήση του συνθετικού «έτερο-». Ωστόσο, επειδή δεν υπάρχουν μόνο δύο φύλα (βλέπε intersex και transsexual), αυτός ο όρος είναι ανακριβής.

Ασέξουαλ (Asexual, αλλιώς και ace): Ένα άτομο που δε βιώνει σεξουαλική έλξη (ή βιώνει λίγη). Πολλά ασέξουαλ άτομα αυτοπροσδιορίζονται ως λεσβίες, gay, straight, bi ή πανσέξουαλ (που προσελκύονται από ανθρώπους οποιουδήποτε φύλου ή σεξουαλικού προσανατολισμού). Η ασέξουαλότητα δεν είναι το ίδιο με το να έχεις χαμηλή λίμπιντο, η οποία μπορεί να προκληθεί από σωματικά ή ψυχικά αίτια, ούτε είναι η ίδια με τη συνειδητή καταστολή των σεξουαλικών επιθυμιών.

Πανσέξουαλ (Pansexual): Ένα άτομο το οποίο αισθάνεται συναισθηματική, ρομαντική ή/και σεξουαλική έλξη προς άτομα όλων των πιθανών ταυτοτήτων φύλου και βιολογικών φύλων. Τα άτομα αυτά συχνά δηλώνουν πως το βιολογικό φύλο ή/και η ταυτότητα φύλου ενός ατόμου είναι ασήμαντες παράμετροι στον καθορισμό του αν και κατά πόσο θα βιώσουν έλξη προς το άτομο αυτό. Εναλλακτικά, μπορεί να χρησιμοποιήσουν τον όρο gender blind, δηλαδή ότι είναι «τυφλά» ως προς το θέμα του φύλου.

Ομοφοβία (Homophobia): Η ψυχολογική και κοινωνική προκατάληψη, οι διακρίσεις, ο παράλογος φόβος και η έκφραση δυσφορίας, αποστροφής, μισαλλοδοξίας ή και μίσους προς τα άτομα με ομόφυλο σεξουαλικό προσανατολισμό.

Τρανσφοβία (Transphobia): Είναι ο παράλογος φόβος και η έκφραση δυσφορίας, αποστροφής, μισαλλοδοξίας ή και μίσους για τα τρανς άτομα και όσα άτομα φαίνεται να παραβαίνουν τις παραδοσιακές αντιλήψεις για την ταυτότητα φύλου, το κοινωνικό φύλο ή/και την έκφραση φύλου. Συχνά οι γκέι, οι λεσβίες και οι αμφισεξουαλικές/-οί εμπίπτουν στην δεύτερη κατηγορία ατόμων με αποτέλεσμα η τρανσφοβία να συνδέεται έντονα με την ομοφοβία.

Αμφιφοβία (Biphobia): Όρος παράλληλος με αυτόν την Ομοφοβίας και της Τρανσφοβίας που αναφέρεται στην ψυχολογική και κοινωνική προκατάληψη και στις διακρίσεις κατά των αμφισεξουαλικών ατόμων. Πέρα από αρνητικούς χαρακτηρισμούς, δηλώσεις όπως «Τα bi άτομα είναι αναποφάσιστα» ή «δεν υπάρχουν bi άτομα» επίσης είναι αμφιφοβικές.

Σεξισμός (Sexism): Ο σεξισμός είναι η συστηματική διάκριση και καταπίεση που υφίστανται όλα τα άτομα που δεν είναι άνδρες (και κυρίως οι γυναίκες και όσα άτομα διαβάζονται ως γυναίκες) με βάση το φύλο ή το σώμα τους και μόνο. Τον σεξισμό έχει γεννήσει η πατριαρχική δομή της κοινωνίας που βασίζεται στην ανωτερότητα του άνδρα και της αρρενωπότητας. Παράγωγα του σεξισμού αποτελούν η ομοφοβία, η αμφιφοβία και η τρανσφοβία. Ο σεξισμός αποτελεί ένα σύστημα καταπίεσης που είναι ενσωματωμένο στους κυρίαρχους κοινωνικούς, πολιτισμικούς και οικονομικούς θεσμούς και πολλές φορές δε γίνεται αντιληπτός στις μικρότερες εκφάνσεις του.

Coming out: Η αγγλική φράση “coming out” αναφέρεται στην ανακοίνωση/γνωστοποίηση που κάνει αυτοβούλως ένα άτομο σε τρίτα άτομα ή κοινωνικές ομάδες για τον σεξουαλικό – ερωτικό προσανατολισμό του ή την ταυτότητα φύλου του. Αρκετοί άνθρωποι διστάζουν, ορισμένοι επιλέγουν να κρατήσουν την ταυτότητα τους κρυφή, άλλοι τη γνωστοποιούν σε συγκεκριμένες περιστάσεις ενώ κάποιοι τελευταία αποφασίζουν να τη γνωστοποιήσουν ευρύτερα δημόσια. Συνήθως δεν είναι μια εύκολη διαδικασία, εξαιτίας του κινδύνου να αντιμετωπίσουν τυχόν αρνητική διάκριση και προκατάληψη. Η δυνατότητα να μπορούν οι άνθρωποι να μοιραστούν τη ζωή τους με την οικογένεια, φίλες/-ους και γνωστές/-ούς αυξάνει τις πιθανότητες κοινωνικής υποστήριξης, η οποία είναι σημαντική για την ψυχική υγεία και την ψυχολογική ευημερία του ατόμου. Η έρευνα

έχει δείξει πως τα θετικά αισθήματα για τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου και η ενσωμάτωση αυτών στη ζωή κάποιου, είναι πηγή ευημερίας και καλής ψυχικής υγείας. Από την άλλη, οι λεσβίες, οι γκέι άνδρες και οι τρανς ή ίντερσεξ άνθρωποι που αισθάνονται ότι πρέπει να αποκρύψουν τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους, αναφέρουν πιο συχνά προβλήματα ψυχικής υγείας και ενδέχεται να έχουν και περισσότερα προβλήματα γενικότερα.

Outing: Η αγγλική έκφραση «outing» αναφέρεται στην κοινοποίηση του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου εντός προσώπου όταν γίνεται από τρίτους χωρίς τη συναίνεση του ίδιου του προσώπου. Συνήθως γίνεται με κακόβουλο τρόπο εν είδει «ξεμπροστιάσματος», έχει χαρακτηριστικά κακοποίησης, ενώ παραβιάζει τα προσωπικά δεδομένα του ανθρώπου. Ιδιαίτερα στο σχολικό περιβάλλον έχει χαρακτηριστικά πολλές φορές εκβίασης και εκφοβισμού είτε του ίδιου του προσώπου, είτε των άλλων παιδιών.

Πηγές: <https://www.rainbowschool.gr/>

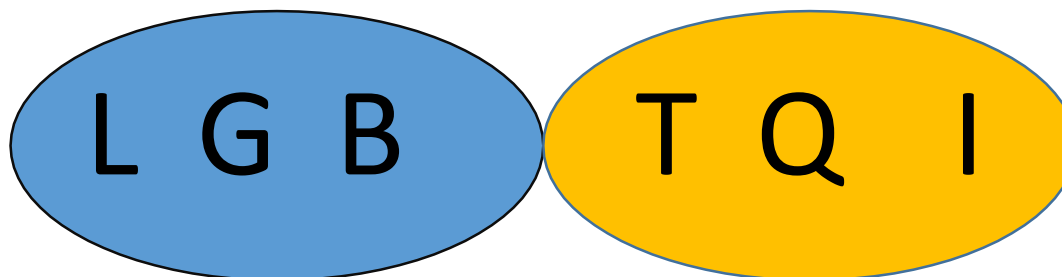
<https://www.colouryouth.gr/terms/>

<http://www.transgender-association.gr/>

KMOP, Rainbow School (2019). Full Curriculum, “Combating HOMophoBic and Transphobic bullying in schools - HOMBAT”. Funded by the European Union’s Rights Equality and Citizenship Programme (2014-2020), Grant Agreement 764746

Το φύλο και ο ερωτικός- σεξουαλικός προσανατολισμός

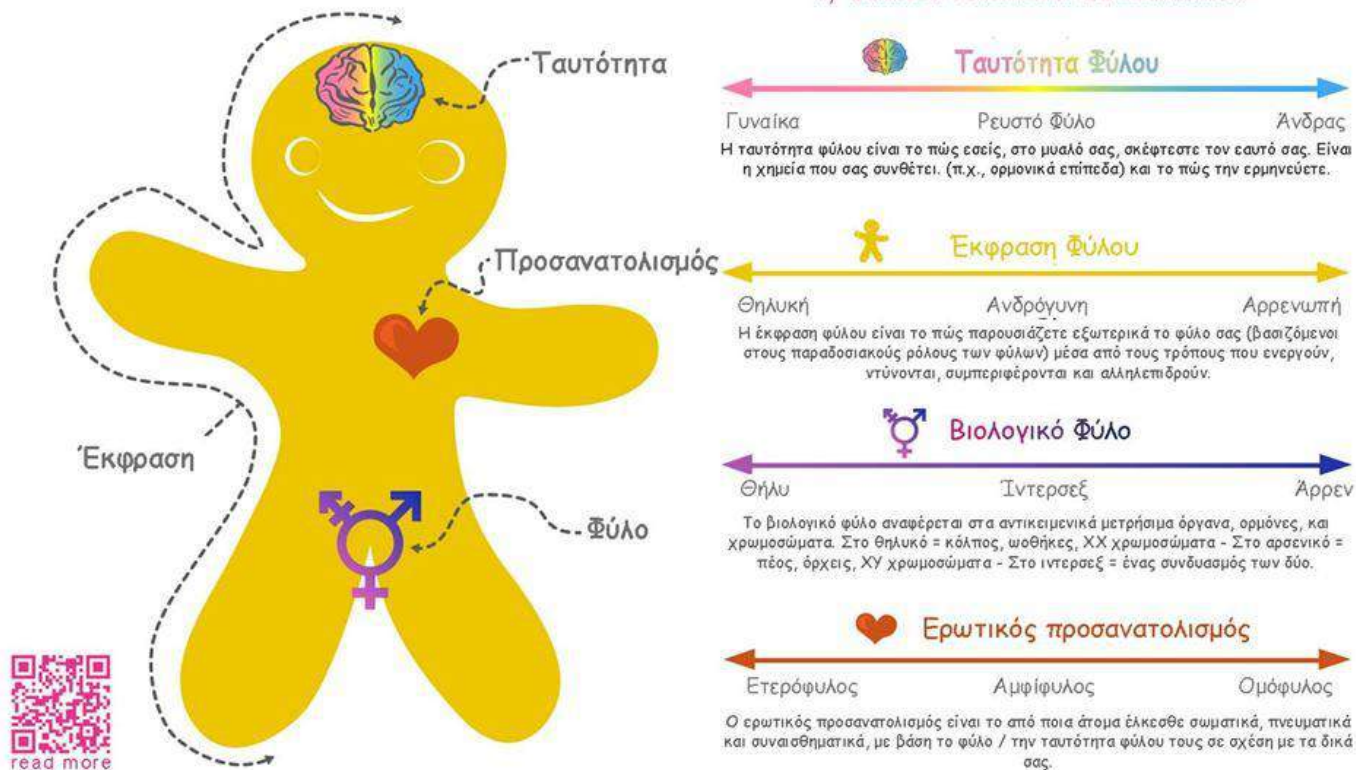
(υλικό για PowerPoint)

ΛΟΑΤΚΙ (LGBTQI): Ακρωνύμιο που χρησιμοποιείται για την κοινότητα των Λεσβιών (**Lesbian**), των Ομοφυλόφιλων (**Gay**), των Αμφιφυλόφιλων (**Bisexual**), των Τρανς (**Trans**), των Κουίρ (**Queer**) και των Ίντερσεξ (**Intersex**)

Το Έμφυλο Άτομο

by www.ItsPronouncedMetrosexual.com

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΣ – ΕΡΩΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

Ερωτικός-Σεξουαλικός προσανατολισμός

Είναι η διαρκής συναισθηματική, ρομαντική ή/και σεξουαλική έλξη προς άτομα συγκεκριμένου φύλου ή φύλων. Αναφέρεται στην αίσθηση ταυτότητας του ατόμου, καθώς και στην ικανότητα του ατόμου να δημιουργεί σχέσεις. Ο σεξουαλικός/ερωτικός προσανατολισμός μπορεί να είναι ετερόφυλος, αμφίφυλος ή ομόφυλος.

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΣ – ΕΡΩΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

- Λεσβία (Lesbian): Ο όρος αυτός αναφέρεται σε μία γυναίκα που ελκύεται συναισθηματικά ή/και σεξουαλικά από γυναίκες.
- Ομοφυλόφιλος (Gay): Ο όρος αυτός αναφέρεται σε έναν άνδρα που ελκύεται συναισθηματικά ή/και σεξουαλικά από άνδρες. Ωστόσο, ο όρος «γκέι (“gay”) μερικές φορές χρησιμοποιείται ως ένας όρος “ομπρέλα”, που καλύπτει όλους τους γκέι άνδρες και τις ομοφυλόφιλες γυναίκες.
- Αμφιφυλόφιλο (Bi / Bisexual) άτομο: Ο όρος αυτός αφορά έναν άνθρωπο που έλκεται συναισθηματικά ή/και σεξουαλικά τόσο από άνδρες όσο και από γυναίκες.
- Ετεροφυλόφιλο άτομο: Ο όρος αυτός αφορά άνδρες που έλκονται συναισθηματικά ή/και σεξουαλικά από γυναίκες και το αντίστροφο.

ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΥΛΟ

- **Βιολογικό φύλο (sex):** Σχετίζεται με τη γενετήσια ταυτότητα του ατόμου (αν είναι άντρας, γυναίκα ή intersex). Χρησιμοποιούμε τον σύνθετο όρο «βιολογικό φύλο» για να αναφερθούμε σε βιολογικά και ανατομικά χαρακτηριστικά των φύλων, όπως π.χ. τα γεννητικά όργανα, τα χρωμοσώματα, τις ορμόνες, τη φυσιολογία του ατόμου κλπ.
- Στο **κοινωνικό φύλο (gender)** περιλαμβάνονται όλες οι κοινωνικές συμπεριφορές και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά (στάση σώματος, τρόπος ομιλίας, τρόπος σκέψης, περπάτημα, χρήση γλώσσας, ντύσιμο, κομμώσεις), που θεωρούνται κατάλληλα για το κάθε φύλο σε κάθε κοινωνία.

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΗ ΦΥΛΟΥ

- Η ταυτότητα φύλου αναφέρεται στην εσωτερική αίσθηση του ατόμου ότι είναι αρσενικό, θηλυκό ή κάτι άλλο.
- Η έκφραση φύλου αναφέρεται στον τρόπο που ένα άτομο επικοινωνεί την ταυτότητα φύλου σε άλλους, μέσω της συμπεριφοράς, των ρούχων, των χτενισμάτων, της φωνής ή των χαρακτηριστικών του σώματός του.

- **Τρανς / διεμφυλικό (Trans):** Πρόκειται για όρο που περιλαμβάνει άτομα, των οποίων η ταυτότητα φύλου ή η έκφραση φύλου διαφέρει από το φύλο που τους αποδόθηκε κατά τη γέννησή τους. Αφορά δηλαδή άτομα των οποίων το κοινωνικό φύλο (εμφάνιση, συμπεριφορά) διαφοροποιείται από το ανατομικό φύλο ή αλλιώς το φύλο που καταγράφηκε στη ληξιαρχική πράξη γέννησης του ατόμου. Ο όρος διεμφυλικός/-ή περιλαμβάνει, δηλαδή, όλες τις εκφράσεις και ταυτότητες φύλου που διαφέρουν από το καταγεγραμμένο ανατομικό φύλο. Είναι όρος “ομπρέλα” που συμπεριλαμβάνει ανθρώπους που βρίσκονται είτε στο στάδιο της μετάβασης (transition) είτε έχουν ολοκληρώσει την μετάβασή τους, είτε έχουν κάνει είτε δεν έχουν κάνει επέμβαση επαναπροσδιορισμού φύλου.

- **Queer (κουίρ):** Ο όρος κουίρ (queer) έχει ακαδημαϊκή και πολιτισμική σημασία και εκφράζει τα άτομα τα οποία αμφισβητούν τους αυστηρούς κοινωνικά κατασκευασμένους ρόλους των φύλων και της σεξουαλικότητας. Ο όρος αυτός εκφράζει και τα **μη δυαδικά (non binary)** άτομα.
- **Ίντερσεξ (intersex) άτομο:** Οι ίντερσεξ άνθρωποι γεννιούνται με βιολογικά χαρακτηριστικά φύλου (όπως χρωμοσώματα, γεννητικά όργανα ή και ορμονική δομή) που δεν ανήκουν αυστηρά στην αρσενική ή θηλυκή κατηγορία ή ανήκουν και στις δύο κατηγορίες ταυτόχρονα.

Coming Out

Όταν ένα άτομο κοινοποιεί την ταυτότητα φύλου του ή τον σεξουαλικό-ερωτικό του προσανατολισμό σε άλλα άτομα ή κοινωνικές ομάδες.

- **Τρανσφοβία** είναι όλο το φάσμα των εχθρικών και φοβικών στάσεων ή των στάσεων δυσφορίας, αποστροφής, μισαλλοδοξίας ή και μίσους κατά των τρανς ανθρώπων λόγω της ταυτότητας ή της έκφρασης φύλου τους.
- **Ομοφοβία** αντίστοιχα είναι η εχθρική και φοβική στάση ή η στάση δυσφορίας, αποστροφής, μισαλλοδοξίας ή και μίσους κατά των ομοφιλόφυλων.

**πολύχρωμο
σχολείο**

για μια συμπεριληπτική εκπαίδευση
σε ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού,
ταυτότητας φύλου & χαρακτηριστικών φύλου

ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΛΟΑΤΚΙ ΑΤΟΜΑ

Επιμέλεια: Μαρία Πατεράκη, Πολύχρωμο Σχολείο (2018)

Μύθος	Το να είναι κάποιο άτομο ΛΟΑΤΚΙ δεν είναι φυσιολογικό.
Πραγματικότητα	Μη φυσιολογικό στην προκειμένη περίπτωση σημαίνει μη κυρίαρχο.
Μύθος	Αν είσαι ΛΟΑΤΚΙ δεν μπορείς να είσαι θρησκευόμενη/-ος.
Πραγματικότητα	Οι ΛΟΑΤΚΙ ταυτότητες δεν αποτελούν εμπόδιο για πολλά άτομα να ασπάζονται κάποια θρησκεία.
Μύθος	Τα αμφιφυλόφιλα άτομα είναι απλώς μπερδεμένα.
Πραγματικότητα	Τα άτομα που αυτοπροσδιορίζονται ως αμφιφυλόφιλα γνωρίζουν καλύτερα από κάθε άλλο άτομο τι νιώθουν.
Μύθος	Τα αμφιφυλόφιλα άτομα είναι άπληστα.
Πραγματικότητα	Η αμφιφυλοφιλία είναι σεξουαλική ταυτότητα και όχι εγωιστική συμπεριφορά
Μύθος	Τα αμφιφυλόφιλα άτομα είναι λεσβίες/γκέι που δεν τολμούν να το παραδεχτούν.
Πραγματικότητα	Μερικά άτομα μπορεί να περνούν μια περίοδο εξερεύνησης της ταυτότητάς τους, άλλα μπορεί λόγω κοινωνικών πιέσεων ή εσωτερικής άρνησης να προσπαθούν να κανονικοποιηθούν, ενώ κάποια άλλα να νιώθουν βεβαιότητα για την αμφιφυλόφιλη ταυτότητά τους.

Μύθος	Τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα επιθυμούν ερωτικά όλους τους άντρες και όλες τις γυναίκες.
Πραγματικότητα	Όπως και τα ετεροφυλόφιλα άτομα, έτσι και τα ΛΟΑΤΚΙ έχουν προσωπικά κριτήρια επιλογής ερωτικών συντρόφων.
Μύθος	Τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα είναι σεξουαλικά ασύδοτα και δε χάνουν ευκαιρία να κάνουν σεξ με τον κάθε άνδρα ή γυναίκα που θα βρεθεί στον δρόμο τους.
Πραγματικότητα	Η συχνότητα σεξουαλικής δραστηριότητας και το πλήθος ερωτικών συντρόφων δεν συνδέεται με τον ετερόφυλο, ομόφυλο ή αμφίφυλο σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου ή τα χαρακτηριστικά φύλου.
Μύθος	Όλες οι λεσβίες είναι ανδροπρεπείς και όλοι οι γκέι είναι θηλυπρεπείς.
Πραγματικότητα	Η έκφραση φύλου του κάθε ατόμου ποικίλει, ανεξάρτητα από τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου του.
Μύθος	Τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα συνήθως είναι φορείς Σεξουαλικά Μεταδιδόμενων Νοσημάτων (ΣΜΝ).
Πραγματικότητα	Όλα τα άτομα που έχουν σεξουαλική δραστηριότητα εκτίθενται σε Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα. Η ευθύνη της αυτοπροστασίας αλλά και της προστασίας των ερωτικών συντρόφων από τα ΣΜΝ δε σχετίζεται με κανέναν σεξουαλικό προσανατολισμό, με την ταυτότητα φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου.
Μύθος	Τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα είναι δυστυχισμένα και καταθλιπτικά
Πραγματικότητα	Τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα έχουν περισσότερες πιθανότητες να εμφανίσουν κατάθλιψη, όμως αυτό δεν οφείλεται στην ΛΟΑΤΚΙ ταυτότητά τους, αλλά στις πιέσεις που μπορεί να δέχονται από το άμεσο περιβάλλον τους και την κοινωνία.

	Υπάρχουν πολλά ΛΟΑΤΚΙ άτομα που ζουν ευτυχισμένες και πλήρεις ζωές σε όλα τα επίπεδα.
Μύθος	Τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα θα μείνουν μόνα τους στη ζωή αφού επιλέγουν να μην κάνουν οικογένεια και παιδιά.
Πραγματικότητα	Η έλλειψη ορατότητας προτύπων ηλικιωμένων ΛΟΑΤΚΙ ατόμων στην κοινωνία δημιουργεί την εντύπωση ότι αυτά βιώνουν την απόλυτη μοναξιά. Στην πραγματικότητα, όμως, πολλά ηλικιωμένα ΛΟΑΤΚΙ άτομα έχουν μακροχρόνιους/-ες συντρόφους, έχουν δημιουργήσει τις δικές τους οικογένειες, έχουν κοινωνική ζωή και ενδιαφέροντα.
Μύθος:	Όλα τα τρανς άτομα χρειάζονται χειρουργική επέμβαση.
Πραγματικότητα	Το κάθε τρανς άτομο αποφασίζει για τον εαυτό του εάν θα προχωρήσει σε επεμβάσεις επαναπροσδιορισμού φύλου, σύμφωνα με την επιθυμία του και τις ανάγκες του.
Μύθος:	Τα τρανς άτομα είναι ομοφυλόφιλα.
Πραγματικότητα	Η ταυτότητα φύλου δε συνδέεται με το σεξουαλικό προσανατολισμό.
Μύθος:	Υπάρχουν μόνο τρανς γυναίκες, όχι τρανς άντρες.
Πραγματικότητα	Αν και η ορατότητα των τρανς γυναικών είναι μεγαλύτερη, κυρίως μέσα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τρανς άνδρες υπάρχουν.
Μύθος:	Όλα τα τρανς άτομα είναι μπερδεμένα.

Πραγματικότητα	Πολλά τρανς άτομα γνωρίζουν την ταυτότητά τους από πολύ μικρή ηλικία, ενώ άλλα χρειάζονται χρόνο να εξερευνήσουν την ταυτότητά τους.
Μύθος:	Τα τρανς άτομα έχουν θηλυκά και αρσενικά γεννητικά όργανα.
Πραγματικότητα:	Η τρανς κατάσταση δε συνδέεται με τα βιολογικά χαρακτηριστικά των γεννητικών οργάνων του ατόμου, αλλά με την εσωτερική αίσθηση που έχει ένα άτομο για το φύλο του.
Μύθος:	Τα φύλα είναι δύο, άρα τα ίντερσεξ άτομα είναι λάθη της φύσης.
Πραγματικότητα:	Σύμφωνα με την επιστήμη, το φύλο είναι φάσμα και όχι δίπολο. Τα ίντερσεξ άτομα ανήκουν κάπου μέσα σε αυτό το φάσμα και ως εκ τούτου η ίντερσεξ κατάσταση δεν αποτελεί λάθος της φύσης ή διαταραχή.
Μύθος:	Ίντερσεξ είναι οι άνθρωποι που έχουν δύο είδη γεννητικών οργάνων.
Πραγματικότητα:	Για πολλά χρόνια η λέξη «ερμαφρόδιτος/-η» χαρακτήριζε ανθρώπους που είχαν θηλυκά και αρσενικά γεννητικά όργανα. Σύμφωνα με τα επιστημονικά δεδομένα, υπάρχουν πολλές διαφορετικές ίντερσεξ καταστάσεις, που δεν περιορίζονται στη συνύπαρξη θηλυκών και αρσενικών γεννητικών οργάνων.
Μύθος:	Τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα αυξάνονται τόσο πολύ που σε λίγο τα ετεροφυλόφιλα άτομα θα είναι μειονότητα.
Πραγματικότητα:	Αυτό που αυξάνεται στην πραγματικότητα είναι η ορατότητα των ΛΟΑΤΚΙ ανθρώπων. Όσο πολλές κοινωνίες γίνονται πιο φιλικές προς τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα και πολλά κράτη υπερασπίζονται με νόμους τα ανθρώπινα δικαιώματά τους τόσο περισσότεροι ΛΟΑΤΚΙ άνθρωποι αποφασίζουν να ζήσουν τη ζωή τους ανοιχτά, χωρίς καταναγκασμούς.
Μύθος:	Τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα δεν πρέπει να γίνονται γονείς γιατί θα βγουν και τα παιδιά τους ομοφυλόφιλα ή θα κακοποιήσουν σεξουαλικά τα παιδιά τους.

Πραγματικότητα:	Οι ομογονικές οικογενειακές δομές έχουν αποτελέσει αντικείμενο επιστημονικών ερευνών και σύμφωνα με αυτές τα παιδιά που μεγαλώνουν με γονείς του ίδιου φύλου είναι το ίδιο ευτυχισμένα με εκείνα που μεγαλώνουν σε παραδοσιακές οικογενειακές δομές. Δεδομένου ότι η συντριπτική πλειονότητα των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων έχουν μεγαλώσει με ετερόφυλους γονείς, η αντίληψη ότι ο ομόφυλος/αμφίφυλος σεξουαλικός προσανατολισμός «μαθαίνεται» ή «κολλάει» δεν ευσταθεί. Η εξίσωση της ομοφυλοφιλίας με τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών είναι άλλη μια κατηγορία που αποδίδεται στα ΛΟΑΤΚΙ άτομα χωρίς όμως να αποδεικνύεται. Η σεξουαλική πράξη μεταξύ ατόμων που είναι ικανά να συναινέσουν σε αυτή, είναι φανερό πως δεν μπορεί να εξισωθεί με μη συναινετικές σεξουαλικές πράξεις.
Μύθος:	Τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα δεν έχουν κανένα ενδιαφέρον για το θεσμό της οικογένειας.
Πραγματικότητα:	Υπάρχουν πολλά ΛΟΑΤΚΙ άτομα που επιθυμούν να δημιουργήσουν οικογένεια και να μεγαλώσουν παιδιά. Στις χώρες όπου η νομοθεσία επιτρέπει τον γάμο ή την αστική ένωση ή/και την παιδοθεσία, όλο και περισσότεροι ΛΟΑΤΚΙ άνθρωποι επιλέγουν να παντρευτούν ή να συνάψουν σύμφωνο συμβίωσης ή/και να αποκτήσουν παιδιά.
Μύθος:	Τα ΛΟΑΤΚΙ παιδιά δεν πρέπει να βιάζονται να αποκαλύπτουν/ανακοινώνουν την ταυτότητά τους γιατί είναι πολύ μικρά για να ξέρουν.
Πραγματικότητα:	Υπάρχουν παιδιά που από μικρή ηλικία νιώθουν άνετα να επικοινωνήσουν την ΛΟΑΤΚΙ ταυτότητά τους στο στενό ή/και στο ευρύτερο περιβάλλον τους. Άλλα παιδιά χρειάζονται χρόνο να εξερευνήσουν την ταυτότητά τους, όμως αισθάνονται την ανάγκη να μιλήσουν για όσα αισθάνονται και βιώνουν. Αυτό που στηρίζει τα παιδιά, σε όποιο στάδιο κι αν βρίσκονται, είναι να τα αφήνουμε να εκφράζουν την όποια ταυτότητά τους, χωρίς να στεκόμαστε επικριτικά απέναντί τους και χωρίς να υποβαθμίζουμε ό,τι είναι σημαντικό για εκείνα.
Μύθος:	Ο ομόφυλος/αμφίφυλος σεξουαλικός προσανατολισμός και η τρανς κατάσταση είναι αποτέλεσμα κακής ανατροφής και κακών ή ανεπαρκών γονικών προτύπων.

Πραγματικότητα:	Δεν είναι απόλυτα σαφές και καθορισμένο πώς διαμορφώνεται ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου. Υπάρχουν ΛΟΑΤΚΙ και μη ΛΟΑΤΚΙ άτομα που μεγάλωσαν σε δυσλειτουργικές οικογένειες, όπως υπάρχουν ΛΟΑΤΚΙ και μη ΛΟΑΤΚΙ άτομα που έχουν δεχθεί πολλή αγάπη, φροντίδα και υποστήριξη από τις οικογένειές τους.
Μύθος:	Υπάρχουν αποτελεσματικές μέθοδοι θεραπείας της ομοφυλοφιλίας. Αυτό σημαίνει ότι τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα επιμένουν να επιλέγουν τη μη θεραπεία τους.
Πραγματικότητα:	Κατά το παρελθόν υπήρξαν μέθοδοι που εφαρμόζονταν εξαναγκαστικά σε ΛΟΑΤΚΙ άτομα, ως προσπάθεια κανονικοποίησής τους. Αυτές οι μέθοδοι όχι μόνον δε «θεράπευαν» τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα, αλλά τους δημιουργούσαν σοβαρά ψυχικά και σωματικά τραύματα. Σήμερα, αν και υπάρχουν ακόμα τέτοιες «θεραπείες», κανένας έγκυρος επιστημονικός οργανισμός δεν τις εγκρίνει. Αντιθέτως, επισημαίνεται ότι όχι μόνο δεν έχουν τα αποτελέσματα που υπόσχονται, αλλά, κρίνονται άκρως επικίνδυνες για τη σωματική και ψυχική υγεία των ανθρώπων.
Μύθος	Ίντερσεξ = Τρανς
Πραγματικότητα:	Ο όρος ίντερσεξ παραπέμπει σε βιολογικά χαρακτηριστικά και αντίστοιχα στο βιολογικό φύλο ενός ατόμου. Το βιολογικό φύλο παραπέμπει στην επιστήμη της βιολογίας – την ανατομία των αναπαραγωγικών/σεξουαλικών οργάνων του ατόμου όπως είναι κατά τη γέννηση του – η οποία κάποιες φορές μπορεί να έχει σχέση με τα χρωμοσώματα του ατόμου χωρίς αυτό να είναι απόλυτο. Ο όρος τρανς παραπέμπει στην ταυτότητα φύλου, δηλαδή στο πώς το κάθε άτομο αντιλαμβάνεται τον εαυτό του και πώς επιθυμεί το ίδιο να αναγνωρίζεται και να ταυτοποιείται μέσα στο φάσμα του φύλου. Οι δύο όροι είναι διακριτοί αλλά όχι απαραίτητα αντιπαραθετικοί.
Μύθος	Τα ίντερσεξ άτομα γεννιούνται και με κόλπο και με πέος.
Πραγματικότητα:	Ένας από τους βασικούς λόγους για τη γενικευμένη έλλειψη γνώσης και ενημέρωσης για την ίντερσεξ κατάσταση, που υπάρχει ακόμα και μεταξύ των επαγγελματιών στον χώρο της υγείας, είναι το γεγονός ότι πρόκειται για ένα εξαιρετικά περίπλοκο πεδίο μελέτης, το οποίο χαρακτηρίζεται από πολύ

	<p>λεπτές μικροδιαφορές μεταξύ των διάφορων περιπτώσεων και περιλαμβάνει πάνω από 30 βιολογικές καταστάσεις. Ο όρος ιντερσέξ καλύπτει ένα φάσμα ιατρικών καταστάσεων και χρωμοσωμικών διαφορών, οι οποίες κυμαίνονται από τον υποσπαδία (όταν η ουρήθρα του ατόμου δε βρίσκεται εκεί που θα έπρεπε να βρίσκεται), μέχρι καταστάσεις στις οποίες το άτομο έχει έναν όρχι και μία ωοθήκη.</p>
Μύθος	<p>Η ίντερσεξ κατάσταση είναι μια σπάνια κατάσταση</p>
Πραγματικότητα:	<p>Ανάλογα με το εύρος που θα δώσει κανείς στον ορισμό της ιντερσέξ κατάστασης, η συχνότητα της κυμαίνεται από 1 στα 100 άτομα έως 1 στα 2.000 άτομα. Ακόμα και αν ληφθεί υπόψη το ποσοστό 1 στα 2.000 άτομα, αυτό σημαίνει ότι τα ιντερσέξ άτομα είναι τόσο συνηθισμένα όσο τα άτομα με κόκκινα μαλλιά.</p>
Μύθος	<p>Η ίντερσεξ κατάσταση πρέπει να διορθώνεται χειρουργικά</p>
Πραγματικότητα:	<p>Αυτός είναι ένας από τους πιο επιβλαβείς μύθους. Στην πραγματικότητα, για πολλά χρόνια, αποτελούσε μια πραγματικότητα στον ιατρικό κόσμο. Μόλις μία δεκαετία πριν, γονείς με ίντερσεξ παιδιά ή με παιδιά γεννημένα με ασαφή γεννητικά όργανα καλούνταν να τα υποβάλλουν σε εγχείρηση ώστε να “κανονικοποιηθούν” τα σεξουαλικά χαρακτηριστικά τους. Αυτά τα παιδιά μεγάλωσαν αντιμετωπίζοντας τις φρικτές συνέπειες μιας τόσο πρώιμης εγχειρητικής διαδικασίας. Η εγχείρηση δεν είναι πλέον μονόδρομος.</p>

Σενάρια

Ομάδα στόχου: Μαθήτριες/τές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Διαβάστε τα παρακάτω σενάρια και συζητήστε τα αντίστοιχα ερωτήματα:

Σενάριο 1^ο :

Ο Πέτρος είναι ένας από τους καλύτερους μαθητές της τάξης σου. Οι συμμαθητές/τριές του, του ζητάνε τις ασκήσεις και τις εργασίες του για να τις αντιγράψουν, αλλά εκείνος πάντα αρνείται. Έχει άσθμα και αυτό τον δυσκολεύει όταν συμμετέχει σε αθλητικές δραστηριότητες. Πρόσφατα τον είδες να παθαίνει μια κρίση άσθματος ενώ έπαιζε ποδόσφαιρο. Οι συμπαίκτες του άρχισαν να τον κοροϊδεύουν και να τον φωνάζουν «φλώρο». Ένα από τα αγόρια τον έριξε στις λάσπες και τον έβγαλε φωτογραφία με το κινητό του. Αργότερα, το ίδιο αγόρι σου έδειξε τη σελίδα του στο Facebook, όπου είχε ανεβάσει τη φωτογραφία του Πέτρου με λεζάντα «Έτσι μοιάζουν οι αποτυχημένοι!!!», λέγοντάς σου ότι ήδη αρκετοί συμμαθητές σας είχαν κάνει «like» στη φωτογραφία και ζητώντας σου να πεις σε όσο το δυνατόν περισσότερα άτομα να κάνουν κι εκείνα «like».

- Πώς νομίζεις ότι έκαναν τον Πέτρο να νιώσει οι συμμαθητές/ριές του;
- Πώς κρίνεις τη συμπεριφορά του αγοριού; Τι προσπαθούσε να πετύχει;
- Πώς κρίνεις τη συμπεριφορά των υπόλοιπων ατόμων της ιστορίας (των ατόμων που φώναζαν τον Πέτρο «φλώρο» και που έκαναν «like» τη φωτογραφία στο Facebook); Τι προσπαθούσαν να πετύχουν;
- Θα χαρακτήριζες την εμπειρία του Πέτρου έμφυλη βία; Αν ναι, με ποιο τρόπο σχετίζεται με το φύλο η βίαιη συμπεριφορά που υπέστη;
- Τι νομίζεις ότι πρέπει να κάνει τώρα ο Πέτρος;
- Τι θα έκανες/έλεγες αν ήσουν φίλος/η του Πέτρου; Τι θα έκανες/έλεγες αν ήσουν φίλος/η του αγοριού;

.....

Σενάριο 2^ο :

Ο Λευτέρης είναι συμμαθητής σου στο σχολείο. Μια άλλη συμμαθήτριά σας, η Δάφνη, του ζήτησε να βγούνε, αλλά εκείνος δεν ήθελε. Από τότε, η Δάφνη και οι φίλες της τον κοροϊδεύουν κάθε φορά που συναντιούνται. Τον ρωτάνε δυνατά, έτσι ώστε να ακούνε όλοι, μήπως «προτιμάει τα αγόρια απ' τα κορίτσια». Ορισμένοι καθηγητές/τριες τις άκουσαν, αλλά αγνόησαν τα σχόλια. Πρόσφατα, η Δάφνη και οι φίλες της άφησαν στο θρανίο του Λευτέρη ενημερωτικά φυλλάδια για τα δικαιώματα των ομοφυλόφιλων και τις οργανώσεις υποστήριξής τους.

- Πώς νομίζεις ότι έκαναν το Λευτέρη να νιώσει η Δάφνη και οι φίλες της;
- Πώς κρίνεις τη συμπεριφορά της Δάφνης; Τι προσπαθούσε να πετύχει;
- Πώς κρίνεις τη συμπεριφορά των φίλων της Δάφνης και των καθηγητών που αγνόησαν τα σχόλια; Τι προσπαθούσαν να πετύχουν;
- Θα χαρακτήριζες την εμπειρία του Λευτέρη έμφυλη βία; Αν ναι, με ποιο τρόπο σχετίζεται με το φύλο η βία συμπεριφορά που υπέστη;
- Τι νομίζεις ότι πρέπει να κάνει τώρα ο Λευτέρης;
- Τι θα έκανες/έλεγες αν ήσουν φίλος/η του Λευτέρη; Τι θα έκανες/έλεγες αν ήσουν φίλος/η της Δάφνης;

.....

Σενάριο 3^ο :

Η Ιουλία πηγαίνει στη Γ' γυμνασίου. Κάθε φορά που έχει μάθημα Αγγλικών, πρέπει να περάσει από έναν διάδρομο δίπλα στο γυμναστήριο. Μερικές φορές έξω από στο γυμναστήριο βρίσκεται μια παρέα αγοριών και κάθε φορά που τη βλέπουν αρχίζουν να κάνουν αστεία και να «πετάνε» σεξουαλικά υπονοούμενα. Δεν της μιλάνε απευθείας, αλλά κάνουν σχόλια σεξουαλικού χαρακτήρα, όπως «Κοίτα τον πισινό της» ή «Θα το έκανα μαζί της». Συμμετέχουν όλα τα αγόρια, εκτός από τον Γιάννη που δε δείχνει να του αρέσει αυτή η συμπεριφορά. Η υπόλοιπη παρέα αρχίζει να πειράζει τον Γιάννη λέγοντας ότι προφανώς δεν του αρέσουν οι γυναίκες και ότι είναι πολύ παράξενος.

- Πώς νομίζεις ότι έκαναν την Ιουλία να νιώσει τα αγόρια στο γυμναστήριο;
- Πώς νομίζεις ότι έκαναν τον Γιάννη να νιώσει τα αγόρια στο γυμναστήριο;
- Πώς κρίνεις τη συμπεριφορά των αγοριών;
- Τι προσπαθούσαν να πετύχουν;
- Θα χαρακτήριζες την εμπειρία της Ιουλίας και του Γιάννη έμφυλη βία; Αν ναι, με ποιο τρόπο σχετίζεται με το φύλο η βία συμπεριφορά που υπέστησαν;

- Τι νομίζεις ότι πρέπει να κάνει τώρα η Ιουλία;
- Τι νομίζεις ότι πρέπει να κάνει τώρα ο Γιάννης;
- Τι θα έκανες/έλεγες αν ήσουν φίλος/η της Ιουλίας ή του Γιάννη;
- Τι θα έκανες/έλεγες αν ήσουν φίλος/η των αγοριών;

(Τα τρία προηγούμενα Σενάρια αντλήθηκαν από το «Εκπαιδευτικό εγχειρίδιο Σεξουαλικής Δια-
παιδαγωγής για τη Μέση Εκπαίδευση» της Κύπρου.)

.....

Σενάριο 4ο :

Ο Χρήστος είναι μαθητής της Α΄ Λυκείου και λατρεύει την τέχνη. Ασχολείται πολύ με τη ζωγραφική, τη γλυπτική, τη φωτογραφία και την ποίηση. Τα ποιήματά του συχνά, ζητά να τα διαβάξει μέσα στην τάξη του, ενώ πολλές από τις δημιουργίες του τις χαρίζει σε συμμαθητές/τριές του και καθηγητές/τριές του. Του αρέσει να περιποιείται τον εαυτό του, να φοράει ρούχα με ανοιχτά χρώματα, ενώ δεν έχει κανένα ενδιαφέρον για το ποδόσφαιρο ή άλλα αθλήματα, για τα οποία συνήθως συζητούν οι συμμαθητές του. Είναι πολύ συναισθηματικός και ορισμένες φορές όταν στο σχολείο έγιναν κάποιες προβολές ταινιών κοινωνικού περιεχομένου, ο Χρήστος φορτίστηκε συναισθηματικά και έκλαψε. Κάποια παιδιά μιλούν άσχημα γι' αυτόν αποκαλώντας τον «λαπά», «χαλβά», «αδερφή», «μαμούχαλο» κ.ά., ενώ κάποια αγόρια αποφεύγουν να κάνουν παρέα μαζί του γιατί κρίνουν ότι «δεν είναι πολύ άντρας», ώστε να ταιριάζει μαζί τους.

- Ποια στερεότυπα έχουν αυτοί που απευθύνονται υποτιμητικά προς τον Χρήστο;
- Τα παιδιά αυτά ασκούν κάποιου είδους βία στον Χρήστο;
- Πώς κατά τη γνώμη σας νιώθει ο Χρήστος;
- Πιστεύετε πως ο Χρήστος θα έπρεπε να είναι λιγότερο ο εαυτός του, ώστε να είναι αποδεκτός από όλα τα παιδιά στο σχολείο του;
- Αν ήταν φίλος σας ένα από αυτά τα παιδιά, τι θα του λέγατε;
- Τι θα λέγατε στον Χρήστο;

.....

Σενάριο 5^ο :

Η Δανάη είναι 14 χρονών και από τα 10 της παίζει ποδόσφαιρο. Στο σχολείο τη φωνάζουν «αγοροκόριτσο» και «λεσβία» και η μόνη της παρηγοριά είναι οι προπονήσεις και οι αγώνες με την ομάδα της. Σήμερα είναι πολύ στενοχωρημένη. Έγινε η μαθητική ομάδα ποδοσφαίρου για το πρωτάθλημα σχολείων και θα συμμετάσχουν μόνο αγόρια.

- Ποια στερεότυπα έχουν αυτοί που απευθύνονται υποτιμητικά προς την Ιουλία;
- Τα παιδιά αυτά ασκούν κάποιου είδους βία;
- Πώς κατά τη γνώμη σας ένιωσε η Ιουλία; (Κατανόηση των συναισθημάτων του άλλου, που οδηγεί στην ενσυναίσθηση.)
- Πιστεύετε πως η Ιουλία θα έπρεπε να είναι λιγότερο ο εαυτός της, ώστε να είναι αποδεκτή από όλα τα παιδιά στο σχολείο της;
- Αν ήταν φίλη σας, τι θα της λέγατε;
- Με ποιον τρόπο μπορείτε να βοηθήσετε την Ιουλία; (Λήψη αποφάσεων για την προσφορά βοήθειας, ανακούφισης, συμπαράστασης ή ενδυνάμωσης του άλλου.)

.....

Σενάριο 6^ο :

Ο Αχιλλέας είναι ένα αγόρι που βοηθάει τη μητέρα του με τις δουλειές του σπιτιού καθημερινά. Ένα πρωί, την ώρα που εσύ, ο φίλος σου ο Μιλτιάδης και ο Αχιλλέας πηγαίνατε με τα πόδια στο σχολείο, ο Μιχάλης λέει στον Αχιλλέα: «Ρε, αδελφή είσαι; Όλο γυναικείες δουλειές κάνεις!».

- Ποια στερεότυπα έχουν αυτοί που απευθύνονται υποτιμητικά προς τον Αχιλλέα;
- Τα παιδιά αυτά ασκούν κάποιου είδους βία;
- Πώς, κατά τη γνώμη σας, ένιωσε ο Αχιλλέας; (Κατανόηση των συναισθημάτων του άλλου, που οδηγεί στην ενσυναίσθηση.)
- Πιστεύετε πως ο Αχιλλέας θα έπρεπε να είναι λιγότερο ο εαυτός τους, ώστε να είναι αποδεκτός από όλα τα παιδιά στο σχολείο του;
- Αν ήταν φίλος σας, τι θα του λέγατε;
- Με ποιον τρόπο μπορώ να αντιδράσω; (Λήψη αποφάσεων για την προσφορά βοήθειας, ανακούφισης, συμπαράστασης ή ενδυνάμωσης του άλλου.)
- Τι θα λέγατε στον Μιχάλη;

Σενάριο 7ο :

Ο Πάνος σου λέει ανέκδοτα για «αδελφές» και trans (ομοφοβία/τρανσφοβία). Δεν αισθάνεσαι άνετα, αλλά δεν ξέρεις πώς να αντιδράσεις χωρίς να φανείς περίεργος.

- Ποια στερεότυπα έχει ο Πάνος, που λέει ομοφοβικά ανέκδοτα;
- Πώς θα ένιωθες αν τα ανέκδοτα διακωμωδούσαν ένα στοιχείο της ταυτότητάς σου, για παράδειγμα, τις αξίες σου ή τις θρησκευτικές σου απόψεις;
- Πώς θα μπορούσες να αντιδράσεις;

•

Σενάριο 8ο :

Ο Γιάννης είναι παιδικός σου φίλος κι είστε μαζί στο σχολείο από το νηπιαγωγείο. Από την αρχή του Γυμνασίου σταμάτησε να συμμετέχει στα παιχνίδια που παίζουν τα άλλα αγόρια και κάνει περισσότερο παρέα με τα κορίτσια της τάξης. Τώρα τελευταία, μια ομάδα αγοριών –οι μάγκες του σχολείου– τον λένε «αδερφάρα», «γκέι», «ανώμαλο» κ.ά. και, όταν δε βλέπει κανείς, του κάνουν χειρονομίες, τον σπρώχνουν και του βάζουν τρικλοποδιές. Μερικά παιδιά ήρθαν και σου είπαν να σταματήσεις να τον κάνεις παρέα γιατί θ' αρχίσουν να λένε και για σένα ότι είσαι «αδελφή». Είσαι πολύ μπερδεμένος. Από τη μια, είστε κολλητοί τόσα χρόνια και δεν είναι σωστό να τον εγκαταλείψεις και από την άλλη, δε θέλεις ν' αρχίσουν να σε φωνάζουν κι εσένα «αδελφή», ειδικά μπροστά στα κορίτσια.

- Ποια στερεότυπα έχουν αυτοί που απευθύνονται υποτιμητικά προς τον Γιάννη;
- Τα παιδιά αυτά ασκούν κάποιου είδους βία;
- Πώς, κατά τη γνώμη σας, νιώθει ο Γιάννης; (Κατανόηση των συναισθημάτων του άλλου, που οδηγεί στην ενσυναίσθηση.)
- Πιστεύετε πως ο Γιάννης θα έπρεπε να παίζει με τα αγόρια, να είναι λιγότερο ο εαυτός του, ώστε να είναι αποδεκτός από όλα τα παιδιά στο σχολείο;
- Με ποιον τρόπο μπορείς να αντιδράσεις; (Λήψη αποφάσεων για την προσφορά βοήθειας, ανακούφισης, συμπαράστασης ή ενδυνάμωσης του άλλου.)

.....

•

• **Σενάριο 9^ο :**

Ο Ιάσοντας έχει τρεις ανιμιούς και δυο ανιμιές και πάντα είναι πολύ καλός μαζί τους. Πηγαίνουν μαζί σινεμά, παίζουν επιτραπέζια, μπάσκει και πιנגκ πονγκ. Όταν τον ρωτούν γιατί δεν έχει φέρει ποτέ το κορίτσι του να το γνωρίσουν, χαμογελάει και αποφεύγει να απαντήσει. Η αλήθεια είναι ότι νιώθει άσχημα που δεν απαντάει, αλλά δεν είναι σίγουρος αν πρέπει να πει στην οικογένεια ότι είναι ομοφυλόφιλος και ότι έχει σχέση με έναν άνδρα εδώ και αρκετό καιρό.

- Γιατί πιστεύετε ότι δυσκολεύεται ο Ιάσοντας να ομολογήσει τον σεξουαλικό του προσανατολισμό;
- Πώς πιστεύετε ότι νιώθει;
- Τι θα τον συμβουλευάτε να κάνει;

.....

Σενάριο 10ο :

Είσαι μαθητής στο γυμνάσιο και τον τελευταίο καιρό κάνεις παρέα με ένα αγόρι, τον Ανδρέα, που ήρθε τελευταία στο σχολείο. Αν και δεν τον ξέρεις και πολύ καιρό, έχεις εκτιμήσει την εξυπνάδα, το χιούμορ του και την καλοσύνη του. Κάποια συμμαθήτριά σου ήρθε και σου είπε ότι ο Ανδρέας έχει δύο μπαμπάδες και καλύτερα να μην τον κάνεις παρέα γιατί αυτό είναι πολύ παράξενο και ποιος ξέρει τι θα πουν και για σένα.

- Γνωρίζετε ότι υπάρχουν και οικογένειες που οι γονείς έχουν το ίδιο φύλο;
- Πιστεύετε ότι αυτό μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών; Με ποιον τρόπο;
- Πώς σκοπεύετε να αντιδράσετε; Αν ο Ανδρέας γίνει θύμα σχολικού εκφοβισμού εξαιτίας της οικογενειακής του κατάστασης, πώς μπορείτε να τον υπερασπιστείτε;

.....

Σενάριο 11ο :

Η Λίλη είναι φίλη σου και έχει μια αδελφή, τη Μιχαέλα, που την αγαπά πολύ. Πριν λίγο καιρό, η Μιχαέλα είπε στην οικογένειά της ότι μέσα της δε νιώθει κορίτσι, αλλά αγόρι, ότι θέλει να τη φωνάζουν Μιχάλη και να ντύνεται σαν αγόρι. Η Λίλη είναι πολύ προβληματισμένη και φοβάται ότι η

αδελφή της θα γίνει θύμα σχολικού εκφοβισμού. Αναρωτιέται αν πρέπει να τη συμβουλευσει να μην το κάνει και να περιμένει να μεγαλώσει.

- Γνωρίζετε ότι υπάρχουν άνθρωποι που δεν αισθάνονται ότι ταυτίζονται με το βιολογικό τους φύλο;
- Τι πιστεύετε ότι πρέπει να κάνει η Λίλη;
- Τι πιστεύετε ότι πρέπει να κάνει η Μιχαέλα;

.....

Σενάριο 12ο :

Ο Λεωνίδας είναι 15 χρονών και έχει λεπτοκαμωμένα χαρακτηριστικά και μακριά μαλλιά. Μια μέρα που γύριζε από το φροντιστήριο, μπήκε σ' ένα μαγαζί με καλλυντικά και είδη κομμωτικής για ν' αγοράσει λαστιχάκια για τα μαλλιά. Την άλλη μέρα που πήγε σχολείο πολλά παιδιά γελούσαν καθώς περνούσε από μπροστά τους. Στη συνέχεια, ανακάλυψε ότι στο facebook κυκλοφορούσε φωτογραφία του την ώρα που ψώνιζε στο συγκεκριμένο μαγαζί, στην οποία είχαν προσθέσει μια κορώνα κι από κάτω είχαν γράψει: «Η πριγκίπισσα Λεό».

- Ποια στερεότυπα έχουν αυτοί που απευθύνονται υποτιμητικά προς τον Λεωνίδα;
- Τα παιδιά αυτά ασκούν κάποιου είδους βία;
- Πώς κατά τη γνώμη σας ένιωσε ο Λεωνίδας; (Κατανόηση των συναισθημάτων του άλλου, που οδηγεί στην ενσυναίσθηση.)
- Με ποιον τρόπο θα μπορούσες να βοηθήσεις αν ήσουν φίλος του Λεωνίδα; (Λήψη αποφάσεων για την προσφορά βοήθειας, ανακούφισης, συμπαράστασης ή ενδυνάμωσης του άλλου.)

.....

Σενάριο 13ο :

Ένας νεαρός άντρας φοβάται πως θα χάσει τη δουλειά του σε περίπτωση που μάθει ο εργοδότης του ότι είναι ομοφυλόφιλος.

- Ποια δικαιώματα καταπατώνται σε αυτή την περίπτωση;
- Τι θα έκανες αν ήταν φίλος σου αυτός ο νεαρός;
- Τι θα έκανες αν ήσουν πρόεδρος ενός οργανισμού που προωθεί τα δικαιώματα των νέων της χώρας του νεαρού;

.....

Σενάριο 14ο :

Μια νεαρή κοπέλα ζει με τον ιό του AIDS. Τη συμβούλευσαν να μην έρθει σε σεξουαλική επαφή.

- Ποια δικαιώματα καταπατώνται σε αυτή την περίπτωση;
- Τι θα έκανες αν ήταν φίλη σου αυτή η κοπέλα;
- Τι θα έκανες αν ήσουν πρόεδρος ενός οργανισμού που προωθεί τα δικαιώματα των νέων της χώρας όπου ζει αυτή η κοπέλα;

Επιμέλεια: Έλενα Σκαρπίδου, για το Πολύχρωμο Σχολείο (2018)

Αποσπάσματα από Άρθρα

Ομάδα στόχου: Μαθήτριες/τές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Διαβάστε τα παρακάτω αποσπάσματα άρθρων και συζητήστε τα αντίστοιχα θέματα:

Άρθρο 1^ο :

«Είναι αδιανόητο το γεγονός ότι στον 21ο αιώνα ορισμένες χώρες εξακολουθούν να παραβλέπουν τους γάμους παιδιών και τον συζυγικό βιασμό, ενώ άλλες απαγορεύουν τις εκτρώσεις, το σεξ εκτός γάμου αλλά και την ομοφυλοφιλική δραστηριότητα, τα οποία μπορεί να τιμωρηθούν ακόμα και με θάνατο», δήλωσε ο Σαλίν Σετί, Γενικός Γραμματέας της Διεθνούς Αμνηστίας.

~Σχολιάστε την πιο πάνω τοποθέτηση.

.....

Άρθρο 2^ο :

«Σε όλο τον κόσμο οι λεσβίες, οι γκέι, οι αμφιφυλόφιλοι και οι τρανς (LGBT) στοχοποιούνται και γίνονται θύματα –και δολοφονικών– επιθέσεων. Ακόμα και παιδιά ή έφηβοι χλευάζονται από τους/τις συμμαθητές/-τριές τους, υφίστανται τη βία και την τρομοκρατία, αποβάλλονται από το σχολείο, αποκληρύσσονται από τους γονείς τους, υποχρεώνονται σε γάμο ή, στη χειρότερη των περιπτώσεων, οδηγούνται στην αυτοκτονία. Οι LGBT υποφέρουν στον χώρο εργασίας τους, στα νοσοκομεία και στα σχολεία, δηλαδή στα μέρη όπου θα έπρεπε να αισθάνονται προστατευμένοι. Περισσότερες

από 76 χώρες συνεχίζουν να ποινικοποιούν την ομοφυλοφιλία», δήλωσε σε άρθρο του κατά της ομοφοβίας, ο πρώην Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών Μπαν Κι Μουν.

~Σχολιάστε την πιο πάνω τοποθέτηση.

.....

Άρθρο 3^ο :

Γράμμα του Φρόιντ σε μια ανήσυχη μητέρα για την ομοφυλοφιλία του γιού της.

Το 1935 μια ανήσυχη μητέρα σχετικά με τη σεξουαλικότητα του γιου της έγραψε στον πατέρα της ψυχοθεραπείας, Σίγκμουντ Φρόιντ. Ο Φρόιντ, ο οποίος πίστευε ότι όλοι οι άνθρωποι ελκύονται μέχρι ενός σημείου και από τα δύο φύλα, απάντησε στη μητέρα. Το γράμμα πέρασε στα χέρια του Άλφρεντ Κίνσεϊ και δόθηκε στη δημοσιότητα το 1951 από το American Journal of Psychiatry. Μεταξύ άλλων ο Φρόιντ στο γράμμα του γράφει τα εξής:

«Από το γράμμα σας βγάζω το συμπέρασμα ότι ο γιος σας είναι ομοφυλόφιλος.» «Η ομοφυλοφιλία, σας διαβεβαιώ, δεν είναι κάτι για το οποίο κανείς πρέπει να ντρέπεται. Πολλά αξιοσέβαστα μέλη αρχαίων και σύγχρονων κοινωνιών υπήρξαν ομοφυλόφιλοι και αρκετοί από αυτούς ήταν οι σπουδαιότεροι άντρες». «Είναι μεγάλη αδικία να αντιμετωπίζεται η ομοφυλοφιλία ως έγκλημα». «Το τι μπορεί να κάνει η ψυχοθεραπεία για τον γιο σας είναι άλλου είδους. Αν είναι δυστυχής, νευρωτικός, γεμάτος συγκρούσεις, συνεσταλμένος στην κοινωνική του ζωή, η ψυχοθεραπεία μπορεί να του δώσει αρμονία, ηρεμία, αποτελεσματικότητα, άσχετα με το αν είναι ομοφυλόφιλος ή όχι».

~Σχολιάστε την πιο πάνω τοποθέτηση

.....

Άρθρο 4^ο :

«Τούρκος σκότωσε το γιο του επειδή ήταν ομοφυλόφιλος. Ανατριχιαστικές λεπτομέρειες αποκαλύφθηκαν σε τουρκικό δικαστήριο για τον τρόπο με τον οποίο εντοπίστηκε και δολοφονήθηκε ένας 17χρονος από τον πατέρα και άλλα μέλη της οικογένειάς του. Σύμφωνα με το κατηγορητήριο, 17χρονος ξυλοκοπήθηκε άγρια και μετά πυροβολήθηκε στο κεφάλι, πριν το σώμα του πεταχτεί στο πλάι του δρόμου, κοντά σε ένα νοσοκομείο. Ο πατέρας υποστήριξε ότι επρόκειτο για ατύχημα, καθώς το όπλο εκπυρσοκρότησε κατά λάθος και ο ίδιος ήθελε απλώς να τον «θεραπεύσει». Ο μικρότερος αδερφός του άτυχου νεαρού, ωστόσο, αποκάλυψε τις φρικτές λεπτομέρειες όσων προηγήθηκαν. «Ο θεός μου είπε "θα τον σκοτώσω εγώ και θα πάρεις πάνω το έγκλημα εσύ. Θα τον πετάξουμε στον δρόμο" αλλά εγώ αρνήθηκα. Το βράδυ ενώ τρώγαμε είπε στον πατέρα μου "θα του τινάζεις τα μυαλά στον αέρα σήμερα, αλλιώς θα τινάζω εγώ τα δικά σου μυαλά στον αέρα αύριο"», ανέφερε στο δικαστήριο».

~ Σχολιάστε το παραπάνω περιστατικό

.....

Άρθρο 5^ο :

«Η σεξουαλική συμπεριφορά στην Αρχαία Ελλάδα δε συνοδευόταν από το κοινωνικό στίγμα που υπάρχει στη σύγχρονη εποχή. Το σεξ ήταν μία φυσική και υγιής δραστηριότητα, ένα αναπόσπαστο κομμάτι της ανθρώπινης ζωής. Η ομοφυλοφιλία ήταν αποδεκτή και αντιμετωπιζόταν περισσότερο ως προσωπική επιλογή, παρά ως σεξουαλική διαστροφή.

Η σχέση ενός μεγαλύτερου άντρα με έναν νεαρό ήταν διαδεδομένη, ειδικά στα ανώτερα κοινωνικά στρώματα ορισμένων πόλεων-κρατών. Όμως, είχε κυρίως διδακτικό χαρακτήρα, με τον ώριμο άντρα να παίρνει τη θέση δασκάλου και μέντορα για τον νεαρό. Σε αυτές τις σχέσεις δεν υπήρχε θηλυπρέπεια.

Οι ομοφυλόφιλες γυναίκες αποκαλούνται «λεσβίες», επειδή έχει επικρατήσει η αντίληψη ότι οι γυναίκες που κατάγονταν από το νησί της Λέσβου επιδίδονταν στον ομοφυλόφιλο έρωτα. Η άποψη βασίζεται κυρίως στο έργο της ποιήτριας Σαφούς, που ύμνησε την ομορφιά και τον έρωτα μεταξύ

γυναϊκών. Όμως, η ετικέτα της «λεσβίας» αποδόθηκε πολύ μεταγενέστερα, γύρω στον 19ο αιώνα μ.Χ.

Η κοινωνία της Αρχαίας Ελλάδας ήταν ως επί το πλείστον ανδροκρατούμενη και οι γυναίκες θεωρούνταν υποδεέστερες. Οι γάμοι δε βασιζόνταν σε ρομαντικά ιδεώδη, αλλά είχαν τη μορφή οικονομικών συμβολαίων και οι νόμιμες σύζυγοι σε καμία περίπτωση δεν απολάμβαναν τη σεξουαλική ελευθερία των αντρών τους».

[Πηγή: Μηχανή του χρόνου]

~ Σχολιάστε τον ρόλο των φύλων και τη σεξουαλικότητα στην Αρχαία Ελλάδα. Ποιες πόλεις-κράτη είχαν τη μεγαλύτερη σεξουαλική ελευθερία;

.....

Άρθρο 6^ο :

«Ένα μνημόνιο, το οποίο απέστειλε ο Χίμλερ στις 20 Μαΐου 1939 προς τους διοικητές των στρατοπέδων, επέτρεπε τον ανοικτό εκβιασμό των ομοφυλόφιλων με ευνουχισμό. Ο ακριβής αριθμός των εγκλεισμένων ομοφυλόφιλων δεν έχει γίνει γνωστός, οι υπολογισμοί όμως κάνουν λόγο για 10 έως 15 χιλιάδες άτομα, στη συντριπτική τους πλειοψηφία άνδρες - οι γυναίκες σπάνια εγκλείονταν σε στρατόπεδα, αν και υφίσταντο άλλες μορφές δίωξης. Αυτό δείχνει ότι οι προθέσεις των Ναζί ήταν να "αναμορφώσουν" και να "εκπαιδεύσουν" τον ομοφυλόφιλο πληθυσμό, επαναφέροντάς τον στον, κατά την άποψή τους, σεξουαλικά ορθό δρόμο. Οι Ναζί, πράγματι, δεν ενδιαφέρονταν ιδιαίτερα για τους περιστασιακά ομοφυλόφιλους, αλλά προσπάθησαν να εγκλωβίσουν τους "αθεράτευτα" ομοφυλόφιλους. Η απειλή του Χίμλερ, αρχικά χρησιμοποιήθηκε ως μέσο εκφοβισμού. Έγινε, όμως, πραγματικότητα για αρκετούς κρατούμενους, οι οποίοι ευνουχίσθηκαν. Δεν είναι, επίσης, καθόλου περίεργο, ότι διώξεις ομοφυλόφιλων δεν πραγματοποιήθηκαν σε καμία από τις κατεχόμενες χώρες, αλλά περιορίστηκαν στη Γερμανία, εφόσον αυτό που απασχολούσε τους Ναζί ήταν η φυλετική ανωτερότητα και καθαρότητα των Γερμανών και μόνον.

Οι εγκλειστοί ομοφυλόφιλοι είχαν ιδιαίτερα σκληρή μεταχείριση από το προσωπικό των στρατοπέδων. Η συμπεριφορά προς αυτούς με το ροζ τρίγωνο ήταν κτηνώδης, ενώ οι φύλακες ενθάρρυναν τέτοια συμπεριφορά προς τους "ροζ" και από άλλες κατηγορίες κρατουμένων, ιδιαίτερα από αυτούς

με το κόκκινο (ποινικοί) και το πράσινο τρίγωνο (πολιτικοί κρατούμενοι). Δεν τους επιτρεπόταν να αναλάβουν καμία θέση με την παραμικρή, έστω, ευθύνη. Η κατάσταση αυτή δημιουργούσε πρόσθετο ψυχολογικό βάρος στους ομοφυλόφιλους κρατούμενους, καθώς δεν είχαν τη δυνατότητα ενίσχυσης του ηθικού τους, δεχόμενοι κάποια συμπαράσταση από άλλες κοινωνικές ομάδες κρατουμένων. Έτσι, οι θάνατοι ομοφυλοφίλων ήταν τριπλάσιοι, συγκρινόμενοι με αυτούς των άλλων κοινωνικών ομάδων (των Εβραίων και των Αθίγγανων, ασφαλώς, εξαιρουμένων)».

~Αναζητήστε στο διαδίκτυο παραδείγματα και άλλων κοινωνιών που η ποικιλομορφία του Φύλου και της Σεξουαλικότητας δεν είναι/ήταν αποδεκτή και διώκεται/διωκόταν από το νόμο.

.....

Άρθρο 7° :

«Σε πολλές πολιτείες των ΗΠΑ πιστεύουν ότι γνωρίζουν τη "θεραπεία" για την ομοφυλοφιλία: ψευτο-θεραπευτές, ιερείς και σύμβουλοι επιδίδονται σε έναν απερίγραπτο μαραθώνιο κακοποίησης ενήλικων και ανήλικων αντρών. Κάθε μέρα, απ' άκρη σ' άκρη των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, γκέι, λεσβίες ακόμη και τρανς, άνθρωποι όλων των ηλικιών επιλέγουν ή αναγκάζονται να παρακολουθήσουν συνεδρίες θεραπευτικής μετατροπής του σεξουαλικού προσανατολισμού. Είναι ακόμη νόμιμο να εκθέτεις σε μία τόσο τραυματική, βάρβαρη και σε αρκετές περιπτώσεις θανάσιμη εμπειρία ακόμη και ανήλικους, να τους αναγκάζεις να ζήσουν όλοι αυτή τη ντροπή. Κάποιες ελπίδες που είχε η LGBT κοινότητα και δραστήριοι ακτιβιστές -όχι μόνο γκέι- ότι με κάποιο τρόπο θα καταργείτο ο νόμος που επιτρέπει κάτι τέτοιο, εξανεμίστηκαν από τη στιγμή που στην κεντρική πολιτική σκηνή της Αμερικής αναδύθηκε το εφιαλτικό δίπολο Ντόναλντ Τραμπ - Μάικ Πενς με τις γνωστές απόψεις για το ζήτημα της ομοφυλοφιλίας. Ο δε τελευταίος είναι διάσημος για την υποστήριξη που παρέχει σε τέτοιου είδους προγράμματα θεραπείας, καθώς και για τα δρακόντεια μέτρα εναντίον των γκέι που εφαρμόζε ως κυβερνήτης της Ιντιάνα. Τι συμβαίνει, όμως, σε τέτοιου είδους συνεδρίες που "θεραπεύουν" την ομοφυλοφιλία; Τέσσερις άντρες τις παρακολούθησαν, αντέχοντας, ίσως την πιο τραυματική εμπειρία της ζωής τους και είχαν πολλά ενδιαφέροντα να αποκαλύψουν για τα όσα είδαν, άκουσαν και υπέστησαν εκεί...».

[Πηγή: εφημερίδα LIFO]

~ Βρείτε το άρθρο, διαβάστε τη συνέχεια και συζητήστε για τις διακρίσεις, τις διώξεις που έχουν υποστεί οι ΛΟΑΤΚΙ άνθρωποι κατά τη διάρκεια της ιστορίας και τις ψυχολογικές επιπτώσεις όλων αυτών των αδικιών.

.....

Άρθρο 8^ο :

« Το Berdache είναι ένα όρος που τον χρησιμοποιούσαν μη Ινδιάνοι για να αναφέρονται σε άτομα σε αυτόχθονες κοινωνίες που παρουσίαζαν διασεξουαλική συμπεριφορά, όπως με το ντύσιμο. Γενικότερα, οι berdache ήταν άτομα που είχαν ανδρικά σώματα, αλλά επέλεξαν να συμμετέχουν σε παραδοσιακά γυναικείους ρόλους και εργασίες στο πλαίσιο της ινδιάνικης κοινότητας και αντιμετωπίζονται ως μια τρίτη κατηγορία σε σχέση με το φύλο. Από την οπτική των Ινδιάνων, οι berdache βρίσκονταν σε ένα συνεχές του κοινωνικού φύλου. Ο όρος Berdache αναφέρεται κυρίως σε άνδρες ως γυναίκες, επειδή οι ξένοι εκτός της κοινότητας συνήθιζαν να επικεντρώνονται στους άνδρες ως τις σημαντικές φιγούρες στη γηγενή κοινωνία. Οι περισσότερες ινδιάνικες κοινωνίες πίστευαν ότι οι berdache ήταν σε επικοινωνία με ιερές δυνάμεις και τους άξιζε μια τιμητική θέση στο πλαίσιο της κοινωνίας της φυλής τους. Καθώς αυξανόταν η επαφή με τους λευκούς, οι berdache αναγκάστηκαν να κινούνται μυστικά, αλλάζοντας την εμφάνισή τους, καθώς βίωναν τον περίγελο των λευκών και τον εξοστρακισμό τους από τις λευκές κοινότητες».

[πηγή: Encyclopaedia of North American Indians]

~Αναζητήστε στο διαδίκτυο παραδείγματα και άλλων κοινωνιών που η ποικιλομορφία του Φύλου και της Σεξουαλικότητας είναι/ήταν αποδεκτή

.....

Άρθρο 9^ο :

«Τις ονομάζουν «ορκισμένες παρθένες». Γυναίκες, που εκούσια ή ακούσια δέχτηκαν να παραμερίσουν τη φύση τους, να ζήσουν ως άντρες και να ορκιστούν ότι θα μείνουν για πάντα παρθένες, προκειμένου να πάρουν την κληρονομιά της οικογένειας. Ήταν ο μόνος τρόπος λόγω της άκαμπτης πατριαρχίας που επικρατούσε στη χώρα, η οποία αρνούνταν να δώσει την κληρονομιά σε οποιαδήποτε γυναίκα μετά τον θάνατο όλων των αντρικών μελών της οικογένειας, δηλαδή να έχει κάποια περιουσία και ένα κάποιο εισόδημα. Σε αντίθεση με τις υπόλοιπες γυναίκες, οι «Burneshas» που μεταφράζεται ως «αυτός-αυτή», μπορούν να πίνουν, να καπνίζουν, να έχουν όπλα και να συναναστρέφονται με άλλους άνδρες. Σε αντάλλαγμα για αυτά τα προνόμια, οι γυναίκες αυτές είναι υποχρεωμένες να τηρήσουν πιστά τον όρκο της αγαμίας. Όσες έχουν απομείνει, τις συναντά κανείς σε χωριά στα βουνά της βόρειας Αλβανίας».

~Αναζητήστε στο διαδίκτυο παραδείγματα και άλλων κοινωνιών που η ποικιλομορφία του Φύλου και της Σεξουαλικότητας είναι/ήταν αποδεκτή

.....

Άρθρο 10^ο :

~Διαβάστε το πιο κάτω απόσπασμα και συζητήστε το περιεχόμενό του σε σχέση με τα χαρακτηριστικά της εφηβείας, καθώς και τη μοναδικότητα που έχει κάθε έφηβος/η. Ζητήστε από τα παιδιά να μοιραστούν παραδείγματα της καθημερινότητας τους που σχετίζονται με το περιεχόμενό του αποσπάσματος.

«Ξέρω γιατί απελπίζομαι τόσο συχνά. Είναι γιατί θέλω να με αγαπούν όλοι κι αυτό δεν είναι ανθρωπίνως δυνατόν. Θα μπορούσα να είμαι το πιο ζουμερό, το πιο γευστικό, το πιο συναρπαστικό ροδάκινο του κόσμου και να προσφέρομαι σε όλους.

Υπάρχουν όμως άνθρωποι που είναι αλλεργικοί στα ροδάκινα. Αυτοί θα θελήσουν ίσως να γίνω μπανάνα». Πόσο συχνά δε γινόμαστε μπανάνες για άλλους, που θέλουν ροδάκινα! Τι θλιβερή φρουτοσαλάτα. Είναι προτιμότερο να πεις στον άλλο: «Αυπάμαι πολύ που δεν μπορώ να είμαι μπανάνα, θα το ήθελα πολύ να ήμουνα μπανάνα για εσένα. Βλέπεις όμως, είμαι ροδάκινο". Και ξέρετε τι θα συμβεί; Αν περιμένετε αρκετά, θα βρείτε κάποιον που του αρέσουν τα ροδάκινα. Και μετά θα μπορείτε να ζήσετε σαν ροδάκινο κι όχι σαν μπανάνα. Σκεφτείτε χάσιμο ενέργειας που έχει κανείς προσπαθώντας να γίνει μπανάνα, όταν είναι ροδάκινο!»

.....

[Πηγή: Λέο Μπουσκάλια, «Να ζεις, ν' αγαπάς και να μαθαίνεις», μτφρ. Μαρίνα Λώμη, εκδ. Γλάρος, 1988]

Επιλογή-Επιμέλεια: Έλενα Σκαρπίδου, εκπαιδευτικός, για το Πολύχρωμο Σχολείο

ΚΟΜΙΞ

Επιλογή: Φαίη Ορφανίδου

Μετάφραση: Αλεξία Τουμαζάτου

Επιμέλεια: Φαίη Ορφανίδου, Μαρία Πατεράκη

Πολύχρωμο Σχολείο (2018)

http://www.imgrum.org/media/1283020503624015546_1556895947

<https://goo.gl/images/Th2XdZ>

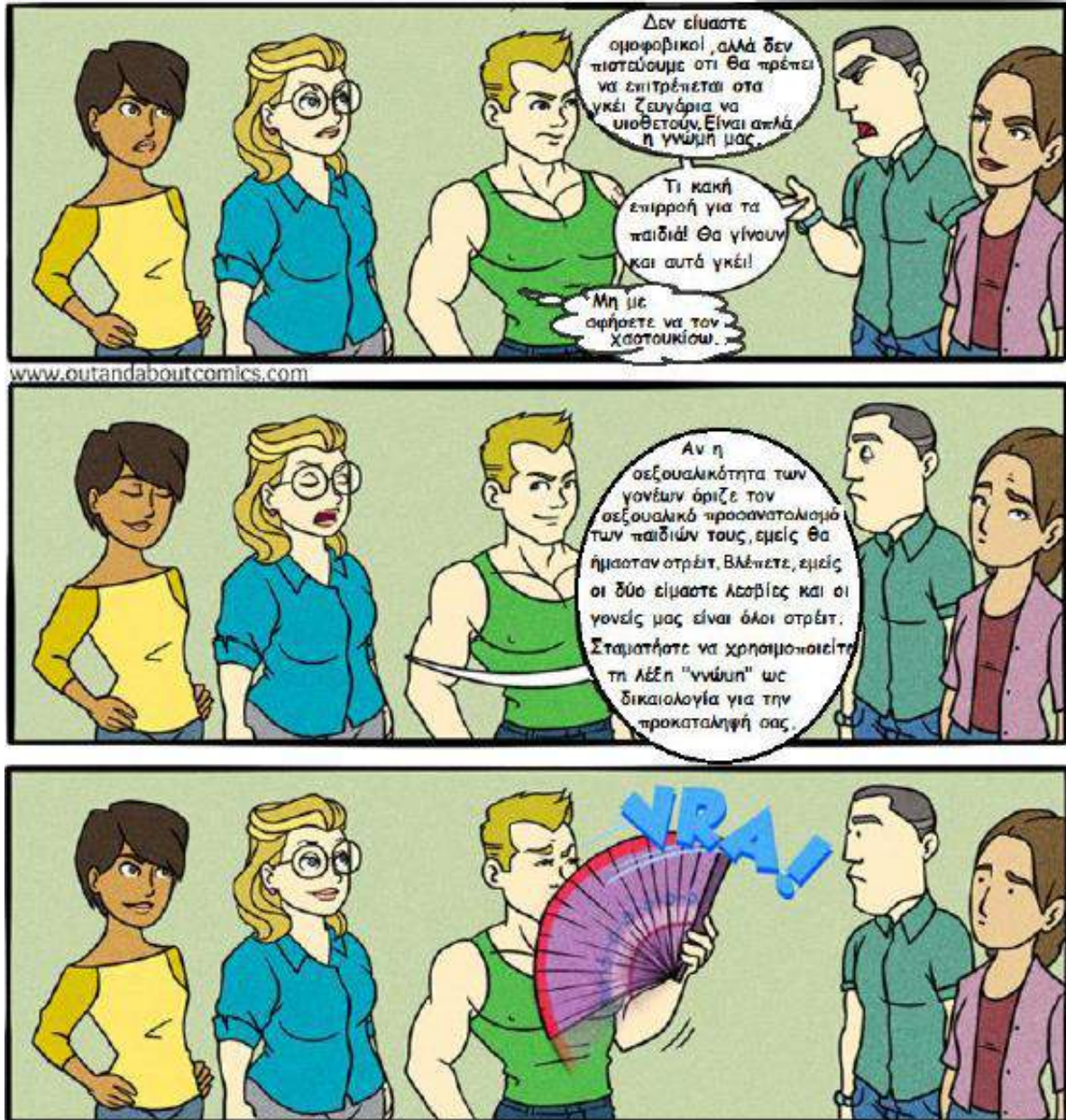

https://www.buzzfeed.com/hnigatu/20-things-lesbians-are-tired-of-hearing?utm_term=.wcVP8RxO9#.hsmNoOe78

<http://outandaboutcomics.com/>

<https://everydayfeminism.com/2015/03/assigned-male-comic-series/>

Σταματήστε τους μη συναινετικούς ορμονικούς
και γεννητικούς ακρωτηριασμούς σε ανηλίκους!!

Δεν είστε σοβαροί! Τότε οι γονείς και οι
συνομήλικοι θα πρέπει να δεχτούν αυτά τα παιδιά
όπως είναι...

https://www.buzzfeed.com/hnigatu/20-things-lesbians-are-tired-of-hearing?utm_term=.wcVP8RxO9#.hsmNoOe78

Μάθημα 4ο: «Γιατί οι λεσβίες μισούν τους άντρες;»

Ένα μεγάλο στερεότυπο είναι ότι οι λεσβίες είναι λεσβίες γιατί μισούν τους άντρες. Οι περισσότερες λεσβίες, αν όχι όλες, δε μισούν τους άντρες, απλά δεν έλκονται σεξουαλικά από αυτούς.

Εί, όμορφη!

Άσε με να σου εξηγήσω γιατί πρέπει να με βρίσκεις σεξουαλικά ελκυστικό!

Γιατί αν δε με βρίσκεις προφανώς μισείς όλους τους άντρες!

ΓΚΟΛ!

ΝΑΙ!

Τι κάνεις, ρε!

Στην πραγματικότητα, μερικές λεσβίες επιλέγουν κυρίως άντρες φίλους, εξαιτίας των κοινών ενδιαφερόντων, δραστηριοτήτων ή ακόμα και μόνο επειδή γίνονται καλοί φίλοι. Η φιλία δεν βασίζεται στη σεξουαλική έλξη, άρα συνήθως δεν έχει βάση το φύλο, αντ' αυτού, ένας άνθρωπος θα διαλέξει τους φίλους του και θα αναζητήσει τη φιλία βασισμένος σε πιο σημαντικούς παράγοντες που δεν έχουν να κάνουν με τη σεξουαλικότητα.

Είναι άδικο να θεωρείται ότι όλες οι λεσβίες μισούν τους άντρες. Ενώ κάποιες γυναίκες (ετεροφυλόφιλες, λεσβίες και άλλες) έχουν δυνατές πεποιθήσεις για τα ίσα δικαιώματα, τον φεμινισμό, τους εμφανείς ρόλους, την ίδια στιγμή μπορούν να έχουν την άποψη ότι οι άντρες έχουν την ίδια αξία με τις γυναίκες και αντίστροφα. Μερικές γυναίκες μπορεί να έχουν κακές εμπειρίες από άντρες, αλλά αυτό δε σημαίνει ότι όλες οι γυναίκες ή όλες οι λεσβίες μισούν τους άντρες.

Δεν είναι ανταγωνισμός και μόνο επειδή μια γυναίκα δεν θέλει να βγαίνει με άντρες, δε σημαίνει ότι τους μισεί.

Γεια μας!

Από <https://m.facebook.com/AdventuresInGay/>

<http://www.crippencartoons.co.uk>

<https://daniellecorssetto.com>

www.assignedmale.com

ΚΟΜΙΞ 2

«Ανεξαρτήτως αποτελέσματος»

του Λιν Τζόνσον

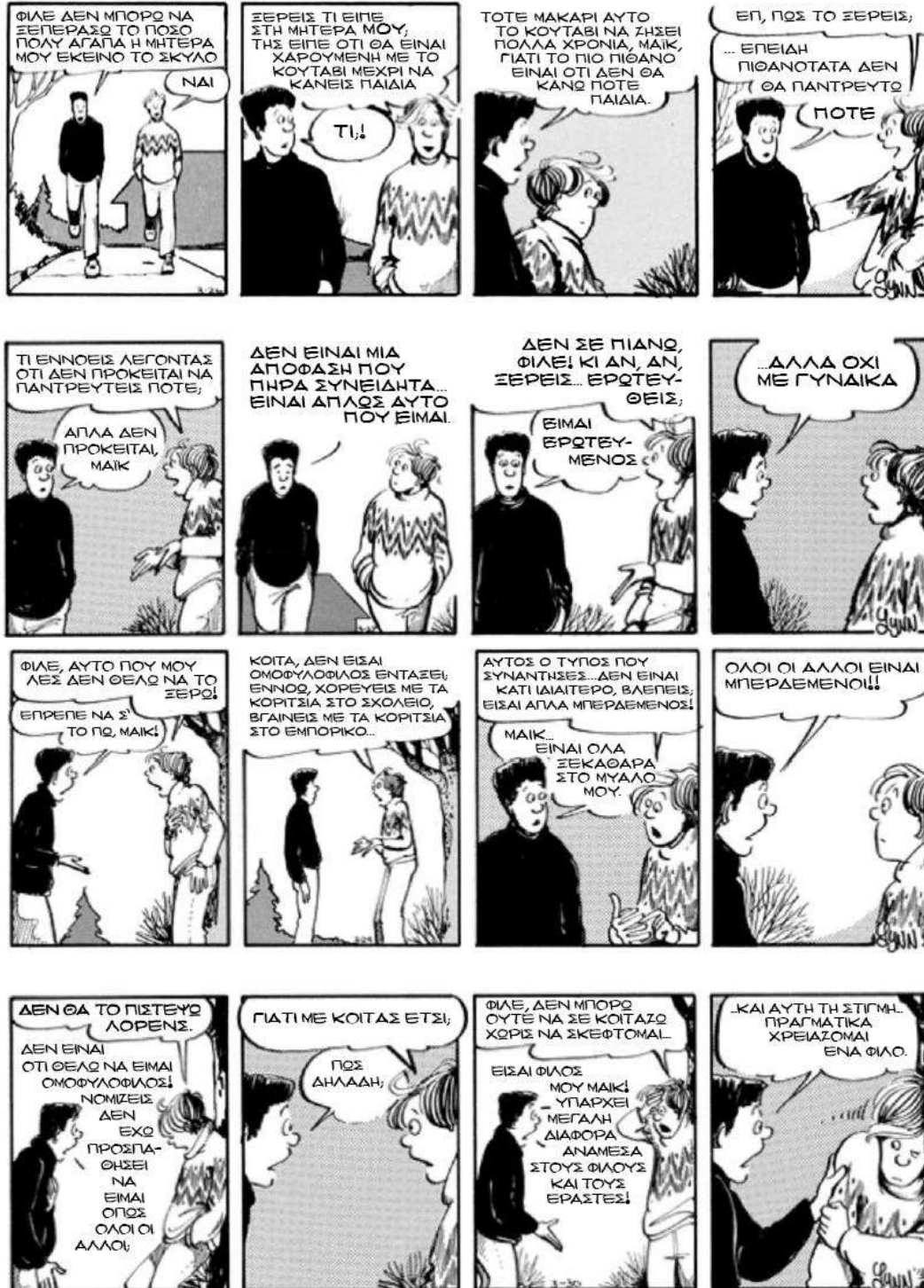
Μετάφραση – Επιμέλεια: Ευγενία Δερμιτζάκη, Σάββας Θεοδοσίου

για το Πολύχρωμο Σχολείο (2018)

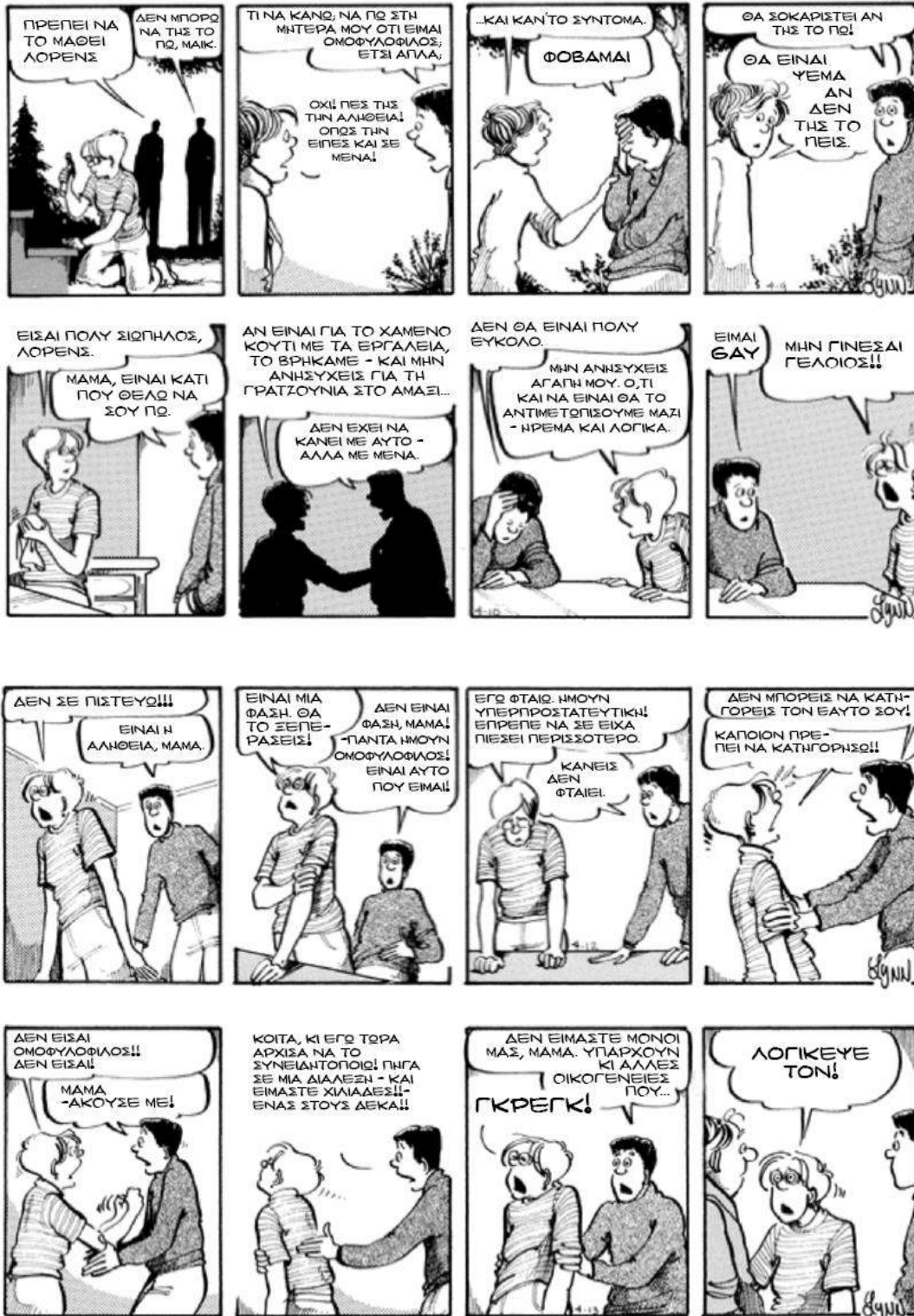

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΛΙΝ ΤΖΟΝΣΟΝ

πολύχρωμο σχολείο

για μια συμπεριληπτική εκπαίδευση
σε ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού,
ταυτότητας φύλου & χαρακτηριστικών φύλου

ΔΕ ΝΟΜΙΖΩ ΟΤΙ ΘΑ ΚΑΤΑ-
ΛΑΒΩ ΠΟΤΕ ΛΟΡΕΝΣ.
ΑΛΛΑ ΘΑ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΩ.
ΘΑ ΚΑΝΩ ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ
ΠΟΥ ΜΠΟΡΩ ΓΙΑ ΝΑ ΑΠΟ-
ΔΕΧΤΩ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ
ΖΩΗΣ ΣΟΥ... ΚΑΙ ΤΟΥΣ
ΦΙΛΟΥΣ ΣΟΥ.

Η ΜΗΤΕΡΑ ΣΟΥ
ΣΕ ΓΝΩΡΙΖΕΙ ΚΑΙ ΣΕ
ΑΓΑΠΑ 17 ΧΡΟΝΙΑ.
ΕΓΩ ΕΙΜΑΙ ΕΝΑ ΜΙΚΡΟ
ΚΟΜΜΑΤΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
ΣΟΥ. - ΔΕΝ ΘΑ
ΣΕ ΚΡΙΝΩ.

ΕΦΟΣΟΝ ΕΙΣΑΙ ΕΝΑΣ
ΚΑΛΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ
ΕΝΑΣ ΕΥΓΕΝΙΚΟΣ
ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΘΑ ΣΕ
ΣΕΒΑΣΤΩ, ΟΣΟ ΓΙΑ ΤΑ
ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΘΑ ΓΙΝΕΙ
ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ.
QUE SERA SERA

ΤΩΡΑ ΣΕΡΩ ΣΤΑ
ΣΙΓΟΥΡΑ... ΘΑ
ΣΕ ΛΕΩ "SERA"

Εικόνες, σκίτσα, memes

Επιλογή υλικού – Μετάφραση: Μαρία Πατεράκη (2019)

Εικόνες, σκίτσα, memes

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το υλικό που ακολουθεί για να ξεκινήσετε έναν διάλογο με τα παιδιά ή να δημιουργήσετε μια δική σας δραστηριότητα.

Επιλογή υλικού – Μετάφραση: Μαρία Πατεράκη για το Πολύχρωμο Σχολείο

Feminism Fact #69

Hyper-Masculinity hurts men. It forces them to live up to an expectation that is undesirable and when they don't they face societal shaming.

Η υπερ-αρρενωπότητα βλάπτει τους άνδρες. Τους αναγκάζει να ζουν μια προσδοκία η οποία είναι ανεπιθύμητη και όταν δεν το κάνουν αντιμετωπίζουν κοινωνικό εξευτελισμό.

Γίνεται να σταματήσουμε να δικαιολογούμε την άγνοια λέγοντας: «Ο κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα να λέει την άποψή του.»

**CAN WE PLEASE STOP
JUSTIFYING IGNORANCE
BY SAYING: "EVERYONE HAS A
RIGHT TO THEIR OPINION."**

**OPINIONS ARE LIKE:
"I PREFER COFFEE OVER TEA."
NOT: "I THINK WOMEN/THE LGBT COMMUNITY/
PEOPLE OF COLOR ARE SUB-HUMAN."**

Άποψη είναι: «Προτιμώ τον καφέ και όχι το τσάι.» και όχι: «Πιστεύω ότι οι γυναίκες, οι ΛΟΑΤΚΙ και οι έγχρωμοι άνθρωποι είναι υπάνθρωποι.»

There are **3 billion** women
who **don't** look like **supermodels**
and **only 8** who **do**.

**Υπάρχουν 3 δισεκατομμύρια γυναίκες
που δεν μοιάζουν με σούπερ μοντέλα
και μόνο οκτώ που μοιάζουν. Αγαπήστε
το σώμα σας.**

love your body THE BODY SHOP

πολύχρωμο σχολείο

για μια συμπεριληπτική εκπαίδευση
σε ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού,
ταυτότητας φύλου & χαρακτηριστικών φύλου

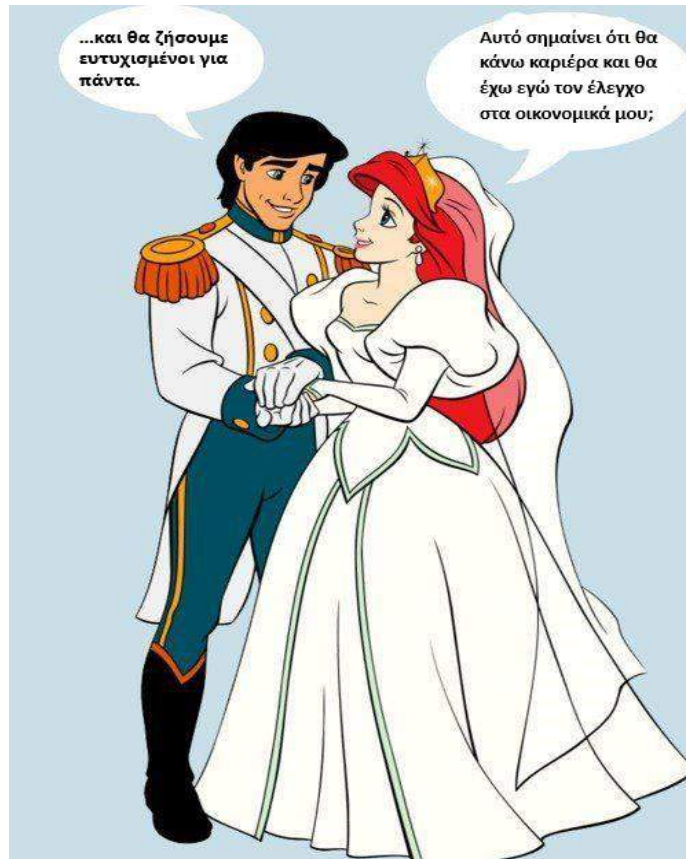
**Μην αφήνεις την κοινωνία να σου
βάζει ταμπέλες.**

πολύχρωμο σχολείο

για μια συμπεριληπτική εκπαίδευση
σε ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού,
ταυτότητας φύλου & χαρακτηριστικών φύλου

**Τα μικρά αγόρια που παίζουν με
κουζινικά όταν μεγαλώσουν θα....**

...μαγειρεύουν πολύ ωραία!

πολύχρωμο σχολείο

για μια συμπεριληπτική εκπαίδευση
σε ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού,
ταυτότητας φύλου & χαρακτηριστικών φύλου

ergobaby

king Set

Αν τον αφήσουμε να παίζει με κούκλες μπορεί
όταν μεγαλώσει να...

...γίνει καλός μπαμπάς!

#loveCARRIES ON

Not a tomboy. Not a girl
who likes boy things.
Not a girl who isn't
girly. Just a girl.

www.princessfreezone.com

Όχι αγοροκόριτσο. Όχι κορίτσι που
του αρέσουν τα αγορίστικά
πράγματα. Όχι κορίτσι που δεν είναι
θηλυπρεπές. Απλώς, κορίτσι.

som^{ee}cards
user card

**No
TO VIOLENCE
AGAINST
WOMEN**

**Όχι στη βία
κατά των
γυναικών**

**Η βία ΔΕΝ είναι
πάντα ορατή**

**VIOLENCE IS *NOT*
ALWAYS VISIBLE**

Έχει τρία σπασμένα πλευρά, δύο σπασμένα δόντια και πέντε σημάδια από σβησμένα τσιγάρα στο πόδι της..

Γυναίκες για τις οποίες θα έπρεπε να έχεις ακουστά...

Maria Mitchell

Emmy Noether

Jocelyn Bell
Burnell

Valentina
Tereshkova

Cecilia Payne-
Gaposchkin

Lise Meitner

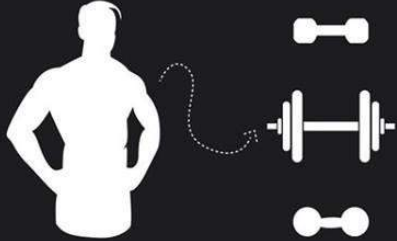
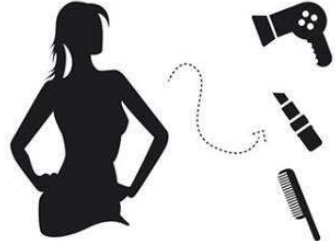

Caroline Hershel

Rita Levi-
Montalcini

...αλλά μάλλον δεν έχεις.

BLACK of WHITE	u f a a n .org
<p>Τα αγόρια γίνονται Πρόεδροι</p> 	<p>Τα κορίτσια γίνονται Πρώτες Κυρίες</p>
BLACK of WHITE	u f a a n .org
<p>Τα αγόρια πηγαίνουν στο γυμναστήριο</p> 	<p>Τα κορίτσια πηγαίνουν σε κέντρα αισθητικής</p>
BLACK of WHITE	u f a a n .org
<p>Τα αγόρια γίνονται αθλητές</p> 	<p>Τα κορίτσια γίνονται μαζορέτες</p>

BLACK or WHITE	u f a a n .org
Τα αγόρια οδηγούν μηχανές	Τα κορίτσια οδηγούν βέσπα
	

BLACK or WHITE	u f a a n .org
Το μπλε είναι για τα αγόρια	Το ροζ είναι για τα κορίτσια
	

BLACK or WHITE	u f a a n .org
Τα αγόρια γίνονται γιατροί	Τα κορίτσια γίνονται νοσηλεύτριες
	

BLACK	or	WHITE	u f a a n .org
Τα αγόρια είναι δυνατά		Τα κορίτσια είναι ευαίσθητα	
			

BLACK	or	WHITE	u f a a n .org
Τα αγόρια γίνονται πιλότοι		Τα κορίτσια γίνονται αεροσυνοδοί	
			

BLACK	or	WHITE	u f a a n .org
Τα αγόρια παίζουν μπάλα		Τα κορίτσια παίζουν με κούκλες	
			

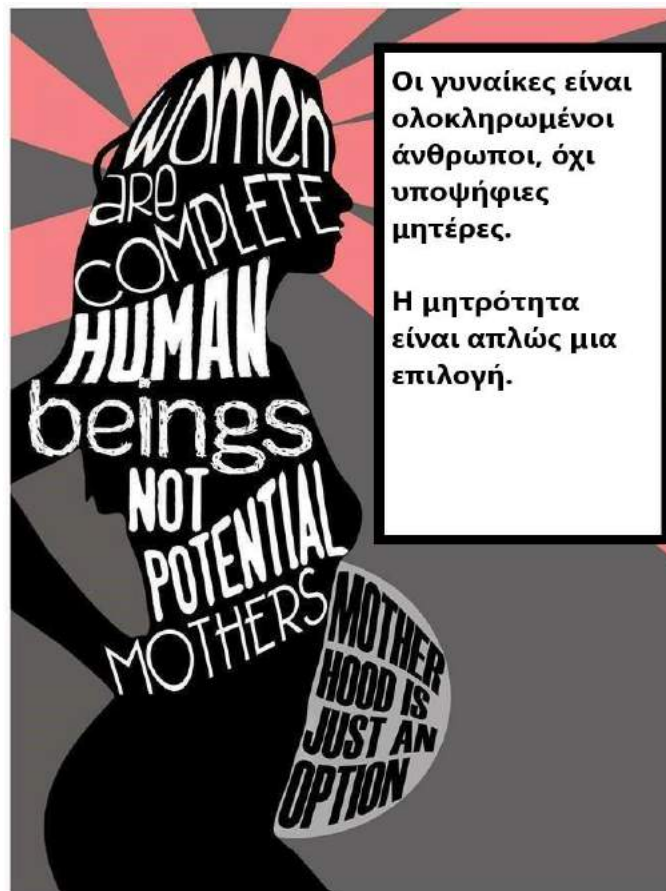

πολύχρωμο σχολείο

για μια συμπεριληπτική εκπαίδευση
σε ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού,
ταυτότητας φύλου & χαρακτηριστικών φύλου

BOYS WILL BE ~~BOYS~~. respectful and responsible for their actions.

Τα αγόρια θα είναι πάντα αγόρια. σέβονται και θα αναλαμβάνουν τις ευθύνες των πράξεών τους.

BOYS ~~DON'T~~ CRY. And that's ok.

Τα αγόρια δεν κλαίνε. Και είναι εντάξει.

ACT LIKE A ~~MAN~~. human. Be kind and be yourself.

Φέρσου σαν άντρας. άνθρωπος. Να είσαι ευγενικός και να είσαι ο εαυτός σου.

www.lunarbaboon.com

Κατηγορώντας το θύμα

"Αυτό που φοράς είναι πολύ κοντό. Ήταν λογικό να σε βιάσουν."

"Περνούσες από μια κακόφημη περιοχή. Τι περίμενες ότι θα συμβεί!"

"Μιλάς για την ερωτική σου ζωή ανοιχτά. Λογικό είναι να σε θεωρούν διαθέσιμη."

"Γράφεις στο facebook ότι βγαίνεις και με αγόρια και με κορίτσια. Πώς περιμένεις να σε σεβαστούν τα αγόρια!"

"Λες ανοιχτά ότι είσαι λεσβία. Πώς περιμένεις να βρεις δουλειά!"

"Έγραψες στο instagram ότι είσαι τρανς. Πώς περιμένεις να μη σε κοροϊδεύουν!"

Αιτίες που προκαλούν βιασμό:

- Κοντή φούστα
- Αλκοόλ
- Φλερτ
- Βιαστές

Για τον βιασμό δεν φταίει **ποτέ** το θύμα.

Πειράγματα, εκφοβισμός και διακρίσεις

Το φαινόμενο του εκφοβισμού θεωρείται ως ένα από τα φλέγοντα ζητήματα στις μέρες μας. Ωστόσο, τα δήθεν φιλικά πειράγματα, οι αστεϊσμοί και οι κοροϊδίες στο σχολείο συγγέονται εύκολα ή μπορούν να εξελιχθούν σε εκφοβισμό ή ακόμη και διακρίσεις. Με βάση τα παραπάνω, εύλογα δημιουργείται το ερώτημα τι είναι στην πραγματικότητα ο εκφοβισμός και σε τι διαφέρει από το πείραγμα ή τις διακρίσεις; Πώς καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε τις μεταξύ τους διαφορές;

Σύμφωνα με τον πιο γνωστό ορισμό, ο εκφοβισμός είναι: «μία επαναλαμβανόμενη, αρνητική συμπεριφορά που εκδηλώνεται σε βάρος ενός ατόμου από άλλο/-α άτομα/-α». Δύο είναι οι διαφορές που διαπιστώνονται μεταξύ του εκφοβισμού και του πειράγματος. Από τη μία πλευρά, η λέξη «πείραγμα» υποδηλώνει ότι δε γίνεται με κακή πρόθεση και από την άλλη, ότι πρόκειται για ένα μεμονωμένο περιστατικό. Σε αντίθεση με τον εκφοβισμό, οι διακρίσεις συχνά στοχεύουν στον στιγματισμό μίας ολόκληρης ομάδας ατόμων και όχι ενός συγκεκριμένου ατόμου. Για παράδειγμα, οι ομοφοβικοί υβριστικοί χαρακτηρισμοί συνήθως δεν απευθύνονται σε ένα συγκεκριμένο άτομο αλλά συνιστούν ένα γενικό σχόλιο του τύπου «Αυτό είναι τόσο αδερφίστικο!». Στη σχετική βιβλιογραφία για τον εκφοβισμό δεν συναντάται η έννοια των διακρίσεων. Τυπικά, «διάκριση» σημαίνει «άνιση συμπεριφορά». Οι διακρίσεις δεν είναι πάντοτε κακές, διότι συχνά χρειάζεται να διακρίνουμε τους ανθρώπους σε διάφορες κατηγορίες. Για τον λόγο αυτό, ο νομοθέτης σε νόμους περί διακρίσεων και ίσης μεταχείρισης χρησιμοποιεί συχνά τον όρο «μη δικαιολογημένη άνιση μεταχείριση». Αρνητικές συμπεριφορές, όπως ο εκφοβισμός, θα μπορούσαν κάλλιστα να αποτελέσουν μία πιθανή μορφή «μη δικαιολογημένης άνισης μεταχείρισης». Όμως, σε γενικές γραμμές, «διάκριση» υφίσταται όταν είναι σαφές ότι τα θύματα αντιμετωπίζονται αρνητικά λόγω της συμμετοχής τους σε μία κοινωνική ομάδα που αποτελεί αντικείμενο στιγματισμού. Αυτή είναι η βασική διαφορά που υπάρχει σε σχέση με τον εκφοβισμό ή το πείραγμα. Οι διακρίσεις είναι μία μορφή αρνητικής συμπεριφοράς που εκδηλώνεται απέναντι σε κοινωνικές ομάδες που στιγματίζονται συστηματικά. Κατά συνέπεια, δεν μπορούμε να συγκρίνουμε το πείραγμα που εκδηλώνεται στους ανθρώπους που έχουν, παραδείγματος χάρη, κόκκινα μαλλιά με τις διακρίσεις που ασκούνται σε βάρος ΛΟΑΤΚΙ, ΑΜΕΑ ή ατόμων με διαφορετικές πολιτικές ή θρησκευτικές πεποιθήσεις. Η στάση των ανθρώπων απέναντι στο πείραγμα, τις ύβρεις, τον εκφοβισμό και τις διακρίσεις μπορεί να διαφοροποιηθεί ανάλογα με την περίπτωση και το άτομο. Η στάση απέναντι σε τέτοιου είδους ενέργειες που αφορούν διαφορετικές καταστάσεις ποικίλλει, καθώς κάθε άνθρωπος τις κρίνει με διαφορετικά κριτήρια.

Για παράδειγμα, σύμφωνα με μία έρευνα που διεξήχθη σε δημοτικά σχολεία ανατολικά του Άμστερνταμ, οι δασκάλες/-οι φάνηκαν να μην μπορούν να εντοπίσουν τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των όρων «πείραγμα», «εκφοβισμός» και «διακρίσεις». Αντίθετα, θεωρούν ότι η αρνητική συμπεριφορά που εκδηλώνεται στο σχολείο είναι, κατά κάποιον τρόπο, ένα είδος αθώας και

δοκιμαστικής συμπεριφοράς των μικρών παιδιών. Δυσκολεύονται να διακρίνουν τη διαφορά που υπάρχει ανάμεσα σε αυτές τις συμπεριφορές, εκτός αν τα παιδιά εκφράσουν έντονο και απροκάλυπτο μίσος για κάποια/-ον συμμαθήτριά ή συμμαθητή τους. Βέβαια, κάτι τέτοιο σπανίζει, με αποτέλεσμα οι δασκάλες/-οι να νιώθουν αρκετή αμηχανία και να μην ξέρουν τι να κάνουν εκτός από το να επιπλήξουν τη/τον μαθήτριά/-ή. Συνήθως, η συμπεριφορά των μαθητών μικρής ηλικίας είναι πολύ πιο διφορούμενη και ενώ οι δασκάλες/-οι νομίζουν ότι είναι αθώα, κάποιες/-οι άλλες/-οι μαθήτριες/-ές πέφτουν θύματα σχολικού εκφοβισμού.

Ας δούμε μερικά παραδείγματα του τρόπου με τον οποίο η αρνητική συμπεριφορά γύρω από τη σεξουαλική διαφορετικότητα ενός ατόμου θεωρείται εσφαλμένα ότι είναι αθώα:

- Οι υβριστικοί χαρακτηρισμοί και προσφωνήσεις, όπως «αδερφή» ή «παλιοαδερφάρα», εκλαμβάνονται συχνά ως αθώοι, προβάλλοντας το επιχείρημα ότι οι μαθήτριες/-ές δεν έχουν την κακόβουλη πρόθεση να κάνουν διακρίσεις σε βάρος συγκεκριμένων μαθητριών/-ών που είναι ομοφυλόφιλες/-οι. Εκτός από αυτό, μερικοί εκπαιδευτικοί θα μπορούσαν να ισχυριστούν ότι δε γνωρίζουν τι σημαίνουν οι παραπάνω λέξεις και να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι είναι «κενές νοήματος». Εντούτοις, τέτοιες, αντιλήψεις παραγνωρίζουν όχι μόνο τον αρνητικό αντίκτυπο που έχουν αυτά τα σχόλια στις/στους ΛΟΑΤΙ μαθήτριες/-ές αλλά επίσης, το γεγονός ότι το εν λόγω υβρεολόγιο δεν είναι ποτέ δυνατόν να έχει θετικό περιεχόμενο και άρα, δεν είναι, όπως υποστηρίζουν, «κενό νοήματος» .
- Η άρνηση των ετεροφυλόφιλων μαθητριών/-ών να συναναστρέφονται με ομοφυλόφιλους μαθητές ή λεσβίες μαθήτριες συχνά παραβλέπεται, αφήνοντας να εννοηθεί ότι η κοινωνική απομόνωση ενός ατόμου δεν είναι τόσο επώδυνη, αφού δεν βιώνει άμεση βία.
- Γενικά, τα αρνητικά σχόλια για τις/τους ομοφυλόφιλες/-ους παραβλέπονται, γιατί «όλες/-οι έχουν το δικαίωμα να εκφράζουν την άποψή τους ελεύθερα, αφού δεν θίγουν συγκεκριμένα άτομα».
- Οι προσβλητικοί χαρακτηρισμοί που αφορούν την αντικομοφορμιστική συμπεριφορά μίας/ενός μαθήτριά/-ή ως προς τον ρόλο του φύλου της/του (π.χ. «αδερφή», «αντρογυναίκα») συχνά παραβλέπονται και δεν θεωρούνται καν ότι εισάγουν διακρίσεις ή ότι αποτελούν μία μορφή εκφοβισμού. Άλλωστε, είναι πιθανό ορισμένοι πιο «ανδροπρεπείς» δάσκαλοι να χρησιμοποιούν και οι ίδιοι αντίστοιχες λέξεις.
- Τα προγράμματα σπουδών που εισάγουν διακρίσεις (π.χ. αρνητικά σχόλια για τις ομοφυλόφιλικές σχέσεις ή παντελής έλλειψη τέτοιων παραδειγμάτων) και οι διοικητικές ρυθμίσεις που καταλήγουν να γίνονται οδυνηρές εμπειρίες (π.χ. άρνηση εκ μέρους της διεύθυνσης του σχολείου να προσαρμόσει στα αρχεία της το φύλο μίας/ενός τρανς μαθήτριά/-η) παραβλέπονται, επειδή τάχα «δεν επιτρέπεται» αυτού του είδους η προσαρμογή ή επειδή «είναι πολύ χρονοβόρα».

Αυτού του είδους η αντιμετώπιση των πειραγμάτων, του εκφοβισμού και των διακρίσεων δεν περιορίζεται στο πεδίο της σεξουαλικής διαφορετικότητας. Ωστόσο, μερικές φορές προσβλητικοί χαρακτηρισμοί που αναφέρονται σε γυναίκες, μαύρους ή αναπήρους, όχι μόνο δε γίνονται αποδεκτοί, αλλά προκαλούν έντονες αντιδράσεις σε αντίθεση με αυτούς που αναφέρονται στη σεξουαλική διαφορετικότητα. Για παράδειγμα, ελάχιστοι εκπαιδευτικοί θα ασχοληθούν με μία/έναν μαθήτριά/-ή που θα αποκαλέσει έναν συμμαθήτριά/-ή του «gay», ενώ αν την/ τον αποκαλέσει «αράπη», «πόρνη» ή «καθυστερημένη/-ο», η αντίδραση θα είναι άμεση από τις/τους περισσότερες/-ους. Συνεχίζοντας, ένας τέτοιος τρόπος αντιμετώπισης των πειραγμάτων, των ύβρεων, του εκφοβισμού και των διακρίσεων ενέχει τον κίνδυνο να παρεισφρήσει σε προγράμματα συμβουλευτικής για μαθήτριες/-ές. Η συμβουλή που δίνεται συχνά σε ομοφυλόφιλες/-ους μαθήτριες/-ές και εκπαιδευτικούς είναι «να μη δίνουν σημασία σε αυτά τα αρνητικά σχόλια, αλλά να τα αγνοούν» ή ότι «οι βρισιές δεν πληγώνουν». Επιπλέον, σε ορισμένες περιπτώσεις το σχολείο προσπαθεί «να βοηθήσει» μία/έναν μαθήτριά/-ή ή μία/έναν εκπαιδευτικό που έχει πέσει θύμα εκφοβισμού απομονώνοντάς την/τον από τα αρνητικά σχόλια που εκφράζονται σε βάρος της/ του. Για παράδειγμα, τους επιτρέπουν να τρώνε μεσημεριανό σε ένα χωριστό δωμάτιο ή δίνουν σε μία/έναν εκπαιδευτικό το κλειδί της πίσω πόρτας του σχολείου. Αυτού του είδους τα «προστατευτικά» μέτρα αποτελούν διάψευση του ψυχικού πόνου και των παραπόνων των ΛΟΑΤΚΙ μαθητριών/-ών ή εκπαιδευτικών και επιβεβαιώνουν την εντύπωση ότι το σχολείο δεν είναι πρόθυμο να αντιμετωπίσει αυτό το εχθρικό περιβάλλον.

Το ερώτημα που θα θέλαμε να θέσουμε είναι το εξής:

Πώς θα αντιμετωπίζατε τα παραπάνω προβλήματα;

Αναμφίβολα, ως άτομο θα προσπαθούσατε να κάνετε ό,τι καλύτερο μπορείτε από την πλευρά σας. Όμως, πώς θα λειτουργήσει αυτό στην πράξη;

Σκεφτείτε αντίστοιχα περιστατικά που συνέβησαν στο σχολείο σας, πώς αντιδράσατε και πώς τα αντιμετωπίσατε. Τι σκέφτεστε και τι νιώθετε κάθε φορά που γίνεστε μάρτυρας ενός τέτοιου περιστατικού;

- Υιοθετείτε πάντα θετική και υποστηρικτική συμπεριφορά προς τις/τους ΛΟΑΤΚΙ μαθήτριες/-ές και συναδέλφους σας; Πιστεύετε ότι θα λάβετε υποστήριξη από την πλευρά των συναδέλφων σας;
- Μήπως δε συμπεριφέρεστε όπως θα έπρεπε, και παράλληλα δεν είστε σίγουρες/-οι πώς θα αντιδράσουν οι συνάδελφοί σας και η/ο διευθύντρια/-ής του σχολείου;

- Η μήπως πρόκειται για ένα ακανθώδες ζήτημα που ταλανίζει το σχολείο σας; Μήπως κάποιες φορές προτιμάτε να μην αναλαμβάνετε δράση σε τέτοια περιστατικά, επειδή δεν ξέρετε πώς να ενεργήσετε;
- Η μήπως απλώς δε συναντάτε τέτοια περιστατικά στο σχολείο σας, αλλά αναρωτιέστε πώς θα μπορούσατε να αποκτήσετε μία καλύτερη εικόνα του τι συμβαίνει στις σχέσεις μεταξύ των μαθητριών/-ών;

Αυτό που θα βοηθούσε περισσότερο εσάς, τις/τους συναδέλφους σας και τη/τον διευθύντρια/-ή του σχολείου θα ήταν να διαμορφώσετε μία σαφή εικόνα των εννοιών «πείραγμα», «εκφοβισμός» και «διακρίσεις», καθώς και του τρόπου με τον οποίο σκοπεύετε να τα αντιμετωπίσετε ως ομάδα.

KMOP, Rainbow School (2019). Full Curriculum, “Combating HOMophoBic and Transphobic bullying in schools - HOMBAT”. Funded by the European Union’s Rights Equality and Citizenship Programme (2014-2020), Grant Agreement 764746

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

ΓΙΑ ΜΙΑ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

σε ζητήματα

Σεξουαλικού Προσανατολισμού,

Ταυτότητας Φύλου και

Χαρακτηριστικών Φύλου

Η πηγή αυτή έχει παραχθεί με την υποστήριξη των: Progress Programme of the European Union, Council of Europe European Youth Foundation και Government of the Netherlands. Οι πληροφορίες αυτής της δημοσίευσης δεν ανακλούν απαραίτητα τη θέση των υποστηρικτών.

Μετάφραση – Επιμέλεια – Προσαρμογή: Πολύχρωμο Σχολείο (2016)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή
2. Επιπτώσεις της ομοφοβίας και της τρανσφοβίας: Η ανάγκη δημιουργίας ενός ασφαλούς περιβάλλοντος μάθησης
3. Στρατηγικές δημιουργίας ασφαλούς και συμπεριληπτικού περιβάλλοντος μάθησης
Προετοιμαστείτε
Δημιουργώντας ένα ασφαλές περιβάλλον
Πολιτικές κατά του εκφοβισμού και εκπαίδευση των εκπαιδευτικών
Ενημέρωση παιδιών κατά του εκφοβισμού
Συνήθη μέρη εκδήλωσης εκφοβισμού
Σεβασμός στην ιδιωτικότητα των παιδιών
Προάγοντας ένα συμπεριληπτικό περιβάλλον
Συμπεριληπτικά Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.)
Υποστηρίξτε τη δημιουργία ομάδων
Προσωπική έκφραση και χρήση γλώσσας
Επιπλέον συμβουλές
4. Αντιμετωπίζοντας ζητήματα που προκύπτουν:
Σε περίπτωση που συμβεί ένα περιστατικό εκφοβισμού
Δουλεύοντας με παιδιά που εκφοβίζονται
Πώς να διαχειρίζεστε αρνητικές αντιδράσεις των γονέων/κηδεμόνων ή και συναδέλφων;
5. Πηγές

Συγγραφείς:

George-Konstantinos Charonis,
Andromachi Kokkinou,
Daniela Prisacariu,
Eglé Tamulionytė

Μετάφραση – Επιμέλεια – Προσαρμογή: Πολύχρωμο Σχολείο (2016)

1. Εισαγωγή

Το εγχειρίδιο της IGLYO (International Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Queer & Intersex Youth and Student Organisation) απευθύνεται ειδικά σε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ο οδηγός παρέχει πρακτικές συμβουλές προς εκπαιδευτικούς, ώστε μέσω μιας προσέγγισης με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα να γίνουν πιο συμπεριληπτικές/-οί προς όλες τις μαθήτριες και όλους τους μαθητές, ανεξαρτήτως σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου ή έκφρασης φύλου.

Οι εκπαιδευτικοί, ως ηγέτες της σχολικής αίθουσας, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη διαφορετικότητα των παιδιών, συμπεριλαμβανομένων και των ΛΟΑΤΚΙ (Λεσβίες, Ομοφυλόφιλοι, Αμφιφυλόφιλοι, Τρανς, Κουίρ, Ίντερσεξ). Ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η ταυτότητα φύλου και η έκφραση φύλου αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία της ταυτότητας ενός ατόμου, όπως άλλωστε η φυλή, η εθνικότητα, η θρησκεία και η αναπηρία. Σε κάθε σχολική αίθουσα η διαφορετικότητα μπορεί να εκφράζεται μέσα από καθένα από τα παραπάνω στοιχεία. Ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καταλυτικός για τη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού περιβάλλοντος. Απέναντι σε αυτή την πρόκληση και δεδομένης της δυσκολίας ενός τέτοιου εγχειρήματος, η IGLYO ελπίζει ότι θα ενισχύσει τις δεξιότητες των εκπαιδευτικών, παρέχοντας πληροφορίες και πρακτικά εργαλεία για την προαγωγή της συμπεριληπτικότητας.

Η IGLYO στηρίζει ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον που επιτρέπει σε κάθε παιδί να εκφράζεται σύμφωνα με μια εκπαιδευτική προσέγγιση με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα. Σκοπός είναι να εξασφαλίσει ίσες ευκαιρίες σε κάθε άτομο για πρόσβαση σε μια εκπαίδευση με ποιότητα, χωρίς εκφοβισμό, βία και διακρίσεις, που θα σέβεται το δικαίωμα στην αξιοπρέπεια, τη μέγιστη προσωπική ανάπτυξη και την πλήρη συμμετοχή στην κοινωνία.

Η ομοφοβία και η τρανσφοβία έχουν σοβαρές επιπτώσεις σε ΛΟΑΤΚΙ παιδιά. Η δεύτερη ενότητα του παρόντος οδηγού περιγράφει περιληπτικά αυτές τις επιπτώσεις. Στην τρίτη ενότητα παρουσιάζονται στρατηγικές για τη δημιουργία ασφαλούς και συμπεριληπτικού περιβάλλοντος εκπαίδευσης, ενώ η τέταρτη ενότητα παρέχει πληροφορίες σχετικά με το πώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ανταποκρίνονται σε περιπτώσεις που χρειάζεται να παρέμβουν. Στο τελευταίο τμήμα του οδηγού παρατίθεται ένα γλωσσάριο και χρήσιμες πηγές.

Ως ηγέτες της σχολικής τάξης, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη διαφορετικότητα των παιδιών καθώς και να προσπαθούν να δημιουργήσουν ένα συμπεριληπτικό περιβάλλον μάθησης.

2. Επιπτώσεις της ομοφοβίας και της τρανσφοβίας: Η ανάγκη δημιουργίας ενός ασφαλούς περιβάλλοντος μάθησης

Είναι σημαντικό να συζητούνται και να αντιμετωπίζονται ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου και έκφρασης φύλου. Ακόμα κι αν δεν είστε σίγουρες/-οι, εάν υπάρχουν ΛΟΑΤΚΙ παιδιά μέσα στην τάξη, η συμπεριληπτική εκπαίδευση είναι σημαντική προκειμένου τα ίδια τα παιδιά να είναι ανοιχτά στη διαφορετικότητα. Παράλληλα, είναι αποφασιστικής σημασίας να ξεκαθαριστεί ότι όλα τα παιδιά γίνονται αποδεκτά για αυτό που είναι, καθώς είναι πολύ πιθανόν μέσα στην τάξη να υπάρχουν ΛΟΑΤΚΙ παιδιά που δεν έχουν αποκαλύψει τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους ή την ταυτότητα φύλου τους.

Η ανάγκη δημιουργίας ασφαλούς περιβάλλοντος μάθησης προκύπτει από αρκετές ερευνητικές μελέτες. Η ομοφοβία και η τρανσφοβία στο σχολικό περιβάλλον έχει με ξεκάθαρο τρόπο αντίκτυπο στην αίσθηση ασφάλειας του παιδιού. Αυτές οι επιπτώσεις περιγράφονται συνοπτικά παρακάτω και ενδέχεται να αποδειχθούν χρήσιμες σε συζητήσεις με συναδέλφους σας αλλά και με γονείς, όσον αφορά στις αποφάσεις και τις δράσεις σας για την καταπολέμηση της ομοφοβίας και της τρανσφοβίας στο σχολείο σας. Για αναλυτικές πληροφορίες και στατιστικά, ανατρέξτε στις παραπομπές καθώς και στη λίστα των πηγών που διατίθενται στο τέλος του οδηγού.

Πολυάριθμες έρευνες αποδεικνύουν τις αρνητικές επιπτώσεις της ομοφοβίας και τρανσφοβίας σε ΛΟΑΤΚΙ νέες και νέους. Έρευνες ανά την Ευρώπη αποκαλύπτουν ότι τα ΛΟΑΤΚΙ παιδιά έρχονται αντιμέτωπα με διακρίσεις στο σχολείο σε σταθερή βάση. Οι διακρίσεις αυτές εμφανίζονται με τη μορφή αρνητικών σχολίων και λεκτικής βίας, διαδικτυακού εκφοβισμού καθώς και με τη μορφή σωματικής και ψυχολογικής παρενόχλησης και βίας. Είναι περιστατικά με μεγάλη συχνότητα και προκαλούν αίσθημα ανασφάλειας στο σχολείο, μειωμένη σχολική παρακολούθηση, πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου (επηρεάζοντας τις μελλοντικές επαγγελματικές προοπτικές), τάση για απόκρυψη της ταυτότητας, αλλαγές των σχεδίων για μελλοντική εκπαίδευση καθώς και χαμηλή αυτοεκτίμηση και προβλήματα ψυχικής υγείας, όπως κατάθλιψη, αυτοκαταστροφικότητα ή αυτοκτονικότητα. Τα ΛΟΑΤΚΙ παιδιά αισθάνονται συναισθηματικά και κοινωνικά απομονωμένα πιο συχνά απ' ό,τι τα υπόλοιπα παιδιά και εμφανίζουν υψηλότερα ποσοστά κατάχρησης αλκοόλ και ναρκωτικών ουσιών.

Η ομοφοβία και η τρανσφοβία μπορούν να επηρεάσουν κάθε παιδί ή μέλος του σχολικού προσωπικού, του οποίου η συμπεριφορά δεν είναι σύμφωνη με τα στερεότυπα του φύλου και τις παραδοσιακές αντιλήψεις περί θηλυκότητας και αρρενωπότητας. Η ομοφοβία και η τρανσφοβία μπορούν να επηρεάσουν ακόμα και μη ΛΟΑΤΚΙ άτομα που έχουν όμως ΛΟΑΤΚΙ μέλη στην οικογένειά τους, στην παρέα τους ή που προέρχονται από μη

παραδοσιακές οικογένειες, όπως π.χ. μονογονεϊκές οικογένειες. Όταν η ετεροκανονικότητα παρουσιάζεται ως κάτι ανώτερο, η συμπεριφορά του ατόμου περιορίζεται σε αυστηρούς έμφυλους ρόλους, προκαλώντας το στίγμα και τις διακρίσεις σε εκείνα τα άτομα που αποκλίνουν από αυτά τα πρότυπα.

Ο εκφοβισμός βάσει σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου υπονομεύει την αίσθηση ασφάλειας των παιδιών στο χώρο του σχολείου και επηρεάζει όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των θυμάτων του εκφοβισμού, της παρέα τους, των ατόμων που ήταν μάρτυρες σε τέτοια περιστατικά άλλα και των θυτών του εκφοβισμού. Οι ανισότητες μέσα στο σχολικό περιβάλλον αποτρέπουν τα παιδιά από το να εκφράζονται, δυσχεραίνουν την ενεργή συμμετοχή τους και ενθαρρύνοντας την ανάπτυξη δυσλειτουργικών σχέσεων με τα άλλα παιδιά, το σχολικό προσωπικό και την οικογένεια. Επιπλέον, ο κοινωνικός αποκλεισμός νέων ανθρώπων μέσα στο σχολικό περιβάλλον συμβάλλει σε μια γενική αίσθηση αποκλεισμού κατά τη μετάβαση στην ευρύτερη κοινότητα εκτός σχολείου.

Με βάση τα παραπάνω, η καταπολέμηση της ομοφοβίας και της τρανσφοβίας στο σχολείο θα πρέπει να αντιμετωπιστεί ως πρωταρχικό ζήτημα της συνολικής διαχείρισης της σχολικής τάξης. Αυτό συμβάλλει, ώστε όλα τα παιδιά να επιτύχουν τους εκπαιδευτικούς τους στόχους και την προσωπική τους εξέλιξη ανεξαρτήτως σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου ή έκφρασης φύλου.

3. Στρατηγικές δημιουργίας ασφαλούς και συμπεριληπτικού περιβάλλοντος μάθησης

Υπάρχουν πολλά μέτρα που μπορούν να ληφθούν, ώστε να εξασφαλίζεται η πλήρης συμμετοχή όλων των παιδιών στη μαθησιακή διαδικασία για να φτάνουν στο μέγιστο βαθμό των δυνατοτήτων τους. Παρότι το παρόν κεφάλαιο παρέχει μια σειρά από παραδείγματα και συμβουλές, δεν εξαντλεί το θέμα. Όσα άτομα ενδιαφέρονται για περισσότερες πληροφορίες, θα πρέπει να ανατρέξουν στην λίστα των χρήσιμων πηγών στο τέλος του οδηγού.

Προετοιμαστείτε

A. Κάντε εκτίμηση του σχολικού περιβάλλοντος: Υπάρχει έντυπο σχολικών κανόνων ή πολιτικές πάνω σε θέματα εκφοβισμού ή συμπερίληψης; Συζητήστε με συναδέλφους καθώς και με τη διεύθυνση του σχολείου σχετικά με το αν και με τι τρόπο έχουν έρθει στην επιφάνεια ζητήματα που αφορούν τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου. Έχουν έρθει αντιμετώπιες/-οι με καταστάσεις εκφοβισμού; Πώς τις χειρίστηκαν;

B. Αξιολογήστε προηγούμενες εμπειρίες σας με σκοπό να κάνετε βελτιώσεις ως προς τους τρόπους διαχείρισης περιστατικών εκφοβισμού. Η ικανότητά σας να στηρίζετε ΛΟΑΤΚΙ παιδιά είναι ανεκτίμητη, καθώς ενδέχεται να φοβούνται να μιλήσουν σε άλλα παιδιά ή στους γονείς τους και έτσι εσείς είστε το μόνο τους στήριγμα.

Γ. Ελάτε σε επαφή με ΛΟΑΤΚΙ οργανώσεις της χώρας σας. Συνήθως διαθέτουν πολύτιμες γνώσεις και εξειδίκευση πέρα από τα συνήθη ενημερωτικά φυλλάδια που μοιράζουν. Μπορεί να είναι σε θέση να παρέχουν υλικό και υποστήριξη προκειμένου να υλοποιηθεί ένα σχολικό πρόγραμμα κατά του εκφοβισμού και πιθανόν να έχουν πληροφορίες από προσωπικές εμπειρίες παιδιών σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο. Η IGLYO διαθέτει μέλη-οργανώσεις σε όλη την Ευρώπη (η πλήρης λίστα βρίσκεται στην ιστοσελίδα).

Δημιουργώντας ένα ασφαλές περιβάλλον

Διασφαλίζοντας ότι τα παιδιά νιώθουν αλλά και είναι ασφαλή μέσα στο σχολικό περιβάλλον, αποτελεί το πρώτο βήμα προκειμένου εκείνα να αναδείξουν το μέγιστο των δυνατοτήτων τους.

Πολιτικές κατά του εκφοβισμού και εκπαίδευση των εκπαιδευτικών

Μια πολιτική του σχολείου ή μια εθνική πολιτική, η οποία θα αναφέρεται ρητά και κατηγορηματικά στον ομοφοβικό και τρανσοφοβικό εκφοβισμό ή στη σεξουαλική και έμφυλη διαφορετικότητα αποτελεί σημείο αναφοράς για το εκπαιδευτικό προσωπικό για την αποτελεσματική καταπολέμηση του εκφοβισμού. Ακόμα και μια γενικού τύπου πολιτική κατά του εκφοβισμού που δεν αναφέρεται ρητά σε ομοφοβία και τρανσοφοβία μπορεί να φανεί χρήσιμη και θα πρέπει να αξιοποιηθεί ως βάση προκειμένου στη συνέχεια να

γίνουν οι σχετικές αναφορές και σε όλους τους υπόλοιπους τύπους εκφοβισμού. Σε περιπτώσεις που δεν ισχύουν πολιτικές σε επίπεδο σχολικού συγκροτήματος, θα μπορούσε να εφαρμοστεί μια πολιτική μηδενικής ανοχής του εκφοβισμού σε επίπεδο σχολικής αίθουσας. Παράλληλα, ρωτήστε σχετικά με προγράμματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών για τη διαχείριση του εκφοβισμού. Περισσότερες πληροφορίες για πολιτικές εναντίον του εκφοβισμού και εκπαίδευση σε αυτές είναι διαθέσιμες στον οδηγό της IGLYO, *Minimum Standards*, για την καταπολέμηση ομοφοβικού και τρανσφοβικού εκφοβισμού.

Ενημέρωση παιδιών κατά του εκφοβισμού

Τα παιδιά θα μπορούσαν να ενημερωθούν μέσα από:

- Εκστρατείες στο σχολείο ή τη σχολική τάξη μέσα από τις οποίες τα παιδιά μπορούν να μάθουν τα δικαιώματά τους και το πώς να πράξουν αν βρεθούν είτε στη θέση του μάρτυρα σε περιστατικό εκφοβισμού είτε στη θέση του θύματος.
- Γενικές συνελεύσεις στην αρχή της σχολικής χρονιάς ή στο ενδιάμεσο παρουσία των παιδιών, του προσωπικού και των γονέων, στις οποίες θα επισημαίνονται οι πρακτικές/πολιτικές του σχολείου για την καταπολέμηση του εκφοβισμού.
- Σειρά από ειδικά μαθήματα ή δημόσιες συζητήσεις σχετικά με τον εκφοβισμό, που θα συντονίζονται είτε από εκπαιδευτικούς είτε από ειδικούς που θα έχουν προσκληθεί.

Συνήθη μέρη εκδήλωσης εκφοβισμού

Ο εκφοβισμός είναι πιο συχνός έξω από την τάξη, σε απόμερα σημεία του σχολικού συγκροτήματος. Ο εντοπισμός αυτών των σημείων και η δέσμευσή μας να αποκαταστήσουμε το αίσθημα ασφάλειας των παιδιών στους χώρους αυτούς με τη βοήθεια των συναδέλφων και της Διεύθυνσης, αποτελεί μεγάλο βήμα πρόληψης περιστατικών εκφοβισμού.

Συχνά τα περιστατικά εκφοβισμού διαδραματίζονται σε χώρους εκτός σχολείου, κατά τη διαδρομή από και προς αυτό. Αν αντιληφθείτε τέτοιες περιπτώσεις εκφοβισμού, συζητήστε το θέμα με το παιδί ή τα παιδιά που εμπλέκονται και προτείνετε λύσεις και διαθέσιμες επιλογές δράσης, καθώς το σχολείο έχει την

υποχρέωση να διασφαλίσει την ασφαλή άφιξη και αναχώρηση των παιδιών από και προς το σχολικό συγκρότημα.

Σεβασμός στην ιδιωτικότητα των παιδιών

Ποτέ μην αποκαλύπτετε πληροφορίες σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου ενός παιδιού χωρίς τη συναίνεσή του -ούτε καν προς την οικογένειά του.

Προάγοντας ένα συμπεριληπτικό περιβάλλον

Το να διασφαλίζεται ότι οι ανάγκες, οι γνώμες και η διαφορετικότητα όλων των παιδιών λαμβάνονται υπόψη, αποτελεί τη βάση κάθε στρατηγικής για την προαγωγή ενός συμπεριληπτικού εκπαιδευτικού πλαισίου, όπου η διαφορετικότητα ως προς το φύλο και τον σεξουαλικό προσανατολισμό θα είναι ευπρόσδεκτη.

Συμπεριληπτικά Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.)

Πρώτον, η μάθηση θα πρέπει να αντανακλά τις εμπειρίες όλων των παιδιών. Η διδασκαλία (τα Α.Π.Σ.) θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο συμπεριληπτική, ώστε τα παιδιά να αισθάνονται ότι αντιπροσωπεύονται και ότι υπολογίζονται. Ακόμα και όταν το εκπαιδευτικό σας υλικό δεν περιλαμβάνει θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου, μπορείτε να εμπλουτίσετε το προκαθορισμένο πλαίσιο διδασκαλίας με δικές σας δραστηριότητες. Χρησιμοποιείστε ευκαιρίες και αφορμές, ώστε να συζητηθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσα από μια δραστηριότητα στην τάξη ή μέσα από μια εργασία (π.χ. σχετικά με διάσημα ΛΟΑΤΚΙ πρόσωπα, τα οποία έχουν διαπρέψει στον τομέα τους).

Δεύτερον, η μάθηση θα πρέπει να αποτελεί το παράθυρο προς τη γνώση για όλα τα παιδιά, παρέχοντας τη δυνατότητα να ανακαλύψουν και να θέσουν ερωτήματα πάνω σε θέματα με τα οποία δεν είναι εξοικειωμένα. Η γνώση και ενημέρωση των παιδιών σχετικά με θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου και έκφρασης φύλου είναι συχνά ελλιπής και ανεπαρκής.

Δώστε ευκαιρίες στα παιδιά μέσα στην τάξη να καλλιεργήσουν ανοιχτό και κριτικό πνεύμα χωρίς προκαταλήψεις:

- χρησιμοποιώντας άτυπες εκπαιδευτικές πρακτικές, ώστε να βοηθήσετε τα παιδιά να κατανοήσουν τις έννοιες της σεξουαλικότητας και του φύλου
- αντιμετωπίζοντας προκαταλήψεις και συμπεριφορές, μεταξύ των οποίων ο ομοφοβικός και τρανσφοβικός λόγος

- προσκαλώντας ειδικούς για συζήτηση σχετικά με θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου και έκφρασης φύλου
- προβάλλοντας ταινίες με ΛΟΑΤΚΙ θεματολογία αντίστοιχες με τις ανάγκες της ηλικίας, όπου αυτό είναι δυνατόν.

Υποστηρίξτε τη δημιουργία ομάδων

Υποστηρίξτε τα παιδιά που επιθυμούν να δημιουργήσουν έναν ασφαλή χώρο για να εκφραστούν ελεύθερα, μέσω μιας ομάδας gay-straight συμμαχίας ή μιας ομάδας εργασίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη διαφορετικότητα, αν κάτι τέτοιο δεν υπάρχει ήδη. Παρέχετε κάποιο χώρο εντός σχολείου, όπου τα παιδιά θα μπορούν με την άδειά σας να τοποθετήσουν ανακοινώσεις σε τοίχους ή αναρτήστε πληροφορίες σχετικά με αυτές τις ομάδες σε πίνακες ανακοινώσεων του σχολείου.

Προσωπική έκφραση και χρήση γλώσσας

Σεβαστείτε την ταυτότητα φύλου των παιδιών κάθε στιγμή. Πάντα να απευθύνεστε στα παιδιά χρησιμοποιώντας το όνομα της αρεσκείας τους (και την αντωνυμία φύλου) και επιτρέψτε σ' αυτά να ντύνονται ανάλογα με τις επιλογές τους (στα πλαίσια της ευπρέπειας) καθώς και να κάνουν χρήση της τουαλέτας, στην οποία αισθάνονται πιο άνετα. Ενθαρρύνετε και προάγετε ρητά μια συμπεριληπτική στάση απέναντι στον τρόπο που εκφράζεται το κάθε παιδί. Αυτό θα είναι ένα ξεκάθαρο μήνυμα προς τα τρανς παιδιά, που δεν ταυτίζονται με τα κυρίαρχα πρότυπα φύλου, ότι το περιβάλλον τους εκτιμά και τους αποδίδει ίση αξία με τα υπόλοιπα παιδιά.

Επιπλέον συμβουλές

- Αποφεύγετε να χωρίζετε ή να ομαδοποιείτε τα παιδιά με βάση το φύλο. Επιλέξτε άλλους τρόπους ομαδοποίησης, αν χρειαστεί, όπως αριθμούς ή χρώματα τα οποία δεν στηρίζουν έμφυλους διαχωρισμούς.
- Χρησιμοποιείτε συμπεριληπτική γλώσσα. Χαιρετάτε την τάξη με τρόπο όπως «καλημέρα παιδιά» αντί για «καλημέρα αγόρια και κορίτσια». Προτιμάτε τις λέξεις «γονείς/γονέας» και/ή «κηδεμόνας» από «μητέρα» και «πατέρας», έτσι ώστε να απευθύνεστε και σε ένα εύρος διαφορετικών μορφών οικογένειας.
- Όπου είναι δυνατόν, αποφεύγετε να περιλαμβάνετε το φύλο ως κατηγορία σε ερωτηματολόγια ή αιτήσεις. Όταν κάτι τέτοιο απαιτείται, προτιμήστε να δώσετε μια ακόμα επιλογή ως κατηγορία για συμπλήρωση με την ονομασία «άλλο».

4. Αντιμετωπίζοντας ζητήματα που προκύπτουν

Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει συμβουλές πάνω στη διαχείριση περιστατικών εκφοβισμού. Ωστόσο, όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη ενότητα, η λήψη κατάλληλων μέτρων για τη δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος μάθησης για όλα τα παιδιά αποτελεί αποτελεσματική μέθοδο γνωστοποίησης, ότι καμία μορφή διάκρισης ή αποκλεισμού δεν πρόκειται να γίνει ανεκτή. Προάγοντας τη συμπερίληψη (ένταξη), μειώνονται οι πιθανότητες εμφάνισης διακρίσεων ή ρατσιστικής γλώσσας. Μερικά παραδείγματα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην τάξη για να ενθαρρύνουμε τη συμπερίληψη, περιγράφονται στο παρακάτω μέρος που αφορά τις δραστηριότητες μέσα στην τάξη.

Σε περίπτωση που συμβεί ένα περιστατικό εκφοβισμού

- Στηρίξτε το παιδί αναγνωρίζοντας και αξιολογώντας τα συναισθήματά του. Όταν ένα παιδί έρθει να σας μιλήσει για μια κατάσταση ή ένα περιστατικό, σημαίνει ότι ζητάει βοήθεια. Διαβεβαιώστε τα παιδιά ότι όλα είναι ευπρόσδεκτα, ανεξάρτητα από το αν είναι ΛΟΑΤΚΙ και ότι η προσωπική τους ασφάλεια είναι πρωταρχικής σημασίας για εσάς.
- Ακούστε τι σας λέει το παιδί. Μην κάνετε κριτική. Κάντε σαφές, ότι κανένα παιδί δε θα έπρεπε να υφίσταται εκφοβισμό εξαιτίας της ταυτότητας φύλου του ή του σεξουαλικού προσανατολισμού του.
- Συζητήστε με γονείς μόνο εφόσον συμφωνήσει σε αυτό και το ίδιο το παιδί. Είναι πιθανόν οι γονείς να μη γνωρίζουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου του παιδιού. Θα πρέπει να σεβαστείτε αυτή την επιλογή από την πλευρά του παιδιού και να προσπαθήσετε, σε συνεργασία μαζί του, να βρείτε τρόπους προσέγγισης των γονέων για το ευαίσθητο αυτό θέμα, φροντίζοντας παράλληλα για την ασφάλεια του παιδιού.
- Κρατήστε αρχείο για τα περιστατικά σχολικού εκφοβισμού, καταγράφοντας ώρα, ημερομηνία και μέρος. Τα στοιχεία περιστατικών εκφοβισμού μπορεί να φανούν εξαιρετικά χρήσιμα στην πορεία.
- Αλευθυνθείτε στην αστυνομία σε περίπτωση που το παιδί απειληθεί ή ασκηθεί επάνω του σωματική ή σεξουαλική βία / παρενόχληση. Σε πολλές χώρες η αστυνομία είναι ιδιαίτερα ενημερωμένη σε θέματα εκφοβισμού και εργάζεται συστηματικά για την καταπολέμηση εγκλημάτων μίσους γενικότερα.

Δουλεύοντας με παιδιά που εκφοβίζουν (13)

Ένα παιδί κάνει μια ομοφοβική ή τρανσοφοβική δήλωση.
Διαθέτει το σχολείο πολιτική κατά του εκφοβισμού ή πολιτική ώστε να είναι συμπεριληπτικό και ανοιχτό στη διαφορετικότητα;

ΝΑΙ

Με βάση την πολιτική του σχολείου, πράξτε τα απαιτούμενα, παράλληλα όμως εξηγήστε στο παιδί τους λόγους που η χρήση τέτοιου λεξιλογίου ή συμπεριφοράς δεν είναι αποδεκτή στο σχολείο και την τάξη. Τονίστε του ότι μια τέτοια συμπεριφορά είναι προσβλητική και συνιστά εκφοβισμό. Γίνεται αυτό κατανοητό από το παιδί όσο και από όλη την τάξη;

ΟΧΙ

Μπορεί να είναι δύσκολο για τις/τους εκπαιδευτικούς να παρέμβουν και να διαχειριστούν συμπεριφορές διακρίσεων απουσία σχολικής πολιτικής, ωστόσο μπορούν οι ίδιες/-οι να ξεκινήσουν σχετικές διαδικασίες παρέμβασης, επικαλούμενες/-οι το δικαίωμα των παιδιών για μάθηση μέσα σε ένα ασφαλές περιβάλλον χωρίς διακρίσεις και παρενόχληση.

ΟΧΙ

Εξηγήστε λεπτομερέστερα τις επιπτώσεις που έχει ο ομοφοβικός και τρανσοφοβικός εκφοβισμός σε παιδιά, τονίζοντας της σημασία της εκπαίδευσης ως ανθρώπινο δικαίωμα. Συζητήστε με τα παιδιά τους λόγους του φαινομένου και γιατί ορισμένοι άνθρωποι στοχοποιούνται εξαιτίας στοιχείων της ταυτότητάς τους. Γίνεται κατανοητό ότι μια τέτοια συμπεριφορά δεν είναι αποδεκτή στην κοινωνία; Σταματά ο εκφοβισμός μετά από την παρέμβαση;

ΝΑΙ

Τα παιδιά μπορεί να μη γνωρίζουν ότι σε πολλές χώρες απαγορεύονται οι διακρίσεις λόγω του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου. Για παράδειγμα, όλες οι χώρες της Ε.Ε. οφείλουν να διαθέτουν νομοθεσία που να προστατεύει από διακρίσεις σε χώρους εργασίας.

<p>OXI</p> <p>Απομακρύνετε το παιδί από την τάξη και μιλήστε του πιο διεξοδικά σχετικά με τις επιπτώσεις του ομοφοβικού και τρανσφοβικού εκφοβισμού. Προκαλέστε το παιδί (ή ακόμα και ολόκληρη την τάξη) να ταυτιστεί συναισθηματικά με το θύμα, θέτοντας ερωτήματα όπως: Για ποιο λόγο εκφοβίζει το θύμα; Πώς πιστεύει ότι αισθάνεται το θύμα; Αναγνωρίζει το βαθμό της ευθύνης του το παιδί που εκφοβίζει; Τι μέτρα μπορούν να ληφθούν, ώστε (1) το παιδί που εκφοβίζεται να αισθανθεί καλύτερα και (2) να διασφαλίσουμε ότι αυτό δε θα συνεχιστεί; Τι συνέπειες μπορεί να έχει ο εκφοβισμός για τα θύματα; Τις αντιλαμβάνεται το παιδί που εκφοβίζει;</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div>	<p>ΝΑΙ</p> <p>Τα παιδιά πρέπει να κατανοήσουν ότι ο ομοφοβικός και τρανσφοβικός εκφοβισμός συνιστούν μορφές διάκρισης και λαμβάνονται σοβαρά υπόψη. Τα παιδιά που έχουν βιώσει εκφοβισμό θα είναι πιο έτοιμα να συζητήσουν τέτοια περιστατικά, όταν βλέπουν ότι το σχολείο τα αντιμετωπίζει αποφασιστικά.</p>
<p>OXI</p> <p>Ζητήστε από τη διεύθυνση του σχολείου να εμπλακεί. Γνωστοποιήστε στο παιδί ότι η διεύθυνση του σχολείου είναι επίσης ενήμερη για το περιστατικό και εξηγήστε του τις πιθανές κυρώσεις που θα έχει να αντιμετωπίσει, αν συνεχίσει τη χρήση ομοφοβικού και τρανσφοβικού λόγου. Βοηθάει αυτό;</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div>	<p>ΝΑΙ</p> <p>Απαιτεί χρόνο η εκπαίδευση των παιδιών, ώστε να κατανοήσουν ότι ο ομοφοβικός και τρανσφοβικός εκφοβισμός είναι μη αποδεκτός, ειδικά όταν τέτοια ζητήματα δεν έχουν αντιμετωπισθεί ποτέ στο παρελθόν.</p>
<p>OXI</p> <p>Προσκαλέστε για συζήτηση τους γονείς ή κηδεμόνες του παιδιού που εκφοβίζει. Μιλήστε τους για τη συμπεριφορά και την στάση του παιδιού και εξηγήστε τους λόγους που την καθιστούν προβληματική. Είναι πιθανόν οι γονείς/κηδεμόνες να μην αντιληφθούν πλήρως την κατάσταση ή ακόμα και να αντιδράσουν αρνητικά σε συζήτηση πάνω στο θέμα του ομοφοβικού και τρανσφοβικού εκφοβισμού.</p>	

Πώς να διαχειρίζεστε αρνητικές αντιδράσεις των γονέων/κηδεμόνων ή και συναδέλφων;

Είναι πιθανόν γονείς/κηδεμόνες ή και συνάδελφοι να αντιτίθενται σε συζητήσεις πάνω σε θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου και έκφρασης φύλου που δεν ταυτίζονται με τις κοινωνικές νόρμες και προσδοκίες.

Τα επιχειρήματά τους μπορεί να περιλαμβάνουν τα εξής:

- Είναι αφύσικο ή εναντιώνεται στη θρησκεία.
- Η διδασκαλία περί διαφορετικών τύπων σεξουαλικής επαφής συνεπάγεται και μεγαλύτερες πιθανότητες τα παιδιά να γίνουν ομοφυλόφιλα, αμφιφυλόφιλα, τρανς ή κουίρ.

Μερικά θέματα προς συζήτηση με γονείς/κηδεμόνες σε τέτοια περίπτωση μπορεί να είναι:

- Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα και πρέπει να αισθάνονται ασφαλή στο σχολείο
- Οι όποιες συζητήσεις και δραστηριότητες που διεξάγονται στο σχολείο, δεν αφορούν τη σεξουαλική πράξη, αλλά τις διαφορετικές ανθρώπινες ταυτότητες. Η εκπαίδευση πάνω σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και διαφορετικότητας είναι ευρεία. Ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η ταυτότητα φύλου και η έκφραση φύλου αποτελούν ένα μέρος μόνο της εκπαίδευσης στα θέματα αυτά, μαζί με άλλα, όπως η φυλή, η εθνικότητα, η θρησκεία, το φύλο, η αναπηρία κτλ.
- Τονίστε κάποιες βασικές αρχές της θρησκείας, όπως ο σεβασμός και η αγάπη για τους συνανθρώπους μας.
- Αν το σχολείο τηρεί πολιτική κατά του εκφοβισμού, εξηγήστε τους τη σημασία που έχει μια τέτοια πολιτική καθώς και ότι οι γονείς/κηδεμόνες έχουν την υποχρέωση να βοηθήσουν το σχολείο να υποστηρίξει και να διατηρήσει τις πολιτικές του.

5. Πηγές

Ενώ ο παρών οδηγός έχει ως στόχο να παρέχει στη νεολαία, τους μαθητές και τις μαθήτριες μία προοπτική για τη δημιουργία συμπεριληπτικών εκπαιδευτικών περιβαλλόντων, υπάρχει μια ποικιλία άλλων σχετικών πόρων για τους/τις εκπαιδευτικούς. Μερικά από αυτά αναφέρονται παρακάτω:

LGBT Youth Scotland – Toolkit for Teachers: Dealing with Homophobia and Homophobic Bullying in Scottish Schools, <http://goo.gl/D5Dcsk> – **Challenging Homophobia Together: A Guide to Developing Strategic Partnerships in Education**, <http://goo.gl/9spJCs>

GLSEN (USA) – Back-to-School, Guide for Creating LGBT-Inclusive Environments, <http://goo.gl/TC75tn> – **ThinkB4YouSpeak – Educator’s Guide: For Discussing and Addressing Anti-Gay Language among Teens**, <http://goo.gl/x75GpZ>

Stonewall (UK) – Supporting lesbian, gay and bisexual young people, <http://goo.gl/aBPkmc> – **Tackling homophobic language**, <http://goo.gl/I7FsmM> – **The Teacher’s Report: Homophobic Bullying in Britain’s Schools**, <http://goo.gl/xLB1aR>

RFSL Ungdom (Sweden) Break the Norm! Methods for studying norms in general and the heteronorm in particular, <http://goo.gl/M9G3d9>

UNESCO & IDAHO Committee Lesson Plan <http://goo.gl/hHtKcQ>

NatCen Social Research report prepared for the UK Government Equalities Office **What works in tackling homophobic, biphobic and transphobic (HBT) bullying amongst school-age children and young people? Evidence review and typology of Initiatives**, <http://goo.gl/kFdymt>

GALE Advocate for Sexual Diversity Education: A Guide to Advocate for Enhanced Quality Education Dealing with Sexual Diversity, <http://goo.gl/6obMfH>

The Council of Europe Compass: Manual for human rights education with young people, <http://goo.gl/RTI898>

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ

για τη διαχείριση πρακτικών ζητημάτων
που προκύπτουν στη Σχολική Ζωή

*Για μια Συμπεριληπτική Εκπαίδευση σε ζητήματα Σεξουαλικού Προσανατολισμού,
Έκφρασης, Ταυτότητας Φύλου και Χαρακτηριστικών Φύλου*

*Ο Οδηγός αυτός αποτελεί προϊόν συνεργασίας του **Πολύχρωμου Σχολείου** με τις ΛΟΑΤΚΙ+ Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών:*

ColorYouth

Οικογένειες Ουράνιο Τόξο

Σωματείο Υποστήριξης Διεμφυλικών

ΛΟΑΤ ΑμεΑ

ΟΛΚΕ Ομοφροφιλική & Λεσβιακή

Κοινότητα Ελλάδας

Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδος "Θετική Φωνή"

Proud Seniors Greece -Ομάδα Υποστήριξης ΛΟΑΤΚΙ Ατόμων Ηλικίας 50 και Άνω

Athens Pride – Φεστιβάλ Υπερηφάνειας Αθήνας Thessaloniki Pride - Φεστιβάλ Υπερηφάνειας Θεσσαλονίκης Γραμμή Ψυχολογικής Στήριξης "11528 – ΔΙΠΛΑ ΣΟΥ"

Σεπτέμβριος 2017

Οι **κατευθυντήριες γραμμές** για τη διαχείριση μιας σειράς από καθημερινά ζητήματα που προκύπτουν στη σχολική ζωή ΛΟΑΤΚΙ+ παιδιών, λόγω στάσεων και συμπεριφορών που στηρίζονται σε κοινωνικές προκαταλήψεις γύρω από τον *σεξουαλικό προσανατολισμό*, την *έκφραση*, *ταυτότητα φύλου* και τα *χαρακτηριστικά φύλου*, αφορούν τη **διαχείριση των πιο συνηθισμένων καθημερινών ζητημάτων που μπορεί να οδηγήσουν σε διακρίσεις κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ παιδιών.**

Ζητήματα που αφορούν τη Σχολική ζωή και σε άλλη περίπτωση θα θεωρούνταν λυμένα επί τη βάση των **ανθρωπίνων δικαιωμάτων**, των **δικαιωμάτων των παιδιών** αλλά και των **παιδαγωγικών αρχών**, πολύ συχνά δε μεταφράζονται με αυτές τις αρχές και δεν εφαρμόζονται οι ίδιες στάσεις όταν αυτά αφορούν ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα.

Τέτοια ζητήματα είναι:

1. Έλλειψη ορατότητας και κοινωνικής αποδοχής καθώς επίσης και απαγόρευση- αποθάρρυνση έκφρασης («coming out»).
2. Η άρνηση, αποθάρρυνση, ή και η απαγόρευση σε ΛΟΑΤΚΙ+ παιδιά να μιλήσουν για τις σχετικές σκέψεις, τα συναισθήματά τους και να εκφράσουν την ταυτότητά τους, αναγνωρίζεται ως ένα πολύ πιθανό ενδεχόμενο εντός της σχολικής κοινότητας.
3. **Αρνητικές αναφορές, προσβλητικά σχόλια και υποτίμηση ή αδιαφορία από εκπαιδευτικό προσωπικό** για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα ή ΛΟΑΤΚΙ+ θέματα επικαιρότητας.
4. Συμβουλές και παροτρύνσεις «θεραπευτικού» περιεχομένου ή στερεοτυπικής **«κανονικοποίησης»** από εκπαιδευτικούς ή ειδικούς ψυχικής υγείας προς ΛΟΑΤΚΙ+ παιδιά.
5. **Επικοινωνία εκπαιδευτικών με γονείς:** Το ενδεχόμενο να παρουσιαστεί η ΛΟΑΤΚΙ+ ταυτότητα ενός παιδιού από το εκπαιδευτικό προσωπικό ως πρόβλημα ή με λάθος τρόπο.
6. **Σχέσεις μεταξύ παιδιών:** Διαχωρισμός και απομόνωση παιδιών που έχουν εκφράσει (ή θεωρείται ότι έχουν) συναισθήματα για άτομο του ίδιου φύλου, ή εμφανίζουν στη σχολική κοινότητα στοιχεία ρομαντικής αγάπης μεταξύ τους.
7. **Διακρίσεις λόγω άγνοιας απέναντι σε παιδιά που η έκφραση ή η ταυτότητα φύλου τους διαφοροποιούνται από το φύλο που αναγράφεται στα έγγραφά τους:** Αρνητικές αντιδράσεις και αποκλεισμός λόγω προκαταλήψεων ή άγνοιας.
8. **Μη συμπερίληψη διαφορετικών οικογενειακών δομών:** Πρόσληψη αρνητικών μηνυμάτων από τα παιδιά που στη σύνθεση της οικογένειάς τους έχουν ΛΟΑΤΚΙ+ γονείς ή άλλα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα.
9. **Λεξιλόγιο και προσδιορισμοί:** Προβληματισμός για τη χρήση λέξεων και προσδιορισμών σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα στο σχολικό χώρο.
10. Πραγματοποίηση **σχετικών προγραμμάτων, ένταξη ΛΟΑΤΚΙ+ θεμάτων σε σχετική διδακτέα ύλη και σε σχετικές εκδηλώσεις:** Προτάσεις ένταξης ΛΟΑΤΚΙ+ θεμάτων με στόχο την ενημέρωση κι την ευαισθητοποίηση.
11. Αναγνώριση και καταγραφή των σχετικών περιστατικών διακρίσεων, βίας ή εκφοβισμού **με βάση τα χαρακτηριστικά τους:** Αναγνώριση, ανάδειξη και καταγραφή περιστατικών διακρίσεων και βίας κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ παιδιών με στόχο την ευαισθητοποίηση της σχολικής κοινότητας.

Αυτά τα 10 σημεία αναλυτικά:

1 .Έλλειψη ορατότητας και κοινωνικής αποδοχής και απαγόρευση-αποθάρρυνση έκφρασης («coming out»).

Η άρνηση, αποθάρρυνση ή και η απαγόρευση σε ΛΟΑΤΚΙ+ παιδιά να μιλήσουν για τις σχετικές σκέψεις, τα συναισθήματά τους και να εκφράσουν την ταυτότητά τους, αναγνωρίζεται ως ένα πολύ πιθανό ενδεχόμενο εντός της σχολικής κοινότητας.

- Ένα ΛΟΑΤΚΙ+ παιδί δε χρειάζεται ειδική άδεια ούτε από γονείς ούτε από γραφεία εκπαίδευσης για να μιλήσει για την ταυτότητά του.
- Οι εκπαιδευτικοί όχι μόνο δεν υπάρχει περίπτωση να «έχουν νομικές συνέπειες» αλλά σύμφωνα με τις παιδαγωγικές αρχές οφείλουν να καλλιεργούν και να προσφέρουν ένα ασφαλές περιβάλλον αποδοχής και ένταξης, συμπεριλαμβάνοντας όλους τους άξονες.
- Η εμφάνιση περιστατικών, όπου ΛΟΑΤΚΙ+ παιδιά θέλουν να κοινοποιήσουν στο σχολείο τους την ταυτότητά τους, είναι απόδειξη επίτευξης θετικού σχολικού κλίματος, βασικού παράγοντα για την ψυχική υγεία των παιδιών.
- Δε χρειάζεται να απασχοληθεί ο Σύλλογος Διδασκόντων για να αποφασίσει αν παρέχει σε ένα παιδί αυτό το δικαίωμα, είναι δεδομένο. Αυτό που χρειάζεται είναι η στήριξη των παιδιών που έχουν αποφασίσει να κοινοποιήσουν με ρητό ή άλλο τρόπο στο σχολικό τους χώρο τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους, την ταυτότητα φύλου τους ή την ίντερσεξ διαφοροποίησή τους.
- Τέτοιες κοινοποιήσεις γίνονται μόνο με πρωτοβουλία των παιδιών και χωρίς την επέμβαση εκπαιδευτικών με παροτρύνσεις ή αρνήσεις. Όταν γίνεται μία τέτοια κοινοποίηση οφείλουμε ως εκπαιδευτικοί να ανταποκριθούμε επιβεβαιωτικά και με ενσυναίσθηση στο αίτημα του παιδιού.

Συχνά λόγω άγνοιας, φόβου ή προκαταλήψεων, τείνουμε να αποφεύγουμε τη ρητή συμπεριληψη ή να απαγορεύουμε την ορατότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ζητημάτων στην σχολική ζωή. Πρέπει όμως να γνωρίζουμε ότι μια τέτοια «ουδετερότητα» συνδράμει ενεργητικά στη διαμόρφωση αρνητικού σχολικού κλίματος και αρνητικής αυτοεικόνας των παιδιών, με ότι αυτό συνεπάγεται.

Πολλές φορές έρχονται προς συζήτηση σε συνεδριάσεις Συλλόγων Διδασκόντων περιπτώσεις απομόνωσης ή εκφοβισμού παιδιών, οι οποίες έχουν ως αφορμές στερεότυπα και προκαταλήψεις για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα. Τα περιστατικά αυτά φτάνουν στον σύλλογο όταν πλέον έχουν

αποκτήσει ακραία χαρακτηριστικά (αναφορές για αυτοκτονικές τάσεις, ακραίες μορφές σχολικής βίας ή/και εκφοβισμού, στοχοποίηση στην τοπική κοινωνία ή μέσω κοινωνικών δικτύων κ.τ.λ.).

Αναφέρεται ότι ακόμα και σε αυτές τις περιπτώσεις συνήθως υπάρχει αμηχανία και δεν αναφέρονται καν τα ομοφοβικά ή τρανσφοβικά χαρακτηριστικά που έχουν αυτά τα περιστατικά. Επειδή οι Σύλλογοι αισθάνονται ότι είναι απαγορευμένη η ανοιχτή αποδοχή των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στη σχολική ζωή, δεν έχουν συμπεριλάβει αυτούς τους άξονες ρητά και ξεκάθαρα στις δράσεις ένταξης και πρόληψης που πραγματοποιούν (δράσεις κατά του ρατσισμού, των διακρίσεων και του εκφοβισμού, δράσεις συμπερίληψης της διαφορετικότητας, διαχείρισης συναισθημάτων, κ.τ.λ.).

Ως γνωστόν, η έκφραση και η διαπραγμάτευση των σκέψεων και των συναισθημάτων είναι ουσιαστική για την υγιή κοινωνικοποίηση των παιδιών. Αυτός άλλωστε είναι και ο βασικός στόχος της εκπαίδευσης.

Οπότε το πεδίο της προσωπικής ταυτότητας και των διαπροσωπικών σχέσεων είναι ένα πεδίο που απαιτεί ορατότητα, ελευθερία, αποδοχή και σεβασμό, ώστε το άτομο να έχει τα απαραίτητα περιθώρια αυτοπροσδιορισμού μέσα στην κοινωνική ομάδα στην οποία συμμετέχει, να βρίσκει τη θέση του και να διαμορφώνει θετική αυτοεκτίμηση, αταξία και προσδοκίες για το μέλλον του.

2 .Αρνητικές αναφορές, προσβλητικά σχόλια και υποτίμηση ή αδιαφορία από εκπαιδευτικό προσωπικό για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα ή ΛΟΑΤΚΙ+ θέματα επικαιρότητας.

Αναφέρεται ότι μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού συχνά αντιδρούν με χλευασμό, υποτιμητικά χαμόγελα ή εκφράσεις απαξίωσης, όταν γίνεται αναφορά σε ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα.

Συνηθισμένες τέτοιες συμπεριφορές είναι:

- Παρουσίαση αρνητικών προτύπων.
- Ταύτιση των ΛΟΑΤΚΙ+ ζητημάτων με Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα, ψυχικές διαταραχές ή παραβατική /αντικοινωνική συμπεριφορά.
- Σεξουαλικοποίηση των ΛΟΑΤΚΙ+ ταυτοτήτων. Αναπαραγωγή στερεοτύπων και κοινωνικών προκαταλήψεων σύμφωνα με τις οποίες οι σχέσεις των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στερούνται όλων των άλλων διαστάσεων που έχουν οι πρότυπες κυρίαρχες ετεροκανονικές σχέσεις. Δε νοούνται ως σχέσεις ρομαντισμού, αγάπης, συμβίωσης, αλληλοστήριξης ή σχέσεις ζωής, αλλά παρουσιάζονται ως ψυχοσωματικά «πάθη».

Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ένα ασφαλές και συμπεριληπτικό σχολικό περιβάλλον, στο οποίο ο

εκφοβισμός ή κάθε είδους διάκριση δε θα είναι ανεκτά. Δηλαδή, ένα σχολείο βασισμένο στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατικής αγωγή και της πολιτεϊότητας.

3 Συμβουλές και παροτρύνσεις «θεραπευτικού» περιεχομένου ή στερεοτυπικής «κανονικοποίησης» από εκπαιδευτικούς ή ειδικούς ψυχικής υγείας προς ΛΟΑΤΚΙ+ παιδιά

Τέτοιες παρεμβάσεις μπορεί να είναι:

- Η άρνηση (αδιαφορία, αποσιώπηση) απέναντι σε αυτά που αισθάνεται και δηλώνει το ΛΟΑΤΚΙ+ παιδί καθώς και η άρνηση της ταυτότητάς του: «Δεν ξέρεις, είσαι μικρός/ή, δεν ισχύει, αυτά είναι χαζομάρες, μην τα ξαναπείς».
- Η πίεση για σύναψη σχέσης με το αντίθετο φύλο.
- Η καλλιέργεια αρνητικών συναισθημάτων για τις ομόφυλες σχέσεις όπως επίσης και η ενίσχυση των προκαταλήψεων απέναντι σε περιπτώσεις ατόμων που η ταυτότητα, η έκφραση φύλου ή τα χαρακτηριστικά φύλου, δε συμφωνούν με το φύλο που τους έχει αποδοθεί κατά τη γέννηση.
- Η πίεση για δραστηριότητες που θεωρείται ότι βοηθούν στη συμμόρφωση με τα δύο κυρίαρχα έμφυλα στερεότυπα.
- Η ψυχολογική βία, η ηθική βία, η κατήχηση με ακραίες θρησκευτικές θέσεις.
- Η άμεση ή έμμεση απειλή απομόνωσης.
- Εκφράσεις που θεωρείται ότι λέγονται «από ενδιαφέρον για το καλό σου», όπως «θα ζήσεις στη μοναξιά, δε θα σε αγαπήσει κανείς/καμία πραγματικά, θα πεθάνεις μόνος/η, θα αρρωστήσεις» κ.τ.λ.
- Η αναπαραγωγή της πεποίθησης ότι τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα «έχουν ψυχολογικά προβλήματα ή διαταραχές λόγω της ταυτότητάς τους» και όχι λόγω των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας και σχετικοί επιστημονικοί φορείς όπως η Α.Ρ.Α. (Αμερικανική Ψυχολογική Ένωση) κ.ά. προειδοποιούν ξεκάθαρα ότι: «Παρεμβάσεις γνωστές ως “επανορθωτικές θεραπείες” ή “θεραπείες μετατροπής” αντιπροσωπεύουν σοβαρή απειλή για την υγεία και την ευημερία, ακόμα και τη ζωή του ατόμου».

4. Επικοινωνία εκπαιδευτικών με γονείς

Σε περίπτωση που πέσει στην αντίληψή σας κάποιο στοιχείο για τη σεξουαλική ταυτότητα, την ταυτότητα φύλου ή την έκφραση φύλου ενός παιδιού, πρέπει να είστε εξαιρετικά προσεχτικοί στην ενημέρωση προς τους γονείς.

- Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να το παρουσιάσετε ως πρόβλημα γιατί ενδεχομένως να φέρετε αντιμέτωπο το παιδί με μια εξαιρετικά αρνητική ενδοοικογενειακή κατάσταση που θα το επιβαρύνει καταλυτικά.
- Αν δεν αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα το παιδί στο σχολείο, αντιδράστε όπως θα αντιδρούσατε σε ένα αντίστοιχο περιστατικό που θα αφορούσε τα υπόλοιπα παιδιά.
- Ένα τέτοιο θέμα ανήκει στα προσωπικά δεδομένα που πρέπει να έχει δικαίωμα το παιδί να διαχειριστεί όπως κρίνει καλύτερα, πάντα με δική του πρωτοβουλία στο σωστό πλαίσιο των συνομηλικών του.
- Αν έχετε την ευκαιρία πρέπει να ακούσετε ποια είναι το αίτημα του παιδιού, δηλαδή τι ζητάει το ίδιο το παιδί.
- Η παρέμβασή σας να είναι τέτοια, ώστε να ενδυναμώνει το παιδί, να λειτουργήσει επιβιβρωτικά και όχι να το φέρει αντιμέτωπο με συγκρούσεις.
- Σε περίπτωση που υπάρχει ενδεχόμενος φόβος αυτοκτονίας, αυτοκαταστροφικές συμπεριφορές, κατάθλιψη, πρέπει να έρθετε σε επικοινωνία με ψυχικές δομές και να αποφύγετε κινήσεις που μπορεί να επιδεινώσουν τη θέση του παιδιού, γιατί ενδέχεται το οικογενειακό πλαίσιο του παιδιού να μην είναι υποστηρικτικό.
- Η ενημέρωση αν χρειαστεί να γίνει, να γίνει με τρόπο που να προστατεύει την ασφάλεια και την αποδοχή του παιδιού και σε καμία περίπτωση να μην έχει την διάσταση της καταγγελίας ή της προσπάθειας αποτροπής ή «θεραπείας».

Παράδειγμα έκφρασης σεξουαλικής ταυτότητας: Αν το παιδί εκφράσει συναισθήματα ρομαντικής αγάπης με άτομα του ίδιου φύλου, σκεφθείτε αν κάτι τέτοιο θα ήταν ζήτημα για συζήτηση με τους γονείς σε περίπτωση παιδιών διαφορετικού φύλου.

Παράδειγμα έκφρασης ταυτότητας φύλου : Αν το παιδί δείχνει ενδιαφέρον για δραστηριότητες, συμπεριφορές ή εκφράζει ταυτότητα φύλου που κατά την κυρίαρχη αντίληψη δεν ταιριάζουν με το φύλο που του αποδόθηκε κατά τη γέννησή του, όχι μόνο δεν πρέπει να στιγματιστεί ή να θεωρηθεί πρόβλημα, αλλά πρέπει με τη στάση σας να δείξετε ότι αυτό δεν είναι κάτι που προβληματίζει. Δηλαδή, να προσφέρετε ορατή αποδοχή και να ενδυναμώσετε το παιδί.

5. Σχέσεις μεταξύ παιδιών

Ενδεχόμενες αντιδράσεις εκπαιδευτικών με πράξεις όπως διαχωρισμός και απομόνωση παιδιών που έχουν εκφράσει συναισθήματα για άτομο του ίδιου φύλου ή εμφανίζουν στη σχολική κοινότητα στοιχεία ρομαντικής αγάπης μεταξύ τους, αποτελούν άμεση μορφή διάκρισης.

Σε πολλές περιπτώσεις, ακριβώς λόγω των κοινωνικών προκαταλήψεων οι εκπαιδευτικοί φοβούνται ότι θα κληθούν να απολογηθούν για την εμφάνιση στο σχολικό χώρο ενός τέτοιου περιστατικού ή ακόμα ότι θα αντιμετωπίσουν καταγγελίες. Ενδεχομένως μπορεί να θεωρήσουν ότι «το ένα παιδί παρασύρει το άλλο». Σε κάθε περίπτωση είναι σημαντικό να γνωρίζετε ότι δεν υφίσταται κάτι τέτοιο. Λειτουργήστε όπως θα λειτουργούσατε σε περιπτώσεις αντίστοιχων ετερόφυλων διαπροσωπικών εκφράσεων στο σχολικό χώρο, με βάση τους κανόνες σχολικής ζωής, χωρίς να ασκείτε διακρίσεις.

Η αξιοποίηση της ευκαιρίας ενός καλά προετοιμασμένου προγράμματος Σεξουαλικής Αγωγής (στο πλαίσιο των προγραμμάτων Αγωγής Υγείας), το οποίο δε θα εξαντλείται στη μελέτη της ανθρώπινης σεξουαλικότητας ως αναπαραγωγικής διαδικασίας, αλλά θα επεκτείνεται σε ζητήματα συναισθημάτων, αισθήσεων, έλξεων, σχέσεων, συναίνεσης, ορίων, χωρισμού, απώλειας, δέσμευσης, επιθυμίας, εικόνας σώματος, αυτοπεποίθησης κτλ., δηλαδή σε ζητήματα που απασχολούν όλα τα άτομα μιας σύγχρονης κοινωνίας από μικρή ηλικία και που σχετίζονται άμεσα με την ανθρώπινη σεξουαλικότητα, μπορεί να βοηθήσει καταλυτικά και πρέπει να πραγματοποιείται σε διευρυνόμενους κύκλους ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των παιδιών σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες.

6. Διακρίσεις λόγω άγνοιας απέναντι σε παιδιά που η έκφραση, τα χαρακτηριστικά ή η ταυτότητα φύλου τους διαφοροποιούνται από το φύλο που αναγράφεται στα έγγραφά τους.

Τα παιδιά αυτά αντιμετωπίζουν αρνητικές αντιδράσεις και αποκλεισμούς λόγω άγνοιας, φόβου και προκαταλήψεων. Οι πιο συνηθισμένες διακρίσεις που αντιμετωπίζουν αυτά τα παιδιά στον σχολικό χώρο σχετίζονται με:

- Τη μη χρήση του ονόματος και των έμφυλων προσδιορισμών που επιθυμεί το ίδιο το παιδί στις σχέσεις του με τα υπόλοιπα παιδιά και τους/τις εκπαιδευτικούς.
- Την παραβίαση του δικαιώματος του παιδιού στην ελευθερία ενδυματολογικών επιλογών, σε αντιστοιχία με την ελευθερία επιλογών που ισχύει για τα υπόλοιπα παιδιά.
- Τη άρνηση χρήσης χώρων έμφυλου διαχωρισμού, όπου αυτοί υπάρχουν, (τουαλέτες, αποδυτήρια, υπνωτήρια κτλ.) σύμφωνα με το φύλο που βιώνει το παιδί. Βέβαια για λόγους συμπεριληπτικής προτείνεται να μην ενθαρρύνονται χώροι έμφυλου διαχωρισμού γενικότερα.

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει δώσει από το 2013 σαφείς σχετικές οδηγίες σχετικά με αυτά τα ζητήματα, σε διαμεσολαβήσεις του με σχολεία σε περιπτώσεις τρανς και ίντερσεξ παιδιών.

Είναι σημαντικό να ξεκαθαριστεί σαφώς ότι τα παιδιά αυτά έχουν ίσα δικαιώματα και πρέπει να γίνονται σεβαστά, ώστε να προστατευθούν από τον στιγματισμό και τις έντονες μορφές βίας και εκφοβισμού που συνήθως αντιμετωπίζουν, σε βαθμό μάλιστα που πολλές φορές αδυνατούν να ολοκληρώσουν τη φοίτησή τους. Το αρνητικό σχολικό κλίμα μειώνει τις μελλοντικές προοπτικές

απασχόλησης των παιδιών αυτών και συμβάλλει στην κοινωνική περιθωριοποίηση και στην δραματική επιδείνωση των δεικτών ψυχικής υγείας τους.

7. Μη συμπερίληψη διαφορετικών οικογενειακών δομών.

Παιδιά που στην σύνθεση της οικογένειάς τους έχουν ΛΟΑΤΚΙ+ γονείς ή άλλα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, συχνά προσλαμβάνουν αρνητικά μηνύματα εντός της Σχολικής Ζωής.

Η πεποίθηση ότι όλα τα παιδιά ζουν σε μια συμβατική δομή με ένα μπαμπά και μια μαμά, η οποία είναι η συνηθέστερη οικογενειακή δομή και ως εκ τούτου αξιολογείται κοινωνικά ως η καλύτερη για την ανατροφή ενός παιδιού, δεν αναγνωρίζει αλλαγές που έχουν συμβεί στην οργάνωση της οικογενειακής ζωής και είναι πλέον κοινωνική πραγματικότητα. Κάποια παιδιά είναι πιθανόν να έχουν ΛΟΑΤΚΙ+ γονείς (γονείς του ίδιου φύλου, τρανς ή ίντερσεξ γονείς κτλ.). Αυτό είναι ένα γεγονός που το σχολείο οφείλει να εντάξει στην ζωή του και να αποφεύγει τη χρήση γλώσσας κι εκπαιδευτικών πολιτικών που θεωρούν δεδομένη για όλα τα παιδιά την ζωή στα πλαίσια ετεροκανονικής πυρηνικής οικογένειας.

Λόγω των ελλείψεων που υπάρχουν στην αποτύπωση αυτής της πραγματικότητας, τα παιδιά με ΛΟΑΤΚΙ+ γονείς μπορεί να θεωρηθεί ή να θεωρήσουν ότι ανήκουν σε μία οικογένεια που «δεν αξίζει» και γι' αυτό δεν έχει θέση στα σχολικά βιβλία και στο σχολείο γενικότερα. Επίσης, λόγω αυτών των ελλείψεων ή ακόμα και των ενεργητικών αρνητικών μηνυμάτων που λαμβάνουν στο χώρο του σχολείου, τα παιδιά επιβαρύνονται με μία συγκρουσιακή κατάσταση κατά την οποία οφείλουν τα ίδια να εξηγήσουν πώς είναι η οικογένειά τους σε όλους τους άλλους.

Ο ομοφοβικός και τρανσφοβικός λόγος στο σχολείο πρέπει να αμφισβητηθεί με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που αμφισβητείται ο ρατσιστικός λόγος. Όταν η χρήση προσβλητικών χαρακτηρισμών για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα (από μαθητές, εκπαιδευτικούς ή γονείς) είναι μη κατακριτέος ή κατακρίνεται χλιαρά, κάνει τα παιδιά των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων να αισθάνονται ότι οι οικογένειές τους συνδέονται με κάτι κακό και αυτό μπορεί να έχει συνέπειες για την ολόπλευρη ανάπτυξή τους.

Γνωρίζοντας την σπουδαιότητα και τη σημασία της συνεργασίας σχολείου και οικογένειας στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών, όπως την καταδεικνύουν όλες οι σύγχρονες μελέτες ανά τον κόσμο, το σχολείο οφείλει να ενθαρρύνει τη συμπερίληψη των ΛΟΑΤΚΙ+ γονέων, που συνήθως αποκλείονται και συχνά αυτοαποκλείονται και οι ίδιοι από τις σχολικές δραστηριότητες, λόγω των κοινωνικών διακρίσεων. Ο αποκλεισμός των ΛΟΑΤΚΙ+ γονέων τους αποθαρρύνει από το να συμμετέχουν ενεργά στη Σχολική Ζωή. Πρέπει να βεβαιωθεί ότι όλοι οι γονείς μπορούν να συμμετέχουν στη σχολική ζωή του παιδιού τους, να παρακολουθούν σχολικές εκδηλώσεις και να παίρνουν μέρος στη λειτουργία του σχολείου χωρίς αποκλεισμούς.

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού του Συνηγόρου του Πολίτη υποστηρίζει την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών που συμβιώνουν με ΛΟΑΤΚΙ+ γονείς, γιατί αυτό συμβάλει στην προαγωγή της ψυχικής υγείας τους.

8. Λεξιλόγιο και προσδιορισμοί

Ο προβληματισμός για τη χρήση λέξεων και προσδιορισμών σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα στο σχολικό χώρο, αποτελεί ένα υπαρκτό ζήτημα. Πολλές λέξεις που προσδιορίζουν ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα είναι επιβαρυνμένες με αρνητικές συνδηλώσεις ή χρησιμοποιούνται ακόμα σε περιστατικά ενδοσχολικού εκφοβισμού, οπότε απαιτείται μεγάλη προσοχή από τη μεριά σας στη χρήση τους.

- Είναι απαραίτητη μία πολιτική μηδενικής ανοχής του σχολείου απέναντι στη χρήση τέτοιων προσδιορισμών με υποτιμητικό τρόπο, είτε από τα παιδιά, είτε από τους εκπαιδευτικούς, είτε από τους γονείς. Μια τέτοια χρήση πρέπει να είναι ξεκάθαρο ότι συνιστά παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Σαν βασική αρχή λοιπόν πρέπει να γίνεται γνωστή με ρητό τρόπο η συμπερίληψη των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στο σχολικό χώρο. Το σχολείο οφείλει να είναι ένας ασφαλής χώρος για όλα τα άτομα και τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα αποτελούν μέρος της σχολικής κοινότητας, ως παιδιά, εκπαιδευτικοί ή γονείς.
- Όταν προκύπτει μια γενική ενημέρωση ή μια θεωρητική συζήτηση, στην οποία πρέπει να αναφερθούν ΛΟΑΤΚΙ+ προσδιορισμοί, καλό είναι να αναφέρονται αυτοί που έχουν κυριαρχήσει ως αποδεκτοί στη δημόσια χρήση τους από φορείς που ασχολούνται με ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα.
- Σε περίπτωση που έχετε πρόβλημα με τη χρήση αυτών των λέξεων(θεωρητικό ή πρακτικό), μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ευγενικούς περιφραστικούς προσδιορισμούς, όπως «μία γυναίκα που αγαπάει μία άλλη γυναίκα», όταν αναφέρεται σε μία λεσβία, ή «ένα παιδί που δε βιώνει το φύλο του σύμφωνα με αυτό που γράφουν τα χαρτιά του», αν αναφέρεται σε ένα τρανς παιδί (ή σε ένα ίντερσεξ-τρανς παιδί).
- Σε παρεμβάσεις παιδιών που θα «πετάξουν» λέξεις με σκοπό να κάνουν πλάκα ή να προσβάλλουν αναπαράγοντας τις κοινωνικές προκαταλήψεις και το κοινωνικό στίγμα, αρκεί να ξεκαθαρίσετε ότι το σχολείο σέβεται απόλυτα τα συναισθήματα που νιώθει ένα πρόσωπο και τον τρόπο που αισθάνεται για τον εαυτό του. Όταν συλλογικά ως εκπαιδευτικοί ακολουθείτε κοινή στάση με θετικό κι επίμονο τρόπο, οι χλευασμοί δεν νομιμοποιούνται και δεν βρίσκουν αντίκρισμα.
- Στην περίπτωση που συνομιλείτε με ένα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομο (παιδί, γονέα ή εκπαιδευτικό), προτιμήστε τις λέξεις και τους προσδιορισμούς που επιλέγει να χρησιμοποιεί το ίδιο το άτομο. Αν δε γνωρίζετε, μπορείτε να ρωτήσετε διακριτικά και με σεβασμό.

- Ο λόγος σας προτείνεται να μην έχει αξιολογικές κρίσεις ή στερεοτυπικές εκφράσεις. Παράλληλα φροντίστε να δημιουργήσετε ένα ασφαλές και συμπεριληπτικό κλίμα σε όλες τις περιστάσεις αλληλεπίδρασης των συνομήλικων.
- Αν παρόλα αυτά έχετε εσωτερικές αντιρρήσεις ή δεν κατανοείτε κάτι, **δώστε τον λόγο στο παιδί, ρωτώντας το, ώστε να σας εξηγήσει τι σκέφτεται και τι αισθάνεται.** Αυτό από μόνο του είναι αρκετό για μια καλή βάση επικοινωνίας.

9. Πραγματοποίηση σχετικών προγραμμάτων, ένταξη στη διδακτέα ύλη και σε σχετικές εκδηλώσεις.

Ως σχολική μονάδα εντάξτε προγράμματα (Αγωγής Υγείας κ.α.) μέσω των οποίων θα θέσετε στόχους ενημέρωσης κι ευαισθητοποίησης, συμπεριλαμβάνοντας ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα όπου αυτά μπορούν να συνδεθούν. Ακόμα, προτείνεται η συμπερίληψη ΛΟΑΤΚΙ+ ζητημάτων μέσω αναφορών σε μαθήματα που η διδακτέα ύλη τους αναφέρεται στις σχέσεις, στην οικογένεια, στη σεξουαλικότητα, στα φύλα, στη βία, στις διακρίσεις και άλλα συναφή ζητήματα. Επίσης, κρίνεται σημαντική η συμπερίληψη θεμάτων που σχετίζονται με ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα σε εκδηλώσεις με θέματα που αφορούν τις διακρίσεις και το σχολικό εκφοβισμό.

Είναι εξαιρετικά σημαντική η επικαιροποίηση του Κανονισμού Σχολικής Ζωής της εκπαιδευτικής μονάδας σας ώστε να διασφαλίζει την ρητή συμπερίληψη των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων (παιδιών, εκπαιδευτικών και γονέων).

Σύμφωνα με αρκετές διεθνείς μελέτες, τα σχολεία συμπεριλαμβάνονται στους πιο ομοφοβικούς/τρανσφοβικούς κοινωνικούς χώρους, οπότε οι σχολικές κοινότητες πρέπει να δημιουργήσουν πολιτικές που να στοχεύουν προς την επίτευξη του στόχου για μια ισότιμη και ταυτόχρονα συμπεριληπτική εκπαίδευση. Η εκπαίδευση οφείλει να διασφαλίζει ότι κανένα παιδί δε θα υποστεί διάκριση ή/και παρενόχληση και εκφοβισμό εξαιτίας του σεξουαλικού προσανατολισμού του, της ταυτότητας/έκφρασης φύλου του ή των χαρακτηριστικών φύλου του.

10. Αναγνώριση και καταγραφή των σχετικών περιστατικών διακρίσεων, βίας ή εκφοβισμού, με βάση τα χαρακτηριστικά τους.

Ενώ σε κάθε σχολική μονάδα είναι εύκολο να αναγνωρίσουμε, να αναφέρουμε και να συζητήσουμε περιστατικά εκφοβισμού σχετικά με τη φυλή, τη σωματοδομή, τη θρησκεία ή την εθνικότητα, τα περιστατικά ομοφοβικού και τρανσφοβικού εκφοβισμού συχνά δε γίνονται αντιληπτά ως τέτοια, καθώς οι έμφυλοι διαχωρισμοί, τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις γύρω από ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου και χαρακτηριστικών φύλου και ο σεξισμός έχουν διαποτίσει την πρακτική μας.

Πολλά τέτοια περιστατικά αποσιωπώνται, δεν αναγνωρίζονται και δε γίνονται ορατά. Μέχρι πρόσφατα η ομοφοβία και η τρανσφοβία δεν αναφέρονταν ως αιτίες του σχολικού εκφοβισμού και αυτό οδήγησε σε έλλειψη συστηματικών δράσεων στο επίπεδο της πρόληψης.

Οπότε, χρειάζεται συλλογικά ως εκπαιδευτικοί σε συνεργασία με αρμόδιους φορείς να αναζητήσετε τρόπους για να βγουν αυτά τα περιστατικά από την αφάνεια, να αναγνωριστούν ως τέτοια, ώστε να αυξηθεί και η ευαισθητοποίηση της σχολικής κοινότητας. Η συστηματική συλλογή στοιχείων για τον ομοφοβικό και τρανσφοβικό εκφοβισμό από τους εκπαιδευτικούς θεσμούς και η έρευνα για τις μορφές και τις επιπτώσεις τους είναι ένα πρώτο βήμα για τη χάραξη αποτελεσματικής πολιτικής για την καταπολέμησή του.

Ορολογίες

ΛΟΑΤΚΙ: Λεσβίες, Ομοφυλόφιλοι, Αμφιφυλόφιλοι/-ες, Τρανς, Κουίρ, Ίντερσεξ

Ο όρος Κουίρ (Queer) έχει ακαδημαϊκή και πολιτισμική σημασία και εκφράζει τα άτομα τα οποία αμφισβητούν τους αυστηρούς κοινωνικά κατασκευασμένους ρόλους των φύλων και της σεξουαλικότητας.

Σεξουαλικός / Ερωτικός προσανατολισμός

Είναι η διαρκής συναισθηματική, ρομαντική ή/και σεξουαλική έλξη προς άτομα συγκεκριμένου φύλου ή φύλων. Αναφέρεται στην αίσθηση ταυτότητας του ατόμου, καθώς και στην ικανότητα του ατόμου να δημιουργεί σχέσεις. Ο σεξουαλικός/ερωτικός προσανατολισμός μπορεί να είναι ετερόφυλος, αμφίφυλος ή ομόφυλος.

Ταυτότητα Φύλου

Η ταυτότητα φύλου αναφέρεται στον ατομικό και εσωτερικό τρόπο που βιώνεται το κοινωνικό φύλο (gender) από κάθε άτομο και που μπορεί να συμπίπτει ή όχι με το αποδοθέν κατά τη γέννησή του φύλο.

Τρανς άτομα (διεμφυλικά)

Είναι όρος ομπρέλα για όλα τα άτομα των οποίων το φύλο το οποίο βιώνουν, δε βρίσκεται σε αντιστοιχία με το φύλο που τους αποδόθηκε κατά τη γέννηση. Κάποια τρανς άτομα προβαίνουν σε διαδικασίες επαναπροσδιορισμού φύλου, ωστόσο πρέπει να σημειωθεί πως -σε αντίθεση με την κοινή αντίληψη- δεν προτίθενται όλα τα τρανς άτομα να προχωρήσουν σε τέτοιες διαδικασίες και αυτό δεν επηρεάζει το αν είναι τρανς ή όχι. Συχνά, ο όρος τρανς χρησιμοποιείται για να περιγράψει μόνο τους τρανς άντρες και τις τρανς γυναίκες, διαγράφοντας την τρανς ταυτότητα των μη-δυναδικών / non-binary ατόμων (ανθρώπων που δεν αυτοπροσδιορίζονται εντός του κυρίαρχου έμφυλου δίπολου)

Έκφραση Φύλου

Η έκφραση φύλου αναφέρεται στους τρόπους με τους οποίους ένα άτομο εκδηλώνει αρρενωπότητα, θηλυκότητα ή άλλες έμφυλες συμπεριφορές και χαρακτηριστικά στο κοινωνικό σύστημα,

και συγκεκριμένα το πώς εκφράζει σε τρίτα πρόσωπα το τρόπο με τον οποίο βιώνει την ταυτότητα φύλου του. Έκφραση φύλου αποτελούν χαρακτηριστικά όπως το χτένισμα, το ντύσιμο ή η κινησιολογία ενός ατόμου. Η κοινωνική επιταγή θέλει την έκφραση φύλου να “συνάδει” με την ταυτότητα φύλου, δηλαδή έναν άντρα να έχει αρρενωπή έκφραση φύλου και μια γυναίκα να έχει θηλυκή έκφραση φύλου.

Χαρακτηριστικά Φύλου

Αναφέρεται στα πρωτογενή και τα δευτερογενή χαρακτηριστικά φύλου σε περιπτώσεις ίντερσεξ ατόμων των οποίων το βιολογικό φύλο δεν μπορεί τα ταξινομηθεί είτε ως αρσενικό είτε ως θηλυκό.

Ίντερσεξ άτομα

Είναι όρος «ομπρέλα» που περιλαμβάνει ποικιλομορφίες στα χαρακτηριστικά φύλου που αναφέρονται συλλογικά ως ίντερσεξ καταστάσεις. Αυτές, μπορεί να περιλαμβάνουν διαφοροποιήσεις των εξωτερικών γεννητικών οργάνων, των εσωτερικών αναπαραγωγικών οργάνων, των χρωμοσωμάτων φύλου ή των ορμονών που σχετίζονται με το φύλο. Μέχρι τώρα είναι γνωστές και περιγράφονται περίπου εξήντα διαφορετικές ίντερσεξ καταστάσεις. Μερικά παραδείγματα περιλαμβάνουν:

- Εξωτερικά γεννητικά όργανα που δεν εμπίπτουν στην τυπική ιατρική αντίληψη περί αμιγώς αρσενικού ή αμιγώς θηλυκού και άρα ταξινομούνται βάση αυθαίρετης προσέγγισης.
- Μη τυπική ανάπτυξη των εσωτερικών αναπαραγωγικών οργάνων
- Πιθανή αναντιστοιχία μεταξύ των εξωτερικών γεννητικών οργάνων και των εσωτερικών αναπαραγωγικών οργάνων
- Διαφοροποιήσεις στο χρωμόσωμα του φύλου
- Μη τυπική ανάπτυξη των όρχεων ή των ωοθηκών
- Μη τυπική (υπερβολική ή μειωμένη) παραγωγή ορμονών που σχετίζονται με το φύλο
- Μη τυπική ανταπόκριση του σώματος στις ορμόνες που σχετίζονται με το φύλο

Τα ίντερσεξ άτομα παλαιότερα αποκαλούνταν «ερμαφρόδιτα», αλλά ο όρος θεωρείται κακοποιητικός και, ενώ δεν περιγράφει επιστημονικά την πραγματικότητα για τους ίντερσεξ ανθρώπους. Πολύ συχνά, ίντερσεξ βρέφη και παιδιά, χειρουργούνται ή γίνονται ορμονικές παρεμβάσεις για να αποκτήσουν πιο «αποδεκτά» έμφυλα χαρακτηριστικά από την κοινωνία. Ωστόσο, τέτοιες πρακτικές παραβιάζουν το δικαίωμα στη φυσική ακεραιότητα και αυτονομία και σε πολλές περιπτώσεις υπονομεύουν την σεξουαλική απόλαυση. Οι επεμβάσεις αυτές θεωρούνται από τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών κατά των Βασανιστηρίων ως είδος βασανιστηρίου, ενώ οι ιατρικές έρευνες κατατείνουν στο γεγονός ότι είναι επιβλαβείς και σίγουρα μη-αναγκαίες. Όλο και περισσότερο αυτά τα θέματα αναγνωρίζονται ως παραβιάσεις ανθρώπινων δικαιωμάτων, με δηλώσεις από διεθνή και εθνικά ιδρύματα ανθρώπινων δικαιωμάτων, βιοηθικής και δεοντολογίας.

Coming out

Η αγγλική φράση “coming out” αναφέρεται στην ανακοίνωση/γνωστοποίηση που κάνει αυτοβούλως ένα άτομο σε τρίτα άτομα για τον σεξουαλικό προσανατολισμό του ή την ταυτότητα φύλου του. Αρκετοί άνθρωποι διστάζουν, ορισμένοι επιλέγουν να κρατήσουν την ταυτότητα τους κρυφή, άλλοι τη γνωστοποιούν σε συγκεκριμένες περιστάσεις ενώ κάποιοι τελευταίοι αποφασίζουν να τη γνωστοποιήσουν ευρύτερα δημόσια. Συνήθως δεν είναι μια εύκολη διαδικασία, εξαιτίας του

κινδύνου να αντιμετωπίσουν τυχόν αρνητική διάκριση και προκατάληψη. Η δυνατότητα να μπορούν οι άνθρωποι να μοιραστούν τη ζωή τους με την οικογένεια, φίλους και γνωστούς αυξάνει τις πιθανότητες κοινωνικής υποστήριξης η οποία είναι σημαντική για την ψυχική υγεία και την ψυχολογική ευημερία του ατόμου. Η έρευνα έχει δείξει πως τα θετικά αισθήματα για τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου και η ενσωμάτωση αυτών στη ζωή κάποιου, είναι πηγή ευημερίας και καλής ψυχικής υγείας. Από την άλλη, οι λεσβίες οι γκέι άνδρες και οι τρανς ή ίντερσεξ άνθρωποι που αισθάνονται ότι πρέπει να αποκρύψουν το σεξουαλικό τους προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους, αναφέρουν πιο συχνά προβλήματα ψυχικής υγείας και ενδέχεται να έχουν και περισσότερα προβλήματα γενικότερα.

Outing

Η αγγλική έκφραση «outing» αναφέρεται στην κοινοποίηση του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου εντός προσώπου όταν γίνεται από τρίτους χωρίς τη συναίνεση του ιδίου του προσώπου. Συνήθως γίνεται με κακόβουλο τρόπο εν είδει «ξεμπροστιάσματος», έχει χαρακτηριστικά κακοποίησης, ενώ παραβιάζει τα προσωπικά δεδομένα του ανθρώπου. Ιδιαίτερα στο σχολικό περιβάλλον έχει χαρακτηριστικά πολλές φορές εκβίασης και εκφοβισμού είτε του ιδίου του προσώπου, είτε των άλλων παιδιών.

Τρανσφοβία

Είναι ο παράλογος φόβος και το μίσος για τα τρανς άτομα και όσα άτομα φαίνεται να παραβαίνουν τις παραδοσιακές αντιλήψεις για την ταυτότητα φύλου, το κοινωνικό φύλο ή/και την έκφραση φύλου. Συχνά οι γκέι, οι λεσβίες και οι αμφισεξουαλικού/ές εμπίπτουν στην δεύτερη κατηγορία με αποτέλεσμα η τρανσφοβία να συνδέεται έντονα με την ομοφοβία.

Ομοφοβία

Η ψυχολογική και κοινωνική προκατάληψη, οι διακρίσεις και ο παράλογος φόβος προς τα άτομα με ομόφυλο σεξουαλικό προσανατολισμό. Βλέπε επίσης: Αμφιφοβία, Τρανσφοβία

Ετεροκανονικότητα

Η κοινωνικά επιβαλλόμενη δυαδικότητα του φύλου, καθώς και η ιδέα πως η ετεροφυλοφιλία είναι ο μοναδικός φυσιολογικός και αποδεκτός σεξουαλικός προσανατολισμός.

**πολύχρωμο
σχολείο**

για μια συμπεριληπτική εκπαίδευση
σε ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού,
ταυτότητας φύλου & χαρακτηριστικών φύλου

**Εξάλειψη των διακρίσεων
σε βάρος παιδιών και γονέων
που βασίζονται
στον σεξουαλικό προσανατολισμό
ή/και την ταυτότητα φύλου**

Μετάφραση – Επιμέλεια – Προσαρμογή: Πολύχρωμο Σχολείο (2016)

Όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα από τον πραγματικό ή τον υποτιθέμενο σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους, έχουν το δικαίωμα ασφαλούς και υγιούς παιδικής ηλικίας που είναι απαλλαγμένη από διακρίσεις. Η ίδια αρχή ισχύει για όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα από τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου των γονιών τους. Τόσο η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του παιδιού όσο και η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων καθιστά σαφές ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι οικουμενικά. Κανένα άτομο παιδί ή ενήλικας δεν πρέπει να υφίσταται κακοποίηση, διακρίσεις, εκμετάλλευση, περιθωριοποίηση ή βία οποιασδήποτε μορφής και για οποιονδήποτε λόγο, μεταξύ άλλων με βάση τον πραγματικό ή υποτιθέμενο σεξουαλικό προσανατολισμό ή ταυτότητα φύλου τους. Ομοίως, κανένα άτομο δεν θα πρέπει να αρνηθεί οποιαδήποτε από τα οικουμενικά ανθρώπινα δικαιώματα, ελευθερίες και βασικές δυνατότητες.

Σε όλες τις περιοχές του κόσμου, τα παιδιά που είναι ΛΟΑΤΚΙ - ή με άλλα λόγια αντιλαμβάνονται ότι έχουν διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό ή ταυτότητα φύλου από τον κανόνα - συχνά υφίστανται διακρίσεις, εκφοβισμό, παρενόχληση και βία. Παρόμοια μοτίβα παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μπορούν να βρεθούν σε βάρος παιδιών των οποίων οι γονείς θεωρούνται ΛΟΑΤΚΙ. Πολύ συχνά, όταν ο πραγματικός ή ο θεωρούμενος σεξουαλικός προσανατολισμός ή ταυτότητα φύλου δεν συμφωνεί με τις κοινωνικές νόρμες, η ευαλωτότητα αυξάνεται. Αυτό περιλαμβάνει την έκθεση σε διακρίσεις στο σχολείο, στην υγεία, στις αθλητικές ομάδες και σε πολλά άλλα περιβάλλοντα. Επίσης την εγκατάλειψη και την απόρριψη από την οικογένεια, την κοινότητα ή την κοινωνία, τον αναγκαστικό γάμο, την υποκινούμενη από μίσος βία, συμπεριλαμβανομένης της δολοφονίας και την αύξηση των κινδύνων για την υγεία τους λόγω της έλλειψης πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας αλλά και λόγω έλλειψης εκπαίδευσης ώστε να αναπτύξουν ικανότητες φροντίδας του εαυτού τους.

Ενώ οι αριθμοί των χωρών αλλάζουν, οι πρόσφατες εκτιμήσεις δείχνουν ότι περίπου 80 χώρες έχουν νόμους όπου οι πολίτες τους υπόκεινται σε ποινικές κυρώσεις σχετικά με την ομοφυλοφιλία. Αυτοί οι νόμοι, όχι μόνο υπονομεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά μπορούν επίσης να πυροδοτήσουν τις διακρίσεις, το στίγμα, και ακόμη και τη βία εναντίον ανθρώπων με βάση τον θεωρούμενο σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου τους. Οι νόμοι αυτοί μπορεί να είναι ακόμα πιο επιβλαβείς για τα παιδιά και τους εφήβους, τα οποία είναι ιδιαίτερα ευάλωτα στον εκφοβισμό, τη βία, και το στίγμα. Κάθε νόμος που αυξάνει τον κίνδυνο να προκληθεί βλάβη στα παιδιά είναι σε αντίθεση με τις αρχές που καθορίζονται στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και το καθολικό ανθρώπινο ένστικτο για την προστασία των παιδιών.

Θα πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα για να αλλάξουν νοοτροπίες και να προστατευθούν τα παιδιά και οι οικογένειες από τις διακρίσεις βάσει του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου τους. Θετικές κοινωνικές νόρμες που αναγνωρίζουν και χαιρετίζουν την πολυμορφία των πολιτισμών σε όλο τον κόσμο θα πρέπει να ενισχυθούν ώστε να συμπεριλάβουν την αναγνώριση, την προστασία και την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων των ανθρώπων, ανεξάρτητα από τον πραγματικό ή τον θεωρούμενο σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου τους. Η κακοποίηση που βασίζεται στον πραγματικό ή θεωρούμενο σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου δεν πρέπει να γίνει ανεκτή. Όλα τα μέτρα για την προστασία των ΛΟΑΤΚΙ παιδιών και ΛΟΑΤΚΙ γονέων θα πρέπει να επιβληθούν κατά τρόπο που να είναι πραγματικά προς το συμφέρον των παιδιών, και δεν φιμώνουν απλώς το θύμα ή το οδηγούν να μη συζητά ανοιχτά.

ΛΟΑΤΚΙ: Λεσβίες, Ομοφυλόφιλοι, Αμφιφυλόφιλοι, Τρανς, Κουήρ, Ίντερσεξ

Η διεθνής κοινότητα έχει εντείνει τις προσπάθειές της, για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των ατόμων και των ομάδων, που αντιμετωπίζουν ή αντιμετώπισαν διακρίσεις και αποκλεισμό

Τέτοιες προσπάθειες έχουν καταλήξει στην ανάπτυξη μιας σειράς διεθνών συνθηκών για τα ανθρώπινα δικαιώματα και άλλων μέσων και μηχανισμών που επιδιώκουν την προώθηση των δικαιωμάτων και την εξάλειψη των διακρίσεων σε βάρος εθνοτικών μειονοτήτων, κοριτσιών και γυναικών καθώς και ατόμων και παιδιών με αναπηρίες μεταξύ άλλων. Η αρχή της μη διάκρισης είναι παρούσα σε όλες τις σημαντικές συνθήκες για τα ανθρώπινα δικαιώματα και έχει προσδιοριστεί από την Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού ως γενική αρχή θεμελιώδους σημασίας. Υπάρχουν λόγοι για αισιοδοξία: κατά τη διάρκεια των προηγούμενων δεκαετιών, πολλές χώρες έχουν προχωρήσει προς την ενίσχυση της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των διακρίσεων σε βάρος των ατόμων με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου - ενισχύοντας τη νομοθεσία κατά των διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων των αντι-ΛΟΑΤΚΙ δράσεων όπου εμπίπτουν στο πεδίο των εγκλημάτων μίσους όπου υπάρχει τέτοια νομοθεσία, και στην ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης.

Όλο και περισσότερα παιδιά μεγαλώνουν σε νοικοκυριά και κοινότητες που επιδιώκουν την προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων τους, ανεξάρτητα από το σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου των ίδιων ή των γονέων/ κηδεμόνων τους. Μεγαλώνοντας σε μια υγιή και σταθερή οικογένεια και κοινότητα που ενθαρρύνεται από τους γονείς/κηδεμόνες, χωρίς φόβο, ασφαλείς από τη βία, την εκμετάλλευση και τις διακρίσεις, αυξάνονται οι πιθανότητες τα παιδιά να συνειδητοποιήσουν πλήρως τα δικαιώματά τους και να προσεγγίσουν τις δυνατότητές τους.

Μέχρι στιγμής, δεν υπάρχει δεσμευτικό διεθνές μέσο όπου αναφέρεται ρητά στις διακρίσεις εις βάρος ατόμων με βάση τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου. Υπάρχει, ωστόσο, μια μη δεσμευτική επιτροπή CRC (GC15), όπου η επιτροπή προσδιορίζει τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου ως λόγο για διακρίσεις.

Πρόσφατες εκτιμήσεις ισχυρίζονται ότι περίπου 80 χώρες σε όλο τον κόσμο έχουν νόμους που υποβάλλουν τους πολίτες τους σε σοβαρές ποινικές κυρώσεις για την ομοφυλοφιλία. Τέτοιοι νόμοι θεσμοθετούν διακρίσεις και μπορεί να οδηγήσουν στη βία. Ένα μικρός αριθμός των χωρών και περιοχών έχουν πρόσφατα περάσει νομοθεσία ή θεσπίσει διοικητικές πρακτικές οι οποίες οδηγούν περαιτέρω στην ποινικοποίηση ή το στιγματισμό της ομοφυλοφιλίας. Μια τέτοια νομοθεσία μερικές φορές εμφανίζεται ως προσπάθεια για την προστασία των παιδιών, αλλά υπάρχουν σημαντικά αποδεικτικά στοιχεία ότι οι διακρίσεις ή η ποινικοποίηση της ΛΟΑΤΚΙ ταυτότητας ή συμπεριφοράς πραγματικά βλάπτει και δεν προστατεύει τα παιδιά. Ευτυχώς, ένας μεγαλύτερος αριθμός χωρών και περιοχών κινείται προς την κατεύθυνση κατάργησης νόμων που ποινικοποιούν τις ομοφυλοφιλικές πράξεις μεταξύ συναινούστων ενηλίκων.

Διακρίσεις σε βάρος των παιδιών με βάση τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου βλάπτουν τις πιθανότητές τους να ασκήσουν τα δικαιώματά τους και αυξάνουν τον κίνδυνο της κακοποίησης, της εκμετάλλευσης, της βίας και της περιθωριοποίησης

Οι διακρίσεις και οι ψυχολογικές και σωματικές βλάβες που αντιμετωπίζουν τα ΛΟΑΤΚΙ παιδιά πηγάζουν από συμπεριφορές που δεν αποδέχονται όλα τα άτομα ως ίσα. Αυτή η έλλειψη σεβασμού για τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ παιδιών μπορεί να εκδηλωθεί με διάφορους τρόπους. Αυτοί περιλαμβάνουν, αλλά ασφαλώς δεν περιορίζονται σε αυτές, απομόνωση από τους συμμαθητές στο σχολείο, στο σπίτι, ή στην κοινότητα, περιθωριοποίηση και αποκλεισμό από ουσιώδεις υπηρεσίες όπως η εκπαίδευση και η υγειονομική περίθαλψη, εγκατάλειψη από την οικογένεια και την κοινότητα, εκφοβισμό, σωματική και σεξουαλική βία, και σε ακραίες περιπτώσεις, διορθωτικό βιασμό - μια αποτρόπαια πράξη με την οποία ένα άτομο βιάστηκε ως δήθεν «θεραπεία» του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου του. Οι επιδράσεις της διάκρισης, του αποκλεισμού και της βίας μπορεί να επεκταθεί σε όλη την παιδική ηλικία και την ενηλικίωση, με διαβίου συνέπειες. Για παράδειγμα, υπάρχουν ατράνταχτα στοιχεία που δείχνουν ότι τα ΛΟΑΤΚΙ παιδιά και νέα άτομα που υφίστανται διακρίσεις είναι πιο πιθανό να σκεφτούν ή να αποπειραθούν αυτοκτονία σε σύγκριση με τους συνομηλίκους τους.

Τον αληθινό αντίκτυπο των διακρίσεων, της κακοποίησης και της βίας εις βάρος των ΛΟΑΤΚΙ παιδιών και των γονέων τους παραμένει άγνωστο, σε μεγάλο βαθμό λόγω της έλλειψης γνώσης και διαφάνειας όσον αφορά τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου του ατόμου σε πολλές χώρες και κοινωνίες.

Διεθνείς Συμβάσεις, σύμφωνα και δηλώσεις που αφορούν τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΔΥΡΗΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΑΡΘΡΟ 2: Κάθε άνθρωπος δικαιούται να επικαλείται όλα τα δικαιώματα και όλες τις ελευθερίες που προκηρύσσει η παρούσα Διακήρυξη, χωρίς καμία απολύτως διάκριση, ειδικότερα ως προς τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τις θρησκείες, τις πολιτικές ή οποιοσδήποτε άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, τη γέννηση ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση. Δε θα μπορεί ακόμα να γίνεται καμία διάκριση εξαιτίας του πολιτικού, νομικού ή διεθνούς καθεστώτος της χώρας από την οποία προέρχεται κανείς, είτε πρόκειται για χώρα ή εδαφική περιοχή ανεξάρτητη, υπό κηδεμονία ή υπεξουσία, ή που βρίσκεται υπό οποιονδήποτε άλλον περιορισμό κυριαρχίας.

ΑΡΘΡΟ 3: Κάθε άτομο έχει δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την προσωπική του ασφάλεια.

ΑΡΘΡΟ 5: Κανείς δεν επιτρέπεται να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ούτε σε ποινή ή μεταχείριση σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική.

ΑΡΘΡΟ 7: Όλοι είναι ίσοι απέναντι στον νόμο και έχουν δικαίωμα σε ίση προστασία του νόμου, χωρίς καμία απολύτως διάκριση. Όλοι έχουν δικαίωμα σε ίση προστασία από κάθε διάκριση που θα παραβίαζε την παρούσα Διακήρυξη και από κάθε πρόκληση για μια τέτοια δυσμενή διάκριση.

ΑΡΘΡΟ 9: Κανείς δεν μπορεί να συλλαμβάνεται, να κρατείται ή να εξορίζεται αυθαίρετα.

ΑΡΘΡΟ 12: Κανείς δεν επιτρέπεται να υποστεί αυθαίρετες επεμβάσεις στην ιδιωτική του ζωή, την οικογένεια, την κατοικία ή την αλληλογραφία του, ούτε προσβολές της τιμής και της υπόληψης του. Καθένας έχει το δικαίωμα να τον προστατεύουν οι νόμοι από επεμβάσεις και προσβολές αυτού του είδους.

ΑΡΘΡΟ 19: Καθένας έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της γνώμης και της έκφρασης, που σημαίνει το δικαίωμα να μην υφίσταται δυσμενείς συνέπειες για τις γνώμες του, και το δικαίωμα να αναζητεί, να παίρνει και να διαδίδει πληροφορίες και ιδέες, με οποιοδήποτε μέσο έκφρασης, και από όλο τον κόσμο.

ΑΡΘΡΟ 20(1): Καθένας έχει το δικαίωμα να συνέρχεται και να συνεταιρίζεται ελεύθερα και για ειρηνικούς σκοπούς.

ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Άρθρο 2(1): Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται να σέβονται τα δικαιώματα, που αναφέρονται στην παρούσα Σύμβαση και να τα εγγυώνται σε κάθε παιδί που υπάγεται στη δικαιοδοσία τους, χωρίς καμία διάκριση φυλής, χρώματος, φύλου, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων του παιδιού ή των γονέων του ή των νόμιμων εκπροσώπων του ή της εθνικής, εθνικιστικής ή κοινωνικής καταγωγής τους, της περιουσιακής τους κατάστασης, της ανικανότητάς τους, της γέννησής τους ή οποιασδήποτε άλλης κατάστασης.

Άρθρο 2(2): Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε να προστατεύεται αποτελεσματικά το παιδί έναντι κάθε μορφής διάκρισης ή κύρωσης, βασισμένης στη νομική κατάσταση, στις δραστηριότητες, στις εκφρασμένες απόψεις ή στις πεποιθήσεις των γονέων του, των νόμιμων εκπροσώπων του ή των μελών της οικογένειάς του.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΦΩΝΟ ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Άρθρο 2(1): Τα Συμβαλλόμενα Κράτη στο παρόν Σύμφωνο αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται και να εγγυώνται σε όλα τα άτομα που βρίσκονται στην επικράτειά τους και υπάγονται στη δικαιοδοσία τους τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στο παρόν Σύμφωνο, χωρίς καμία διάκριση, ιδίως φυλής, χρώματος, γένους, γλώσσας, θρησκευματος, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προ-έλευσης, περιουσίας, γέννησης ή κάθε άλλης κατάστασης.

Άρθρο 6(1): Το δικαίωμα στη ζωή είναι εγγενές στον άνθρωπο. Το δικαίωμα αυτό πρέπει να προστατεύεται από το νόμο. Από κανένα δεν μπορεί να αφαιρεθεί αυθαίρετα η ζωή.

Άρθρο 7: Κανείς δεν υποβάλλεται σε βασανιστήρια ούτε σε ποινές ή μεταχειρίσεις σκληρές, απάνθρωπες ή εξευτελιστικές. Ειδικότερα, απαγορεύεται η υποβολή προσώπου, χωρίς την ελεύθερη συγκατάθεσή του σε ιατρικό ή επιστημονικό πείραμα.

Άρθρο 9(1): Κάθε άτομο έχει δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια του προσώπου του.

Άρθρο 17(1): Κανείς δεν υπόκειται σε αυθαίρετες ή παράνομες παρενοχλήσεις της ιδιωτικής του ζωής, της οικογένειας, της κατοικίας ή της αλληλογραφίας του, ούτε σε παράνομες προσβολές της τιμής και της υπόληψής του.

Άρθρο 19(2): Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία της αναζήτησης, της λήψης και της μετάδοσης πληροφοριών και απόψεων κάθε είδους, ανεξαρτήτως συνόρων, προφορικά, γραπτά, σε έντυπα, σε κάθε μορφή τέχνης ή με κάθε άλλο μέσο της επιλογής του.

Άρθρο 21: Αναγνωρίζεται το δικαίωμα ειρηνικής συνάθροισης. Η άσκηση του δικαιώματος αυτού δεν υπόκειται σε περιορισμούς άλλους εκτός από εκείνους που επιβάλλονται σύμφωνα με το νόμο και είναι απαραίτητοι σε μία δημοκρατική κοινωνία για το συμφέρον της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας ασφάλειας, της δημόσιας τάξης ή για την προστασία της δημόσιας υγείας, των χρηστών ηθών ή των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων.

Άρθρο 22(1): Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος σύστασης συνδικαλιστικών οργανώσεων και συμμετοχής του σε αυτές για την προστασία των συμφερόντων του.

Άρθρο 26: Όλα τα πρόσωπα είναι ίσα ενώπιον του νόμου και έχουν δικαίωμα, χωρίς καμία διάκριση, σε ίση προστασία του νόμου. Ως προς αυτό το ζήτημα, ο νόμος πρέπει να απαγορεύει κάθε διάκριση και να εγγυάται σε όλα τα πρόσωπα ίση και αποτελεσματική προστασία έναντι κάθε διάκρισης, ιδίως λόγω φυλής, χρώματος, γένους, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης, περιουσίας, γέννησης ή άλλης κατάστασης.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΦΩΝΟ ΓΙΑ ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Άρθρο 2(2). Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν να εγγυηθούν ότι τα δικαιώματα που περιέχονται σ' αυτό θα ασκούνται χωρίς οποιαδήποτε διάκριση φυλής, χρώματος, γένους, γλώσσας, θρησκευματος, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης, περιοχής, γεννήσεως ή κάθε άλλης καταστάσεως.

ΣΥΜΒΑΣΗ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΆΛΛΩΝ ΤΡΟΠΩΝ ΣΚΛΗΡΗΣ, ΑΠΑΝΘΡΩΠΗΣ Η ΤΑΠΕΙΝΩΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Η ΤΙΜΩΡΙΑΣ

Άρθρο 1(1): Για τους σκοπούς αυτής της Σύμβασης, ο όρος "βασανιστήρια" σημαίνει κάθε πράξη με την οποία, σωματικός ή ψυχικός πόνος ή έντονη οδύνη επιβάλλονται με πρόθεση σ' ένα πρόσωπο, με σκοπό ιδίως να αποκτηθούν απ' αυτό ή από τρίτο πρόσωπο πληροφορίες ή ομολογίες, να τιμωρηθεί για μια πράξη που αυτό ή τρίτο πρόσωπο έχει διαπράξει ή είναι ύποπτο ότι την έχει διαπράξει, να εκφοβηθεί ή εξαναγκασθεί αυτός ή τρίτο πρόσωπο, ή για κάθε άλλο λόγο που βασίζεται σε διάκριση οποιασδήποτε μορφής, εφ' όσον ένας τέτοιος πόνος ή οδύνη επιβάλλονται από δημόσιο λειτουργό ή κάθε πρόσωπο που ενεργεί με επίσημη ιδιότητα ή με την υποκίνηση ή τη συναίνεση ή την ανοχή του. Δεν περιλαμβάνονται ο πόνος ή η οδύνη που προέρχονται μόνον από πράξεις συμφυείς ή παρεμπόδιουσες προς νόμιμες κυρώσεις.

**πολύχρωμο
σχολείο**

για μια συμπεριληπτική εκπαίδευση
σε ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού,
ταυτότητας φύλου & χαρακτηριστικών φύλου

ΟΔΗΓΟΣ COMING OUT ΓΙΑ ΛΟΑ ΑΤΟΜΑ

Μετάφραση – Επιμέλεια – Προσαρμογή: Πολύχρωμο Σχολείο (2016)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή
Τι σημαίνει coming out;
Υποστήριξη και Συμβουλευτική
Ζητήματα για σκέψη
Το coming out βήμα-βήμα
Ερωτήσεις και Απαντήσεις
Coming out στο φιλικό περιβάλλον
Coming out στην οικογένεια
Coming out στο σχολείο
Coming out κατά τη διάρκεια φοίτησης σε άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα
Coming out στο περιβάλλον εργασίας
Coming out στη ΛΟΑΤΚΙ σκηνή
Σχέσεις
Ομοφοβία/Αμφιφοβία και Εκφοβισμός
Καταγραφή Ομοφοβικού/Αμφιφοβικού Περιστατικού
Συμβουλευτική για την οικογένεια και τους φίλους
Όροι
Μύθοι και πραγματικότητα
Χρήσιμοι σύνδεσμοι

Εισαγωγή

Παρόλο που στη σημερινή εποχή υπάρχουν περισσότερα ΛΟΑ άτομα (Λεσβίες, Ομοφυλόφιλοι, Αμφιφυλόφιλα άτομα) που ζουν φανερά, τα περισσότερα άτομα από εμάς ακόμα μεγαλώνουμε σε ένα κόσμο, όπου ο ετερόφυλος σεξουαλικός/ερωτικός προσανατολισμός αντιμετωπίζεται ως κανονικότητα. Είτε πρόκειται για ένα μέλος της οικογένειάς μας που μας ρωτά αν έχουμε αγόρι ή κορίτσι είτε πρόκειται για ένα φιλικό μας πρόσωπο που περιμένει να μας αρέσει κάποια/-ος από την τηλεόραση, οι άνθρωποι συχνά θεωρούν πως εφόσον είσαι αγόρι ή κορίτσι θα έλκεσαι από συγκεκριμένου φύλου ανθρώπους, ενώ θα δείχνεις, θα συμπεριφέρεσαι και θα νιώθεις με συγκεκριμένο τρόπο.

Στην πραγματικότητα ωστόσο η εμφάνισή μας, η συμπεριφορά μας και το πώς νιώθουμε διαφέρει κατά πολύ, επομένως διαφέρουν και τα άτομα από τα οποία ελκόμαστε. Σπανίως μας λένε πως η έλξη για άτομα του ίδιου φύλου ή και των δύο φύλων είναι απόλυτα φυσική και πρόκειται για κάτι που συμβαίνει σε πάρα πολλούς ανθρώπους.

Ο οδηγός αυτός έχει γραφτεί από ΛΟΑ νεαρά άτομα, τα οποία μέσω των εμπειριών τους επιδιώκουν να κάνουν τη διαδικασία του coming out ως ΛΟΑ πιο εύκολη για τους άλλους ανθρώπους. Είτε νιώθετε βεβαιότητα ότι είστε ΛΟΑ άτομο, είτε νιώθετε αβεβαιότητα ακόμα για τον σεξουαλικό/ερωτικό σας προσανατολισμό, αυτός ο οδηγός έχει γραφτεί για να σας βοηθήσει να καταλάβετε το πώς αισθάνεστε και πώς να το μοιραστείτε με άλλα άτομα όταν θα νιώσετε έτοιμη/-ος.

Το coming out είναι διαδικασία διαφορετική για το κάθε άτομο, ωστόσο αν και ελπίζουμε αυτός ο οδηγός να σας βοηθήσει, δε θα σας δώσει μία οριστική απάντηση σε όλες τις ερωτήσεις σας, ούτε ποιος είναι ο σωστός τρόπος γι' αυτό. Αυτό που ελπίζουμε να κάνουμε είναι να σας δώσουμε μερικές χρήσιμες πληροφορίες, να επισημάνουμε τις εμπειρίες άλλων ανθρώπων και να σας προσφέρουμε χρήσιμους συνδέσμους για επιπλέον πληροφορίες και υποστήριξη.

Τι σημαίνει coming out;

Coming out είναι η διαδικασία κατά την οποία ένα άτομο κοινοποιεί σε ένα ή περισσότερα άτομα τον σεξουαλικό/ερωτικό του προσανατολισμό. Οι περισσότερες/-οι από εμάς έχουμε μεγαλώσει με τη σκέψη πως ο καθένας και η καθεμία έλκεται από το αντίθετο φύλο. Για τα ετεροφυλόφιλα άτομα είναι εξαιρετικά σπάνιο να νιώσουν την ανάγκη να κάνουν coming out, καθώς ο σεξουαλικός/ερωτικός τους προσανατολισμός θεωρείται ως «φυσιολογικός». Τα άτομα αυτά ίσως θεωρούν πως δεν έχουν σεξουαλικό/ερωτικό προσανατολισμό γιατί ο δικός τους δεν είναι χαρακτηρισμένος ως διαφορετικός.

Ωστόσο τα ΛΟΑ άτομα πρέπει να επιλέξουν μεταξύ της μη έκφρασης της ταυτότητας τους δημοσίως ή της ορατότητάς τους, λέγοντας στα υπόλοιπα άτομα ότι έλκονται από άτομα του ίδιου

φύλου ή και των δύο φύλων. Τα ΛΟΑ άτομα κάνουν coming out σε πολλά στάδια της ζωής τους και σε ποικίλους βαθμούς. Για κάποια άτομα θα είναι απαραίτητο να ζήσουν πλήρως ως ο εαυτός τους, την ίδια στιγμή που άλλα άτομα θα κάνουν coming out μόνο στον εαυτό τους.

Οι επόμενες ενότητες σε αυτό τον οδηγό θα εστιάσουν σε όλα τα διαφορετικά στάδια της διαδικασίας του coming out με περισσότερες λεπτομέρειες. Να θυμάστε πως το coming out είναι δική σας επιλογή και δεν πρέπει ποτέ να νιώθετε πίεση στο να το κάνετε, αν δεν το νιώθετε πραγματικά. Το coming out μπορεί να είναι μία μακρόχρονη διαδικασία και μόνο εσείς μπορείτε να ξέρετε το πότε, το πού και σε ποια άτομα θα μιλήσετε.

Υποστήριξη και Συμβουλευτική

Αφού κάνετε coming out στον εαυτό σας, ίσως θελήσετε να μιλήσετε αμέσως στα άτομα τα οποία νιώθετε κοντά σας, όμως για κάποια άλλα ΛΟΑ άτομα κάτι τέτοιο απαιτεί χρόνο. Πριν μιλήσετε στην οικογένεια και σε φιλικά σας πρόσωπα, μπορείτε μέσα από διάφορους τρόπους να λάβετε υποστήριξη, ώστε να κάνετε τη διαδικασία πιο εύκολη. Παρακάτω ακολουθούν κάποιες ιδέες:

1. Ιστοσελίδες

Πλέον υπάρχει ένα μεγάλο πλήθος ιστοσελίδων για ΛΟΑΤΚΙ άτομα που προσφέρουν συμβουλευτική και πληροφορίες (δείτε στην τελευταία σελίδα του οδηγού)

2. Διαδικτυακοί χώροι συζητήσεων

Αν δε νιώθετε έτοιμες/-οι να μιλήσετε κατά πρόσωπο σε άλλα άτομα, υπάρχει ένα πλήθος διαδικτυακών χώρων συζητήσεων, όπου μπορείτε να μιλήσετε με άλλα ΛΟΑ άτομα. Είναι ένας ασφαλής και ανώνυμος τρόπος για να μάθετε περισσότερα και να συζητήσετε το πώς νιώθετε

3. Ομάδες Υποστήριξης

Υπάρχουν ομάδες υποστήριξης, όπου μπορείτε να γνωρίσετε άλλα ΛΟΑ νεαρά άτομα σε ένα μέρος ασφαλές και αξιόπιστο.

Ζητήματα προς σκέψη

Το coming out σε άλλα άτομα μπορεί να είναι μία τεράστια εμπειρία απελευθέρωσης και πολλά ΛΟΑ άτομα αναφέρουν ότι ένιωσαν σαν να έφυγε ένα τεράστιο βάρος από πάνω τους. Παρακάτω αναφέρονται ορισμένα οφέλη όπως και μερικά ζητήματα προς σκέψη.

Οφέλη

- Είστε ο εαυτός σας
- Αποφορτίζετε ψυχολογικά
- Ζείτε με τον τρόπο που θέλετε
- Γνωρίζετε άλλα ΛΟΑ άτομα

- Βοηθάτε/Στηρίζετε άλλα ΛΟΑ άτομα
- Σταδιακά νιώθετε καλύτερα με τον εαυτό σας
- Εκπαιδεύετε άλλους ανθρώπους / σπάτε τα στερεότυπα και τους μύθους
- Γίνεστε ένα θετικό πρότυπο για άλλα άτομα

Ζητήματα

- Ομοφοβία/Αμφιφοβία
- Ασφάλεια
- Αρνητικές αντιδράσεις
- Απόρριψη
- Κάποια άτομα μπορεί να μην το πάρουν στα σοβαρά
- Κάποια άτομα μπορεί να σας συμπεριφέρονται διαφορετικά
- Κάποια άτομα μπορεί να μη σας ακούσουν/καταλάβουν (άγνοια)
- Κάποια άτομα μπορεί να κινδυνολογήσουν

Στη διαδικασία του coming out σπανίως είναι όλα καλά ή όλα άσχημα, αλλά αν βιώσετε κάποια αρνητική εμπειρία να θυμάστε πως κάνοντας coming out έχετε αυξήσει τις ευκαιρίες να γνωρίσετε άλλα ΛΟΑ άτομα, να κάνετε νέες/-ους φίλες/-ους και να λάβετε υποστήριξη από άλλους ανθρώπους.

Το coming out βήμα-βήμα

Κάνοντας coming out σε κάποιο κοντινό σας πρόσωπο μπορεί να είναι το πιο δύσκολο κομμάτι της διαδικασίας, γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό να είστε προετοιμασμένες/-οι. Η αλήθεια είναι πως ποτέ δεν υπάρχει κατάλληλη στιγμή ή κατάλληλο μέρος και ίσως ποτέ να μη νιώσετε απόλυτα έτοιμη/-ος. Αυτός ο οδηγός βήμα-βήμα θα σας βοηθήσει να καλύψετε τα βασικά σημεία.

Βεβαιωθείτε πως είστε έτοιμες/-οι να το πείτε

- Αποκτήστε αυτοπεποίθηση
- Βεβαιωθείτε περισσότερο ότι το θέλετε πραγματικά και όχι ότι πρέπει να το κάνετε

Εκπαιδεύεστε – Προετοιμαστείτε να απαντήσετε σε ερωτήσεις

- Εκπαιδεύστε τον εαυτό σας για το θέμα, ώστε να μπορέσετε να εκπαιδεύσετε και άλλα άτομα
- Αν είστε καλά ενημερωμένες/-οι έχετε περισσότερες πιθανότητες να σας πάρουν στα σοβαρά

Λάβετε υποστήριξη

- Δείτε την ενότητα «Υποστήριξη και Συμβουλευτική»

Σκεφθείτε «σε ποια άτομα;», «πού;», «πότε;»

- Βεβαιωθείτε σε ποια άτομα θα θέλατε να το πείτε και για την αξιοπιστία τους
- Κάντε το σε ουδέτερο και ασφαλές μέρος, όπου δε θα γνωρίζετε άλλα άτομα
- Βεβαιωθείτε πως υπάρχει πολύς διαθέσιμος χρόνος

Αποφασίστε για το πώς θα εκφραστείτε

- Μην είστε ούτε πολύ τυπικές/-οί αλλά ούτε να εκφράζετε βάσει προσχεδιασμένου σεναρίου
- Μην αναφέρετε πολλές πληροφορίες αμέσως
- Προσπαθήστε να είστε ήρεμες/-οι
- Μην είστε συγκρουσιακές/-οί

Προετοιμαστείτε για τις αντιδράσεις

- Προετοιμαστείτε για οποιεσδήποτε αντιδράσεις, δείτε την ενότητα « Ερωτήσεις και Απαντήσεις»
- Να θυμάστε πως τα άτομα στα οποία θα μιλήσετε ίσως πρώτη φορά να συναντούν ένα ΛΟΑ άτομο ή ίσως να μην έχουν σκεφτεί με αυτό τον τρόπο
- Η πρώτη αντίδραση των ατόμων στα οποία θα μιλήσετε μπορεί να μην αντιπροσωπεύει ακριβώς το πώς αισθάνονται
- Δώστε την ευκαιρία να σκεφτούν και το χρόνο να συνηθίσουν. Θυμηθείτε πως πιθανόν πήρε χρόνο και για σας να συμφιλωθείτε.

Ερωτήσεις και Απαντήσεις

Βάσει του ποιο άτομο δέχεται την ερώτηση και ποιο ρωτάει, οι απαντήσεις ποικίλουν, αλλά ο παρακάτω οδηγός ερωτήσεων και απαντήσεων ελπίζουμε να σας βοηθήσει να προετοιμαστείτε για κάποιες από τις πιο κοινές ερωτήσεις και αντιδράσεις, όταν κάποιο άτομο κάνει coming out ως ΛΟΑ.

Ερώτηση: *Πώς το ξέρεις / πώς είσαι σίγουρη-ος;*

Απάντηση: Όπως και όλοι οι υπόλοιποι άνθρωποι έτσι και οι ΛΟΑ ξέρουν από ποια άτομα έλκονται. Δεν υπάρχει τίποτα διαφορετικό.

Ερώτηση: *Τι σημαίνει αυτό;*

Απάντηση: Ομοφυλόφιλος/Γκέι: φυσική και συναισθηματική έλξη προς τους άνδρες

Λεσβία: φυσική και συναισθηματική έλξη προς τις γυναίκες

Αμφιφυλόφιλη/-ος: φυσική και συναισθηματική έλξη προς άνδρες και γυναίκες

Ερώτηση: *Αυτό σημαίνει πως δε θα αποκτήσεις ποτέ παιδιά;*

Απάντηση: Υπάρχουν πολλοί τρόποι να αποκτήσουν τα ΛΟΑ άτομα παιδιά σε περίπτωση που αποφασίσω να γίνω γονέας.

- Αντίδραση: *Είναι δύσκολος αυτός ο δρόμος.*
Απάντηση: Πολλά ΛΟΑ άτομα ζουν ευτυχισμένα και πλήρη ζωή.
- Αντίδραση: *Μην το πεις πουθενά.*
Απάντηση: Είναι δική μου απόφαση να το πω σε όποιο άτομο θελήσω και θα ήθελα να με στηρίξεις σε όποια απόφαση πάρω.
- Αντίδραση: *Είναι ενάντια στις θρησκευτικές μου/σου πεποιθήσεις.*
Απάντηση: Υπάρχουν πολλά ΛΟΑ άτομα που είναι θρησκευόμενα και υπάρχουν ναοί στους οποίους είναι ευπρόσδεκτα. Αν οι θρησκευτικές σου πεποιθήσεις δεν αποδέχονται τα ΛΟΑ άτομα, μπορείς να συνεχίσεις να τις έχεις και κανείς δε μπορεί να σου πει να τις αλλάξεις.
- Αντίδραση: *Δε θέλω πια να σε ξέρω.*
Απάντηση: (Ίσως κάποιοι άνθρωποι να μην το αποδεχτούν ποτέ, αλλά πολλοί με τον καιρό το αποδέχονται. Δώστε χρόνο ή ζητήστε από άτομα που σας στηρίζουν να μιλήσουν μαζί τους.) Το γεγονός ότι έλκομαι από άτομα του ίδιου φύλου ή και από τα δύο φύλα δε με κάνει άλλο άνθρωπο ως χαρακτήρα.
- Αντίδραση: *Ίσως πρόκειται για μία φάση που περνάς.*
Απάντηση: Το σκέφτομαι πολύ καιρό πριν στο πω και ξέρω πώς νιώθω.
- Αντίδραση: *Αισθάνομαι σαν να μη σε αναγνωρίζω πλέον.*
Απάντηση: Παραμένω ο ίδιος άνθρωπος και επειδή σε νιώθω κοντά μου δε θέλω να υπάρχουν μυστικά μεταξύ μας.
- Αντίδραση: *Δε σου φαίνεται.*
Απάντηση: Τα ΛΟΑ άτομα, ντύνονται και συμπεριφέρονται με διάφορους τρόπους όπως όλα τα υπόλοιπα.
- Ερώτηση: *Πώς κάνουν τα ΛΟΑ άτομα σεξ με άτομα του ίδιου φύλου;*
Απάντηση: (Πρόκειται για μία πολύ προσωπική ερώτηση και μόνο αν νιώθετε άνετα μπορείτε να την απαντήσετε). Τα ΛΟΑ άτομα κάνουν σεξ με πολλούς διαφορετικούς τρόπους, όπως ακριβώς και τα ετεροφυλόφιλα άτομα.

Αν το άτομο στο οποίο θα κάνετε coming out αντιδράσει αρνητικά, προσπαθήστε να βρείτε τρόπο να απομακρυνθείτε από την κατάσταση. Αν αντιδράσει με λεκτική ή σωματική βία, ίσως θελήσετε να απευθυνθείτε στην αστυνομία. Για περισσότερες πληροφορίες, δείτε την ενότητα «Καταγραφή Ομοφοβικού Περιστατικού».

Coming out στο φιλικό περιβάλλον

Πολλά ΛΟΑ άτομα κάνουν coming out γιατί φτάνουν σε ένα σημείο όπου δε θέλουν να κρύβουν άλλο την ταυτότητά τους. Η κοινοποίηση στο φιλικό περιβάλλον ενισχύει την επιπλέον υποστήριξη και κάνει τις σχέσεις πιο ειλικρινείς και αληθινές. Μερικά από τα φιλικά σας πρόσωπα μπορεί να μην το αποδεχτούν, αλλά οι πραγματικές/-οί φίλες/-οι θα σας αποδεχτούν γι αυτό που είστε.

Πριν κάνετε coming out σε ένα φιλικό σας πρόσωπο σκεφτείτε τα ακόλουθα:

- Αποφασίστε σε ποια άτομα θέλετε να το πείτε
- Αποφασίστε σε ποιο φιλικό σας πρόσωπο έχετε περισσότερη εμπιστοσύνη ότι δε θα το πει σε άλλα άτομα, εκτός αν το θέλετε εσείς
- Είναι σημαντικό, όταν το πείτε σε ένα φιλικό σας πρόσωπο, να εξηγήσετε ότι είναι δική σας επιλογή να το πείτε σε άλλα άτομα και σε στιγμή που θα θεωρήσετε εσείς κατάλληλη
- Προετοιμαστείτε για το γεγονός ότι θα δεχτείτε ερωτήσεις και ότι θα σας ζητηθεί να εξηγήσετε την απόφασή σας
- Βεβαιωθείτε πως θα γίνει σε ένα ασφαλές και ουδέτερο μέρος
- Να έχετε αυτοπεποίθηση και μην επιτρέψετε σε κανένα άτομο να αρχίσει τις κινδυνολογίες
- Υπενθυμίστε στο φιλικό σας πρόσωπο ότι παραμένετε ο ίδιος άνθρωπος και πως ο σεξουαλικός/ερωτικός σας προσανατολισμός είναι απλώς ένα κομμάτι του εαυτού σας
- Εξηγήστε ότι η φιλία σας δεν είναι απαραίτητο να αλλάξει.

Το coming out μπορεί να αλλάξει κάποιους φιλικούς δεσμούς –ορισμένες φορές μπορεί να δημιουργήσει απόσταση και άλλες φορές μερικοί άνθρωποι μπορεί να αρχίσουν να σας συμπεριφέρονται παράξενα. Το σημαντικό είναι να εξηγήσετε πως παραμένετε ο ίδιος άνθρωπος. Αν δεν το αποδεχτούν, έχετε υπομονή και δώστε χρόνο, καθώς μπορεί να χρειάζονται ένα διάστημα για να το συνηθίσουν.

Coming out στην οικογένεια

Το να μιλήσετε στην οικογένειά σας μπορεί να σας κάνει να νιώθετε πως είναι πολύ δύσκολο, επειδή σας ξέρουν πολλά χρόνια. Τα νέα μπορεί να προκαλέσουν στα μέλη έκπληξη και ίσως σκεφτούν πως έφταιξαν κάπου. Είναι σημαντικό να τα βοηθήσετε να αντιληφθούν ότι αυτό είναι απλώς ένα μέρος του εαυτού σας, ότι κανείς δε μπορεί να το αλλάξει.

- Σκεφτείτε αρχικά σε ποιο μέλος της οικογένειας θα το πείτε. Ποιο μέλος πιστεύετε πως είναι πιο υποστηρικτικό
- Πολλοί γονείς ίσως σκεφτούν πως έκαναν κάτι λάθος και ίσως κατηγορήσουν τους εαυτούς τους. Προσπαθήστε να τους καθησυχάσετε, ότι πρόκειται για ένα κομμάτι του

εαυτού σας, το οποίο κανείς δεν μπορεί να αλλάξει και δεν έχει σχέση με δικές τους λάθος πράξεις

- Αν ανησυχούν ότι έτσι δε θα μπορέσετε να γίνετε οι ίδιες/-οι γονείς, διαβεβαιώστε τους πως υπάρχουν πολλοί τρόποι για να το κάνετε, αν το θελήσετε
- Προετοιμαστείτε να κάνετε συζήτηση μαζί τους για το θέμα και προετοιμαστείτε να απαντήσετε σε ερωτήσεις
- Να θυμάστε πως οι πρώτες αντιδράσεις μπορεί να μην είναι αντιπροσωπευτικές με το πώς θα νιώθουν μακροπρόθεσμα
- Πολλοί γονείς, με τον καιρό, μπορεί να γίνουν οι καλύτεροι σύμμαχοι και ενεργοί υποστηρικτές.

Coming out στο σχολείο

Κάποια ΛΟΑ άτομα κατά τη διάρκεια φοίτησής τους στο σχολείο δε θα κοινοποιήσουν τον σεξουαλικό/ερωτικό τους προσανατολισμό, όμως ορισμένα ίσως αποφασίσουν να κάνουν coming out στο σχολείο. Μία άλλη πραγματικότητα μπορεί να είναι ότι μερικά ΛΟΑ άτομα θα θεωρηθούν ως ΛΟΑ ή θα τους γίνει outing, δηλαδή κάποια άτομα θα μιλήσουν σε άλλα για τον σεξουαλικό/ερωτικό προσανατολισμό ΛΟΑ ατόμων χωρίς τη δική τους συναίνεση.

Κάποια πράγματα που πρέπει να σκεφτείτε είναι να:

- Μιλήστε με κάποια/-ον υπεύθυνη/-ο εκπαιδευτικό, ώστε να συζητήσετε πώς θα μπορούσε να σας στηρίξει το σχολείο
- Ζητήστε ένα αντίγραφο της πολιτικής αντιμετώπισης του εκφοβισμού που εφαρμόζει το σχολείο και δείτε αν συμπεριλαμβάνεται η ομοφοβία/αμφιφοβία
- Λάβετε επιπλέον συμβουλευτική από ομάδες υποστήριξης για ΛΟΑΤΚΙ άτομα και διαδικτυακές πηγές.

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού αναφέρει ότι κάθε άτομο ηλικίας κάτω των 18 θα πρέπει να έχει το δικαίωμα στην εκπαίδευση, το δικαίωμα να παραμένει ασφαλής και το δικαίωμα να έχει λόγο στις αποφάσεις που επηρεάζουν τη ζωή του. Αποτελεί ευθύνη του σχολείου σας να διαβεβαιώσει ότι είστε ασφαλείς από τον εκφοβισμό και τις διακρίσεις, αλλά αν το σχολείο σας αποτυγχάνει να σας υποστηρίξει κατάλληλα, ίσως θελήσετε να απευθυνθείτε σε κάποιους φορείς.

Coming out κατά τη διάρκεια φοίτησης σε άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα

Πολλά ΛΟΑ άτομα βλέπουν τις σπουδές μετά το σχολείο ως μία ευκαιρία να ζήσουν πιο

ανοιχτά, εκφράζοντας δημοσίως τον σεξουαλικό/ερωτικό τους προσανατολισμό. Φυσικά, οι εμπειρίες μπορεί να εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το πού σπουδάζει ένα ΛΟΑ άτομο, από το αντικείμενο σπουδών που επιλέγει και από τις/τους συμφοιτητριές/συμφοιτητές του. Προτού φοιτήσετε σε κάποιο εκπαιδευτικό ίδρυμα, ίσως είναι χρήσιμο να σκεφτείτε τα παρακάτω:

- Ελέγξτε αν έχει ενεργή ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα
- Διαβάστε τη δήλωση που περιγράφει τις αξίες και τις θέσεις του εκπαιδευτικού ιδρύματος και ελέγξτε αν αναφέρεται η ισότητα και η διαφορετικότητα
- Ζητήστε ένα αντίγραφο της πολιτικής ενάντια στον εκφοβισμό που εφαρμόζει το ίδρυμα.

Coming out στο περιβάλλον εργασίας

Εξαρτάται από εσάς εάν θα κάνετε ή όχι coming out στον χώρο εργασίας σας. Μερικά ΛΟΑ άτομα νιώθουν πιο άνετα να κάνουν coming out στη δουλειά τους, ώστε να μπορέσουν να είναι πιο ειλικρινείς σχετικά με το ποιες/ποιοι είναι αλλά και για να αποφύγουν τις θεωρήσεις των συνεργατών τους. Για άλλα ΛΟΑ άτομα ο σεξουαλικός/ερωτικός προσανατολισμός τους αποτελεί προσωπική υπόθεση και δεν είναι υπόθεση κανενός άλλου.

Προτού κάνετε coming out στη δουλειά, ίσως είναι χρήσιμο να σκεφτείτε τα παρακάτω:

- Σκεφτείτε σε ποια άτομα θα το πείτε
- Υπάρχει κάποιο άτομο στη δουλειά που δε θα θέλατε να το ξέρει;
- Υπάρχουν άτομα που θα ξεκινήσουν κουτσομπολιά;
- Υπάρχουν συνάδελφοι που θα σας στηρίξουν, αν κάποιο άτομο αντιδράσει άσχημα;

Coming out στη ΛΟΑΤΚΙ σκηνή

Πολλές περιοχές και μεγάλες πόλεις διαθέτουν κάποιου είδους ΛΟΑΤΚΙ σκηνή, είτε πρόκειται για μπαρ, κλαμπ, καφετέριες, εστιατόρια κ.ά. ειδικά για ΛΟΑΤΚΙ άτομα είτε απλώς για χώρους διασκέδασης φιλικούς προς τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα. Για πολλούς ανθρώπους το να επισκέπτονται ΛΟΑΤΚΙ χώρους διασκέδασης είναι ένας σημαντικός τρόπος να κάνουν νέες φιλίες, να γνωρίσουν συντρόφους, να νιώσουν αποδεκτοί αλλά και κομμάτι της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας. Αν και υπάρχουν πολλά οφέλη από τις επισκέψεις σε χώρους της ΛΟΑΤΚΙ σκηνής, ίσως είναι δύσκολο να γίνει την πρώτη φορά.

Παρακάτω υπάρχουν μερικά σημεία που θα σας κάνουν να νιώσετε άνετα και να παραμείνετε ασφαλείς, αν αποφασίσετε να βγείτε σε χώρους διασκέδασης της ΛΟΑ σκηνής:

Γενική ασφάλεια

- Βγείτε πάντα με κάποιο φιλικό σας πρόσωπο ή με ομάδα φίλων – φροντίστε να μπορείτε να βρείτε ο ένας τον άλλον
- Έχετε πάντα λεφτά για ταξί
- Βεβαιωθείτε ότι η μπαταρία του κινητού σας τηλεφώνου είναι φορτισμένη
- Προσέξτε το ποτό σας και μη δέχετε ποτά από άγνωστα άτομα

Γνωριμίες μέσα από τη ΛΟΑΤΚΙ σκηνή

- Αν ένα άτομο σας πλησιάσει, αλλά δεν ενδιαφέρεστε, εκφράστε το με ευγενικό τρόπο
- Αν σας αρέσει ένα άτομο, μπορείτε να του μιλήσετε, αλλά πάντα με σεβασμό στις δικές της/του επιθυμίες
- Αν αποφασίσετε να πάτε στο σπίτι ενός ατόμου, ενημερώστε κάποιο δικό σας άτομο για το πού θα βρίσκεστε και βεβαιωθείτε πως η μπαταρία του κινητού σας είναι φορτισμένη.

Μερικά ΛΟΑ άτομα απολαμβάνουν πραγματικά τη ΛΟΑΤΚΙ σκηνή, αλλά, αν για σας δεν ισχύει το ίδιο, δεν πειράζει. Υπάρχουν πολλοί τρόποι εκτός σκηνής που μπορείτε να κάνετε φιλίες ή να γνωρίσετε άλλα ΛΟΑ άτομα.

Σχέσεις

Πριν μπείτε σε σχέση με κάποιο άτομο, είτε πρόκειται για περιστασιακή είτε για σοβαρή, είναι σημαντικό να σκεφτείτε τι θέλετε από αυτό το άτομο. Το κλειδί για κάθε καλή σχέση είναι η επικοινωνία και ο σεβασμός.

Όταν ξεκινήσετε να γνωρίζετε ένα άτομο, ίσως θελήσετε να έρθετε σε σεξουαλική επαφή μαζί του. Υπάρχουν πολλά πράγματα που μπορείτε να κάνετε, όπως τα φιλά και οι αγκαλιές, ο αμοιβαίος αυνανισμός, τα αμοιβαία αγγίγματα ή το στοματικό, κολπικό ή πρωκτικό σεξ. Το κλειδί για μία καλή σεξουαλική εμπειρία είναι να αισθάνεστε άνετα με την/τον ερωτική/-ό σας σύντροφο και να κατανοήσετε τι θέλει το ένα άτομο από το άλλο. Ο καλύτερος τρόπος να συμβεί αυτό είναι μέσα από τη συζήτηση, από την ειλικρίνεια, με τον κατάλληλο ρυθμό. Δεν είναι ποτέ εντάξει να κάνετε πράγματα που δε θέλετε. Ένας άλλος καλός τρόπος να ανακαλύψετε τι σας αρέσει και τι δε σας αρέσει σεξουαλικά, είναι μέσω του αυνανισμού και της εξερεύνησης του σώματός σας.

Όταν κάνετε σεξ με κάποιο άτομο, είναι σημαντικό να βεβαιωθείτε ότι προστατεύετε τον

εαυτό σας από Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα (Σ.Μ.Ν.), συμπεριλαμβανομένου του HIV. Μπορείτε να μειώσετε τον κίνδυνο με τη χρήση προφυλακτικού και λιπαντικού (που δεν έχει βάση το λάδι), όταν υπάρχει διείσδυση (κολπική ή πρωκτική), και προφυλακτικό ή οδοντικό φράγμα, όταν κάνετε στοματικό σεξ. Είναι σημαντικό να εκπαιδεύσετε τον εαυτό σας σε θέματα ασφαλούς σεξ και να είστε πρόθυμες/οι να το συζητήσετε με την/τον ερωτική/ό σας σύντροφο πριν ξεκινήσετε να έχετε σεξουαλική επαφή.

Ομοφοβία/Αμφιφοβία και Εκφοβισμός

Δυστυχώς, πολλά ΛΟΑ άτομα ακόμα βιώνουν ομοφοβία/αμφιφοβία ή/και εκφοβισμό σε κάποιο στάδιο της ζωής τους, είτε αυτό είναι κατά τη διάρκεια φοίτησης στο σχολείο, σε εκπαιδευτικό ίδρυμα μετά το σχολείο, τον εργασιακό χώρο ή το δρόμο. Η ομοφοβία/αμφιφοβία είναι η φυσική ή λεκτική παρενόχληση σε κάποιο άτομο το οποίο θεωρείται ή είναι ΛΟΑ. Ο εκφοβισμός ή η ομοφοβία/αμφιφοβία μπορεί να περιλαμβάνει χαρακτηρισμούς, απειλές, χτυπήματα στο σώμα, χλευασμούς, αγνόηση, ή διάδοση φημών εις βάρος σας. Κανένα άτομο δεν αξίζει να παρενοχλείται ή να γίνεται θύμα ομοφοβίας/αμφιφοβίας και αυτό δεν πρέπει να γίνεται ποτέ αποδεκτό.

Εάν δέχεστε εκφοβισμό ή διακρίσεις λόγω της ΛΟΑ ταυτότητας σας, ίσως θελήσετε να:

- Μιλήσετε σε κάποιο άτομο της εμπιστοσύνης σας
- Αναφέρετε το γεγονός στο σχολείο/πανεπιστήμιο-σχολή/εργοδότη σας
- Αναφέρετε το περιστατικό στην αστυνομία
- Λάβετε υποστήριξη από κάποια ΛΟΑΤΚΙ ομάδα
- Επικοινωνήσετε με φορείς υποστήριξης θυμάτων βίας

Δεν είναι πολύ καλή ιδέα να αντιμετωπίσετε τον εκφοβισμό μόνες/-οι σας, γιατί ίσως θέσετε τον εαυτό σας σε κίνδυνο.

Καταγραφή Ομοφοβικού/Αμφιφοβικού Περιστατικού

Στην Ελλάδα ισχύει η εξής νομοθεσία:

ΝΟΜΟΣ 4285/ΦΕΚ Α 191/10.09.2014

Άρθρο 1

Δημόσια υποκίνηση βίας ή μίσους

1. Όποιος με πρόθεση, δημόσια, προφορικά ή δια του τύπου, μέσω του διαδικτύου ή με οποιοδήποτε άλλο μέσο ή τρόπο, υποκινεί, προκαλεί, διεγείρει ή προτρέπει σε πράξεις ή ενέργειες που μπορούν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος ή βία κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων, που προσδιορίζονται με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη θρησκεία, τις γενεαλογικές καταβολές, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου ή την αναπηρία, κατά τρόπο που εκθέτει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη ή ενέχει απειλή για

τη ζωή, την ελευθερία ή τη σωματική ακεραιότητα των ως άνω προσώπων, τιμωρείται με φυλάκιση τριών (3) μηνών έως τριών (3) ετών και με χρηματική ποινή πέντε έως είκοσι χιλιάδων (5.000 - 20.000) ευρώ.

2. Με τις ίδιες ποινές τιμωρείται όποιος με πρόθεση και με τα μέσα και τους τρόπους που αναφέρονται στην παράγραφο 1, υποκινεί, προτρέπει, προκαλεί ή διεγείρει σε διάπραξη φθοράς ή βλάβης πραγμάτων, εφόσον αυτά χρησιμοποιούνταν από τις παραπάνω ομάδες ή πρόσωπα, κατά τρόπο που εκθέτει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη.

3. Αν η πρόκληση, προτροπή, διέγερση ή υποκίνηση των προηγούμενων παραγράφων είχε ως αποτέλεσμα την τέλεση εγκλήματος, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον έξι (6) μηνών και χρηματική ποινή δεκαπέντε έως τριάντα χιλιάδων (15.000-30.000) ευρώ.

Σε περίπτωση επιβολής ποινής φυλάκισης τουλάχιστον ενός (1) έτους, επιβάλλεται η αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων από ένα (1) έως πέντε (5) έτη.

4. Όποιος συγκροτεί ή συμμετέχει σε οργάνωση ή ένωση προσώπων οποιασδήποτε μορφής που επιδιώκει συστηματικά την τέλεση των πράξεων των παραγράφων 1 και 2, τιμωρείται με τις ποινές της παραγράφου 1, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

5. Αν η πράξη των προηγούμενων παραγράφων τελέστηκε από δημόσιο λειτουργό ή υπάλληλο, κατά την άσκηση των ανατεθειμένων σε αυτόν καθηκόντων, επιβάλλεται: α) στις περιπτώσεις των παραγράφων 1 και 2, φυλάκιση έξι (6) μηνών έως τριών (3) ετών και χρηματική ποινή δέκα χιλιάδων έως είκοσι πέντε χιλιάδων (10.000 -25.000) ευρώ και β) στην περίπτωση της παραγράφου 3, φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή είκοσι πέντε χιλιάδων έως πενήντα χιλιάδων (25.000 - 50.000) ευρώ.»

Άρθρο 3

Τέλεση μέσω διαδικτύου

Όταν οι πράξεις των προηγούμενων άρθρων τελούνται μέσω διαδικτύου ή άλλου μέσου επικοινωνίας, τόπος τέλεσης θεωρείται και η Ελληνική Επικράτεια, εφόσον στο έδαφος της παρέχεται πρόσβαση στα συγκεκριμένα μέσα, ανεξάρτητα από τον τόπο εγκατάστασής τους.»

Αυτό σημαίνει πως αν είστε θύμα εγκλήματος που υποκινείται από ομοφοβικό/αμφιφοβικό μίσος, μπορείτε να το αναφέρετε στις αστυνομικές αρχές. Αν δεν το αναφέρετε άμεσα, μπορείτε να το κάνετε αργότερα στο τοπικό αστυνομικό τμήμα.

Αν για κάποιο λόγο δεν είστε σίγουρες/-οι για το αν θα θέλατε να απευθυνθείτε στην αστυνομία, μπορείτε να καταγγείλετε το περιστατικό σε άλλους φορείς.

Συμβουλευτική για οικογένειες και φίλους

Αν κάποιο κοντινό σας πρόσωπο κάνει coming out ως ΛΟΑ, ίσως αισθανθείτε αβέβαιες/-οι για το πώς νιώθετε ή για το πώς πρέπει να αντιδράσετε. Ίσως χρειαστεί χρόνος να συνηθίσετε στην ιδέα, ιδιαίτερα αν δεν το περιμένατε. Είναι σημαντικό να γνωρίζει το ΛΟΑ άτομο, ότι

εξακολουθείτε να νοιάζεστε γι αυτό, ακόμη κι αν δε μπορείτε να τα κατανοήσετε όλα εξαρχής.

Ανεξάρτητα από τις εσωτερικές σας σκέψεις ή συναισθήματα, να θυμάστε πως μόνο επειδή ένα άτομο προσδιορίζεται ως ΛΟΑ, κάτι τέτοιο δεν το κάνει λιγότερο φίλη/-ο ή μέλος της οικογένειας. Σκεφτείτε πώς νιώθατε γι' αυτό το άτομο πριν σας μιλήσει για την ταυτότητά του και αναρωτηθείτε γιατί αυτό πρέπει να αλλάξει μόνο και μόνο επειδή είναι ΛΟΑ.

Έχετε κάθε δικαίωμα να πείτε στο ΛΟΑ άτομο πως ίσως χρειάζεστε κάποιο χρόνο για να συνηθίσετε στην ιδέα, αλλά αυτό που σκοπεύετε να κάνετε είναι να το υποστηρίξετε. Επίσης νιώστε ελεύθερα να κάνετε ερωτήσεις, καθώς κάτι τέτοιο δείχνει ότι παίρνετε το άτομο στα σοβαρά. Την ίδια στιγμή, προσπαθήστε να είστε ευαίσθητες/-οι για το πώς αισθάνεται. Λάβετε υπόψη σας πως το να κάνει ένα άτομο coming out σε κάποιο κοντινό του πρόσωπο, δεν είναι μία εύκολη διαδικασία. Άλλα σημεία αυτού του οδηγού μπορεί να σας βοηθήσουν να δώσετε απαντήσεις στα ερωτήματα σας ή πώς να κάνετε ερωτήσεις με ευγενικό και ευαίσθητο τρόπο.

Πολλά ΛΟΑ άτομα κάνουν coming out πλέον σε μικρότερη ηλικία λόγω της αυξημένης ενημέρωσης και της μεγαλύτερης αποδοχής. Αν ένα φιλικό άτομο ή κάποιο μέλος της οικογένειας κάνει coming out σε νεαρή ηλικία, είναι πιθανό να το απαξιώσετε, θεωρώντας το ως φάση που περνάει το άτομο. Τα περισσότερα άτομα που κάνουν coming out έχουν περάσει πολλά πριν φτάσουν να το πουν σε κάποιο άλλο άτομο, γι' αυτό είναι σημαντικό να πάρετε στα σοβαρά μία τέτοια αποκάλυψη. Προσπαθήστε και ενθαρρύνετε το άτομο να εξερευνήσει την σεξουαλικότητά του χωρίς να προσπαθήσετε να το αλλάξετε ή να το πιέσετε.

Όροι

Ομοφυλόφιλος/Γκέι (gay)

Άνδρας ο οποίος έλκεται φυσικά και συναισθηματικά από έναν άλλον άνδρα

Λεσβία/Γκέι γυναίκα (lesbian)

Γυναίκα η οποία έλκεται φυσικά και συναισθηματικά από μία άλλη γυναίκα

Αμφιφυλόφιλη/-ος (bisexual)

Άτομο που έλκεται και από γυναίκες και από άνδρες

Coming out

Όταν ένα άτομο κοινοποιεί τον σεξουαλικό/ερωτικό του προσανατολισμό

ΛΟΑΤΚΙ

Λεσβίες, Ομοφυλόφιλοι, Αμφιφυλόφιλες/-οι, Τρανς, Κούιρ, Ίντερσεξ άτομα

Μύθοι και πραγματικότητα

- Μύθος: *Τα ΛΟΑ άτομα περνούν απλώς φάση.*
Πραγματικότητα: Πολλοί άνθρωποι πειραματίζονται με τη σεξουαλικότητά τους, αλλά τα ΛΟΑ άτομα νιώθουν έλξη προς το ίδιο φύλο ή και τα δύο φύλα για όλη τους τη ζωή, όπως οι ετεροφυλόφιλοι άνθρωποι έλκονται από το αντίθετο φύλο.
- Μύθος: *Το να είσαι ΛΟΑ είναι επιλογή/μόδα.*
Πραγματικότητα: Οι άνθρωποι δεν επιλέγουν από ποιο άτομο θα έλκονται ούτε τα ΛΟΑ άτομα ούτε τα ετεροφυλόφιλα.
- Μύθος: *Οι ΛΟΑ άνθρωποι μπορούν να «θεραπευτούν».*
Πραγματικότητα: Δεν υπάρχουν έγκυρα επιστημονικά στοιχεία που να δείχνουν ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός μπορεί να αλλάξει. Πολλοί ειδικοί προειδοποιούν πως η προσπάθεια αλλαγής του σεξουαλικού/ερωτικού προσανατολισμού μπορεί να είναι ιδιαίτερα επιβλαβής προς το άτομο.
- Μύθος: *Το να είναι κάποιο άτομο ΛΟΑ δεν είναι φυσιολογικό.*
Πραγματικότητα: Δεν υπάρχει τίποτα μη φυσιολογικό από το να έλκεται και να αγαπά ένα άτομο, άτομα του ίδιου φύλου.
- Μύθος: *Αν είσαι ΛΟΑ δε μπορείς να είσαι θρησκευόμενη/-ος.*
Πραγματικότητα: Αν και κάποιες θρησκείες καταδικάζουν τα ΛΟΑ άτομα, πολλά από αυτά είναι θρησκευόμενα ή ακολουθούν τις διδαχές της θρησκείας τους.
- Μύθος: *Τα αμφιφυλόφιλα άτομα είναι απλώς μπερδεμένα.*
Πραγματικότητα: Πολλά άτομα έλκονται από άνδρες και γυναίκες για όλη τους τη ζωή και δε νιώθουν περισσότερο μπερδεμένα σε σχέση με τα μη αμφιφυλόφιλα άτομα.
- Μύθος: *Τα αμφιφυλόφιλα άτομα είναι άπληστα.*
Πραγματικότητα: Η έλξη και από τα δύο φύλα δεν κάνει ένα άτομο άπληστο, δε διαφέρει από την έλξη από ένα άτομο.
- Μύθος: *Τα αμφιφυλόφιλα άτομα είναι λεσβίες/γκέι που δεν τολμούν να το παραδεχτούν.*
Πραγματικότητα: Κάποια άτομα που είναι λεσβίες/γκέι, στα αρχικά στάδια του coming out μπορεί να προσδιοριστούν ως αμφιφυλόφιλα. Υπάρχουν όμως και άτομα που είναι αμφιφυλόφιλα για μία ζωή.
- Μύθος: *Είναι της μόδας να είσαι αμφιφυλόφιλο άτομο.*
Πραγματικότητα: Μερικοί άνθρωποι ίσως σκέφτονται πως το να είναι κάποιο άτομο αμφιφυλόφιλο είναι μόδα, όμως αυτή η άποψη έχει ως συνέπεια να μη

- λαμβάνονται στα σοβαρά τα αμφιφυλόφιλα άτομα και επιπλέον οδηγεί στην άποψη πως ο σεξουαλικός/ερωτικός προσανατολισμός είναι επιλογή και μπορεί να αλλάξει.
- Μύθος: *Τα ΛΟΑ άτομα επιθυμούν ερωτικά όλους τους άντρες και όλες τις γυναίκες.*
- Πραγματικότητα: Ο σεξουαλικός/ερωτικός προσανατολισμός, ετερόφυλος/ομόφυλος/αμφίφυλος, δε συνδέεται με το πλήθος των ατόμων που θα επιθυμήσει ερωτικά ένα άτομο. Κάποια άτομα επιθυμούν ερωτικά πολλούς ανθρώπους και άλλα λίγους.
- Μύθος: *Τα ΛΟΑ άτομα είναι σεξουαλικά ασύδοτα και δε χάνουν ευκαιρία να κάνουν σεξ με τον κάθε άνδρα ή γυναίκα που θα βρεθεί στο δρόμο τους.*
- Πραγματικότητα: Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, ο σεξουαλικός/ερωτικός προσανατολισμός, δεν σχετίζεται με το πλήθος ερωτικών συντρόφων που έχει ένα άτομο, είτε είναι ΛΟΑ είτε όχι.
- Μύθος: *Όλες οι λεσβίες είναι ανδροπρεπείς και όλοι οι γκέι είναι θηλυπρεπείς.*
- Πραγματικότητα: Οι γκέι και οι λεσβίες ποικίλουν όπως και οι υπόλοιποι άνθρωποι. Μερικές λεσβίες είναι ανδροπρεπείς και μερικοί γκέι είναι θηλυπρεπείς. Αυτό που έχει σημασία είναι να μην καταπιέζεται ποτέ κανένα άτομο να εκφραστεί όπως «πρέπει» ή να αλλάξει τον τρόπο έκφρασής του λόγω του σεξουαλικού/ερωτικού του προσανατολισμού.

Χρήσιμοι σύνδεσμοι

Κοινότητα LGBTQ νέων Αθήνας
<http://colouryouth.gr/>

LGBT Youth Scotland
www.lgbtyouth.org.uk

Human Rights Campaign
www.hrc.org

Equality Network
www.equality-network.org

National LGBT Forum
www.scottishlgbt.org

Queer Youth Network (Online Forum)
www.queeryouth.org.uk

Stonewall Scotland

www.stonewallscotland.org.uk

Scotland's LGBT Domestic Abuse Project

www.lgbtdomesticabuse.org.uk

Scottish Transgender Alliance

www.scottishtrans.org

Gay & Lesbian Youth Northern Ireland

www.glyni.org.uk

Belong To – LGBT Youth Organisation, Ireland

www.belongto.org

International Gay, Lesbian, Bisexual, Transgender and Queer Youth and Student Organisation

www.iglyo.com

International Gay and Lesbian Association

www.igla.org

**πολύχρωμο
σχολείο**

για μια συμπεριληπτική εκπαίδευση
σε ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού,
ταυτότητας φύλου & χαρακτηριστικών φύλου

ΟΔΗΓΟΣ COMING OUT ΓΙΑ ΤΡΑΝΣ ΑΤΟΜΑ

Μετάφραση – Επιμέλεια – Προσαρμογή: Πολύχρωμο Σχολείο (2016)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή
Τι σημαίνει coming out;
Υποστήριξη και Συμβουλευτική
Ζητήματα για σκέψη
Το coming out βήμα-βήμα
Ερωτήσεις και Απαντήσεις
Coming out στο φιλικό περιβάλλον
Coming out στην οικογένεια
Coming out σε συντρόφους
Coming out στο σχολείο
Coming out κατά τη διάρκεια φοίτησης σε άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα
Coming out στο περιβάλλον εργασίας
Σχέσεις
Τρανσφοβία και Εκφοβισμός
Καταγραφή Τρανσφοβικού Περιστατικού
Συμβουλευτική για την οικογένεια και τους φίλους
Μετάβαση
Όροι
Βιολογικό και Κοινωνικό φύλο
Μύθοι και πραγματικότητα
Χρήσιμοι σύνδεσμοι

Εισαγωγή

Σε όλη μας τη ζωή δεχόμαστε μηνύματα για το τι σημαίνει να είναι κανείς αγόρι ή κορίτσι, γυναίκα ή άντρας. Η οικογένεια, οι φίλες/-οι, οι εκπαιδευτικοί, οι διαφημίσεις και τα περιοδικά μάς λένε πώς υποτίθεται ότι πρέπει να δείχνουμε, να ντυνόμαστε, να νιώθουμε και να συμπεριφερόμαστε, μόνο και μόνο επειδή βιολογικά είμαστε αρσενικά ή θηλυκά. Στην πραγματικότητα όμως οι άνθρωποι συμπεριφέρονται και νιώθουν ως κάποιο βαθμό αρσενικά και θηλυκά, ανεξάρτητα από το βιολογικό τους σώμα. Σπανίως μας έχουν πει ότι μπορεί να νιώθουμε μέσα μας διαφορετικά σε σχέση με το πώς δείχνουμε εξωτερικά. Ως αποτέλεσμα, οι περισσότεροι άνθρωποι που νιώθουν έτσι, μεγαλώνουν νιώθοντας ντροπή, ανησυχία, φόβο ή απλώς διαφορετικά.

Τρανς είναι τα άτομα των οποίων η ταυτότητα φύλου -το ποιες/-οι είναι εσωτερικά ή το «έμφυτο» φύλο τους- είναι διαφορετική από το βιολογικό τους φύλο, το οποίο τους έχει αποδοθεί κατά τη γέννηση. Ο όρος «τρανς» ωστόσο περιγράφει ένα ευρύ φάσμα ανθρώπων και παίρνει πολλές μορφές, από τους παρενδυτικούς ανθρώπους (cross dresser) μέχρι αυτούς που απορρίπτουν τη δυαδικότητα αρσενικό και θηλυκό.

Αυτός ο οδηγός έχει γραφτεί από τρανς νεαρά άτομα, τα οποία έχουν καταγράψει τις προσωπικές τους εμπειρίες, ώστε να κάνουν τη διαδικασία του coming out πιο εύκολη για τα υπόλοιπα άτομα. Είτε είστε σίγουρες/-οι ότι είστε τρανς είτε δεν είστε σίγουρες/-οι για το φύλο σας, αυτός ο οδηγός είναι γραμμένος για να σας βοηθήσει να κατανοήσετε τα συναισθήματά σας και πώς να τα μοιραστείτε με άλλα άτομα όταν αισθάνεστε έτοιμες/-οι.

Η διαδικασία του coming out διαφέρει από άτομο σε άτομο. Αν και ελπίζουμε πως αυτός ο οδηγός θα σας βοηθήσει σε αυτή τη διαδικασία, δε θα σας δώσει μία οριστική απάντηση σε όλες τις ερωτήσεις σας ή το «σωστό» τρόπο για να το κάνετε. Αυτό που ελπίζουμε είναι να σας δώσουμε μερικές χρήσιμες συμβουλές, να αναδείξουμε τις εμπειρίες των άλλων ανθρώπων και να παρέχουμε χρήσιμους συνδέσμους για περαιτέρω πληροφορίες και υποστήριξη.

Τι σημαίνει coming out;

Coming out είναι όταν ένα άτομο λέει σε κάποιο άλλο για την ταυτότητα φύλου του ή τον σεξουαλικό/ερωτικό του προσανατολισμό. Τα περισσότερα άτομα από εμάς έχουμε ανατραφεί με τη σκέψη ότι η ταυτότητα του φύλου του κάθε ατόμου ταιριάζει με το φυσικό του σώμα και ότι το κάθε άτομο είναι δεδομένο ότι έλκεται από το αντίθετο φύλο. Τα άτομα που ανήκουν σε αυτές τις περιπτώσεις, δε χρειάζεται να κάνουν coming out, μιας και, αυτό που νιώθουν ότι είναι αλλά και το φύλο από το οποίο έλκονται, ταιριάζουν με αυτό που θεωρείται ως «φυσιολογικό». Τα άτομα αυτά μπορεί να μη θεωρούν καν ότι έχουν ταυτότητα φύλου ή σεξουαλικό/ερωτικό προσανατολισμό γιατί αυτά τα στοιχεία δεν είναι χαρακτηρισμένα ως διαφορετικά.

Ωστόσο τα τρανς άτομα πρέπει να επιλέξουν αν θα κρύβουν δημοσίως το πώς αισθάνονται ή αν

θα μιλήσουν σε άλλα άτομα για την αληθινή ταυτότητα φύλου τους. Τα τρανς άτομα κάνουν coming out σε όλα τα στάδια της ζωής τους και σε διαφορετικό βαθμό. Για κάποια άτομα θα είναι απαραίτητο να ζήσουν πλήρως ως ο πραγματικός τους εαυτός, ενώ άλλα άτομα ίσως κάνουν coming out μόνο στον εαυτό τους. Στις παρακάτω ενότητες αυτού του οδηγού, θα εξετάσουμε όλα τα διαφορετικά στάδια της διαδικασίας του coming out με περισσότερες λεπτομέρειες. Αλλά να θυμάστε, ότι το coming out είναι επιλογή σας και δεν πρέπει ποτέ να αισθάνεστε αναγκασμένες/-οι να μιλήσετε σε άλλα άτομα, αν δεν αισθάνεστε έτοιμες/-οι. Το coming out μπορεί να είναι μια δια βίου διαδικασία και μόνο εσείς μπορείτε να ξέρετε πότε, πού και σε ποιο άτομο θα το κάνετε.

Coming out στον εαυτό σας

Για να μπορέσετε να κάνετε coming out σε κάποιο άλλο άτομο, είναι σημαντικό πρώτα να το κάνετε στον εαυτό σας. Αυτό γίνεται όταν αναγνωρίζετε την ταυτότητα φύλου σας και αποφασίζετε πως θα θέλατε να την εκφράσετε. Κάνοντας coming out στον εαυτό σας αποκτάτε την ευκαιρία να εξερευνήσετε ακριβώς ποιες/-οι θέλετε να είστε. Ίσως είναι χρήσιμο να εξερευνήσετε διάφορες τρανς ταυτότητες, αλλά αυτό που είναι σημαντικό σε αυτό το στάδιο είναι να είστε ειλικρινείς με τον εαυτό σας και να δώσετε χρόνο, ώστε να ανακαλύψετε πώς πραγματικά νιώθετε. Το να γίνετε ή να εκφράσετε αυτό που πραγματικά είστε μπορεί να φαίνεται αδύνατο ή εξαιρετικά δύσκολο σε αυτό το στάδιο. Πολλά τρανς άτομα έχουν νιώσει έτσι, αλλά με την κατάλληλη πληροφόρηση, συμβουλευτική και υποστήριξη κατάφεραν να επιτύχουν όσα δεν πίστευαν ποτέ ότι θα μπορούσαν.

Όταν κάνετε coming out στον εαυτό σας οι ακόλουθες προτάσεις μπορεί να σας φανούν χρήσιμες:

1. *Πως θέλετε να εκφράσετε την ταυτότητα φύλου σας;*
Αναζητήστε όλες τις ταυτότητες που ανήκουν στην τρανς ομπρέλα ταυτοτήτων και σκεφτείτε ποια ταιριάζει καλύτερα σε αυτό που νιώθετε. Σκεφτείτε τι σχετίζεται με αυτό το στόχο και πώς αισθάνεστε μέσα από αυτή τη διαδικασία
2. *Πειραματιστείτε με την ιδέα*
Μερικά άτομα ντύνονται ή πειραματίζονται με διαφορετικούς τρόπους όσο είναι στον ιδιωτικό ασφαλή τους χώρο, ώστε να διαπιστώσουν πώς αισθάνονται καλά. Κάτι τέτοιο μπορεί να περιλαμβάνει την αλλαγή της φωνής σας, τον τρόπο που περπατάτε και τον τρόπο που ντύνεστε.

«Από τότε που ήμουν μικρή ήξερα ότι ήμουν διαφορετική. Δεν ταυτιζόμουν με άλλα νεαρά κορίτσια. Όταν πέρασα στην εφηβεία σκέφτηκα ότι μπορεί να είμαι λεσβία. Ήξερα ότι έλκομαι από άλλα κορίτσια, αλλά τώρα δεν είμαι τόσο σίγουρη. Πειραματίζομαι με την ιδέα ότι μπορεί να είμαι τρανς άντρας, αλλά ακόμα δεν είμαι 100% σίγουρή», 17 ετών άτομο σε αναζήτηση

Υποστήριξη και Συμβουλευτική

Μόλις κάνετε coming out στον εαυτό σας, ίσως θελήσετε να το πείτε αμέσως στους ανθρώπους που νιώθετε κοντά σας, αυτό όμως για κάποια άτομα μπορεί να πάρει χρόνο. Πριν το μοιραστείτε με το φιλικό και οικογενειακό σας περιβάλλον υπάρχουν πολλοί τρόποι για να λάβετε υποστήριξη, ώστε να γίνει πιο εύκολα. Παρακάτω δίνονται κάποιες ιδέες. Για επιπλέον συμβουλευτική δείτε την ενότητα «Χρήσιμοι Σύνδεσμοι».

1. *Μιλήστε σε ειδικό για θέματα φύλου*
Θα σας βοηθήσει να συζητήσετε τις επιλογές σας με περισσότερες λεπτομέρειες
2. *Ιστοσελίδες*
Πλέον υπάρχουν πολλές ιστοσελίδες για τρανς άτομα, οι οποίες παρέχουν πληροφορίες και συμβουλές
3. *Διαδικτυακοί χώροι συζητήσεων*
Αν δε νιώθετε έτοιμες/-οι να μιλήσετε σε άλλα άτομα κατά πρόσωπο, υπάρχουν πολλοί διαδικτυακοί χώροι συζητήσεων, όπου έχετε τη δυνατότητα να μιλήσετε με άλλα τρανς άτομα. Αυτό ενδέχεται να είναι πιο ασφαλές λόγω της ανωνυμίας και μπορείτε να μάθετε περισσότερα πράγματα αλλά και να συζητήσετε το πως νιώθετε
4. *Ομάδες υποστήριξης*
Υπάρχουν ομάδες υποστήριξης τρανς ατόμων, όπου μπορείτε να συναντήσετε άλλα τρανς άτομα σε ένα ασφαλές και αξιόπιστο περιβάλλον.

Ζητήματα για σκέψη

Το coming out μπορεί να είναι μια εξαιρετικά απελευθερωτική εμπειρία και πολλά άτομα λένε ότι αισθάνονται σαν να έχει φύγει ένα τεράστιο βάρος από πάνω τους. Ακολουθεί μία λίστα με μερικά από τα οφέλη, καθώς και μερικά ζητήματα προς σκέψη.

Οφέλη

- Γίνεστε περισσότερο ειλικρινείς με τον εαυτό σας
- Αποδεσμεύεστε από το ψυχολογικό βάρος
- Ζείτε με τον τρόπο που επιθυμείτε
- Γνωρίζετε άλλα άτομα που σκέφτονται σαν εσάς
- Βοηθάτε/Στηρίζετε άλλα τρανς άτομα
- Σταδιακά αισθάνεστε άνετα με τον εαυτό σας
- Εκπαιδεύετε άλλα άτομα, καταρρίπτετε τα στερεότυπα και τους μύθους
- Γίνεστε ένα θετικό πρότυπο για άλλα άτομα

Ζητήματα

- Τρανσφοβία
- Ασφάλεια
- Αρνητικές αντιδράσεις
- Απόρριψη/Αποκλεισμός
- Έλλειψη κατανόησης και διάθεσης να σας ακούσουν (άγνοια)
- Προσπάθεια από άλλα άτομα να σας φοβίσουν και να σας αλλάξουν (κινδυνολογία)
- Η διαδικασία απαιτεί χρόνο (πρέπει να είστε υπομονετικές/-οί)
- Πρέπει να βλέπετε τα πράγματα ρεαλιστικά σε σχέση με το τι μπορεί να επιτευχθεί μέσω της ορμονοθεραπείας ή της επέμβασης
- Είναι απόφαση που θα αλλάξει ριζικά τη ζωή σας

Κάνοντας coming out σπάνια όλα είναι καλά ή όλα άσχημα, αλλά αν βιώσετε μία άσχημη εμπειρία, να θυμάστε πως κάνοντας coming out θα αποκτήσετε περισσότερες ευκαιρίες να γνωρίσετε άλλα τρανς άτομα, να κάνετε νέες/-ους φίλες/-ους και να λάβετε υποστήριξη.

To coming out βήμα-βήμα

Το να μιλήσετε σε ένα κοντινό σας πρόσωπο μπορεί να είναι το πιο δύσκολο κομμάτι της διαδικασίας του coming out, γι αυτό πρέπει να προετοιμαστείτε. Αυτός ο οδηγός μπορεί να σας βοηθήσει για τα βασικά, βήμα προς βήμα.

Βεβαιωθείτε ότι είστε έτοιμες/-οι να μιλήσετε:

- Νιώστε αυτοπεποίθηση
- Βεβαιωθείτε ότι θέλετε να κάνετε coming out και όχι ότι πρέπει να το κάνετε

Εκπαιδευτείτε- προετοιμαστείτε να απαντήσετε σε ερωτήσεις:

- Εκπαιδεύστε τον εαυτό σας στο συγκεκριμένο θέμα, ώστε να μπορέσετε να εκπαιδεύσετε και τα άλλα άτομα
- Αν είστε καλά εκπαιδευμένες/-οι αυξάνονται οι πιθανότητες να σας πάρουν τα υπόλοιπα άτομα στα σοβαρά

Λάβετε υποστήριξη

- Δείτε την ενότητα «Υποστήριξη και Συμβουλευτική»

Σκεφτείτε το «σε ποια άτομα;», «πού;», «πότε;»

- Βεβαιωθείτε για το ποιο θα είναι το άτομο στο οποίο θα μιλήσετε και για την εμπιστοσύνη που του έχετε
- Κάντε το σε ένα μέρος ουδέτερο και ασφαλές, όπου δε θα γνωρίζετε άλλα άτομα
- Βεβαιωθείτε ότι θα έχετε πολύ χρόνο στη διάθεση σας

Αποφασίστε με ποιο τρόπο θα εκφραστείτε

- Μην είστε ούτε πολύ τυπικές/-οί, αλλά ούτε να εκφράζεστε βάσει προσχεδιασμένου σεναρίου
- Μην αναφέρετε πολλές πληροφορίες αμέσως
- Προσπαθήστε να είστε ήρεμες/-οι
- Μην είστε συγκρουσιακές/-οί

Προετοιμαστείτε για τις αντιδράσεις

- Προετοιμαστείτε για οποιεσδήποτε αντιδράσεις, δείτε την ενότητα «Ερωτήσεις/Αντιδράσεις και Απαντήσεις»
- Να θυμάστε πως τα άτομα στα οποία θα μιλήσετε, ίσως να συναντούν πρώτη φορά ένα τρανς άτομο ή ίσως να μην έχουν σκεφτεί με αυτό τον τρόπο

Η πρώτη αντίδραση των ατόμων στα οποία θα μιλήσετε μπορεί να μην αντιπροσωπεύει ακριβώς το πως αισθάνονται

- Δώστε στα άτομα την ευκαιρία να σκεφτούν και το χρόνο να συνηθίσουν. Θυμηθείτε πως πιθανόν πήρε χρόνο και για σας να συμφιλωθείτε.

Ερωτήσεις και Απαντήσεις

Βάσει του ποιο άτομο δέχεται την ερώτηση και ποιο άτομο ρωτάει, οι απαντήσεις ποικίλουν, αλλά ο παρακάτω οδηγός ερωτήσεων και απαντήσεων ελπίζουμε να σας βοηθήσει να προετοιμαστείτε για κάποιες από τις πιο κοινές ερωτήσεις και αντιδράσεις, όταν κάποιο άτομο κάνει coming out ως τρανς.

Ερώτηση: *Τι σημαίνει αυτό;*

Απάντηση: Λέτε τον δικό σας ορισμό για το πως προσδιορίζετε.

Ερώτηση: *Τι θα γίνει όταν γνωρίσεις ένα άτομο που το βρίσκεις καλό;*

Απάντηση: Αν είναι τόσο καλό, θα αποδεχθεί αυτό που είμαι. Το άτομο που θα μου αρέσει δεν καθορίζεται από το φύλο μου.

Αντίδραση: *Δε θα μπορέσεις ποτέ να αποκτήσεις παιδιά.*

Απάντηση: Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να αποκτήσουν παιδιά τα τρανς άτομα.

Αντίδραση: *Δε θα μπορέσεις ποτέ να είσαι πραγματικός/-ή άντρας/γυναίκα.*

Απάντηση: Ποιος είναι ο ορισμός του πραγματικού άντρα και της πραγματικής γυναίκας και ποιος/-α ορίζει ποιος είναι άντρας και ποια είναι γυναίκα;

Αντίδραση: *Θα σε βλέπω πάντα σαν γιό/κόρη μου/αδελφό/αδελφή μου.*

Απάντηση: Εσωτερικά παραμένω το ίδιο άτομο, μόνο εξωτερικά θα είμαι διαφορετικό.

- Ερώτηση: Μπορεί να δεχθείτε ερωτήσεις για το σώμα σας/την επέμβαση/ την ερωτική σας ζωή.
- Απάντηση: Είναι στο δικό σας χέρι μέχρι που θέλετε και αισθάνεστε άνετα να απαντήσετε. Θα τα ρωτούσατε όλα αυτά σε ένα άτομο που δεν είναι τρανς;
- Ερώτηση: Δεν έχεις πέος/κόλλο και γυναικείο στήθος, πώς μπορείς να είσαι άντρας/γυναίκα;
- Απάντηση: Αυτό που μετράει είναι το πώς νιώθω και όχι το πως φαίνομαι.
- Αντίδραση: Δε θα μπορούσα ποτέ να το φανταστώ.
- Απάντηση: Γιατί θα περίμενες να είμαι σε θέση να το πω; Εγώ δε θα το περίμενα από σένα.
- Αντίδραση: Γι' αυτό λοιπόν η συμπεριφορά σου είναι έτσι.
- Απάντηση: Η συμπεριφορά μου σχετίζεται με το χαρακτήρα μου και όχι με το φύλο μου.

Αν το άτομο στο οποίο θα κάνετε coming out αντιδράσει αρνητικά, προσπαθήστε να βρείτε τρόπο να απομακρυνθείτε από την κατάσταση. Αν αντιδράσει με λεκτική ή σωματική βία, ίσως θελήσετε να απευθυνθείτε στην αστυνομία. Για περισσότερες πληροφορίες, δείτε την ενότητα «Καταγραφή Τρανσφοβικού Περιστατικού».

Coming out στο φιλικό περιβάλλον

Πολλά τρανς άτομα κάνουν coming out γιατί φτάνουν σε ένα σημείο όπου δε θέλουν να κρύβουν άλλο την ταυτότητα τους. Η κοινοποίηση στο φιλικό περιβάλλον ενισχύει την επιπλέον υποστήριξη και κάνει τις σχέσεις πιο ειλικρινείς και αληθινές. Μερικά από τα φιλικά σας πρόσωπα μπορεί να μην το αποδεχτούν, αλλά οι πραγματικές/-οί φίλες/-οι θα σας αποδεχτούν γι αυτό που είστε.

Πριν κάνετε coming out σε ένα φιλικό σας πρόσωπο σκεφτείτε τα ακόλουθα:

- Αποφασίστε σε ποια άτομα θέλετε να το πείτε
- Αποφασίστε σε ποιο φιλικό σας πρόσωπο έχετε περισσότερη εμπιστοσύνη ότι δε θα το πει σε άλλα άτομα, εκτός αν το θέλετε εσείς
- Είναι σημαντικό όταν το πείτε σε ένα φιλικό σας πρόσωπο να εξηγήσετε ότι είναι δική σας επιλογή να το πείτε σε άλλα άτομα και σε στιγμή που θα θεωρήσετε εσείς κατάλληλη
- Προετοιμαστείτε για το γεγονός ότι θα δεχτείτε ερωτήσεις και ότι θα σας ζητηθεί να εξηγήσετε την απόφαση σας
- Βεβαιωθείτε πως θα γίνει σε ένα ασφαλές και ουδέτερο μέρος

- Να έχετε αυτοπεποίθηση και να μην επιτρέψετε σε κανένα άτομο να αρχίσει τις κινδυνολογίες
- Υπενθυμίστε στο άτομο ότι παραμένετε ο ίδιος άνθρωπος και πως το φύλο σας είναι απλώς ένα κομμάτι του εαυτού σας
- Εξηγήστε ότι η φιλία σας δεν είναι απαραίτητο να αλλάξει.

Coming out στην οικογένεια

Το να μιλήσετε στην οικογένεια σας μπορεί να σας κάνει να νιώθετε πως είναι πολύ δύσκολο, επειδή τον περισσότερο καιρό -μπορεί και για μια ζωή- σας γνωρίζουν με το φύλο που σας έχει αποδοθεί κατά τη γέννηση. Η είδηση μπορεί να σοκάρει και να οδηγήσει τα μέλη της οικογένειάς σας να σκεφτούν πως φταίνε εκείνα σε κάτι. Είναι σημαντικό να τα βοηθήσετε να αντιληφθούν ότι αυτό είναι απλώς ένα μέρος του εαυτού σας, ότι κανείς δε μπορεί να το αλλάξει και ότι με τη μετάβαση (οποιασδήποτε μορφής) θα γίνετε το άτομο που πραγματικά επιθυμείτε.

- Να θυμάστε πως ίσως είναι η πρώτη φορά που θα σκεφτούν κάτι τέτοιο για εσάς
- Πολλοί γονείς ίσως να σκεφτούν πως έκαναν κάτι λάθος και μπορεί να κατηγορήσουν τους εαυτούς τους
- Κάποιοι γονείς ίσως νιώσουν πως «χάνουν» τον γιο ή την κόρη τους και θα χρειαστούν χρόνο μέχρι να αποδεχθούν το νέο σας φύλο
- Να θυμάστε πως οι πρώτες αντιδράσεις μπορεί να μην είναι αντιπροσωπευτικές με το πώς θα νιώθουν μακροπρόθεσμα
- Πολλοί γονείς, με τον καιρό, μπορεί να γίνουν οι καλύτεροι σύμμαχοι και ενεργοί υποστηρικτές σας κατά τη διάρκεια της μετάβασης σας.

«Όταν μου είπε ο Simon ότι επαναπροσδιορίζει το φύλο του, έκανα λίγο πίσω, αλλά άκουσα τι είχε να μου πει και κατάλαβα πως ήταν ευτυχισμένος και ικανοποιημένος με τον εαυτό του», παππούς/γιαγιά τρανς άντρα

«Στην αρχή αναστατώθηκα, θεώρησα πως ο γιος μου είχε πεθάνει και κατά κάποιον τρόπο πενθούσα. Στη συνέχεια τελικά, είδα την κόρη μου να μεγαλώνει και να γίνεται μία όμορφη γυναίκα με αυτοπεποίθηση. Αγαπώ την κόρη μου και δε θα ήθελα να ήταν αλλιώς», μητέρα τρανς γυναίκας

Coming out σε συντρόφους

Όλες οι σχέσεις έχουν δυσκολίες ανεξάρτητα από θέματα που μπορεί να σχετίζονται με τον σεξουαλικό/ερωτικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου. Ο φόβος της κοινοποίησης του προσδιορισμού της τρανς ταυτότητας ή της επιθυμίας της μετάβασης, μπορεί να φέρει το τέλος σε μία νέα ή μακροχρόνια σχέση. Κάτι τέτοιο κάνει τα τρανς άτομα να νιώθουν απρόθυμα να κάνουν coming out στη σχέση τους.

Παρά το γεγονός ότι ορισμένες/-οι σύντροφοι μπορεί να μη θέλουν να συνεχίσει η σχέση λόγω της μετάβασης φύλου, πολλές σχέσεις θα συνεχιστούν κατά τη διαδικασία αυτής. Η/Ο σύντροφος σας ίσως χρειαστεί χρόνο να σκεφτεί για το πώς νιώθει, γι' αυτό προσπαθήστε να έχετε υπομονή.

Αν έχετε πραγματοποιήσει ήδη μετάβαση και γνωρίσετε ένα νέο άτομο, είναι σημαντικό να σκεφτείτε σε ποιο στάδιο της σχέσης θα ήταν κατάλληλη στιγμή να μιλήσετε γι' αυτό, αν αυτό είναι κάτι που θα θέλατε να κάνετε. Επίσης, είναι σημαντικό να σκεφτείτε πώς θα νιώσει αν το μάθει αργότερα, σε περίπτωση που δεν το πείτε εσείς.

Είναι σημαντικό να θυμάστε πως αν μία ήδη υπάρχουσα σχέση δεν πηγαίνει καλά, αυτό δε σημαίνει πως δε θα γνωρίσετε κάποιο άλλο άτομο. Τα τρανς άτομα, όπως όλα τα άλλα, μπορούν να έχουν μακροχρόνιες και ευτυχισμένες σχέσεις.

«Ποτέ δεν έχω προσδιοριστεί ως τρανς γυναίκα, αλλά έβλεπα τον εαυτό μου μόνο σαν γυναίκα. Ξεκίνησα τη μετάβαση στα 17 μου και έζησα ως τώρα επιτυχώς σαν γυναίκα. Ήμουν σε ορμονοθεραπεία για περίπου 8 χρόνια και έκανα επέμβαση μαστών. Δεν έχω στα σχέδια μου να προχωρήσω σε πλήρη επέμβαση μετάβασης, καθώς δε θέλω να πάρω το ρίσκο των επιπλοκών. Σε γενικές γραμμές, νιώθω ευτυχισμένη όπως είμαι τώρα. Έχω έναν πολύ υποστηρικτικό σύντροφο και μία πολύ υποστηρικτική οικογένεια», 27χρονη γυναίκα

Coming out στο σχολείο

Μερικά νεαρά τρανς άτομα ίσως να θελήσετε να ξεκινήσετε τη μετάβαση όσο φοιτάτε ακόμα στο σχολείο. Μία τέτοια απόφαση πρέπει να ληφθεί με προσοχή, καθώς μπορεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο στη σχολική σας ζωή. Κάποια πράγματα που πρέπει να σκεφτείτε:

- Μιλήστε με κάποια/-ον υπεύθυνη/-ο εκπαιδευτικό, ώστε να συζητήσετε πώς θα μπορούσε να σας στηρίξει το σχολείο
- Ζητήστε ένα αντίγραφο της πολιτικής αντιμετώπισης του εκφοβισμού που

εφαρμόζει το σχολείο και δείτε αν συμπεριλαμβάνεται η τρανσφοβία

- Λάβετε επιπλέον συμβουλευτική από ομάδες υποστήριξης για τρανς άτομα και διαδικτυακές πηγές.

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού αναφέρει ότι κάθε άτομο ηλικίας κάτω των 18 ετών θα πρέπει να έχει το δικαίωμα στην εκπαίδευση, το δικαίωμα να παραμένει ασφαλές και το δικαίωμα να έχει λόγο στις αποφάσεις που επηρεάζουν τη ζωή του. Αποτελεί ευθύνη του σχολείου σας να διαβεβαιώσετε ότι είστε ασφαλείς από τον εκφοβισμό και τις διακρίσεις, αλλά αν το σχολείο σας αποτυγχάνει να σας υποστηρίξει κατάλληλα, ίσως θελήσετε να απευθυνθείτε σε κάποιους φορείς.

Coming out κατά τη διάρκεια φοίτησης σε άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα

Οι εμπειρίες των τρανς ατόμων κατά τη διάρκεια φοίτησής τους σε εκπαιδευτικά ιδρύματα μπορεί να ποικίλουν ευρέως. Αν και υπάρχουν νόμοι κατά των διακρίσεων, δεν εφαρμόζονται από όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Προτού φοιτήσετε σε κάποιο εκπαιδευτικό ίδρυμα, ίσως είναι χρήσιμο να σκεφτείτε τα παρακάτω:

- Ελέγξτε αν έχει ενεργή ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα
- Διαβάστε τη δήλωση που περιγράφει τις αξίες και τις θέσεις του εκπαιδευτικού ιδρύματος και ελέγξτε αν αναφέρεται η ισότητα και η διαφορετικότητα
- Ζητήστε ένα αντίγραφο της πολιτικής ενάντια στον εκφοβισμό που εφαρμόζει το ίδρυμα
- Επικοινωνήστε μέσω τηλεφώνου ή email δηλώνοντας την επιθυμία σας να φοιτήσετε και ρωτήστε αν έχουν εμπειρία συνεργασίας με τρανς φοιτήτριες και φοιτητές.

Coming out στο περιβάλλον εργασίας

Τα περισσότερα τρανς άτομα δεν κοινοποιούν την ταυτότητα στο χώρο εργασίας τους παρά το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις υπάρχουν νόμοι που τα προστατεύουν από τις διακρίσεις στην εργασία. Πολύ συχνά, τα τρανς άτομα αλλάζουν δουλειά στο στάδιο της μετάβασης, προκειμένου να αποφύγουν το coming out στο χώρο εργασίας τους. Άλλα τρανς άτομα συχνά φεύγουν μακριά, προκειμένου να μειώσουν τις πιθανότητες να μάθουν οι συνάδελφοι και οι

εργοδότες ότι είναι τρανς.

Κάποια άτομα κάνουν μετάβαση φύλου και παραμένουν στην ίδια δουλειά έχοντας υποστήριξη από το εργασιακό τους περιβάλλον, αλλά αξίζει να το σκεφτείτε χωρίς βιασύνη, ώστε να λάβετε την κατάλληλη απόφαση.

Σχέσεις

Πριν μπείτε σε σχέση με κάποιο άτομο, είτε πρόκειται για περιστασιακή είτε για σοβαρή, είναι σημαντικό να σκεφτείτε τι θέλετε από αυτό το άτομο. Το κλειδί για κάθε καλή σχέση είναι η επικοινωνία και ο σεβασμός.

Όταν ξεκινήσετε να γνωρίζετε ένα άτομο, ίσως θελήσετε να έρθετε σε σεξουαλική επαφή μαζί του. Υπάρχουν πολλά πράγματα που μπορείτε να κάνετε, όπως τα φιλά και οι αγκαλιές, ο αμοιβαίος αυνανισμός, τα αμοιβαία αγγίγματα ή το στοματικό, κολπικό ή πρωκτικό σεξ. Το κλειδί για μία καλή σεξουαλική εμπειρία είναι να αισθάνεστε άνετα με την/τον ερωτική/-ό σας σύντροφο και να κατανοήσετε τι θέλει το ένα άτομο από το άλλο. Ο καλύτερος τρόπος να συμβεί αυτό είναι μέσα από τη συζήτηση, από την ειλικρίνεια, με τον κατάλληλο ρυθμό. Δεν είναι ποτέ εντάξει να κάνετε πράγματα που δε θέλετε. Ένας άλλος καλός τρόπος να ανακαλύψετε τι σας αρέσει και τι δε σας αρέσει σεξουαλικά, είναι μέσω του αυνανισμού και της εξερεύνησης του σώματός σας.

Όταν κάνετε σεξ με κάποιο άτομο, είναι σημαντικό να βεβαιωθείτε ότι προστατεύετε τον εαυτό σας από Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα (Σ.Μ.Ν), συμπεριλαμβανομένου του ιού HIV. Μπορείτε να μειώσετε τον κίνδυνο με τη χρήση προφυλακτικού και λιπαντικού (που δεν έχει βάση το λάδι), όταν υπάρχει διείσδυση (κολπική ή πρωκτική), και προφυλακτικό ή οδοντικό φράγμα, όταν κάνετε στοματικό σεξ. Είναι σημαντικό να εκπαιδεύσετε τον εαυτό σας σε θέματα ασφαλούς σεξ και να είστε πρόθυμες/-οι να το συζητήσετε με την/τον ερωτική/-ό σας σύντροφο πριν ξεκινήσετε να έχετε σεξουαλική επαφή.

Τρανσφοβία και Εκφοβισμός

Δυστυχώς, πολλά τρανς άτομα ακόμα βιώνουν τρανσφοβία ή/και εκφοβισμό σε κάποιο στάδιο της ζωής τους, είτε αυτό είναι κατά τη διάρκεια φοίτησης στο σχολείο είτε σε εκπαιδευτικό ίδρυμα μετά το σχολείο, τον εργασιακό χώρο ή τον δρόμο. Η τρανσφοβία είναι η σωματική ή λεκτική παρενόχληση σε κάποιο άτομο το οποίο θεωρείται ή είναι τρανς. Ο εκφοβισμός ή η τρανσφοβία μπορεί να περιλαμβάνει χαρακτηρισμούς, απειλές, χτυπήματα στο σώμα, χλευασμούς, αγνόηση ή διάδοση φημών εις βάρος σας. Κανένα άτομο δεν αξίζει να παρενοχλείται ή να γίνεται θύμα τρανσφοβίας και αυτό δεν πρέπει να γίνεται ποτέ αποδεκτό.

Εάν δέχεστε εκφοβισμό ή διακρίσεις λόγω της τρανς ταυτότητάς σας, ίσως θελήσετε να:

- Μιλήσετε σε κάποιο άτομο της εμπιστοσύνης σας
- Αναφέρετε το γεγονός στο σχολείο/πανεπιστήμιο-σχολή/εργοδότη σας
- Αναφέρετε το περιστατικό στην αστυνομία
- Λάβετε υποστήριξη από κάποια ΛΟΑΤΚΙ ή αποκλειστικά τρανς ομάδα
- Επικοινωνήσετε με φορείς υποστήριξης θυμάτων βίας

Δεν είναι πολύ καλή ιδέα να αντιμετωπίσετε τον εκφοβισμό μόνες/-οι σας γιατί ίσως θέσετε τον εαυτό σας σε κίνδυνο.

Καταγραφή Τρανσφοβικού Περιστατικού

Το άρθρο 66 του νόμου 4139/2013 προστατεύει τα τρανς άτομα από τη βία που υποκινείται από τρανσφοβία. Αυτό σημαίνει πως αν είστε θύμα εγκλήματος που υποκινείται από τρανσφοβικό μίσος, μπορείτε να το αναφέρετε στις αστυνομικές αρχές. Αν δεν το αναφέρετε άμεσα, μπορείτε να το κάνετε αργότερα σε τοπικό αστυνομικό τμήμα.

Αν για κάποιο λόγο δεν είστε σίγουρες/-οι για το αν θα θέλατε να απευθυνθείτε στην αστυνομία, μπορείτε να καταγγείλετε το περιστατικό σε άλλους φορείς.

Συμβουλευτική για το οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον

Αν κάποιο κοντινό σας πρόσωπο κάνει coming out ως τρανς, ίσως αισθανθείτε αβέβαιες/-οι για το πώς νιώθετε ή για το πώς πρέπει να αντιδράσετε. Ίσως χρειαστεί χρόνος να συνηθίσετε στην ιδέα, ιδιαίτερα αν δεν το περιμένατε. Είναι σημαντικό να γνωρίζετε το τρανς άτομο ότι εξακολουθείτε να νοιάζεστε γι αυτό, ακόμη κι αν δε μπορείτε να τα κατανοήσετε όλα εξαρχής.

Ανεξάρτητα από τις εσωτερικές σας σκέψεις ή τα συναισθήματα, να θυμάστε πως μόνο επειδή ένα άτομο προσδιορίζεται ως τρανς, κάτι τέτοιο δεν το κάνει λιγότερο φίλη/-ο ή μέλος της οικογένειας. Σκεφτείτε πως νιώθατε γι' αυτό το άτομο πριν σας μιλήσει για την ταυτότητά του και αναρωτηθείτε γιατί αυτό πρέπει να αλλάξει μόνο και μόνο επειδή το βιολογικό φύλο του δεν ταυτίζεται με αυτό που νιώθει.

Έχετε κάθε δικαίωμα να πείτε στο τρανς άτομο πως ίσως χρειάζεστε κάποιο χρόνο για να συνηθίσετε στην ιδέα, αλλά αυτό που σκοπεύετε να κάνετε είναι να το υποστηρίξετε. Επίσης, νιώστε ελεύθερα να κάνετε ερωτήσεις, καθώς κάτι τέτοιο δείχνει ότι παίρνετε το άτομο στα σοβαρά. Την ίδια στιγμή, προσπαθήστε να έχετε ενσυναίσθηση για το πώς αισθάνεται. Λάβετε υπόψη σας, πως το να κάνει ένα άτομο coming out σε κάποιο κοντινό του πρόσωπο, δεν

είναι μία εύκολη διαδικασία. Άλλα σημεία αυτού του οδηγού μπορεί να σας βοηθήσουν να δώσετε απαντήσεις στα ερωτήματά σας ή πώς να κάνετε ερωτήσεις με ευγενικό και ευαίσθητο τρόπο. Πολλά τρανς άτομα κάνουν coming out και ξεκινούν τη μετάβαση πλέον σε μικρότερη ηλικία λόγω της αυξημένης ενημέρωσης και της μεγαλύτερης αποδοχής. Αν ένα φιλικό άτομο ή κάποιο μέλος της οικογένειας κάνει coming out σε νεαρή ηλικία, είναι πιθανό να το απαξιώσετε θεωρώντας το ως φάση που περνάει το άτομο. Τα περισσότερα άτομα που κάνουν coming out έχουν περάσει πολλά πριν φτάσουν να το πουν σε κάποιο άτομο, γι' αυτό είναι σημαντικό να πάρετε στα σοβαρά μία τέτοια αποκάλυψη. Προσπαθήστε και ενθαρρύνετε το άτομο να εξερευνήσει την ταυτότητα φύλου του χωρίς να προσπαθήσετε να το αλλάξετε ή να το πιέσετε.

Μετάβαση

Μετάβαση είναι η διαδικασία μέσω της οποίας κάποια τρανς άτομα αλλάζουν την έκφραση φύλου τους, ώστε να ταιριάζει με την ταυτότητα φύλου τους, ή ξεκινούν να ζουν από το ένα φύλο στο άλλο. Αυτή η διαδικασία μπορεί να διαφέρει και μπορεί να περιλαμβάνει από μικρές αλλαγές έως μόνιμες. Το κάθε άτομο είναι διαφορετικό και το επίπεδο της μετάβασης θα εξαρτηθεί από το πώς νιώθει προσωπικά το κάθε τρανς άτομο.

Μερικά στάδια μετάβασης μπορεί να περιλαμβάνουν:

- Ντύσιμο με διαφορετικά ρούχα
- Αλλαγή στον τρόπο ομιλίας
- Αλλαγή στον τρόπο κίνησης
- Αλλαγή του σώματος μέσω άσκησης
- Αλλαγή στυλ μαλλιών ή χρήση περούκας
- Χρήση καλλυντικών
- Αποτρίχωση
- Αλλαγή ονόματος
- Λήψη ορμονών
- Χειρουργική επέμβαση

Η μετάβαση μπορεί να πάρει χρόνο και μοιάζει καλή ιδέα να ξεκινήσει κάποιο άτομο με κάποιες μικρές αλλαγές, ώστε να δει πώς θα νιώσει με αυτό. Αν ένα τρανς άτομο αποφασίσει ότι θα ήθελε να λάβει ορμόνες ή να προχωρήσει σε χειρουργική επέμβαση, θα χρειαστεί να απευθυνθεί σε κάποια/-ον ειδικό σε θέματα φύλου.

«Αφού είπα στη γιατρό μου ότι επιθυμώ μετάβαση φύλου, απευθύνθηκα σε μία ομάδα υποστήριξης αμφιφυλόφιλων ατόμων, καθώς ήταν η μόνη διαθέσιμη ομάδα στην οποία θα μπορούσα να ταιριάζω, αν και δεν ήμουν αμφιφυλόφιλο άτομο. Οι χειρουργικές επεμβάσεις και οι ορμόνες επίσης έχουν αλλάξει από

τότε. Οι επεμβάσεις είναι πολύ πιο αναβαθμισμένες, αλλά από την άλλη, ο χρόνος αναμονής είναι αρκετά μεγαλύτερος. Το να είναι κάποιο άτομο τρανς θα εξακολουθήσει να είναι ταμπού για πολύ καιρό, αλλά τα πράγματα αλλάζουν προς το καλύτερο», Samantha, 40 ετών τρανς γυναίκα

Όροι

Υπάρχουν πολλές κατηγορίες κάτω από όρο-ομπρέλα της τρανς ταυτότητας. Διαφορετικοί άνθρωποι αυτοπροσδιορίζονται με διαφορετικούς τρόπους. Παρακάτω ακολουθεί μία λίστα με μερικούς από τους πιο κοινούς όρους και ορισμούς.

Τρανς

Όρος-ομπρέλα που χρησιμοποιείται για να συμπεριλάβει όλες τις κατηγορίες που εντάσσονται στην τρανς ταυτότητα, συμπεριλαμβανομένων των τρανς που επιθυμούν μετάβαση φύλου με τη λήψη ορμονών και χειρουργικών επεμβάσεων, των παρενδυτικών, των ανδρόγυνων και των ατόμων που δεν ταυτίζονται με το δίπολο φύλου αρσενικό-θηλυκό

Τρανς άντρας

Άτομο το οποίο γεννήθηκε με γυναικείο σώμα, αλλά η ταυτότητα φύλου του είναι αντρική και προχωρά σε μετάβαση, ώστε να ζήσει μόνιμα ως άντρας

Τρανς γυναίκα

Άτομο το οποίο έχει γεννηθεί με αντρικό σώμα, αλλά η ταυτότητα φύλου του είναι γυναικεία και προχωρά σε μετάβαση, ώστε να ζήσει μόνιμα ως γυναίκα

Παρενδυτικό άτομο (Cross Dresser)

Άτομο το οποίο νιώθει ευτυχισμένο με το βιολογικό του φύλο, αλλά ντύνεται με ρούχα που παραδοσιακά χρησιμοποιούνται από το αντίθετο φύλο, για διαφορετικούς λόγους και σε διάφορες στιγμές

Ανδρόγυνο άτομο

Άτομο το οποίο δεν ταιριάζει απόλυτα στους παραδοσιακά κοινωνικούς ανδρικούς και γυναικείους ρόλους, τόσο σωματικά ή και συναισθηματικά

Άτομα μη δυαδικού φύλου (Non Binary)

Άτομα τα οποία δεν προσδιορίζονται απλώς ως άνδρες ή γυναίκες

Άτομα με ρευστό φύλο (Gender Queer/Fluid)

Όροι παρόμοιοι με τον «non binary». Άτομα που βλέπουν τους εαυτούς τους και ως άνδρες και ως γυναίκες ή ως τίποτα από τα δύο

Drag King/Queen

Άτομα που ντύνονται και υποδύονται μία περσόνα με χαρακτηριστικά του αντίθετου φύλου με υπερβολικό τρόπο. Αυτό γίνεται για σκοπούς εκτέλεσης καλλιτεχνικής πράξης ή για διασκέδαση

Δυσφορία φύλου

Όρος ο οποίος χρησιμοποιείται για να περιγράψει την κατάσταση κατά την οποία κάποιο άτομο νιώθει μόνιμα άβολα ή έχει αισθήματα αβεβαιότητας για το φύλο που του έχει αποδοθεί κατά τη γέννηση

Ορμονική θεραπεία υποκατάστασης

Η λήψη ορμονών οι οποίες υποκαθιστούν αυτές που παράγονται φυσικά από το σώμα, ως μέρος της διαδικασίας της μετάβασης

Επέμβαση επαναπροσδιορισμού φύλου

Χειρουργικές επεμβάσεις στη φυσική εμφάνιση του ατόμου και στις λειτουργίες των υπαρχόντων χαρακτηριστικών φύλου, ώστε να μοιάζουν σε αυτά του αντίθετου φύλου

Coming out

Όταν ένα άτομο κοινοποιεί την ταυτότητα φύλου του ή το σεξουαλικό/ερωτικό προσανατολισμό του σε άλλα άτομα. Πολλά τρανς άτομα θα χρειαστεί να κάνουν coming out σε πολλά άλλα άτομα κατά τη διάρκεια της ζωής τους.

Τρανσφοβία

Λεκτική ή σωματική παρενόχληση προς κάποιο άτομο εξαιτίας της τρανς ταυτότητας ή της υπόθεσης ότι είναι τρανς.

Βιολογικό και Κοινωνικό φύλο

Οι όροι «βιολογικό φύλο» και «κοινωνικό φύλο» συχνά προκαλούν σύγχυση στη χρήση τους, καθώς χρησιμοποιούνται και οι δύο για να περιγράψουν το ίδιο πράγμα σε διαφορετικές περιπτώσεις. Το βιολογικό και το κοινωνικό φύλο αποτελούν από κοινού την ταυτότητα μας, αλλά δεν ταιριάζουν πάντα.

Όταν σκέφτεστε το βιολογικό και το κοινωνικό σας φύλο, συχνά είναι χρήσιμο να τα δείτε και

τα δύο κάτω στους παρακάτω όρους:

Βιολογικό φύλο

Το σώμα με το οποίο γεννιόμαστε (ή οι βιολογικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών)

Ταυτότητα φύλου

Πώς αισθανόμαστε μέσα μας (ή τα χαρακτηριστικά και τα κοινωνικά πρότυπα που σχετίζονται με τους άνδρες και τις γυναίκες)

Έκφραση Φύλου

Πώς παρουσιάζετε δημόσια τον εαυτό σας (οι συμπεριφορές, οι κινήσεις και οι πράξεις που κοινωνικά συνδέονται με τους άνδρες και τις γυναίκες)

Το βιολογικό, κοινωνικό φύλο και η έκφραση φύλου του κάθε ατόμου μπορεί να αναγνωριστεί περισσότερο ως ένα σημείο που κινείται σε μία κλίμακα, παρά ως κάτι το οποίο ταυτίζεται μόνο με το αρσενικό ή το θηλυκό.

Για πολλούς ανθρώπους το βιολογικό φύλο, η ταυτότητα φύλου και η έκφραση φύλου μπορεί να βρίσκονται σε διαφορετικά σημεία της κλίμακας και για κάποιους κάτι τέτοιο θα είναι εντάξει. Για αρκετά τρανς άτομα όμως η ταυτότητα φύλου και το βιολογικό φύλο θα είναι τόσο αταίριαστα, ώστε να θελήσουν να τροποποιήσουν το σώμα τους κατά κάποιο τρόπο. Αυτό είναι γνωστό ως μετάβαση.

Ταυτότητα φύλου και σεξουαλικός/ερωτικός προσανατολισμός

Ένα ακόμα κοινό σφάλμα είναι όταν οι άνθρωποι μπερδεύουν την ταυτότητα φύλου με τον σεξουαλικό/ερωτικό προσανατολισμό. Η ταυτότητα φύλου σχετίζεται με το πώς νιώθεις μέσα σου ότι είσαι, ενώ ο σεξουαλικός/ερωτικός προσανατολισμός σχετίζεται με το φύλο από το οποίο έλκεσαι. Πολλοί άνθρωποι πιστεύουν πως όταν είσαι τρανς, αυτόματα είσαι γκέι ή λεσβία. Όπως ο κάθε άνθρωπος, έτσι και τα τρανς άτομα μπορεί να είναι ομοφυλόφιλα, αμφιφυλόφιλα ή ετεροφυλόφιλα άτομα.

Μύθοι και πραγματικότητα

Όταν οι άνθρωποι δεν γνωρίζουν πολλά για ένα θέμα ή για μία ομάδα ανθρώπων, τείνουν να κάνουν υποθέσεις και βγάζουν συμπεράσματα χωρίς να ξέρουν την πραγματικότητα. Αυτό οδηγεί στη δημιουργία σχηματισμού πολλών μύθων. Τα τρανς άτομα ακόμα απαξιώνονται από τα ΜΜΕ και η ενημέρωση για τρανς ζητήματα παραμένει ελλιπής. Παρακάτω υπάρχει μία λίστα με τους μύθους που περιβάλλουν τα τρανς άτομα:

- Μύθος: Όλα τα τρανς άτομα χρειάζονται χειρουργική επέμβαση.
Πραγματικότητα: Το να είναι κάποιο άτομο τρανς σημαίνει διαφορετικά πράγματα σε διαφορετικά άτομα. Η διαδρομή του κάθε ατόμου είναι διαφορετική.
- Μύθος: Τα τρανς άτομα είναι ομοφυλόφιλα.
Πραγματικότητα: Η τρανς ταυτότητα σχετίζεται με το κοινωνικό φύλο, όχι με το σεξουαλικό/ερωτικό προσανατολισμό. Ένα τρανς άτομο μπορεί να είναι ομοφυλόφιλο, αμφιφυλόφιλο ή ετεροφυλόφιλο.
- Μύθος: Υπάρχουν μόνο τρανς γυναίκες, όχι τρανς άντρες.
Πραγματικότητα: Υπάρχουν πολλοί τρανς άντρες, αλλά προς το παρόν οι τρανς γυναίκες έχουν τραβήξει την περισσότερη προσοχή των ΜΜΕ.
- Μύθος: Οι τρανς ταυτότητες είναι ανήθικες.
Πραγματικότητα: Η ανηθικότητα είναι ζήτημα χαρακτήρα και όχι ταυτότητας φύλου ή έκφρασης φύλου.
- Μύθος: Οι επεμβάσεις και οι ορμόνες αλλάζουν το σώμα αμέσως.
Πραγματικότητα: Το κάθε σώμα αλλάζει με διαφορετικούς τρόπους και ρυθμούς. Δεν υπάρχει συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα.
- Μύθος: Σε όλα τα τρανς άτομα η διαφορετικότητα είναι φανερή.
Πραγματικότητα: Το κάθε άτομο είναι φανερά διαφορετικό είτε είναι τρανς είτε όχι.
- Μύθος: Αν είσαι cross dresser ή gender queer θέλεις να αλλάξεις φύλο.
Πραγματικότητα: Δε θέλουν όλα τα τρανς άτομα να επαναπροσδιορίσουν το φύλο τους. Αυτό έχει να κάνει με το πως νιώθει ευτυχισμένο και με το τι το κάνει να νιώθει άνετα.
- Μύθος: Όλα τα τρανς άτομα είναι μπερδεμένα.
Πραγματικότητα: Τα τρανς άτομα δεν είναι ούτε περισσότερο ούτε λιγότερο μπερδεμένα από τα υπόλοιπα άτομα.
- Μύθος: Ένα άτομο επιλέγει να είναι τρανς.
Πραγματικότητα: Η δυνατότητα της επιλογής για ένα άτομο να είναι τρανς ισοδυναμεί με τη δυνατότητα κάποιου ατόμου να επιλέξει το ύψος ή το χρώμα του. Η μόνη επιλογή που έχει ένα τρανς άτομο είναι το αν θα είναι ειλικρινής με τον εαυτό του και τα άτομα γύρω του.
- Μύθος: Όλα τα τρανς άτομα είναι δυστυχισμένα και καταθλιπτικά.
Πραγματικότητα: Πολλά τρανς άτομα ζουν ευτυχισμένα και επιτυχημένα μία πλήρη ζωή.

- Μύθος: *Αν είσαι τρανς και δεν έχεις κάνει χειρουργική επέμβαση, δεν έχεις επιθυμία να κάνεις σεξ.*
- Πραγματικότητα: *Κάποια τρανς άτομα έχουν σεξουαλική επιθυμία και θέλουν να έχουν σεξουαλική ζωή. Έχει να κάνει με το πώς αισθάνεται καλά το κάθε άτομο.*

Χρήσιμοι σύνδεσμοι

Κοινότητα LGBTQ νέων Αθήνας
<http://colouryouth.gr/>

LGBT Youth Scotland
www.lgbtyouth.org.uk

Scottish Transgender Alliance
www.scottishtrans.org

Human Rights Campaign
www.hrc.org

Gender Identity Research and Education Society
www.gires.org.uk

Mermaids
www.mermaidsuk.org.uk

Equality Network
www.equality-network.org

National LGBT Forum
www.scottishlgbt.org

Queer Youth Network (Online Forum)
www.queeryouth.org.uk

Stonewall Scotland
www.stonewallscotland.org.uk

Scotland's LGBT Domestic Abuse Project
www.lgbtdomesticabuse.org.uk

Gay & Lesbian Youth Northern Ireland

για μια συμπεριληπτική εκπαίδευση
σε ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού,
ταυτότητας φύλου & χαρακτηριστικών φύλου

www.glyni.org.uk

Belong To Irish LGBT Youth Organisation

www.belongto.org

International Gay, Lesbian, Bisexual, Transgender and Queer Youth and Student Organisation

www.iglyo.com

International Gay and Lesbian Association

www.igla.org

**πολύχρωμο
σχολείο**

για μια συμπεριληπτική εκπαίδευση
σε ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού,
ταυτότητας φύλου & χαρακτηριστικών φύλου

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΥΠΕΡΑΣΠΙΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΑΤΟΜΩΝ - ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΕΤΕ;

GREEK

DAN CHRISTIAN GHATTAS

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2015

**ΥΠΕΡΑΣΠΙΖΟΝΤΑΣ
ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΑΤΟΜΩΝ
- ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙΤΕ
ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΕΤΕ;**

**ΕΝΑΣ ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΜΚΟ
ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΧΑΡΑΞΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

Rue du Trône/Troonstraat 60
1050 Brussels
Belgium
Telephone: + 32 2 609 54 10, Fax: + 32 2 609 54 19
www.ilga-europe.org

Organisation Intersex International Europe e. V. / OII Europe
Postfach 30 41 37
D-10756 Berlin
Germany
www.oii-europe.org

French version funded by Heinrich-Böll-Stiftung
www.boell.de

Design & layout: S. Beneš • www.benswerk.wordpress.com

Original English version funded by the European Union

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 9** **ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ**
- 19** **ΣΥΧΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ**
- 25** **ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΒΟΗΘΗΣΕΤΕ;**
- 29** **ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ**
- 33** **ΠΗΓΕΣ**

Η ILGA-EUROPE

Ευρωπαϊκό Τμήμα της International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA)- είναι μια διεθνής μη κυβερνητική οργάνωση ομπρέλα, που συγκεντρώνει πάνω από 400 οργανώσεις από 45 ευρωπαϊκές χώρες. Η ίδια η ILGA δημιουργήθηκε το 1978. Η ILGA-Europe ιδρύθηκε ως ξεχωριστό τμήμα της ILGA και ως ανεξάρτητο νομικό πρόσωπο το 1996.

Το όραμά μας είναι ένας κόσμος όπου η αξιοπρέπεια, οι ελευθερίες και η πλήρης απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων προστατεύονται και διασφαλίζονται για όλους τους ανθρώπους, ανεξάρτητα από (πραγματικό ή αντιληπτό) σεξουαλικό προσανατολισμό, ταυτότητα φύλου, έκφραση φύλου και ίντερσεξ κατάσταση.

ΟΙ ΔΥΟ ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΥΛΩΝΕΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ILGA-EUROPE ΕΙΝΑΙ:

1. η προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ισότητας για τα ΛΟΑΤΙ άτομα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, πριν από οργανισμούς όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, το Συμβούλιο της Ευρώπης και ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (OSCE) και συγκεκριμένα σχετικά με το άσυλο, τα εγκλήματα και τη ρητορική μίσους, την εκπαίδευση, την απασχόληση, την οικογένεια, την ελευθερία του συνέρχεσθαι, του συνεταιρίζεσθαι και της έκφρασης, την υγεία, τη νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου και τη σωματική ακεραιότητα.

2. η ενίσχυση του ευρωπαϊκού ΛΟΑΤΙ κινήματος με την παροχή εκπαίδευσης και υποστήριξης στις οργανώσεις-μέλη του και σε άλλες ΛΟΑΤΙ ομάδες πάνω σε θέματα υποστήριξης, χρηματοδότησης, οργανωτικής ανάπτυξης, επικοινωνιακής στρατηγικής και πολλά άλλα.

Η OII EUROPE

(Organisation Intersex International Europe) είναι η οργάνωση ομπρέλα των ευρωπαϊκών οργανώσεων ίντερσεξ με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ιδρύθηκε την Παγκόσμια Ημέρα Ανθρώπινων Δικαιωμάτων (10 Δεκεμβρίου) κατά τη διάρκεια του 2ου Intersex Forum στη Στοκχόλμη το 2012.

Η OII Europe εργάζεται για την προστασία και την πλήρη εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ίντερσεξ ανθρώπων στην Ευρώπη και παγκοσμίως. Η OII Europe προσφέρει εμπειρογνωμοσύνη πάνω στις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ίντερσεξ ανθρώπων στους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Εθνών. Επίσης, παρέχει εκπαίδευση και πληροφορίες σε φορείς χάραξης πολιτικής, σε ΜΚΟ και στο ευρύ κοινό σχετικά με την κατάσταση διαβίωσης των ίντερσεξ ανθρώπων και τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αντιμετωπίζουν. Η OII Europe χτίζει ένα δυνατό ευρωπαϊκό κίνημα, προσεγγίζοντας ίντερσεξ ανθρώπους, ακτιβιστές και οργανώσεις σε όλη την Ευρώπη και βοηθώντας τους να προασπίσουν τα δικαιώματα των ίντερσεξ ανθρώπων.

Η OII Europe είναι αυτόνομη θυγατρική της Organisation Intersex International (OII), ενός αποκεντρωμένου παγκόσμιου δικτύου ίντερσεξ οργανώσεων. Η OII ιδρύθηκε το 2003 και έκτοτε λειτουργεί μέσω των εθνικών της ομάδων σε όλες τις περιοχές του κόσμου.

ΑΓΑΠΗΤΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ,

Από τα μέσα της δεκαετίας του '90, ένας διαρκώς αυξανόμενος αριθμός ίντερσεξ ανθρώπων στην Ευρώπη και σε ολόκληρο τον κόσμο βρήκαν την απαιτούμενη δύναμη να υψώσουν τις φωνές τους και να καταγγείλουν τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που υφίστανται τα ίντερσεξ άτομα. Για να συμβεί αυτό, έπρεπε να ξεπεράσουν τη μυστικότητα, τη ντροπή, την παθολογικοποίηση ή την αυτό-παθολογικοποίηση και την τεράστια άγνοια της κοινωνίας σχετικά με τα προβλήματα (ή ακόμα και την ύπαρξη καθαυτή) των ίντερσεξ ανθρώπων. Τέτοιες προκλήσεις ήταν –και ακόμα είναι– δύσκολο να ξεπεραστούν.

Όμως ο κόσμος αλλάζει. Το 2015 ήταν σημείο καμπής για την Ευρώπη, με τη Μάλτα να γίνεται την 1η Απριλίου η πρώτη χώρα στον κόσμο που προστατεύει τη φυσική αυτονομία και τη σεματική ακεραιότητα των ίντερσεξ ανθρώπων βάσει «χαρακτηριστικών φύλου». Η Μάλτα και η Ελλάδα (από τις 24 Δεκεμβρίου) έγιναν οι πρώτες χώρες στην Ευρώπη που προστατεύουν ρητά τους ίντερσεξ ανθρώπους από τις διακρίσεις.

Το 2015 ήταν επίσης η χρονιά που εκδόθηκαν δυο έγγραφα-ορόσημα: Ο Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης εξέδωσε την έκθεση «Ανθρώπινα Δικαιώματα και Ίντερσεξ Άτομα» (Human Rights and Intersex People) και ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης το ειδικό έγγραφο «Η Κατάσταση των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων των Ίντερσεξ Ατόμων» (The fundamental rights situation of intersex people). Και τα δύο έγγραφα επιβεβαιώνουν ότι θεραπείες «κανονικοποίησης» του βιολογικού φύλου εξακολουθούν να εφαρμόζονται χωρίς συναίνεση σε όλη την Ευρώπη.

Ο ακρογωνιαίος λίθος της αποτελεσματικής υποστήριξης είναι η γνώση. Αν θέλετε να ενημερωθείτε πώς μπορείτε να εργαστείτε για την αλλαγή ο οδηγός αυτός θα σας βοηθήσει. Θα εξηγήσει τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ίντερσεξ άνθρωποι σε διαφορετικά πεδία της ζωής, θα εκθέσει τα ίντερσεξ αιτήματα, θα δώσει πληροφορίες για τις τρέχουσες πολιτικές εξελίξεις, καθώς και συμβουλές για το πώς να γίνετε εξαιρετικοί σύμμαχοι των ίντερσεξ ανθρώπων.

Ευχαριστούμε την ILGA Europe που κατέστησε εφικτό αυτόν τον οδηγό και για τη συνεπή και την αφοσιωμένη υποστήριξη στην προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ίντερσεξ ατόμων. Ευχαριστούμε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την παροχή των απαιτούμενων πόρων για την ανάλυση αυτού του έργου.

Dan Christian Ghattas,

Miriam van der Have

Συμπρόεδροι της OII Europe

ΑΓΑΠΗΤΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ,

Χάρη στη θαρραλέα και αφοσιωμένη δουλειά ίντερσεξ ακτιβιστών απ' όλη τη Ευρώπη, η σιωπή και η φτωχή πληροφόρηση του κοινού που νωρίτερα περιέβαλλε τα ίντερσεξ ζητήματα, αντικαθίστανται από το αυξημένο ενδιαφέρον συμμάχων ΜΚΟ και φορέων χάραξης πολιτικής, περισσότερη κάλυψη από τα ΜΜΕ και δυνατές πολιτικές δηλώσεις.

Όταν ο κόσμος ενημερώνεται για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τα βιώματα των ίντερσεξ ανθρώπων, η πρώτη του αντίδραση είναι να ρωτήσει: Πώς μπορώ να γίνω σύμμαχος των ίντερσεξ ανθρώπων; Τι μπορώ να κάνω;

Από τότε που προσθέσαμε το «I» στην αποστολή μας το 2008 και συνδιοργανώσαμε το πρώτο Ευρωπαϊκό Intersex Forum το 2011, εμείς, στην ILGA-Europe, απευθύναμε στους εαυτούς μας τα ίδια ερωτήματα. Περάσαμε μέσα από μια μεγάλη διαδικασία μάθησης και δημιουργίας σχέσης με την OII-Europe. Αυτή η διαδικασία μάθησης ενδυναμώθηκε από το ετήσιο Intersex Forum, τις συνεχιζόμενες επαφές με ίντερσεξ ακτιβιστές και την εκπαίδευση του προσωπικού της ILGA-Europe και των οργανώσεων μελών. Και ακόμα μαθαίνουμε καθημερινά.

Στη διάρκεια της χρονιάς, είδαμε ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον για τα ίντερσεξ ζητήματα από πλήθος ιδρυμάτων για τα ανθρώπινα δικαιώματα, από φορείς για την ισότητα, από πολιτικούς, επαγγελματίες υγείας, εκπαιδευτικούς, ΜΚΟ και φυσικά από ΛΟΑΤ ακτιβιστές. Μας ενθαρρύνει η προθυμία τους να μας ακολουθήσουν σε αυτήν την προσπάθεια απόκτησης γνώσης για τα ίντερσεξ θέματα και με αυτόν τον τρόπο να γίνουν ισχυροί σύμμαχοι στον αγώνα για τα ίντερσεξ ανθρώπινα δικαιώματα. Ελπίζουμε αυτός ο οδηγός να βοηθήσει στην πληροφόρηση όλων των συμμάχων μας και να γίνει εφελτήριο για πολλές συζητήσεις.

Το ίντερσεξ ζήτημα έγινε αναπόσπαστο κομμάτι του έργου μας για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Τώρα θα θέλαμε να σας ενθαρρύνουμε να το συμπεριλάβετε και στις δικές σας προσπάθειες για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Evelyne Paradis

Εκτελεστική Διευθύντρια της ILGA-Europe

**ΙΝΤΕΡΣΕΞ
ΑΝΘΡΩΠΟΙ
ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ**

ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΑΝΘΡΩΠΟΙ;

Οι ίντερσεξ άνθρωποι γεννιούνται με χαρακτηριστικά φύλου (όπως χρωμοσώματα, γεννητικά όργανα ή και ορμονική δομή) που δεν ανήκουν αυστηρά στην αρσενική ή θηλυκή κατηγορία ή ανήκουν και στις δύο κατηγορίες ταυτόχρονα. Συχνά οι γιατροί συμβουλεύουν τους γονείς να προβούν σε χειρουργικές και άλλες ιατρικές παρεμβάσεις στα ίντερσεξ νεογέννητα και παιδιά, ώστε να κάνουν το σώμα τους να συμμορφωθεί (φαινομενικά) με τα ανδρικά ή τα γυναικεία χαρακτηριστικά. Στις περισσότερες περιπτώσεις, τέτοιες παρεμβάσεις δεν είναι ιατρικά απαραίτητες και μπορεί να έχουν εξαιρετικά αρνητικές συνέπειες στα ίντερσεξ παιδιά καθώς μεγαλώνουν.

Ο όρος "intersex" αντιπροσωπεύει το φάσμα της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών φύλου που φυσιολογικά εμφανίζεται μέσα στο ανθρώπινο είδος. Επίσης, ο όρος δηλώνει την παραδοχή του φυσικού γεγονότος ότι το βιολογικό φύλο είναι ένα φάσμα και οι άνθρωποι με ποικιλομορφία χαρακτηριστικών φύλου, πέραν του αρσενικού και του θηλυκού, όντως υπάρχουν.

Ιστορικά, ο όρος "intersex" χρησιμοποιήθηκε να ήταν μία διαταραχή που χρειαζόταν ιατρική παρέμβαση για να «διορθωθεί». Τις δύο τελευταίες δεκαετίες, ο όρος επαναπλαισιώθηκε και καθιερώθηκε από τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ίντερσεξ ατόμων και των οργανώσεων τους ως όρος ομπρέλα με τα ανθρώπινα δικαιώματα στη βάση του.

Τα χαρακτηριστικά του φύλου μας είναι καθορισμένα από τη γέννησή μας, είτε είμαστε ίντερσεξ είτε όχι. Ωστόσο, το γεγονός ότι κάποιοι έχουν ίντερσεξ σώματα μπορεί να γίνει εμφανές σε διάφορα στάδια της ζωής τους: στη γέννηση, κατά την παιδική ηλικία, στην εφηβεία ή ακόμα και στην ενήλικη ζωή. Ανάλογα με τις συγκεκριμένες περιστάσεις της ζωής του και τον βαθμό που αποτελεί ταμπού στο περιβάλλον του, ένα άτομο μπορεί να μάθει ότι έχει ίντερσεξ σώμα σε πολύ μικρή ηλικία ή αργότερα στη ζωή του. Μερικοί ίντερσεξ άνθρωποι δεν το ανακαλύπτουν καθόλου στη διάρκεια της ζωής τους.

ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΒΑΣΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΣΗΜΕΡΑ;

Σε έναν κόσμο όπου η συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων και των κυβερνήσεων γνωρίζουν και αποδέχονται δύο μόνο βιολογικά φύλα («αρσενικό» και «θηλυκό») η ύπαρξη των ίντερσεξ ανθρώπων και των σωμάτων τους δεν αναγνωρίζεται. Αντιθέτως, υγιή ίντερσεξ σώματα θεωρούνται «ιατρικό πρόβλημα» και «ψυχο-κοινωνική έκτακτη ανάγκη»¹ που πρέπει να διορθωθεί χειρουργικά, ορμονικά, ή με άλλα ιατρικά και μερικές φορές ψυχολογικά μέσα.

Σύμφωνα με μια πρωτοποριακή έκθεση του 2015 του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) για την κατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ίντερσεξ ανθρώπων, επεμβάσεις «κανονικοποίησης» σε ίντερσεξ παιδιά πραγματοποιούνται σε τουλάχιστον 21 Κράτη Μέλη.² Η κατάσταση αυτή αντανακλάται σε όλο τον κόσμο.³

1. Ladee-Levy JV.: Ambiguous genitalia as a psychosocial emergency In: Z Kinderchir. 1984 Jun;39(3):178-81.

2. Σε 8 κράτη μέλη, ένας νόμιμος εκπρόσωπος μπορεί να συναινέσει σε επεμβάσεις «κανονικοποίησης» φύλου ακόμα κι αν το ανήλικο άτομο είναι αρκετά μεγάλο για να αποφασίσει. European Union Agency for Fundamental Rights: FRA Focus Paper. The Fundamental Rights Situation of Intersex People. Vienna 2015, p. 1.

3. Dan Christian Ghattas: Human Rights between the sexes. A preliminary study on the life situations of inter* individuals. Ed. by Heinrich Böll Foundation. Berlin 2013.

ΠΩΣ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΕΙΣΑΙ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΣΗΜΕΡΑ;

ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥΣ – ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

Σε ολόκληρη την Ευρώπη, οι ίντερσεξ άνθρωποι αντιμετωπίζουν παθολογικοποίηση και ακραίες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Επειδή το να είναι κανείς ίντερσεξ αντιμετωπίζεται, από μόνο του, σαν διαταραχή, όταν η προ-εμφυτευτική διάγνωση ή ο προγεννητικός έλεγχος εμφανίσουν πιθανότητα ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών φύλου στα έμβρυα και τα κυήματα, μπορεί να τερματιστεί η περαιτέρω ανάπτυξή τους. Σε άλλες περιπτώσεις χορηγείται προγεννητικά φαρμακευτική αγωγή υψηλού κινδύνου - εκτός εγκεκριμένων ενδείξεων⁴ (δεξαμεθαζόνη).

Μετά τη γέννηση, ως παιδιά, έφηβοι και ενήλικες, οι ίντερσεξ άνθρωποι αντιμετωπίζουν παραβιάσεις της σωματικής τους ακεραιότητας, που περιλαμβάνουν ιατρικές παρεμβάσεις χωρίς την προσωπική, πρότερη, σταθερή και πλήρως ενημερωμένη συναίνεσή τους. Αυτό μπορεί να προκαλέσει ψυχολογικό τραύμα καθώς και σοβαρές σωματικές βλάβες, που κυμαίνονται από επώδυνες ουλές στους ιστούς ή απώλεια αίσθησης έως οστεοπόρωση και ουρηθρικά θέματα. Τα ίντερσεξ παιδιά αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο μιας διαταραγμένης οικογενειακής ζωής εξαιτίας του ταμπού και της ιατροκοποίησης. Επίσης, έχουν πιθανότητες να εγκαταλείψουν το

σχολείο, εξαιτίας των επιπτώσεων της φαρμακευτικής αγωγής και του σχολικού εκφοβισμού.

Τα ενήλικα ίντερσεξ άτομα μπορεί να δυσκολεύονται να βρουν δουλειά λόγω ελλιπούς εκπαίδευσης, σωματικών προβλημάτων ή έλλειψης αυτοεκτίμησης, που προκαλείται από το κοινωνικό στίγμα. Έχει αναφερθεί μεγαλύτερος κίνδυνος φτώχειας λόγω ελλιπούς εκπαίδευσης, ως αποτέλεσμα της παθολογικοποίησης και του σχετικού τραύματος. Σε κάθε ηλικία, οι ίντερσεξ άνθρωποι μπορεί να αντιμετωπίσουν στίγμα, θεσμικές και λεκτικές διακρίσεις, παρενόχληση, έλλειψη επαρκούς ιατρικής φροντίδας, έλλειψη πρόσβασης σε αναγκαία φαρμακευτική αγωγή, έλλειψη νομικής αναγνώρισης και την έλλειψη ορατότητας των σωμάτων τους στην κοινωνία μας.

Όταν γερνούν, όπως και όλοι οι άλλοι άνθρωποι, οι ίντερσεξ χρειάζονται να βασίζονται περισσότερο στον τομέα της υγείας. Ωστόσο, επειδή έχουν υποβληθεί σε τραυματικές θεραπείες στο παρελθόν, η εξάρτησή τους από τις ιατρικές υπηρεσίες αποτελεί δοκιμασία γι' αυτούς. Επιπλέον, υπάρχει ελάχιστη ενημέρωση για το πώς μπορεί να έχει επηρεαστεί η υγεία τους από τις θεραπείες που λάμβαναν στο μεγαλύτερο μέρος της ζωής τους.

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΙΑΤΡΟΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΣΕ ΙΑΤΡΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ

Η πρόσβαση στη γενική ιατροφαρμακευτική περίθαλψη συχνά υπονομεύεται λόγω προκαταλήψεων των επαγγελματιών υγείας και των πολιτικών αποζημίωσης των εταιρειών ασφάλισης υγείας. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα εκεί όπου η πρόσβαση σε συγκεκριμένες υπηρεσίες (π.χ. διαθεσιμότητα προληπτικών ελέγχων για ορισμένες καταστάσεις ή γενικές υπηρεσίες υγείας) συνδέεται με το βιολογικό και το κοινωνικό φύλο του ατόμου που αναζητά την υπηρεσία ή οπουδήποτε το ιατρικό ιστορικό του ατόμου είναι σημαντικό (π.χ. ασφάλεια ζωής, ιδιωτική ασφάλεια υγείας, ασφάλιση για αναπηρία λόγω αδυναμίας εξάσκησης επαγγέλματος).

Η δυσπιστία, οι προκαταλήψεις και η αποστροφή που εκφράζονται από το προσωπικό υγείας μπορεί να οδηγήσουν τους ίντερσεξ ανθρώπους να αποφύγουν να αναζητήσουν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Μπορεί επίσης να οδηγήσουν τους επαγγελματίες υγείας να αρνηθούν την πρόσβαση των ίντερσεξ ανθρώπων σε υπηρεσίες υγείας. Τέτοια περιστατικά έχουν αναφερθεί στην OII Europe και στις οργανώσεις μέλη της από όλη την Ευρώπη. Σε αντίθεση με τις συνήθεις ιατρικές συμβουλές, η

επέμβαση επαναπροσδιορισμού φύλου δε βοηθά τους ίντερσεξ ανθρώπους να αποφύγουν αυτά τα εμπόδια ως προς τις υπηρεσίες υγείας αργότερα στη ζωή τους: τέτοια περιστατικά έχουν αναφερθεί τόσο από ίντερσεξ άτομα που έχουν κάνει επέμβαση όσο και από αυτά που δεν έχουν κάνει.

Τα ίντερσεξ άτομα αναφέρουν επανειλημμένα σωματική και ψυχολογική κακοποίηση από το ιατρικό προσωπικό (π.χ. μη συναινετική εξέταση, χρήση εργαλείων εξέτασης με τραχύτητα ή κατηγορίες προς τα ίντερσεξ άτομα ότι επίτηδες δε συνεργάζονται όταν τα σώματά τους δεν επιτρέπουν την πραγματοποίηση μιας παραδοσιακής εξέτασης).

Άλλα κοινά ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι ίντερσεξ άνθρωποι στην Ευρώπη είναι η έλλειψη πρόσβασης σε ορμονικά υποκατάστατα (έπειτα από χειρουργική αφαίρεση οργάνων παραγωγής ορμόνης) ή ορμονικά υποκατάστατα που δεν ταιριάζουν στις πραγματικές ανάγκες του σώματος του ατόμου (και αντίθετα στοχεύουν στην επιβολή του αποδοθέντος αρσενικού ή θηλυκού φύλου).

4. "Εκτός εγκεκριμένων ενδείξεων" σημαίνει τη χρήση ενός φαρμάκου πέραν των προβλεπόμενων δοκιμών και εγκεκριμένων χρήσεων

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα τα προβλήματα για τα ίντερσεξ άτομα μπορεί να υπάρχουν από νωρίς. Καταρχήν, οι ίντερσεξ άνθρωποι δεν περιλαμβάνονται εποικοδομητικά σε κανένα πρόγραμμα σπουδών.⁵ Τις περισσότερες φορές δεν αναφέρονται καν. Όταν αναφέρονται αντιμετωπίζονται ως φανταστικά μυθολογικά πλάσματα (ερμαφρόδιτοι), ως εκτρωματικά παραδείγματα ή με οπτική παθολογικοποίησης (σε κείμενα βιολογίας, ιατρικά εγχειρίδια ή εγκυκλοπαίδειες).

Επιπλέον, η σεξουαλική αγωγή δεν αναφέρεται στην ύπαρξή τους ή στο σωματικό τους βίωμα. Αντίθετα, τείνει να διαιωνίζει την αντίληψη πως υπάρχουν μόνο δύο βιολογικά φύλα. Αυτές οι εμπειρίες αυξάνουν το αίσθημα της ντροπής, της μυστικότητας, της ανυπαρξίας ή της αίσθησης πως το άτομο είναι μια απάτη σε πολύ ευαίσθητη ηλικία.

Επιπλέον, οι ίντερσεξ μαθητές ίσως αντιμετωπίσουν ευθεία στοχοποίηση και διακρίσεις στο σχολείο και στη μετέπειτα εκπαίδευση εάν η έκφραση φύλου τους, το ανάστημά τους ή άλλα στοιχεία της εμφάνισής τους δε συμμορφώνονται με την αρσενική ή θηλυκή νόρμα. Ίντερσεξ άτομα έχουν αναφέρει ότι δέχθηκαν εκφοβισμό (bullying) στο σχολείο βάσει των παραπάνω (π.χ. χρήση υποτιμητικής γλώσσας, ψυχολογική και σωματική βία). Τα μέρη όπου το σώμα γίνεται ορατό στους άλλους, όπως τουαλέτες και αποδυτήρια, είναι κοινές περιοχές άγχους και καταγεγραμμένης παρενόχλησης, ανεξάρτητα από το αν το ίντερσεξ άτομο έχει υποστεί τη λεγόμενη εγχείρηση «κανονικοποίησης» ή όχι.

Σε ένα ακόμα πιο ανησυχητικό επίπεδο, τα ίντερσεξ άτομα αντιμετωπίζουν και εκπαιδευτικά προβλήματα που συνδέονται άμεσα με την παραβίαση της σωματικής τους ακεραιότητας. Οι περισσότερες χειρουργικές επεμβάσεις, οι οποίες γίνονται σε πολύ μικρή ηλικία, οδηγούν σε αρκετές συμπληρωματικές εγχειρήσεις στη διάρκεια των ετών. Συχνά οι επεμβάσεις αυτές πραγματοποιούνται στη διάρκεια των σχολικών διακοπών, σε βάρος της ανάγκης του παιδιού για χαλάρωση και διασκέδαση. Μερικά παιδιά εγκαταλείπουν το σχολείο ως αποτέλεσμα αυτής της μακρόχρονης διαδικασίας ανάρρωσης. Ανεπιθύμητη ορμονοθεραπεία, στην παιδική ή την εφηβική ηλικία, με στόχο τη μεταβολή του σώματος προς το αποδοθέν φύλο αναφέρεται επίσης ότι συνδέεται με μείωση των σχολικών επιδόσεων.

Αυτή η σωματική και ψυχολογική πίεση συχνά εμποδίζει τα ίντερσεξ άτομα να αναπτύξουν όλες τις δυνατότητές τους και οδηγεί σε σχολική αποτυχία. Σαν αποτέλεσμα, αυτά τα παιδιά και νεαρά ενήλικα άτομα αντιμετωπίζουν σημαντικές δυσκολίες στην απόκτηση τίτλων ανωτέρων σπουδών και κινδυνεύουν να ζήσουν σε συνθήκες φτώχειας όταν μεγαλώσουν. Οι ίντερσεξ άνθρωποι που καταφέρνουν να επιτύχουν ανώτερη εκπαίδευση συνεχίζουν να παλεύουν ταυτόχρονα με τις συνδυασμένες επιπτώσεις των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αντιμετώπισαν και των διακρίσεων που εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ως ενήλικες.

ΟΙ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΠΟΥΝ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Μία πρόσφατη έρευνα στην Αυστραλία που συγκέντρωσε δεδομένα για 272 ίντερσεξ άτομα, ηλικίας 16-85+, έδειξε ότι μόνο το ένα τέταρτο των συμμετεχόντων αξιολόγησαν τη συνολική εμπειρία τους στο σχολείο θετικά. Η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων (92%) δε φοίτησε σε σχολείο με συμπεριληπτική εκπαίδευση εφηβικής/σεξουαλικής αγωγής. Συνολικά, το 18% των

ανθρώπων με ποικιλομορφία χαρακτηριστικών φύλου έλαβαν μόνον πρωτοβάθμια εκπαίδευση (συγκριτικά με το 2% του γενικού πληθυσμού της Αυστραλίας). Πολλοί συμμετέχοντες (66%) είχαν βιώσει διακρίσεις που κυμαίνονταν από έμμεση έως άμεση λεκτική, σωματική ή άλλη κακοποιητική διάκριση. Οι κίνδυνοι κατά της ευημερίας που αναφέρθηκαν ήταν υψηλοί.⁶

5. Με εξαίρεση την «Trans, gender-variant and intersex students in schools policy» («Πολιτική για τους τρανς, ποικίλου φύλου και ίντερσεξ μαθητές στα σχολεία») της Μάλτας και το κοινό πρόγραμμα εκπαίδευσης της Ισλανδίας, που ήρθε στα σχολεία με μακροπρόθεσμο στόχο την εφαρμογή του στο τακτικό πρόγραμμα σπουδών.⁶ Δημοσιεύσεις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν από το πρότζεκτ "Antidiskriminierungsarbeit und Empowerment für Inter*" με ίντερσεξ άτομα που ζουν στη Γερμανία. Μια σύνοψη των αποτελεσμάτων μπορείτε να δείτε στο https://interprojekt.files.wordpress.com/2015/09/interprojekt_konzept.pdf

6. UNESCO TH/DOC/HP2/15/042, p. 38, <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002354/235414e.pdf>

ΕΡΓΑΣΙΑ

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ίντερσεξ άνθρωποι στο σχολείο συχνά συνεχίζονται στην επαγγελματική τους ζωή, διαιωνίζοντας το ταμπού, τη μυστικότητα και τη ντροπή. Μπορεί να γίνουν θύματα άμεσης ή έμμεσης διάκρισης και παρενόχλησης εξαιτίας της φυσικής τους εμφάνισης ή της έκφρασης φύλου τους.⁷

Όταν αιτούνται εργασία οι ίντερσεξ άνθρωποι ίσως χρειαστεί να εξηγήσουν τα κενά στην εκπαίδευσή τους ή στο επαγγελματικό βιογραφικό τους που προκύπτουν από τα χρονικά διαστήματα στα οποία νοσηλεύονταν ή από τις περιόδους που δεν ήταν σε θέση να εργαστούν λόγω κατάθλιψης ή τραύματος. Προηγούμενες και τρέχουσες θεραπείες έχουν αντίκτυπο στη σωματική και ψυχολογική ευημερία του ατόμου και μειώνουν ευθέως την ικανότητά του για εργασία.

Οι ιατρικοί έλεγχοι των υπαλλήλων μπορεί να είναι εξαιρετικά δύσκολοι για τους ίντερσεξ ανθρώπους. Ειδικά όταν ο υπεύθυνος γιατρός δεν είναι εκπαιδευμένος καθόλου σχετικά με την ύπαρξη των ίντερσεξ ανθρώπων ή θεωρεί πως οι ίντερσεξ άνθρωποι έχουν διαταραχή ανάπτυξης φύλου (DSD). Όταν υποβάλλουν αίτηση για να εργαστούν σε κάποια επαγγέλματα (π.χ. αστυνομία, πυροσβεστική) αναφέρεται ότι ίντερσεξ άνθρωποι έχουν απορριφθεί λόγω της DSD διάγνωσης τους ή και των επεμβάσεων που έχουν υποβληθεί χωρίς τη συναίνεσή τους.

Αφού εξασφαλίσουν εργασία, οι ίντερσεξ άνθρωποι αναφέρουν περιέργεια και αδιακρίσία για το σώμα τους από συναδέλφους.⁸ Κάποιοι ίντερσεξ άνθρωποι που τόλμησαν να ανοιχτούν σχετικά με το ίντερσεξ σώμα τους ανέφεραν δυσπιστία και απόρριψη από συναδέλφους και προϊσταμένους.⁹ Όπως ακριβώς και στην εκπαίδευση, η πίεση των διακρίσεων και του στιγματισμού οδηγεί σε υψηλότερο ποσοστό απουσιών, αυξάνοντας τον κίνδυνο οι ίντερσεξ άνθρωποι να χάσουν τη δουλειά τους.

Κάποιοι ίντερσεξ άνθρωποι περιήλθαν σε κατάσταση αναπηρίας εξαιτίας σωματικών βλαβών ως αποτέλεσμα των μη συναινετικών

επεμβάσεων. Ανάλογα με τη χώρα, η κατάσταση αναπηρίας ενδέχεται να προσφέρει κάποια προστασία, αλλά επίσης ενδέχεται να έχει το κόστος επιπρόσθετων διακρίσεων και στιγματισμού ως ΑμεΑ.¹⁰

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΣΕ ΑΛΛΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

Οι ίντερσεξ άνθρωποι κινδυνεύουν από διακρίσεις όταν η εμφάνιση του κοινωνικού φύλου τους δεν ταιριάζει με τις κοινωνικές νόρμες των λεγόμενων αρσενικών και θηλυκών σωμάτων. Ως αποτέλεσμα, ίσως αντιμετωπίσουν παρενόχληση ή πρακτικές διακρίσεων σε όλους τους τομείς της ζωής, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε αγαθά (π.χ. φάρμακα, ρούχα, καλλυντικά) και υπηρεσίες (π.χ. γυμναστήρια, ξενοδοχεία, αεροπορικά εισιτήρια).

ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΚΥΒΕΥΟΝΤΑΙ

Δικαίωμα στη ζωή, Απαγόρευση βασανιστηρίων, απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση, Δικαίωμα στον αυτοπροσδιορισμό και στη σωματική ακεραιότητα, Δικαίωμα στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή, Μεταχείριση χωρίς διακρίσεις, Δικαίωμα σε αποτελεσματική θεραπεία, Δικαίωμα στην πληροφόρηση, Ελευθερία έκφρασης...

7. Αδημοσίευτες συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν με ίντερσεξ άτομα που ζουν στη Γερμανία, στο πλαίσιο του προγράμματος "Antidiskriminierungsarbeit und Empowerment für Inter*" (Αντι-στιγματισμός και ενδυνάμωση για τα ίντερσεξ άτομα). Μια σύνοψη των αποτελεσμάτων μπορείτε να δείτε στο https://interprojekt.files.wordpress.com/2015/09/interprojekt_konzept.pdf

8. OII Australia, Pride in Diversity (2014): Employers' Guide to Intersex Inclusion, p. 17. <https://oii.org.au/wp-content/uploads/key/Employer-Guide-Intersex-Inclusion.pdf>

9. The Netherlands Institute for Sociological Research: Living with intersex/DSD An exploratory study of the social situation of a with intersex/DSD. Written by Jantine van Lisdonk. 2014, p.56.

10. OII Europe (2015): Statement of OII Europe on Intersex, Disability and the UN Convention on the Rights of People with Disabilities. http://oii-europe.org/wp-content/uploads/2015/05/CRPD_2015_Statement_OII_Europe.pdf

ΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Μεγαλώνοντας, τα ίντερσεξ άτομα ίσως ανακαλύψουν ότι το βιολογικό φύλο που τους αποδόθηκε στη γέννηση με την ληξιαρχική καταχώριση (και συχνά μετά από ιατρικές παρεμβάσεις) δεν ταιριάζει με την ταυτότητα φύλου τους. Η διαδικασία που πρέπει να περάσουν τα άτομα για να πετύχουν την αναγνώριση του κοινωνικού φύλου τους ποικίλει πολύ ανάμεσα στις χώρες της Ευρώπης. Αν και εφόσον η νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου είναι διαθέσιμη, η διαδικασία συχνά απαιτεί από τους ίντερσεξ ανθρώπους να δηλώσουν τους εαυτούς τους σαν διεμφυλικούς (trans) προκειμένου να αλλάξουν το καταχωρισμένο τους φύλο. Σε κάποιες χώρες οι απαιτήσεις για νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου μπορεί να αποτρέπουν τους ανθρώπους με ιατρικές διαγνώσεις της ίντερσεξ κατάστασης να χρησιμοποιήσουν τις νομικές διαδικασίες, αφήνοντάς τους συχνότατα σε νομικό κενό.

ΤΙ ΘΕΛΟΥΝ ΟΙ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΑΝΘΡΩΠΟΙ;

Τα ομόφωνα αιτήματα του διεθνούς κινήματος ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ίντερσεξ περιγράφηκαν στη Διακήρυξη της Μάλτας στο 3ο International Intersex Forum το 2013.¹¹ Η Διακήρυξη απαιτεί **να τεθεί τέλος στους ακρωτηριασμούς και τις πρακτικές «κανονικοποίησης»**, όπως εγχειρήσεις γεννητικών οργάνων, ψυχολογικές και άλλες ιατρικές θεραπείες. Αντ' αυτών, οι ίντερσεξ άνθρωποι πρέπει να ενδυναμώνονται ώστε να παίρνουν αποφάσεις μόνοι τους για ζητήματα που αφορούν τη σωματική ακεραιότητα, τη σωματική αυτονομία και τον αυτοπροσδιορισμό τους.

Πρακτικές όπως βρεφοκτονία και εξόντωση των ίντερσεξ ανθρώπων συμβαίνουν σε κάποια μέρη του κόσμου, αλλά όχι στην Ευρώπη. Ωστόσο, είναι ανησυχητικό το γεγονός ότι στην Ευρώπη η παθολογικοποίηση των ίντερσεξ ανθρώπων οδηγεί σε όλο και περισσότερες προεμφυτευτικές γενετικές διαγνώσεις, προγενετικούς ελέγχους και θεραπείες και επιλεκτικό τερματισμό των ίντερσεξ εμβρύων. Αυτές οι κακοποιήσεις είναι άμεσο αποτέλεσμα της αντίληψης πως τα ίντερσεξ σώματα είναι διαταραγμένα. Ως εκ τούτου, η Διακήρυξη καλεί για την **αποπαθολογικοποίηση της ποικιλομορφίας των χαρακτηριστικών φύλου** σε ιατρικές οδηγίες, πρωτόκολλα και ταξινομήσεις, όπως στη Διεθνή Ταξινόμηση Νοσημάτων του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας.¹²

Η Διακήρυξη της Μάλτας¹³ επίσης τονίζει πως η δημιουργία και η διευκόλυνση υποστηρικτικών, ασφαλών και τιμητικών περιβαλλόντων για τα ίντερσεξ άτομα, τις οικογένειες και τους οικείους τους είναι καίριας σημασίας. Αυτό περιλαμβάνει τη θέσπιση προστατευτικής νομοθεσίας στο έδαφος των χαρακτηριστικών φύλου που να διασφαλίζει ότι οι ίντερσεξ άνθρωποι προστατεύονται από τις διακρίσεις διαθεματικά. Επίσης, σημαίνει διασφάλιση της παροχής όλων των ανθρωπίνων και πολιτικών δικαιωμάτων στους ίντερσεξ ανθρώπους, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος στο γάμο και στη δημιουργία οικογένειας και του δικαιώματος απόκτησης εγγράφων που να αντανακλούν την ταυτότητα φύλου του ατόμου.

Σχετικά με την αδικία και τον πόνο που έχει προκληθεί στους ίντερσεξ ανθρώπους κατά το παρελθόν, η Διακήρυξη καλεί για **παροχή επαρκούς αποζημίωσης**, αποκατάσταση, πρόσβαση στη δικαιοσύνη και το δικαίωμα στην αλήθεια. Αυτό σημαίνει πως οι ίντερσεξ άνθρωποι πρέπει να έχουν δικαίωμα στην πλήρη πληροφόρηση και πρόσβαση στους ιατρικούς φακέλους και το ιατρικό ιστορικό τους.

Η ιατροκοποίηση και ο στιγματισμός των ίντερσεξ ανθρώπων καταλήγει σε σοβαρά τραύματα και προβλήματα ψυχικής υγείας. Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η **μη-παθολογικοποιημένη ψυχο-κοινωνική υποστήριξη και η αλληλοϋποστήριξη** πρέπει να είναι διαθέσιμη στα ίντερσεξ άτομα όπως απαιτείται σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους, καθώς επίσης και στους γονείς ή/και τους κηδεμόνες.

Η ΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Δυστυχώς, η Ευρώπη δεν είναι ένα ασφαλές μέρος για τους ίντερσεξ ανθρώπους. Παρά την αυξανόμενη προσοχή που λαμβάνουν τα ίντερσεξ ζητήματα σε κάποιες χώρες, οι ίντερσεξ άνθρωποι παραμένουν ως επί το πλείστον αόρατοι σε όλη την Ευρώπη. Επιπλέον, υπάρχει τεράστια έλλειψη μη-παθολογικοποιημένης πληροφόρησης για την ίντερσεξ κατάσταση. Οι ίντερσεξ άνθρωποι κινδυνεύουν να θεωρούνται διαταραγμένοι σε κάθε πτυχή της ζωής.

Εκτός από τη Μάλτα και την Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου

11. <http://oiiieurope.org/public-statement-by-the-third-international-intersex-forum/>

12. Βλ. επίσης την έκθεση «Intersex Issues in the ICD» (2014). Αναφέρεται σε συγκεκριμένες ανησυχίες σχετικές με ίντερσεξ ζητήματα στη διαδικασία αναθεώρησης της Διεθνούς Ταξινόμησης Νοσημάτων. <http://wp.me/a1djE5-aw>

της για την Ταυτότητα Φύλου, Έκφραση Φύλου και Χαρακτηριστικά Φύλου το 2015, καμία άλλη ευρωπαϊκή χώρα δεν έχει θεσπίσει προβλέψεις ώστε να διασφαλίσει την προστασία της σωματικής ακεραιότητας, της σωματικής αυτονομίας και του αυτοπροσδιορισμού των ίντερσεξ ατόμων.

Η Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου της Μάλτας, που υιοθετήθηκε τον Απρίλιο του 2015, αποτελεί για την ώρα το κορυφαίο παράδειγμα καλής πρακτικής παγκοσμίως ως προς τον τρόπο διασφάλισης της προστασίας των ίντερσεξ ατόμων. Η Πράξη παρέχει προστασία στη βάση των χαρακτηριστικών φύλου στη νομοθεσία περί ίσης μεταχείρισης και στις προβλέψεις του Ποινικού Κώδικα για τα εγκλήματα και τη ρητορική μίσους.

Είναι σημαντικό ότι η Πράξη απαγορεύει κάθε «ιατρική παρέμβαση που έχει ως κίνητρα κοινωνικούς παράγοντες, χωρίς τη συγκατάθεση του ίδιου του ατόμου». Επιπρόσθετα, ο νόμος εδραιώνει το δικαίωμα πρόσβασης σε ψυχοκοινωνική υποστήριξη καθώς και σε αμοιβαία υποστήριξη και επιτρέπει σε κάθε άτομο τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου του ή τη μεταβολή της με απλή διοικητική διαδικασία.

Η **Ισλανδία** εργάζεται πάνω σε νομοθεσία παρόμοια με αυτήν της Μάλτας. Προτείνει να συμπεριληφθεί η προστασία της σωματικής ακεραιότητας και του αυτοπροσδιορισμού ενός ατόμου στη βάση των χαρακτηριστικών φύλου. Σχεδιάζει επίσης να προσφέρει προστασία από εγκλήματα και ρητορική μίσους, καθώς και προστασία στον τομέα της απασχόλησης, των αγαθών και των υπηρεσιών και σε άλλους τομείς της ζωής βάσει της ταυτότητας φύλου, της έκφρασης φύλου και των χαρακτηριστικών φύλου.

Η **Νήσος Τζέρσεϊ** υιοθέτησε ρυθμίσεις κατά των διακρίσεων το 2015, εισάγοντας την «ίντερσεξ κατάσταση» ως καλυπτόμενη στο νέο έδαφος προστασίας του «βιολογικού φύλου» στη Νομοθεσία Κατά των Διακρίσεων του Τζέρσεϊ το 2013.¹⁴

Η **Χώρα των Βάσκων** στην **Ισπανία** και η **Σκωτία** στο **Ηνωμένο Βασίλειο** έχουν κάνει τα πρώτα βήματα σε περιφερειακό επίπεδο στην κατεύθυνση της ρητής προστασίας των ίντερσεξ ανθρώπων από διακρίσεις, αναφέροντας την ίντερσεξ κατάσταση στο πλαίσιο της ταυτότητας φύλου.¹⁵ Κάποιες χώρες στην Ευρώπη καλύπτουν έμμεσα την ίντερσεξ κατάσταση στο πλαίσιο του κοινωνικού φύλου ή και της ταυτότητας φύλου.¹⁶ Άλλες ευρωπαϊκές χώρες έχουν ανοιχτή λίστα στο πλαίσιο των διακρίσεων, προσφέροντας το πεδίο «άλλο», που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για να προστατεύσει τους ίντερσεξ ανθρώπους.¹⁷ Ωστόσο, ελλείψει νομολογίας, το πεδίο αυτό παραμένει αδοκίμαστο. Λαμβάνοντας υπόψη την έλλειψη κοινωνικής και νομικής ορατότητας των ίντερσεξ ανθρώπων, η χρήση του πεδίου «άλλο» με αυτόν τον τρόπο προϋποθέτει την ενημέρωση της κοινωνίας και των ενδιαφερομένων για τα ίντερσεξ ζητήματα.

Η **Φινλανδία** αναθεώρησε την Πράξη για την *Ισότητα των Φύλων* το 2015, που τώρα καλύπτει και «χαρακτηριστικά φύλου του σώματος», με σκοπό την προστασία των ίντερσεξ ανθρώπων από τις διακρίσεις.

Η **Μάλτα** και, από τις 24 Δεκεμβρίου του 2015, η **Ελλάδα** είναι οι μόνες χώρες στην Ευρώπη που παρέχουν ρητά προστασία από τις διακρίσεις με βάση τα «χαρακτηριστικά φύλου». Η Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου της Μάλτας απαιτεί από τις δημόσιες υπηρεσίες να εξαλείψουν παράνομες διακρίσεις και παρενόχληση και να προωθούν ίσες ευκαιρίες για όλους, ανεξάρτητα από τα χαρακτηριστικά αυτά.

13. Malta (2015), Πράξη αναγνώρισης και καταχώρισης της ταυτότητας φύλου ενός προσώπου και ρύθμισης των αποτελεσμάτων μιας τέτοιας μεταβολής, καθώς και αναγνώρισης και προστασίας των χαρακτηριστικών φύλου του προσώπου.

14. Βουλή Τζέρσεϊ (2015), Νομοθεσία κατά των Διακρίσεων (Φύλο και Σχετικά Χαρακτηριστικά): States of Jersey (2015), Discrimination (Sex and Related Characteristics) (Jersey) Regulations 201, Par. 7.3.

15. Νόμος Χώρας των Βάσκων 14/2012, Ποινική Νομοθεσία Σκωτίας (Επιβαρυντική Περίσταση λόγω Προκαταλήψεων). Η δεύτερη θα αναθεωρηθεί το 2016: Basque Country Act 14/2012; Scottish Offences (Aggravation by Prejudice) Act. The latter will be reviewed in 2016.

16. Αυστρία, Δανία, Ολλανδία (φύλο), Ρουμανία, Σλοβενία (ταυτότητα φύλου), Σουηδία (φύλο και ταυτότητα φύλου), βλ.: Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης: Εστιασμένη Έκθεση (Focus Paper) FRA. Η Κατάσταση των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων των Ίντερσεξ Ανθρώπων, Βιέννη 2015, σ. 4.: European Union Agency for Fundamental Rights: FRA Focus Paper. The Fundamental Rights Situation of Intersex People. Vienna 2015, p. 4.

17. Βουλγαρία, Εσθονία, Ουγγαρία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Ισπανία και Σλοβακία.

Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης: Εστιασμένη Έκθεση FRA. Η Κατάσταση των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων των Ίντερσεξ Ανθρώπων, Βιέννη 2015, σ. 4. Βλ.: FRA Focus Paper, The Fundamental Rights Situation of Intersex People. Vienna 2015, p. 4.

ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Μόλις μέσα στα τελευταία 20 χρόνια οι ίντερσεξ άνθρωποι άρχισαν να μιλούν για το ποιοι είναι και τις συχνά τρομακτικές εμπειρίες που έχουν ζήσει. Όπως και η κοινωνία συνολικά, κυβερνήσεις και ερευνητικά ινστιτούτα είναι σε μεγάλο βαθμό απληροφόρητα για την ύπαρξη των ίντερσεξ ανθρώπων. Κατά την κυκλοφορία της εστιασμένης έκθεσης (focus paper) του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2015, οι πρωτοφανείς δυσκολίες στη συλλογή δεδομένων και η γενικότερη έλλειψη στατιστικών δεδομένων υπογραμμίστηκαν ως δύο από τα σημαντικότερα ευρήματα της έρευνας.¹⁸

Υπάρχει μεγάλη ανάγκη για συλλογή γενικών δεδομένων, καθώς και για έρευνες για την ψυχολογική και φυσική κατάσταση διαβίωσης των ίντερσεξ ατόμων. Όλες οι έρευνες πρέπει να διεξάγονται υπό την κοινωνιολογική και αποπαθολογικοποιητική σκοπιά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ως εκ τούτου, η συλλογή δεδομένων θα πρέπει κατά προτίμηση να διεξάγεται από κοινού με ίντερσεξ ερευνητές ή/και σε συνεργασία με τις

ίντερσεξ οργανώσεις: θα πρέπει επίσης να αναγνωρίζεται και να υπολογίζεται η εξειδίκευσή τους.

Οι περισσότερες από τις λίγες ψυχοκοινωνικές έρευνες που υπάρχουν διεξήχθησαν από γιατρούς ή και ψυχολόγους. Όταν ελέγχουμε τα ευρήματα τους είναι σημαντικό να αναγνωρίζουμε ότι τα ερωτηθέντα άτομα έχουν ενδεχομένως τραυματιστεί από παλαιότερες θεραπείες και υπερφορτίζονται στο ιατρικό περιβάλλον στο οποίο κλήθηκαν να δώσουν συνέντευξη. Τα ερωτηθέντα άτομα μπορεί να ένιωθαν άβολα και με τα ίδια τα άτομα που τους έπαιρναν συνέντευξη. Επίσης, είναι πολύ πιθανόν τα άτομα που επηρεάστηκαν περισσότερο αρνητικά από τις θεραπείες να μην θέλησαν εξαρχής να συμμετάσχουν στις συνεντεύξεις, στερώντας από τις έρευνες απαντήσεις μεγάλης συνάφειας. Ωστόσο, ακόμα και σε αυτόν τον περιορισμένο αριθμό ερευνών (και συνυπολογίζοντας αυτά τα πιθανά κενά πληροφόρησης) το ποσοστό των συμμετεχόντων που ανέφεραν σοβαρά προβλήματα σχετικά με ιατρικές παρεμβάσεις είναι σημαντικό.

Η ΨΥΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΤΩΝ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γερμανική έρευνα που διεξήχθη από ιατρική ομάδα μεταξύ 2005 και 2007 κάλυψε τις εμπειρίες 439 ίντερσεξ ατόμων κάθε ηλικίας από τη Γερμανία, την Αυστρία και την Ελβετία. Το 81% είχε υποβληθεί σε μία ή περισσότερες εγχειρήσεις εξαιτίας της διάγνωσης Διαταραχής Ανάπτυξης Φύλου (DSD) τους. Σχεδόν το 50% των συμμετεχόντων ενηλίκων ανέφεραν ψυχολογικά προβλήματα και διάφορα προβλήματα σχετικά με τη σωματική τους ευημερία και με τη σεξουαλική τους ζωή. Τα δύο τρίτα σύνδεσαν αυτά τα προβλήματα με τη φαρμακευτική και χειρουργική θεραπεία στην οποία είχαν υποβληθεί. Τα παιδιά που συμμετείχαν ανέφεραν σημαντικές ενοχλήσεις, κυρίως στο πλαίσιο της οικογενειακής τους ζωής και σε σχέση με τη σωματική τους ευημερία τους.¹⁹

Τα ευρήματα αυτά είναι ανησυχητικά. Μια έρευνα που θα εστίαζε στα δικαιώματα του παιδιού και στα ανθρώπινα δικαιώματα ίσως να είχε οδηγήσει σε ακόμη πιο ανησυχητικά αποτελέσματα.

18. Δικαιώματα: Εστιασμένη Έκθεση FRA. Η Κατάσταση των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων των Ίντερσεξ Ανθρώπων, Βιέννη 2015, σ. 4, 5.: FRA Focus Paper. The Fundamental Rights Situation of Intersex People. Vienna 2015, p. 4, 5. European Union Agency for Fundamental Rights.

19. Netzwerk Intersexualität (Ed.): Erste Ergebnisse der Klinischen Evaluationsstudie im Netzwerk Störungen der Geschlechtsentwicklung/Intersexualität in Deutschland, Österreich und Schweiz Januar 2005 bis Dezember 2007. http://www.netzwerk-dsd.uk-sh.de/fileadmin/documents/netzwerk/evalstudie/Bericht_Klinische_Evaluationsstudie.pdf

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Ο αυξανόμενος αριθμός των ορατών ακτιβιστών για τα δικαιώματα των ίντερσεξ και η ίδρυση ίντερσεξ οργανώσεων βοήθησαν στην ευαισθητοποίηση για τα ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι ίντερσεξ άνθρωποι. Μέσω αυτής της ευαισθητοποίησης, οι ίντερσεξ ακτιβιστές έχουν δημιουργήσει τη δυναμική για την αλλαγή. Φορείς χάραξης πολιτικής, κυβερνήσεις και διεθνείς θεσμοί αρχίζουν να δείχνουν ενδιαφέρον και να διερευνούν πώς θα διασφαλίσουν την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ίντερσεξ ανθρώπων. Όσο ευπρόσδεκτη κι αν είναι αυτή η εξέλιξη, σημαίνει μεγάλο όγκο εργασίας για τους ακτιβιστές και τις ίντερσεξ οργανώσεις, που δουλεύουν με ελάχιστη (ή ανύπαρκτη) χρηματοδότηση.

Σύμφωνα με την έρευνα «The State of Trans* and Intersex Organizing»²⁰ του 2013, οι ίντερσεξ οργανώσεις είναι υποχρηματοδοτούμενες παγκοσμίως, συμπεριλαμβανομένης και της Ευρώπης. Οι οργανώσεις και οι ομάδες για τα ανθρώπινα δικαιώματα των ίντερσεξ βρέθηκε πως έχουν μέση ετήσια χρηματοδότηση \$0-\$5.000, προϋπολογισμό που σε καμία περίπτωση δεν αντιστοιχούσε στο εκτεταμένο χαρτοφυλάκιο εργασίας τους. Αν και η κατάσταση έχει βελτιωθεί λίγο με την καθιέρωση της χρηματοδότησης Astraea Intersex Human Rights Fund,²¹ όλες οι ίντερσεξ οργανώσεις στην Ευρώπη αντιμετωπίζουν έλλειψη πόρων. Προκειμένου οι ίντερσεξ οργανώσεις να μπορέσουν να στηρίξουν τους φορείς χάραξης πολιτικής, υπάρχει ανάγκη να στηριχθούν οι δυνατότητές τους.

Οι ίντερσεξ οργανώσεις είναι καίριες για την παροχή εμπειρίας και εμπειρογνωμοσύνης σχετικά με τη βιωμένη εμπειρία των ίντερσεξ ανθρώπων. Όταν εργάζονται για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ίντερσεξ ανθρώπων, οι ευρωπαϊκοί θεσμοί, οι κυβερνήσεις και οι φορείς για την ισότητα πρέπει να δουλέψουν με τις ίντερσεξ οργανώσεις.

Οι ίντερσεξ οργανώσεις είναι καίριες για την παροχή εμπειρίας και εμπειρογνωμοσύνης σχετικά με τη βιωμένη εμπειρία των ίντερσεξ ανθρώπων. Όταν εργάζονται για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ίντερσεξ ανθρώπων, οι ευρωπαϊκοί θεσμοί, οι κυβερνήσεις και οι φορείς για την ισότητα πρέπει να δουλέψουν με τις ίντερσεξ οργανώσεις.

20. Netzwerk Intersexualität (Ed.): Erste Ergebnisse der Klinischen Evaluationsstudie im Netzwerk Störungen der Geschlechtsentwicklung/Intersexualität in Deutschland, Österreich und Schweiz Januar 2005 bis Dezember 2007. http://www.netzwerkdsd.uksh.de/fileadmin/documents/netzwerk/evalstudie/Bericht_Klinische_Evaluationsstudie.pdf

21. Η πρώτη του είδους της, η χρηματοδότηση Astraea – Lesbian Foundation for Justice – Intersex Human Rights Fund στηρίζει οργανώσεις, προγράμματα και εκστρατείες με επικεφαλής ίντερσεξ ακτιβιστές που εργάζονται για τη διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, για τη σωματική αυτονομία και ακεραιότητα και τον αυτοπροσδιορισμό των ίντερσεξ ανθρώπων παγκοσμίως.

ΣΥΧΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΠΟΣΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΕΙΝΑΙ ΙΝΤΕΡΣΕΞ;

Προηγούμενες εκτιμήσεις αναφέρονταν σε 1 στους 2.000, 1 στους 4.000, 1 στους 5.000 ή λιγότερους, ανάλογα με την ποικιλομορφία στην οποία εστίαζαν. Ωστόσο, μια πρόσφατη ολλανδική έρευνα συνέκρινε υπάρχουσες ιατρικές πηγές και βρήκε πολύ μεγαλύτερη συχνότητα.

Η συνολική συχνότητα φτάνει μέχρι 0,5078%. Αυτό σημαίνει πως 1 άτομο στα 200 έχει μια ποικιλομορφία χαρακτηριστικών φύλου η οποία, σύμφωνα με την ιατρική νόρμα, εμπίπτει στην κατηγορία «Διαταραχή Ανάπτυξης Φύλου» και «χρειάζεται» ιατρική προσοχή ως ψυχοκοινωνική επείγουσα κατάσταση.²²

ΤΑ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΑΤΟΜΑ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΩΣ ΑΝΔΡΕΣ, ΓΥΝΑΙΚΕΣ Η' ΙΝΤΕΡΣΕΞ / ΤΡΙΤΟ ΦΥΛΟ;

Σύμφωνα με τις υπάρχουσες στατιστικές, τα περισσότερα ίντερσεξ άτομα έχουν αρσενική ή θηλυκή ταυτότητα φύλου και αυτό σημαίνει πως προσδιορίζονται ως άνδρες ή γυναίκες. Ωστόσο, καθώς τα ίντερσεξ άτομα συνήθως εξαναγκάζονται μέσω ιατρικής παρέμβασης και κοινωνικής πίεσης να επιτελούν «αρσενικό» ή «θηλυκό» ρόλο, η ανάπτυξη ταυτότητας φύλου άλλης από αρσενική ή θηλυκή μπορεί να είναι ιδιαίτερη πρόκληση.

ΕΙΝΑΙ Η ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΦΥΛΟΥ;

Οι άνθρωποι με ίντερσεξ σώμα μπορεί να έχουν τόσες ταυτότητες φύλου (και σεξουαλικούς προσανατολισμούς επίσης) όσες και οι άνθρωποι που δεν έχουν ίντερσεξ σώμα. Μερικοί ίντερσεξ άνθρωποι έχουν ίντερσεξ ταυτότητα φύλου.

Οι ίντερσεξ άνθρωποι παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αόρατοι στην κοινωνία μας. Οι άνθρωποι που δεν έχουν ίντερσεξ σώμα

και θέλουν να χρησιμοποιούν τον όρο «ίντερσεξ» για να περιγράψουν την ταυτότητα φύλου τους θα πρέπει να γνωρίζουν ότι, δυστυχώς, στην πραγματικότητα καθιστούν τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ίντερσεξ λιγότερο ορατές.

ΟΤΑΝ ΕΝΑ ΑΤΟΜΟ ΕΙΝΑΙ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΠΩΣ ΤΟ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΦΥΛΟ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ ΑΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΟ/ΑΣΑΦΕΣ/ ΑΓΝΩΣΤΟ;

Όχι. Η τρέχουσα πρακτική αναγνώρισης μόνο δύο βιολογικών φύλων, αρσενικού και θηλυκού είναι που οδηγεί στην κατηγοριοποίηση του ίντερσεξ ως «απροσδιόριστου». Η εξίσωση του ίντερσεξ με ασαφές ή αγνωστο φύλο δείχνει ασέβεια και στερεί από τους ίντερσεξ ανθρώπους το δικαίωμα στο σώμα τους. Αυτή η λανθασμένη κρίση οδηγεί επίσης στο γεγονός ότι το δικαίωμά τους στη σωματική ακεραιότητα παραβιάζεται συχνά από μη συναινετικές ιατρικές θεραπείες.

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΦΥΛΟΥ (DSD);

Η Διαταραχή Ανάπτυξης Φύλου είναι ένας ιατρικός όρος ομπρέλα που εισήχθη το 2006 μέσω Κοινής Δήλωσης Κλινικών Ιατρών. Μαζί με νέες κατηγορίες συνδρόμων, αντικατέστησε τους παλαιότερους ιατρικούς όρους. Ο όρος αναφέρεται στα ίντερσεξ χαρακτηριστικά φύλου ως χαρακτηριστικά που «αποκλίνουν» από τη νόρμα των αρσενικών και θηλυκών σωμάτων και ως εκ τούτου πρέπει να «αποσαφηνιστούν» ή να «διορθωθούν».

Η ιδέα της «διαταραχής ανάπτυξης φύλου» παθολογικοποιεί τους ίντερσεξ ανθρώπους και τα σώματά τους. Η γλώσσα της DSD χρησιμοποιείται για να δικαιολογήσει τις «κανονικοποιητικές» θεραπείες για συμμόρφωση των ίντερσεξ σωμάτων με τις ιατρικές και κοινωνικές νόρμες. Σε μια προσπάθεια αποφυγής των παθολογικοποιητικών συνειρμών της «διαταραχής», ορισμένοι κλινικοί ιατροί χρησιμοποιούν τον όρο DSD με το D να σημαίνει «διαφορετική» ή «διαφοροποιημένη» ανάπτυξη φύλου.

22. The Netherlands Institute for Sociological Research: Living with intersex/DSD. An exploratory study of the social situation of persons with intersex/DSD. Written by Jantine van Lisdonk. 2014 (see: Appendix B Prevalence table for intersex/dsd).

ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΚΑΙ ΤΡΑΝΣ;

ΟΙ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΙΝΑΙ:

Η ίντερσεξ κατάσταση αφορά το σώμα: ίντερσεξ σημαίνει να γεννηθεί ένα άτομο με χαρακτηριστικά φύλου που δε συμμορφώνονται με τις ιατρικές και κοινωνικές νόρμες των αποκαλούμενων αρσενικών και θηλυκών σωμάτων. Η τρανς κατάσταση αφορά την ταυτότητα φύλου: Το να είναι κάποιο άτομο τρανς σημαίνει να έχει διαφορετική ταυτότητα φύλου από το κοινωνικό/βιολογικό φύλο που του αποδόθηκε στη γέννηση. Τα περισσότερα τρανς άτομα γεννήθηκαν με σώμα που ταιριάζει με τις ιατρικές και κοινωνικές νόρμες των αποκαλούμενων αρσενικών και θηλυκών σωμάτων.

Οι ίντερσεξ άνθρωποι υποβάλλονται σε επεμβατική, μη αναστρέψιμη αγωγή χωρίς τη συγκατάθεσή τους.

Οι τρανς άνθρωποι συχνά επιζητούν ιατρικές παρεμβάσεις ώστε να προσαρμόσουν το σώμα τους στην ταυτότητα φύλου τους αλλά αντιμετωπίζουν προβλήματα με τη λήψη της ιατρικής φροντίδας που χρειάζονται.

Επισήμανση: Τα ίντερσεξ άτομα μπορεί να έχουν ταυτότητα φύλου που δεν ταιριάζει με το βιολογικό φύλο που τους επιβλήθηκε κατά τη γέννηση. Ως αποτέλεσμα, ίσως αποφασίσουν να χρησιμοποιήσουν τους νομικούς μηχανισμούς που είναι διαθέσιμοι στη χώρα τους προκειμένου να προσαρμόσουν το όνομα, το δείκτη φύλου ή και το σώμα τους στο προσωπικό τους πεδίο άνεσης και ασφάλειας. Πολύ συχνά οι μόνοι διαθέσιμοι μηχανισμοί είναι αυτοί που είναι διαθέσιμοι στους τρανς ανθρώπους. Στην πράξη όμως, κάποιοι ίντερσεξ άνθρωποι μπορεί να αποτραπούν από την πρόσβαση σε αυτούς τους μηχανισμούς, ανάλογα με τις νομικές ή άλλες απαιτήσεις για κάθε ένα από αυτά τα βήματα στη χώρα τους.

ΟΙ ΠΙΟ ΚΟΙΝΕΣ ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΕΙΝΑΙ

Και οι δύο ομάδες στερούνται την αναγνώριση του θεμελιώδους δικαιώματός τους στον αυτοπροσδιορισμό. Οι ίντερσεξ επειδή υποβάλλονται σε παρεμβατική ιατρική αγωγή χωρίς τη συναίνεσή τους. Οι τρανς επειδή αντιμετωπίζουν συχνά τεράστια εμπόδια στη λήψη της ιατρικής φροντίδας που χρειάζονται, καθώς και της αναγνώρισης της ταυτότητας φύλου τους.

Και οι δύο ομάδες θεωρείται πως έχουν κάποια «διαταραχή» σύμφωνα με τις ιατρικές κατευθυντήριες γραμμές, τα πρωτόκολλα και τις ταξινομήσεις (αν και οι τρανς θεωρείται πως έχουν να αντιμετωπίσουν «ψυχολογική διαταραχή», ενώ τα ίντερσεξ άτομα θεωρείται πως έχουν «σωματική διαταραχή»).

Και οι δύο ομάδες υφίστανται διακρίσεις και παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε μια κοινωνία όπου κυριαρχεί η διχοτόμηση αρσενικού και θηλυκού, π.χ. στο σχολείο, στον εργασιακό χώρο ή στον αθλητισμό.

ΟΤΑΝ ΟΙ ΓΙΑΤΡΟΙ ΙΣΧΥΡΙΖΟΝΤΑΙ ΟΤΙ ΤΟ «ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ» ΦΥΛΟ ΕΝΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ ΕΙΝΑΙ ΑΡΣΕΝΙΚΟ Η ΘΗΛΥΚΟ, ΘΑ ΩΦΕΛΟΥΝΤΑΝ ΑΥΤΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΑΠΟ ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ ΕΥΘΥΓΡΑΜΜΙΣΗΣ ΤΟΥ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥΣ ΜΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΦΥΛΟ;

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ «ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ» ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΦΥΛΟΥ ΣΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ.

Οι δύο κατηγορίες του φαινομενικά «πραγματικού» βιολογικού φύλου (δηλαδή αρσενικό και θηλυκό) δεν αντανακλούν όλο το φάσμα των χαρακτηριστικών φύλου. Θεραπείες με στόχο την τεχνητή μεταβολή των χαρακτηριστικών φύλου ενός παιδιού προς το αρσενικό ή προς το θηλυκό συνιστούν ξεκάθαρη παραβίαση του δικαιώματος του παιδιού στη φυσική αυτονομία και στη σωματική ακεραιότητα. Η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, μεταξύ άλλων, έχει καταγγείλει «τις ιατρικά μη αναγκαίες χειρουργικές και άλλες επεμβάσεις στα ίντερσεξ παιδιά, χωρίς την ενημερωμένη τους συναίνεση, οι οποίες συχνά συνεπάγονται μη αναστρέψιμες συνέπειες και μπορούν να προκαλέσουν σοβαρά σωματικά και ψυχολογικά δεινά» ως επιβλαβή πρακτική²³ και ξεκάθαρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του παιδιού.

Είναι επίσης αδύνατον να προβλεφθεί η μελλοντική ταυτότητα φύλου οποιουδήποτε παιδιού, συμπεριλαμβανομένων των ίντερσεξ.²⁴ Οι ίντερσεξ άνθρωποι μπορεί σε μετέπειτα στάδιο της ζωής τους να αποφασίσουν να υποβληθούν σε αγωγή ώστε να ευθυγραμμίσουν τα σώματά τους με την ταυτότητα φύλου τους. Όμως μόνον οι ίδιοι οι ίντερσεξ άνθρωποι θα πρέπει να παίρνουν τέτοιες ενημερωμένες αποφάσεις για τον εαυτό τους.

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ ΟΤΙ ΟΙ ΓΙΑΤΡΟΙ ΑΠΟΦΕΥΓΟΥΝ ΟΛΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΤΗ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΠΕΡΙΤΤΩΝ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ;

Υπάρχει αυξανόμενη επίγνωση μεταξύ των γιατρών ότι οι χειρουργικές επεμβάσεις στα ίντερσεξ παιδιά πρέπει να αναβάλλονται μέχρι το παιδί να μπορεί αποφασίσει μόνο του. Ωστόσο, αυτό το σκεπτικό δεν εφαρμόζεται σε όλα τα ίντερσεξ παιδιά. Υπάρχει μια τάση στο ιατρικό κατεστημένο να επιφυλάσσεται αυτή η προσοχή μόνο για κάποιες παραλλαγές της ίντερσεξ κατάστασης και DSD διαγνώσεις (π.χ. για ίντερσεξ άτομα με διάγνωση CAIS²⁵). Άλλα ίντερσεξ άτομα (π.χ. ίντερσεξ παιδιά με χρωμοσώματα XX και διάγνωση CAH²⁶) ακόμα θεωρείται πως «ωφελούνται» από πρώιμη παρεμβατική πλαστική χειρουργική.

Στην πράξη, μερικοί επαγγελματίες υγείας τώρα ισχυρίζονται πως δε χειρουργούν πλέον ίντερσεξ παιδιά, ορίζοντας ως «ίντερσεξ» τα παιδιά των οποίων το βιολογικό φύλο δε θεωρούν προσδιορισίμο. Στην πραγματικότητα, εξακολουθούν να χειρουργούν ίντερσεξ παιδιά. Χειρουργούν αυτά των οποίων το βιολογικό φύλο θεωρούν ότι μπορεί να προσδιορισθεί με ιατρικές μεθόδους. Είναι καίριας σημασίας να κατανοήσουμε ότι οι μη συναινετικές παρεμβάσεις που πραγματοποιούνται σε αυτήν την τελευταία ομάδα είναι βαθιά επεμβατικές και οδηγούν σε ουλώδη ιστό, απώλεια αίσθησης, πολλαπλές συμπληρωματικές χειρουργικές επεμβάσεις, προβλήματα στην ορμονική ισορροπία, τραύματα και άλλες σωματικές και ψυχολογικές βλάβες.

23. CRC/C/CHE/CO/2-4, para. 42.

24. Από τους συμμετέχοντες σε μια ιατρική έρευνα σε ίντερσεξ άτομα 12 ετών και άνω με διαφορετικές DSD διαγνώσεις, ένα σημαντικό ποσοστό απέρριψε το φύλο που του ανατέθηκε κατά τη γέννηση. Αντί να αναγνωρίσουν ότι η ανάθεση είχε προφανώς αποδειχτεί εσφαλμένη, οι ερευνητές ερμήνευσαν τα ευρήματα ως δυσφορία φύλου. Βλ.: de Vries A, Doreleijers T, Cohen-Kettenis P. Disorders of sex development and gender identity outcome in adolescence and adulthood: understanding gender identity development and its clinical implications. *Pediatric Endocrinology Reviews*. 2007;4(4):343-351.

25. CAIS σημαίνει Σύνδρομο Πλήρους Αντίστασης στα Ανδρογόνα.

26. CAH σημαίνει Συγγενής Υπερπλασία Επινεφριδίων.

ΣΥΣΤΗΝΕΤΑΙ Η ΑΝΑΘΕΣΗ ΤΡΙΤΟΥ ΦΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΠΑΙΔΙΑ Η΄ Η ΚΕΝΗ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗ ΦΥΛΟΥ?

ΓΙΑΤΙ ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΣΥΝΑΙΝΟΥΝ ΣΕ ΤΕΤΟΙΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ;

Η έρευνα έχει δείξει πως οι γονείς έχουν συχνά εσφαλμένη ενημέρωση και βρίσκονται υπό πίεση τη στιγμή που τους ζητείται συναίνεση. Δεν έχουν πάντα επαρκή χρόνο ή πληροφορίες για να δώσουν πραγματικά ενημερωμένη συναίνεση.²⁷ Οι επαγγελματίες υγείας μπορεί να σπεύσουν να προτείνουν «διορθωτικές» εγχειρήσεις και θεραπείες με στόχο την «κανονικοποίηση» του βιολογικού φύλου του παιδιού, ακόμα και όταν τέτοιες εγχειρήσεις δε χρειάζονται και είναι απλώς αισθητικές.²⁸ Οι γονείς στους οποίους παρέχονται ιατρικοποιημένες πληροφορίες είναι σχεδόν τρεις φορές πιο πιθανό να συναινέσουν σε χειρουργική επέμβαση από εκείνους που λαμβάνουν μη ιατρικοποιημένες πληροφορίες.²⁹

ΟΙ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΘΕΛΟΥΝ ΕΝΑ Χ ΣΤΑ ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥΣ ΩΣΤΕ ΝΑ ΑΝΤΑΝΑΚΛΑ ΤΗΝ ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΙΑ ΤΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΦΥΛΟΥ ΤΟΥΣ;

Αυτό εξαρτάται από το κάθε άτομο. Η πλειονότητα των ίντερσεξ ανθρώπων δεν έχει θέμα με την αρσενική ή θηλυκή καταχώριση φύλου στα επίσημα έγγραφά τους, ακόμα και αν αυτή δεν αντανάκλα την ταυτότητα φύλου τους. Ωστόσο, πρέπει να είναι διαθέσιμες και άλλες επιλογές εκτός από «άρρεν» και «θήλυ» για όλους τους ανθρώπους, ανεξάρτητα από το αν είναι ίντερσεξ ή όχι, και τα επίσημα έγγραφα θα πρέπει να είναι τροποποιήσιμα με απλή διοικητική διαδικασία έπειτα από αίτημα του ενδιαφερομένου ατόμου.

Όχι, όταν αυτή η επιλογή είναι υποχρεωτική για τα ίντερσεξ παιδιά και δεν είναι διαθέσιμη για όλα τα υπόλοιπα. Η ανάθεση τρίτου φύλου εκ του νόμου σε ένα ίντερσεξ παιδί θα αποκαλύπτει ότι το παιδί είναι ίντερσεξ σε κάθε περίπτωση όπου πρέπει να δοθεί το πιστοποιητικό γέννησής του. Αν είναι διαθέσιμη μόνο στα ίντερσεξ παιδιά είναι απλώς άλλη μια ταμπέλα που τα διαχωρίζει από την υπόλοιπη κοινωνία. Ως αποτέλεσμα, μπορεί να αυξηθεί η πίεση προς τους γονείς να επιλέξουν ιατρικές μεθόδους ώστε να πληρεί το παιδί τις προϋποθέσεις να ενταχθεί σε μία από τις δύο κατηγορίες (αρσενικό ή θηλυκό).³⁰

Αντιθέτως, παρέχοντας την επιλογή της κενής καταχώρισης φύλου σε όλους τους γονείς για τα παιδιά τους θα προάγονταν η ισότητα όλων των βιολογικών και κοινωνικών φύλων. Αυτό βελτιώνει την κατάσταση τόσο των ίντερσεξ όσο και των μη ίντερσεξ παιδιών. Όσο αυτή η δυνατότητα δεν είναι διαθέσιμη, η OII Europe προτείνει την καταχώριση των ίντερσεξ παιδιών ως θήλεα ή άρρενα, με την επίγνωση ότι, όπως όλοι οι άνθρωποι, ίσως μεγαλώνοντας αυτοπροσδιοριστούν με διαφορετικό βιολογικό ή κοινωνικό φύλο.

27. Πολιτεία Βικτώριας, Υπουργείο Υγείας (2013), Αρχές Λήψης Αποφάσεων για τη φροντίδα βρεφών, παιδιών και εφήβων με ίντερσεξ κατάσταση, σ. 2: State of Victoria, Department of Health (2013), Decision-making principles for the care of infants, children and adolescents with intersex conditions, pp. 2 [http://docs.health.vic.gov.au/docs/doc/0D331CCCA75EE85ACA257B1800707957/\\$FILE/Final%20Intersex%20Conditions%20Resource.doc](http://docs.health.vic.gov.au/docs/doc/0D331CCCA75EE85ACA257B1800707957/$FILE/Final%20Intersex%20Conditions%20Resource.doc)

28. Charlotte Greenfield (8/7/2014), Should We 'Fix' Intersex Children?, The Atlantic <http://www.theatlantic.com/health/archive/2014/07/should-we-fix-intersex-children/373536/>

29. Jürg C. Streuli, Effy Vayena, Yvonne Cavicchia-Balmer & Johannes Huber (2013), Shaping parents: impact of contrasting professional counseling on parents' decision making for children with disorders of sex development, Journal of Sexual Medicine, Vol. 8 No. 3, pp. 1953–1960 <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/23742202>

30. Για λεπτομέρειες βλ. επίσης OII Germany: Sham package for Intersex: Leaving sex entry open is not an option <http://oiieurope.org/bluff-package-for-inter-leaving-sex-entry-open-is-not-an-option/>

ΠΩΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΟΙ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΝΑ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΦΘΟΥΝ ΣΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ;

Η Oll Europe και οι εθνικές οργανώσεις μέλη της προτείνουν την υιοθέτηση νομοθεσίας κατά των διακρίσεων βάσει «χαρακτηριστικών φύλου», ανεξάρτητα από τη συγκεκριμένη εμφάνιση ή μορφή αυτών των χαρακτηριστικών. Η Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου για την Ταυτότητα Φύλου, Έκφραση Φύλου και Χαρακτηριστικά Φύλου της Μάλτας, που ορίζει τα «χαρακτηριστικά φύλου» ως προστατευόμενο πεδίο, είναι για την ώρα το καλύτερο παγκοσμίως παράδειγμα διασφάλισης της προστασίας των ίντερσεξ ατόμων.

Εάν το πεδίο των «χαρακτηριστικών φύλου» δεν είναι διαθέσιμο, τα δικαιώματα των ανθρώπων με ποικιλομορφία χαρακτηριστικών φύλου πρέπει να προστατεύονται ρητά με τη συμπερίληψη τους στο πεδίο του «φύλου».

Η ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΕΝ ΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΦΥΛΟΥ (ΣΠΤΦ Η' SOGI);

Όχι. Δεν υπάρχει σύνδεση μεταξύ συγκεκριμένων χαρακτηριστικών φύλου και ταυτότητας φύλου ή σεξουαλικού προσανατολισμού.

Όπως και οι γυναίκες ή οι τρανς άνθρωποι, οι ίντερσεξ άνθρωποι πρωτίστως αντιμετωπίζουν διακρίσεις ή στιγματίζονται εξαιτίας των έμφυλων στερεότυπων, τα οποία εξακολουθούν να επικρατούν στις κοινωνίες μας. Οι πιο πιεστικές ανησυχίες των ίντερσεξ ανθρώπων είναι οι ανεπιθύμητες, μη συναινετικές και καταναγκαστικές ιατρικές παρεμβάσεις στα ίντερσεξ σώματα. Η υπάρχουσα ευρωπαϊκή και εγχώρια νομοθεσία που προστατεύει τα δικαιώματα των λεσβιών, των ομοφυλόφιλων, των αμφιφυλόφιλων και των τρανς ανθρώπων βάσει σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου δεν αντιμετωπίζει αυτό το ζήτημα.

Ωστόσο, υπάρχουν ζητήματα δομικών, καθώς και ατομικών διακρίσεων, παρενόχλησης και βίας λόγω της φυσικής εμφάνισης και της έκφρασης φύλου, που είναι κοινά για τους ίντερσεξ και τους τρανς ανθρώπους. Για το λόγο αυτό, κάποια κράτη μέλη έχουν ρητά συμπεριλάβει την ίντερσεξ κατάσταση (π.χ. στη νομοθεσία για τα εγκλήματα μίσους) υπό την ομπρέλα του ΣΠΤΦ (Σεξουαλικού Προσανατολισμού και Ταυτότητας Φύλου).³¹ Σε αυτές τις περιπτώσεις, η Oll Europe συστήνει την επέκταση του ακρωνύμιου ΣΠΤΦ σε ΣΠΤΕΦΧΦ (SOGIESC), προκειμένου να καλύψει ρητά τα χαρακτηριστικά φύλου (ΧΦ) στην ίδια ομπρέλα, μαζί με το σεξουαλικό προσανατολισμό (ΣΠ), την ταυτότητα φύλου (Τ) και την έκφραση φύλου (ΕΦ).

31. Βλ. Τμήμα 1 αυτού του οδηγού: Η νομική κατάσταση στην Ευρώπη

**ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ
ΒΟΗΘΗΣΕΤΕ;**

ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΚΑΠΟΙΑ ΕΥΚΟΛΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ, ΠΟΥ ΒΟΗΘΟΥΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ:

ΜΙΛΗΣΤΕ ΓΙ' ΑΥΤΟ!

Η έλλειψη γνώσης είναι ένας από τους βασικούς λόγους της παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των διακρίσεων που αντιμετωπίζουν οι ίντερσεξ άνθρωποι. Διαδίδοντας την πληροφορία για την ύπαρξη των ίντερσεξ ανθρώπων και για τις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τις διακρίσεις που αντιμετωπίζουν, συμβάλλετε προς την κατεύθυνση δημιουργίας ενός πιο ασφαλούς και φιλόξενου κοινωνικού πλαισίου για τα ίντερσεξ άτομα. Αυτό περιλαμβάνει την ορατότητα της ύπαρξης των ίντερσεξ ανθρώπων, μέσα από την κυρίαρχη παρουσία των ίντερσεξ θεμάτων σε όλες τις πτυχές της ζωής και της πολιτικής.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΤΕ ΕΝΑ ΑΣΦΑΛΕΣ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ!

Είναι πολύ πιθανό να έχετε ήδη ίντερσεξ ανθρώπους στην οργάνωσή σας, στο χώρο εργασίας σας ή ακόμα και στο φιλικό και οικογενειακό περιβάλλον σας, γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό να δημιουργήσετε ένα ασφαλές πλαίσιο γι' αυτούς ώστε να μπορέσουν να ανοιχτούν. Αυτά τα άτομα ίσως να μην αισθάνονται αρκετά ασφαλή για να ανοιχτούν ακόμη. Μερικές φορές το ίδιο το ίντερσεξ άτομο δε γνωρίζει ότι είναι ίντερσεξ.

Ένας καλός τρόπος να δείξετε αποδοχή είναι να προσθέσετε το «I», αλλά μόνο αν είστε πρόθυμοι να εργαστείτε για τα δικαιώματα των ίντερσεξ ανθρώπων. Μην προσθέσετε απλώς άλλο ένα γράμμα στο ακρωνύμιο μόνο για να το προσθέσετε. Αν το κάνετε να έχετε επίγνωση της ίντερσεξ ποικιλομορφίας! Δεν είναι όλοι οι ίντερσεξ άνθρωποι κουίρ. Φροντίστε να παρέχετε πλαίσια όπου οι ίντερσεξ άνθρωποι να νιώθουν άνετα με τις ταυτότητές τους, συμπεριλαμβανομένου του γεγονότος ότι δεν είναι ΛΟΑΤ.

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΤΕ ΤΟ «I» ΣΤΗ ΔΟΥΛΕΙΑ ΣΑΣ!

Ενημερώστε τους συναδέλφους σας και τα μέλη των δικτύων σας για τα θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ίντερσεξ. Σαν πρώτο βήμα, ζητήστε από τους ίντερσεξ ακτιβιστές εάν μπορούν να σας παρέχουν εκπαίδευση ή συμβουλές. Αυτό θα σας

βοηθήσει να κατανοήσετε καλύτερα τα ίντερσεξ ζητήματα, τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ίντερσεξ οργανώσεις και πώς μπορείτε να εργαστείτε αποτελεσματικά για τη βελτίωση της κατάστασης των ίντερσεξ ανθρώπων στη χώρα σας.

Η ανάγνωση αυτού του οδηγού είναι ένα καλό πρώτο βήμα. Αλλά υπάρχουν πολλά περισσότερα να μάθετε από όσα μπορούν να καλυφθούν σε αυτές τις σελίδες. Δείτε τις πηγές στο τέλος του οδηγού για περαιτέρω πληροφόρηση. Διαβάστε τους ιστοτόπους της OII Europe και της ILGA-Europe για τακτική ενημέρωση πάνω στις τρέχουσες εξελίξεις. Τα αιτήματα που διαμορφώθηκαν στη «Διακήρυξη της Μάλτας» (2013) είναι τα κύρια αιτήματα της ευρωπαϊκής, καθώς και της διεθνούς κοινότητας για τα ανθρώπινα δικαιώματα των ίντερσεξ. Η «Δήλωση της Ρίγας» (2014) καλύπτει τους στόχους του ευρωπαϊκού κινήματος για τα ανθρώπινα δικαιώματα των ίντερσεξ. Είναι σωστό να ακολουθούνται οι οδηγίες των δύο αυτών εγγράφων.

ΣΤΗΡΙΞΤΕ ΤΟΥΣ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΑΚΤΙΒΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΜΚΟ!

Το να είσαι ορατά ίντερσεξ παραμένει πολύ δύσκολο σε όλη την Ευρώπη. Παρά το γεγονός αυτό, ο αριθμός των ακτιβιστών και των οργανώσεων που ασχολούνται με τα δικαιώματα των ίντερσεξ στην Ευρώπη αυξάνεται, αλλά όλοι εργάζονται με σχεδόν καθόλου ή με πολύ περιορισμένη χρηματοδότηση. Το να είναι κανείς ακτιβιστής για θέματα ίντερσεξ πολύ συχνά σημαίνει ότι πρέπει να στερηθεί την πιθανότητα να έχει τακτικό εισόδημα. Λόγω έλλειψης χρηματοδότησης, αναμένεται να προσφέρετε δωρεάν επαγγελματικές και πολύ εξειδικευμένες γνώσεις. Η οικονομική βοήθεια στους ακτιβιστές και τις ΜΚΟ που ασχολούνται με τα δικαιώματα των ίντερσεξ για την εκτέλεση των καθηκόντων τους είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι θα μπορούν να μοιράζονται τη μοναδική εξειδίκευση που διαθέτουν.

Το έργο των τελευταίων ετών αποδίδει τις πρώτες του επιτυχίες. Τώρα είναι η στιγμή που χρειάζονται πραγματικά πόροι για να καταστεί το έργο βιώσιμο και αποτελεσματικό. Εάν διαθέτετε τα οικονομικά μέσα για την υποστήριξη των οργανώσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ίντερσεξ, αυτός είναι ένας πολύ καλός τρόπος για να βοηθήσετε. Αυτό μπορεί να είναι μια πολύ μικρή, κατά περίπτωση υποστήριξη για συγκεκριμένες εργασίες ή ταξίδια, καθώς και μια πιο συνεχής υποστήριξη του κινήματος.

«ΤΙΠΟΤΑ ΓΙΑ ΕΜΑΣ ΧΩΡΙΣ ΕΜΑΣ»!

Εργαστείτε με τις ίντερσεξ ΜΚΟ για τα δικαιώματα των ίντερσεξ και βοηθήστε τους να δημιουργήσουν νέες συμμαχίες. Οι οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ίντερσεξ είναι το καλύτερο σημείο επαφής για ενημέρωση σχετικά με τις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αντιμετωπίζουν οι ίντερσεξ άνθρωποι. Έχουν μακρόχρονη εμπειρία στην προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ίντερσεξ.

Επικοινωνήστε με την εθνική σας ΜΚΟ για τα ίντερσεξ ανθρώπινα δικαιώματα ή με την OII Europe για να προσφέρετε τη βοήθειά σας. Ρωτήστε τους ποιες στρατηγικές ακολουθούν και πώς μπορείτε να τους βοηθήσετε στην επίτευξη των στόχων τους. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει απλές εργασίες, όπως τακτική αποστολή υλικού στις λίστες αλληλογραφίας σας, κοινοποίηση πληροφοριών στο Facebook ή τη σύνδεσή τους με υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, πολιτικά κόμματα, φορείς ισότητας, καθοδηγητές κοινής γνώμης, γιατρούς, κυρίαρχες οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άλλους ενδιαφερόμενους.

Εάν σκέφτεστε να εμπλακείτε σε συγκεκριμένες ενέργειες στον τομέα των νομοθετικών, κοινοβουλευτικών ή δικαστικών διαδικασιών, σας συνιστούμε να επικοινωνήσετε είτε με την εθνική σας ΜΚΟ για τα ίντερσεξ ανθρώπινα δικαιώματα είτε, αν δεν είναι διαθέσιμη, με την OII Europe. Αυτές οι οργανώσεις είναι πιο πιθανό να είναι λεπτομερώς ενημερωμένες σχετικά με τις τρέχουσες εθνικές και διεθνείς εξελίξεις. Εάν δε διαθέτετε αυτήν την τεχνογνωσία στο πλαίσιο της ΜΚΟ σας, τότε ο ενδεδειγμένος τρόπος για τη βελτίωση της κατάστασης των ίντερσεξ ανθρώπων στη χώρα σας, είναι η συνεργασία.

ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΤΕ ΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ!

Πρωθήστε τις δηλώσεις των διεθνών φορέων για τα ίντερσεξ ανθρώπινα δικαιώματα. Η ενθάρρυνση όλων των σχετικών ενδιαφερομένων να εφαρμόσουν τις προτάσεις του Επιτρόπου του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα είναι εξαιρετικά ωφέλιμη.

Παρακολουθείτε την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ίντερσεξ στη χώρα σας. Βοηθήστε τους ίντερσεξ ανθρώπους να αναφέρουν παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους και τις πρακτικές διακρίσεων που αντιμετωπίζουν στην εθνική σας οργάνωση για τα ίντερσεξ ανθρώπινα δικαιώματα και στον εθνικό σας φορέα ισότητας. Σε διεθνές επίπεδο υπάρχουν πολλά εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν.

Για παράδειγμα, εάν ζείτε σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορείτε να βοηθήσετε τους ίντερσεξ ακτιβιστές να συλλέξουν δεδομένα για τις εκθέσεις του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Στο επίπεδο του Συμβουλίου της Ευρώπης μπορείτε να βοηθήσετε την OII Europe και την ILGA-Europe στην αποστολή πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) για τις περιοδικές αναφορές τους σε επίπεδο κρατών.

Από το 2008, τα καταστατικά όργανα του ΟΗΕ έχουν αποδειχθεί εξαιρετικά σημαντικά στην ευαισθητοποίηση σχετικά με παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ίντερσεξ, διεθνώς και στην Ευρώπη. Συντάσσοντας ανεπίσημη έκθεση για την περιοδική αξιολόγηση της χώρας σας, προσφέρετε στις ίντερσεξ οργανώσεις την ευκαιρία να γράψουν ένα υπόμνημα για τις ανησυχίες περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ίντερσεξ. Όπου υπάρχουν ιδιαίτερα σοβαρές και καλά τεκμηριωμένες ανησυχίες για παραβιάσεις, μπορεί να συζητηθεί η πιθανότητα προσφυγών σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη και ενώπιον της Συμβουλίου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Ηνωμένων Εθνών. Αναζητήστε συμβουλές από την OII Europe και την ILGA-Europe. Σε κάθε περίπτωση, είτε πρόκειται για μη δεσμευτικές συστάσεις είτε για δεσμευτικές αποφάσεις, η παρακολούθηση της διαδικασίας εφαρμογής είναι ζωτικής σημασίας..

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΠΡΟΣ ΑΚΤΙΒΙΣΤΕΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΛΟΑΤ

Παρακαλείστε να μην αιτείστε εκτεταμένη χρηματοδότηση απλώς για να ξεκινήσετε να δουλεύετε πάνω σε ίντερσεξ ζητήματα, ειδικά όταν δεν έχετε ίντερσεξ άτομα στην ηγεσία της οργάνωσής σας.

Παρακαλείστε να έχετε κατά νου ότι οι ανάγκες των ίντερσεξ ανθρώπων διαφέρουν από αυτές των ΛΟΑΤ. Μην αναλαμβάνετε δράση αν δεν είστε βέβαιοι ότι κατανοείτε τα θέματα που διακυβεύονται και τις ευρύτερες συνέπειες της δράσης σας.

Να θυμάστε πως ο πολύ απλός κανόνας «Τίποτα για εμάς χωρίς εμάς!» ισχύει εξίσου για τους ίντερσεξ ανθρώπους και για τους συμμάχους τους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ – ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΑΝ- ΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΕ ΙΝΤΕΡ- ΣΕΞ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

**ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ 10 ΧΡΟΝΙΑ, ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΙ ΑΠΟ 15 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΦΟΡΕΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΕΧΟΥΝ ΕΚΔΩΣΕΙ ΠΟΛΥ ΣΑΦΕΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΚΑΛΟΥΝ ΤΙΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ ΝΑ ΔΩ-
ΣΟΥΝ ΤΕΛΟΣ ΣΤΙΣ ΜΗ ΣΥΝΑΙΝΕΤΙΚΕΣ ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ
ΣΤΑ ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΑΤΟΜΑ.**

Το 2011, η **Ύπατη Αρμοστής των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα** Navi Pillay, σε πρόταση στο Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, τόνισε πως τα ίντερσεξ παιδιά υπόκεινται σε διακρίσεις και σε μη αναγκαίες χειρουργικές επεμβάσεις που διεξάγονται χωρίς τη συναίνεσή τους ή αυτή των γονέων τους.

Την ίδια χρονιά, η **Επιτροπή για την Κατάργηση Όλων των Μορφών Διακρίσεων Κατά των Γυναικών** εξέφρασε ανησυχία για τις ίντερσεξ γυναίκες ως «θύματα κακοποιήσεων και κακομεταχείρισης από παρόχους υπηρεσιών υγείας»³² στην Κόστα Ρίκα.

Επίσης το 2011, η **Επιτροπή του ΟΗΕ Κατά των Βασανιστηρίων** ζήτησε, στην αξιολόγησή της στη Γερμανία, να διασφαλίσει την εφαρμογή των «καλύτερων πρακτικών παραχώρησης συναίνεσης βάσει ενημέρωσης για την ιατρική και χειρουργική αγωγή των ίντερσεξ ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένης της πλήρους ενημέρωσης, προφορικής και γραπτής, πάνω στην προτεινόμενη αγωγή, την αιτιολόγησή της και τις εναλλακτικές της» και τη σωστή ενημέρωση των ίντερσεξ ανθρώπων και των γονέων τους σχετικά με τις συνέπειες της μη αναγκαίας χειρουργικής και ιατρικής αγωγής. Η Επιτροπή επιπλέον ζήτησε τη διερεύνηση περιστατικών που στερούταν ενημερωμένης

συναίνεσης και την παροχή επανορθωτικής και επαρκούς αποζημίωσης. Τέλος, η Επιτροπή προέτρεψε τη Γερμανία να παράσχει επαρκή κατάρτιση στους επαγγελματίες των τομέων της ιατρικής και της ψυχολογίας για το φάσμα της σεξουαλικής και της σχετικής βιολογικής και σωματικής ποικιλομορφίας.³³

Ο **Ειδικός Εισηγητής του ΟΗΕ για τα βασανιστήρια και άλλες σκληρές, απάνθρωπες ή ταπεινωτικές μεταχειρίσεις ή τιμωρίες** Juan Mendez επιβεβαίωσε (το 2013) τις προτάσεις της Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων, καλώντας όλα τα κράτη να ανακαλέσουν νόμους που επιτρέπουν παρεμβατικές και μη αναστρέψιμες θεραπείες, «συμπεριλαμβανομένων των εξαναγκαστικών επεμβάσεων κανονικοποίησης γεννητικών οργάνων [και] της ακούσιας στείρωσης [...] όταν επιβάλλεται ή πραγματοποιείται χωρίς την ελεύθερη και ενημερωμένη συναίνεση του ενδιαφερόμενου προσώπου», και να παράσχουν ειδική προστασία σε άτομα που είναι μέρος περιθωριοποιημένων ομάδων.³⁴

Το 2014, η **Ύπατη Αρμοστής του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα** Navi Pillay τόνισε ξανά ότι «μη αναστρέψιμες εγχειρίσεις και στείρωσεις συνεχίζουν να γίνονται σε ίντερσεξ παιδιά χωρίς την ενημερωμένη συναίνεσή τους, προκαλώντας ισόβιες βλάβες».³⁵

Η **Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού** στην αξιολόγησή της Ελβετίας το 2014 προέτρεψε τη χώρα να προστατεύσει τα δικαιώματα των ίντερσεξ παιδιών στη σωματική ακεραιότητα, αυτονομία και αυτοδιάθεση, προκειμένου να αποτρέψει μη αναγκαίες αγωγές και χειρουργικές επεμβάσεις, και να παράσχει στις οικογένειες των ίντερσεξ παιδιών επαρκή συμβουλευτική και υποστήριξη.³⁶

Το 2014, ο Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης Nils Muižnieks δημοσίευσε το σχόλιό του για τα ανθρώπινα δικαιώματα **A boy or a girl or a person – intersex people lack recognition in Europe** (Αγόρι ή κορίτσι ή άτομο – οι ίντερσεξ άνθρωποι στερούνται αναγνώρισης στην Ευρώπη). Σε αυτό το έγγραφο ο επίτροπος επιβεβαίωσε πως «οι πρώιμες θεραπείες “κανονικοποίησης” δε σέβονται τα δικαιώματα των ίντερσεξ ατόμων στην αυτοδιάθεση και τη σωματική ακεραιότητα» και πως «η συναίνεση που δίνεται από

32. CEDAW/C/CRI/CO/5-6, para. 40

33. CAT/C/DEU/CO/5, para. 20

34. A/HRC/19/41, para. 56

35. <http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=14654&LangID=E>

36. http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fC%2fCHE%2fCO%2f2-4&Lang=en

τους γονείς ίσως δεν είναι ελεύθερη και πλήρως ενημερωμένη και δεν μπορεί να λάβει υπόψη το συμφέρον του παιδιού μακροπρόθεσμα».³⁷

Την ίδια χρονιά, **επτά φορείς του ΟΗΕ**, κάποιοι από τους οποίους δεν είχαν ξανά αναφερθεί στα ίντερσεξ ζητήματα, εξέδωσαν μία **κοινή δήλωση αλληλεγγύης** περιγράφοντας τις μη συναινετικές, αισθητικές και άλλες μη αναγκαίες ιατρικές επεμβάσεις στα ίντερσεξ βρέφη ως παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.³⁸

2015

Το 2015 μόνο, τρεις φορείς του ΟΗΕ κάλεσαν επτά Κράτη Μέλη, τέσσερα εκ των οποίων στην Ευρώπη, να προστατεύσουν τη σωματική ακεραιότητα και αυτονομία και το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση των ίντερσεξ ατόμων. Η πρόταση περιλάμβανε κάλεσμα για λήψη «αναγκαιών νομοθετικών, διοικητικών και άλλων μέτρων που να εγγυώνται το σεβασμό της σωματικής ακεραιότητας και αυτονομίας των ίντερσεξ προσώπων και να διασφαλίζουν ότι κανένα άτομο δεν υποβάλλεται κατά τη βρεφική ή την παιδική ηλικία σε μη επείγουσες ιατρικές ή χειρουργικές επεμβάσεις με σκοπό να αποφασιστεί το βιολογικό φύλο του παιδιού».³⁹

Επίσης το 2015, ο **Υπάτος Αρμοστής των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα**, Zeid Ra'ad Al Hussein μίλησε για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που αντιμετωπίζουν οι ίντερσεξ άνθρωποι στην **εναρκτήρια ομιλία του για το 30ό Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**, τονίζοντας πως ίντερσεξ παιδιά και ενήλικες «συχνά υποβάλλονται σε καταναγκαστική στέρωση και άλλες μη αναγκαίες και μη αναστρέψιμες εγχειρήσεις και βάζονται από διακρίσεις στα σχολεία, στους χώρους εργασίας και άλλα περιβάλλοντα», επειδή τα σώματά τους δε συμμορφώνονται με τους τυπικούς ορισμούς για το αρσενικό ή το θηλυκό.⁴⁰

Νωρίτερα την ίδια χρονιά, το **Γραφείο του Υπατού Αρμοστή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου** είχε ήδη δημοσιεύσει ένα Πληροφοριακό Δελτίο για τα Ίντερσεξ Ζητήματα ως μέρος

της εκστρατείας του ΟΗΕ Free & Equal, το οποίο περιλάμβανε εκτεταμένο κατάλογο σημείων δράσης, απευθυνόμενο σε κράτη, στα ΜΜΕ και το ευρύ κοινό.⁴¹

Το 2015, ο **Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης** Nils Muižnieks εξέδωσε το θεματικό έγγραφο *Human Rights and Intersex People*, το οποίο καλεί τα κράτη μέλη να «δώσουν τέλος στις ιατρικά μη αναγκαίες αγωγές «κανονικοποίησης» των ίντερσεξ ατόμων όταν επιβάλλονται ή διεξάγονται χωρίς την ελεύθερη και πλήρως ενημερωμένη συναίνεση του ατόμου που αφορούν» και παρέχει τρόπους για τα επόμενα βήματα ως προς την προστασία των ίντερσεξ ανθρώπων από τις διακρίσεις, την επαρκή αναγνώριση του βιολογικού φύλου τους στα επίσημα έγγραφα και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη.⁴²

Ο **Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης** (FRA) συντάχθηκε με τις προτάσεις του Επιτρόπου, δημοσιεύοντας το δικό του focus paper, *The Fundamental Rights Situation of Intersex People*. Τα ευρήματα του FRA επιβεβαίωσαν τις ανησυχίες που εκφράστηκαν από τις ΜΚΟ για τα ανθρώπινα δικαιώματα των ίντερσεξ ανθρώπων, δηλώνοντας ότι «σε τουλάχιστον 21 Κράτη Μέλη διεξάγονται εγχειρήσεις “κανονικοποίησης” στα ίντερσεξ παιδιά» και ότι «σε οκτώ Κράτη Μέλη ένας νόμιμος εκπρόσωπος μπορεί να συναίνεσει στις ιατρικές παρεμβάσεις “κανονικοποίησης” του βιολογικού φύλου, ανεξάρτητα από την ικανότητα του παιδιού να αποφασίσει». Ο FRA κατέληξε πως οι επαγγελματίες του νομικού και ιατρικού τομέα είχαν ελλείψεις στις γνώσεις τους για τα θεμελιώδη δικαιώματα των ίντερσεξ ανθρώπων, ιδιαίτερα των παιδιών, και επεσήμαναν ότι «τα Κράτη Μέλη πρέπει να αποφύγουν μη συναινετικές ιατρικές αγωγές “κανονικοποίησης” των ίντερσεξ ανθρώπων». Το έγγραφο επεσήμανε επίσης ότι η ίντερσεξ κατάσταση αφορά χαρακτηριστικά φύλου και επομένως θα ήταν καλύτερο να καλύπτεται από το πεδίο του «φύλου» παρά από αυτό του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου. Σχετικά με το πεδίο του φύλου στα επίσημα έγγραφα, ο FRA πρότεινε την επανεξέταση των υπαρχόντων νόμων και πρακτικών για την καλύτερη προστασία των ίντερσεξ ανθρώπων.⁴³

37. <http://www.coe.int/hu/web/commissioner/-/a-boy-or-a-girl-or-a-person-intersex-people-lack-recognition-in-euro-1>

38. http://www.who.int/reproductivehealth/publications/gender_rights/eliminating-forced-sterilization/en/

39. Committee on the Rights of the Child Concluding Observations on Switzerland (CRC/C/CHE/CO/2-4), Committee on the Rights of People with Disabilities Concluding Observations on Germany (CRPD/C/ DEU/CO/1), Committee Against Torture Concluding Observations on Austria (CAT/C/AUT/CO/6), Denmark (CAT/C/DNK/CO/6-7) and Switzerland (CAT/C/CHE/CO/7).

40. <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=16414&LangID=E#sthash.q0fjniwo.dpuf>

41. https://unfe.org/system/unfe-65-Intersex_Factsheet_ENGLISH.pdf

42. <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=2768767&SecMode=1&DocId=2282716&Usage=2>

43. Βιέννη 2015.: European Union Agency for Fundamental Rights: FRA Focus Paper. The Fundamental Rights Situation of Intersex People. Vienna 2015.

ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

- » Να σταματήσουν οι μη αναγκαίες ιατρικές θεραπείες και επεμβάσεις στους ίντερσεξ ανθρώπους χωρίς τη συναίνεση τους
- » Να γίνει σεβαστό το δικαίωμα των ίντερσεξ ανθρώπων να μην υποβάλλονται σε αγωγή απόδοσης βιολογικού φύλου
- » Να αναθεωρηθούν οι ιατρικές ταξινομήσεις που παθολογικοποιούν τους ίντερσεξ ανθρώπους
- » Να βελτιωθεί η νομοθεσία και οι πολιτικές για τη διευκόλυνση της νομικής αναγνώρισης των ίντερσεξ ανθρώπων στα επίσημα έγγραφα, με σεβασμό στο δικαίωμα αυτοδιάθεσής τους
- » Να διασφαλιστεί ότι η εθνική νομοθεσία για την ίση μεταχείριση και τα εγκλήματα μίσους προστατεύει τους ίντερσεξ ανθρώπους
- » Να δοθεί στους ίντερσεξ ανθρώπους πλήρης πρόσβαση στους ιατρικούς τους φακέλους
- » Χρειάζεται περισσότερο διεξοδική έρευνα για την κατάλληλη αντιμετώπιση των διακρίσεων και άλλων παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ίντερσεξ ατόμων
- » Να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση του κοινού και να βελτιωθεί η επαγγελματική επιστημονική κατάρτιση σχετικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ίντερσεξ άνθρωποι
- » Να εμπλακούν ίντερσεξ άτομα στην ανάπτυξη μέτρων για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων
- » Να βελτιωθεί η συμβουλευτική των ίντερσεξ παιδιών και των γονέων τους
- » Να διευκολυνθεί η πρόσβαση των ίντερσεξ ατόμων στη δικαιοσύνη και να διερευνηθούν και να αναγνωριστούν οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους στο παρελθόν

**ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ,
ΠΗΓΕΣ
ΚΑΙ ΕΠΑΦΕΣ**

ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Διακήρυξη της Μάλτας (Δημόσια Δήλωση από το 3ο Διεθνές Intersex Forum, Βαλέτα, Μάλτα, 2013)

- <http://oii europe.org/public-statement-by-the-third-international-intersex-forum/>

- Δήλωση της Ρίγας (Statement of the European Intersex Meeting Riga, 2014)

- <http://oii europe.org/statement-of-the-european-intersex-meeting-in-riga-2014/>

ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ WHO/ICD

Intersex Issues in the International Classification of Diseases: a revision.

- <http://transactivists.org/2015/10/26/intersex-issues-in-the-international-classification-of-diseases-icd/>

ΙΝΤΕΡΣΕΞ ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΙΑ:

- Oii europe (2015): statement of oii europe on intersex, disability and the un convention on the rights of people with disabilities. http://oii europe.org/wp-content/uploads/2015/05/crpd_2015_statement_oii_europe.pdf

ΕΡΓΑΣΙΑ

- Oii australia, pride in diversity (2014): employers' guide to intersex inclusion <https://oii.org.au/wp-content/uploads/key/employer-guide-intersex-inclusion.pdf>

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

- - Νομοσχέδιο Μάλτας για την ταυτότητα φύλου, την έκφραση φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου (2015). <http://justiceservices.gov.mt/DownloadDocument.aspx?app=lom&itemid=12312&l=1>
- - Εκπαιδευτική πολιτική της Μάλτας για τον τρόπο διευκόλυνσης των αναγκών των τρανς, των ίντερσεξ και των φυλοδιαφορετικών μαθητών (2015). <http://education.gov.mt/en/resources/News/Pages/News%20items/Imniedi-d-dokument-%E2%80%98Trans,-Gender-Variantand-Intersex-Students-in-Schools%E2%80%99.aspx>

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΙΝΤΕΡΣΕΞ

- Τα ανθρωπίνια δικαιώματα των ίντερσεξ ανθρώπων. Θεματικό έγγραφο που εκδόθηκε από το Επίτροπο του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (2015), <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CommDH/IssuePaper%282015%291&Language=lanEnglish&Ver=original>
- Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (2015): Η κατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ίντερσεξ ατόμων, <http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2015-focus-04-intersex.pdf>
- Ηνωμένα Έθνη (2015): Τα ανθρωπίνια δικαιώματα των ίντερσεξ ατόμων (Παράλληλη εκδήλωση στην 30ή Σύνοδο του Συμβουλίου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα τον Σεπτέμβριο του 2015), <https://www.youtube.com/watch?v=uPGOnBSYbOc#t=20>
- 24. GMFK Konferenz (2014): Top 8.1: Rechte intersexueller Menschen wahren und Diskriminierung beenden – insbesondere Schutz der körperlichen Unversehrtheit, http://www.gleichstellungsministerkonferenz.de/documents/2014_10_13_Beschluesse_GESAMT_Extern.pdf
- Επίτροπος του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (2014): Σχόλιο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα: Αγόρι ή κορίτσι ή άτομο – οι ίντερσεξ άνθρωποι στερούνται αναγνώρισης στην Ευρώπη, <http://www.coe.int/hu/web/commissioner/-/a-boy-or-a-girl-or-a-person-intersex-people-lack-recognition-in-euro-1>
- Ηνωμένα Έθνη (2014): Ίντερσεξ Άνθρωποι και Ανθρώπινα Δικαιώματα: Παραβιάσεις, Φωνές και Οράματα. (Παράλληλη εκδήλωση στα Ηνωμένα Έθνη πριν από την 25η Σύνοδο του Συμβουλίου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα τον Μάρτιο του 2014), <http://youtu.be/hhTYYqCv7gEI>
- Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης (2013): Το δικαίωμα των παιδιών στη σωματική ακεραιότητα, <http://assembly.coe.int/ASP/Doc/XrefViewPDF.asp?FileID=20174&Language=en>
- Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών (2013): Έκθεση του Ειδικού Εισηγητή για τα βασανιστήρια και τη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία, Juan E. Méndez, http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session22/A.HRC.22.53_English.pdf
- Dan Christian Ghattas (2013): Ανθρώπινα Δικαιώματα μεταξύ των Φύλων. Μια προκαταρκτική μελέτη για τις καταστάσεις ζωής των ίντερ* ατόμων. Έκδοση Heinrich-Böll-Foundation. Berlin <http://www.boell.de/en/2013/10/21/human-rights-between-sexes>
- Ελβετική Εθνική Συμβουλευτική Επιτροπή για τη Βιοϊατρική Δεοντολογία: Περί της διαχείρισης των διαφορών της ανάπτυξης του φύλου No.20/2012. Θέματα δεοντολογίας που συνδέονται με την ίντερσεξ κατάσταση, http://www.nek-cne.ch/fileadmin/nek-cne-dateien/Themen/Stellungnahmen/en/NEK_Intersexualitaet_En.pdf

- Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Σαν Φρανσίσκο (2005): Έρευνα για τα ανθρωπίνια δικαιώματα σχετικά με την ιατρική «κανονικοποίηση» των ίντερσεξ ανθρώπων (2005), http://www.isna.org/files/SFHRC_Intersex_Report.pdf
- Αυτή είναι μόνο μια επιλογή. Μπορείτε να βρείτε έναν πιο ολοκληρωμένο και τακτικά ανανεούμενο κατάλογο ψηφισμάτων, εκθέσεων και συστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των συστάσεων του ΗΕ, στην ιστοσελίδα www.oieurope.org

ΤΑΙΝΙΕΣ, ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑ

- Mauro Cabral (2015): The marks on our bodies (Article published for Intersex Awareness Day, 26th of October, <http://intersexday.org/en/mauro-cabral-marks-bodies/>)
- Inter – Erfahrungen intergeschlechtlicher Menschen in der Welt der zwei Geschlechter (2013, ed. by Barth, Ghattas, Böttger, Schneider), μια συλλογή από δοκίμια και συνομιλίες σχετικά με την εμπειρία ίντερσεξ ατόμων από πέντε ηπείρους
- Intersexion (Ντοκιμαντέρ με ιστορίες από τη ζωή διαφόρων ίντερσεξ ανθρώπων, Νέα Ζηλανδία)
- Orchids, My Intersex Adventure (Αυτοβιογραφικό ντοκιμαντέρ για έναν ίντερσεξ κινηματογραφιστή, Αυστραλία 2010)
- Interdicciones – Escrituras de la Intersexualidad en Castellano (2009, ed. by M. Cabral), μια συλλογή από δοκίμια και συνομιλίες σχετικά με την εμπειρία των ίντερσεξ ανθρώπων σε Λατινική Αμερική και Ισπανία.
- XXΥ (Μυθοπλαστική ταινία για ένα ίντερσεξ άτομο εφηβικής ηλικίας, Αργεντινή, Ισπανία, Γαλλία, 2007)
- Octopusalarm (OT: Tintenfischalarm, το πρώτο ευρωπαϊκό ντοκιμαντέρ για ίντερσεξ άτομο, Αυστρία, 2006)
- Hermaphrodites Speak! (ντοκιμαντέρ από το πρώτο Intersex Retreat 1995, ΗΠΑ 1996, https://www.youtube.com/watch?v=VMER3_nxIN0)

Ιστότοποι

- oieurope.org
- intervisibility.eu
- intersexday.org
- www.interfaceproject.org
- www.ilga-europe.org/what-we-do/our-advocacy-work/trans-and-intersex/intersex

WWW.OIIEUROPE.ORG

Ίντερσεξ είναι όρος ομπρέλα για άτομα που γεννήθηκαν με κάποιο συνδυασμό χαρακτηριστικών φύλου όπως χρωμοσώματα, γεννητικά όργανα, εσωτερικά αναπαραγωγικά όργανα ή ορμονικά προφίλ, που δεν ταιριάζουν με την τυπική διχοτομική έννοια του αρσενικού και θηλυκού γένους.

«Εύχομαι οι δάσκαλοί μου να γνώριζαν ότι άλλο ίντερσεξ κι άλλο τρανς, αν και μπορεί ένα άτομο να είναι και τα δύο»

-μέλος νεολαίας interACT

Το InterACT Youth είναι ένα πρόγραμμα της InterACT που δίνει στην ίντερσεξ νεολαία, από τα χρόνια της εφηβείας μέχρι και μετά τα είκοσι, ευκαιρίες να μοιραστούν εμπειρίες και να αναπτύξουν δεξιότητες ηγεσίας και προώθησης των δικαιωμάτων τους.

Οι εκπαιδευτικοί παίζουν ένα σημαντικό ρόλο στις ζωές των νέων ατόμων και έχουν τη δυνατότητα να εξασφαλίσουν ένα περιβάλλον αμοιβαίου σεβασμού όπου τα παιδιά νιώθουν πως γίνονται αποδεκτά για αυτό ακριβώς που είναι. Κάνοντάς τα να αισθανθούν ασφαλή, ότι τα καταλαβαίνετε και ότι τα συμπεριλαμβάνετε, βοηθά σε βάθος χρόνου να χτίσουν αυτοεκτίμηση και δια βίου ευτυχία (ή ευζωία)

Τί ευχόμαστε να γνώριζαν οι δάσκαλοί/-ες μας

«Οι δασκάλες/-οι μου έλεγαν ότι δεν ήξεραν πώς να διδάξουν σχετικά με τα ίντερσεξ άτομα.»

Facts

- Τα ίντερσεξ (ή διαφυλικά) άτομα, δεν είναι τόσο σπάνια! Περίπου το 2% του πληθυσμού γεννιέται intersex- Αυτό είναι σχεδόν τόσο κοινό όσο οι άνθρωποι που γεννιούνται με κόκκινα μαλλιά ή με πράσινα μάτια!
- Τα ίντερσεξ χαρακτηριστικά δεν είναι πάντα «ορατά» - δεν μπορείς να καταλάβεις αν κάποιο άτομο είναι ίντερσεξ απλώς και μόνο κοιτάζοντάς το.
- Ίντερσεξ είναι η ποικιλομορφία των φυσικών σωματικών χαρακτηριστικών του φύλου, δεν είναι ταυτότητα φύλου ούτε σεξουαλικός προσανατολισμός. Οι ίντερσεξ άνθρωποι υπάρχουν, με οποιονδήποτε σεξουαλικό προσανατολισμό και οποιαδήποτε ταυτότητα φύλου!
- Τα ίντερσεξ παιδιά, συχνά υποβάλλονται σε χειρουργικές επεμβάσεις και άλλες περιττές ιατρικές παρεμβάσεις, δίχως την συγκατάθεσή τους, μόνο και μόνο για να «χωρέσουν» τα σώματά τους στο έμφυλο δίπολο.
- Το να είσαι ίντερσεξ είναι διαφορετικό από το να είσαι τρανς: Ο όρος τρανς αναφέρεται στα άτομα, των οποίων η ταυτότητα φύλου διαφέρει από αυτήν που τους αποδόθηκε στη γέννηση, ενώ ο όρος ίντερσεξ αναφέρεται στα άτομα των οποίων τα χαρακτηριστικά φύλου τους, βρίσκονται εκτός του θηλυκού ή αρσενικού δίπολου.
- Οι τρανς άνθρωποι πολύ συχνά αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην πρόσβαση σε ιατρικές παρεμβάσεις επιβεβαίωσης φύλου τις οποίες επιθυμούν. Αντίθετα, οι ίντερσεξ άνθρωποι συχνά εξαναγκάζονται σε περιττές ιατρικές παρεμβάσεις τις οποίες δεν επιθυμούν.

«Δεν θέλω άλλα ίντερσεξ παιδιά να νιώθουν διαγραμμένα.»
~Μέλος interACT Youth

InterACT

Advocates for Intersex Youth

Περισσότερες πληροφορίες και πηγές είναι διαθέσιμες στα:
InterACTadvocates.org
rainbowschool.gr

«Το σώμα μου δεν είναι ντροπή και δεν πρόκειται πια να κρύβομαι.»

-μέλος νεολαίας interACT

interactadvocates.org | info@interactadvocates.org | 707-793-1190
365 Boston Post Road Suite 163 Sudbury, MA 01776

Intersex Greece

intersexgreece@gmail.com • <https://www.facebook.com/groups/62516643739698/>

πολύχρωμο
σχολείο

για μια συμπεριληπτική
εκπαίδευση σε ζητήματα
φύλου και σεξουαλικότητας

«Μη μιλάς για μένα και συμπεριφέρεσαι λες και ξέρεις περισσότερα για το σώμα μου απ' ό,τι εγώ.»

-μέλος νεολαίας interACT

Μέσα στην Τάξη

• Διδάξτε στις/στους μαθήτριες/-τές σας ότι το βιολογικό φύλλο είναι διαφορετικό από το κοινωνικό φύλλο. Κανένα δεν είναι δυαδικό και τα δύο μπορούν να συνυπάρχουν μέσα σε ένα απεριόριστο φάσμα. Για παράδειγμα, μερικές γυναίκες έχουν περισσότερη τριχοφυΐα στο σώμα τους από άλλες, ενώ κάποιοι άντρες μπορεί να έχουν πιο ψηλή φωνή.

• Ενημερώστε τους/τις μαθητές/-τριές σας για την σεξουαλική ποικιλομορφία και τις έμφυλες ταυτότητες μέσα από το επιστημονικό αλληλό και το κοινωνικό πρίσμα έτσι ώστε τα ίντερσεξ παιδιά να μπορούν να νιώθουν άνετα μέσα στην τάξη.

• Μην ξεχωρίζετε και μην ασκείτε επιπλέον πίεση στους/στις ίντερσεξ μαθητές/-τριές σας έχοντας της απαίτηση να ενημερώνουν οι ίδιοι/-ες την τάξη για ίντερσεξ ζητήματα. Η ενημέρωση είναι δική σας αρμοδιότητα, εκτός εάν οι ίδιοι/-ες θελήσουν να ενημερώσουν την τάξη.

• Υιοθετήστε συμπεριληπτική και άφυηλη γλώσσα έτσι ώστε τα ίντερσεξ άτομα να νιώθουν ότι γίνονται σεβαστά και να νοιώθουν άνετα μέσα στην τάξη. Δεν είναι όλα τα σώματα ίδια!

• Αποφύγετε γλώσσα που μπορεί να πληγώσει συναισθηματικά:
- Μην χρησιμοποιείτε όρους όπως «φυσιολογικό» κορίτσι ή αγόρι
- Αποφύγετε ξεπερασμένους όρους όπως «ερμαφρόδιτο»

“Η καθηγήτρια βιολογίας μου ήταν υποστηρικτική αλλά χρησιμοποιούσε ξεπερασμένους και προσβλητικούς όρους όπως «ερμαφρόδιτο» αντί για τον όρο «ίντερσεξ». Μετέπειτα, ζήτησε συγγνώμη και αναπροσάρμοσε το εκπαιδευτικό υλικό της – αυτό ήταν κάτι που εκτίμησα πολύ!”

• Αποφύγετε τις γενικεύσεις στη γλώσσα:
- Για παράδειγμα, μην λέτε ότι όλα τα αγόρια έχουν τα χρωμοσώματα XY. Αντί γι' αυτό μπορείτε να πείτε ότι τα περισσότερα αγόρια έχουν τα χρωμοσώματα XY.
- Αποφύγετε όταν αναφέρεστε σε κάποιο άτομο να λέτε ότι είναι «γεννημένο αγόρι» ή «γεννημένο κορίτσι», λαμβάνοντας υπόψη μόνο τα χρωμοσώματά τους. Το βιολογικό φύλλο καθορίζεται από πολλές παραμέτρους πέραν των χρωμοσωμάτων.

“Μια φίλη μου είπε να μην μιλάω μέσα στα αποδυτήρια των κοριτσιών από τη στιγμή που της είπα ότι είμαι ίντερσεξ”.
-μέλος νεολαίας interACT.

Αγωγή Υγείας

• Αποφύγετε τη χρήση έμφυλης γλώσσας σχετικά με την εφηβεία και τη σωματική ανάπτυξη. Για παράδειγμα :
Αντί να πούμε «γυναικεία προϊόντα υγιεινής» λέμε «προϊόντα για την έμμηνου ρήση» ή «προϊόντα περιόδου». Μερικά ίντερσεξ (και τρανσζέντερ) άτομα έχουν περίοδο! Δε νιώθει κάθε άτομο άνετα με λέξεις όπως «γυναικεία/θηλυκά» ή «ανδρικά /αρσενικά».

• Αντί να χρησιμοποιείτε φράσεις όπως «γίνεται γυναίκα» ή «γίνεται άνδρας» απλώς μιλήστε για τις αλλαγές αυτές με το όνομά τους π.χ. : «αύξηση της τριχοφυΐας» ή «ανάπτυξη του στήθους».

• Αποφεύγετε να κάνετε υποθέσεις σε σχέση με τα ορατά χαρακτηριστικά φύλλου κάποιου ατόμου. Για παράδειγμα, αντί να υποθέσετε πως κάποιο άτομο που μοιάζει «θηλυκό» έχει περίοδο, απλώς ρωτήστε το.

• Κάνετε ερωτήσεις με κατάλληλο τρόπο επιδεικνύοντας σεβασμό και μόνο όταν αυτό είναι απαραίτητο.

• Η εφηβεία μπορεί να μην είναι πάντα γραμμική, ούτε να είναι ίδια για όλους τους ανθρώπους. Αυτό μπορεί να ισχύει ιδιαίτερα για τα ίντερσεξ παιδιά.

“Πέρυσι βγήκα κλαίγοντας από το μάθημα Βιολογίας.”

-μέλος νεολαίας interACT

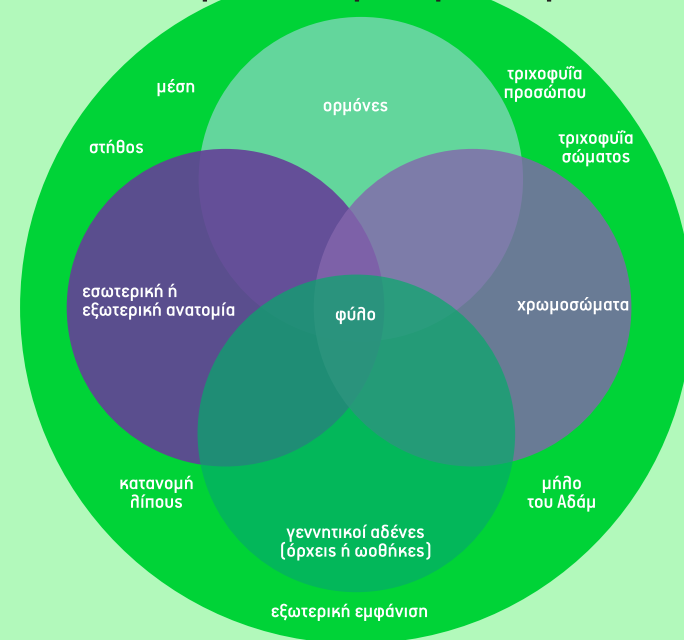
• Ποτέ μην υποθέτετε πως όλα τα ίντερσεξ άτομα βιώνουν παγκοσμίως την ίδια εμπειρία.

Στα μαθήματα σεξουαλικής αγωγής

• Δεν είναι όλα τα σώματα ίδια! Τα ίντερσεξ άτομα αισθάνονται πολύ συχνά ότι δεν αξίζουν να αγαπηθούν επειδή ο τρόπος που διδασκόμαστε ότι λειτουργούν οι σχέσεις και η οικειότητα συχνά τα αποκλείει.
• Μην αντιδράτε με έκπληξη ή δέος αναφορικά με τα διαφορετικά χαρακτηριστικά ενός/μιας ίντερσεξ μαθητή/-τριας.
• Αποφύγετε να χρησιμοποιήσετε κάποιο/α μαθητή/-τρια ως εκπαιδευτικό παράδειγμα χωρίς την συναίνεσή του/της. Μην θεωρήσετε ποτέ ότι είναι πρόθυμος/-η να απαντήσει σε προσωπικές ερωτήσεις.
• Το μάθημα της σεξουαλικής αγωγής είναι συχνά η πρώτη επαφή μας με έννοιες όπως η αναπαραγωγική υγεία και το σώμα του ανθρώπου. Η εξαίρεση των ίντερσεξ παιδιών από τέτοιου είδους συζητήσεις ενέχει τον κίνδυνο τα παιδιά αυτά να νιώσουν αποκλεισμένα, μη φυσιολογικά ή αόρατα.

“Το μάθημα της σεξουαλικής αγωγής δεν με προετοίμασε για το πώς βίωνα την δική μου εφηβεία. Αυτό συνέβη επειδή μας είχαν μιλήσει για το πώς θα βιώσουμε την εφηβεία με δεδομένο ότι υπάρχουν μόνο δύο βιολογικά φύλλα και επειδή δεν είχαμε διδαχτεί ποτέ κάτι σχετικό για τα ίντερσεξ σώματα”, μέλος νεολαίας interACT.

Δευτερεύοντα χαρακτηριστικά φύλλου

Δράσεις

• Καλέστε ίντερσεξ ομιλήτριες ή ομιλήτες και χρησιμοποιήστε εξωτερικές πηγές πληροφόρησης για να ενημερωθείτε οι ίδιες/-οι και οι συνάδελφοί σας.

• Χρησιμοποιήστε τις γνώσεις σας για να επιμορφώνετε τις/τους συναδέλφους σας. Όλες/-οι όσες/-οι συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία έχουν την ίδια υποχρέωση με εσάς να είναι σωστά ενημερωμένες/-οι.

• Εάν ένα ίντερσεξ παιδί επιθυμεί να ενημερωσει τους/τις συμμαθητές/-τριές του, ακούστε τις ιδέες του και δημιουργήστε ένα ασφαλές πλαίσιο όπου θα μπορεί να μοιραστεί τις γνώσεις του. Εάν η εκπαίδευση γύρω από τα ίντερσεξ άτομα γίνεται με ακρίβεια, οι μαθητές/τριές σας θα νοιώθουν άνετα μέσα στην τάξη και θα προοδεύουν.

• Εάν διοργανώνετε κάποια ομάδα σχετική με ζητήματα σεξουαλικότητας και φύλλου, να καλείτε πάντα τους/τις ίντερσεξ μαθητές/-τριές σας και να βεβαιωθείτε ότι αισθάνονται καλοδεχούμενοι/ες, ότι αντιμετωπίζονται με σεβασμό και ότι οι μαθητίριες/-τές που συμμετέχουν στην ομάδα έχουν πρόσβαση σε ίντερσεξ εκπαιδευτικό υλικό.

• Δημιουργήστε ένα χώρο ο οποίος θα είναι ανοιχτός σε όλες τις ταυτότητες, χωρίς προκαταλήψεις και επικριτική διάθεση.
• Ρωτήστε τους/τις ίντερσεξ μαθητές/-τριές σας για το πώς θα ήθελαν να τους συμπεριφέρονται και με ποιες αντανυμίες να τους απευθύνονται. Ακολουθήστε πιστά την επιθυμία τους.

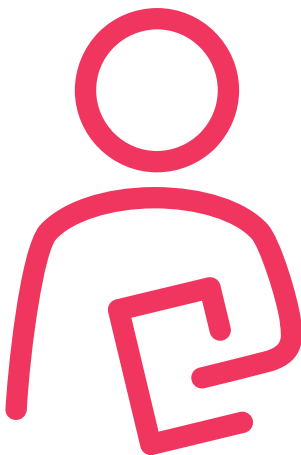
• Υποστηρίξτε και υπερασπιστείτε τα ίντερσεξ παιδιά και εκτός σχολείου!

Πηγή:

<https://interactivocates.org/wp-content/uploads/2018/07/BROCHURE-interACT-Teachers-final.pdf?fbclid=IwAR2pcDBRyveNNZfYtdpjiZuJpW31XStEUAqea7UzAXx9PHHxBavegsJJ4>
Μετάφραση για το Πολύχρωμο Σχολείο: Δάφνη Γεωργιάκη Κόλλια, Ιωάννα Στεφανίδου, Πηνελόπη Χριστοπούλου
Επιμέλεια μετάφρασης, Intersex Greece” <https://www.facebook.com/groups/625166437539698/>
IntersexGreece@gmail.com

—
ΔΕΙΚΤΗΣ
ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗΣ
ΤΩΝ ΛΟΑΤΚΙ ΑΤΟΜΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Οι δείκτες

Τρέχουσα κατάσταση

Όλοι έχουν θεμελιώδες δικαίωμα στην εκπαίδευση. Τα σχολεία πρέπει να είναι ασφαλή, συμπεριληπτικά και υποστηρικτικά. Αυτό συνεχίζει να μην ισχύει για πολλούς νέους που είναι ή θεωρούνται λεσβίες, γκέι, αμφιφυλόφιλοι, τρανς, κουίρ ή ίντερσεξ (ΛΟΑΤΚΙ).

“Στα σχολικά μου χρόνια βασικά κρυβόμουν. Μισούσα τον εαυτό μου χωρίς να ξέρω γιατί”. Μία, τρανς

“Αντί να συγκεντρωθώ στη μελέτη έπρεπε να αντιμετωπίσω το άγχος εξαιτίας του εκφοβισμού”. Artiom, γκέι

“Πίστευα πως δεν υπάρχουν πολλοί σαν εμένα κι έτσι ήταν συναισθηματικά δύσκολο να υπάρχω εκεί”. Emily, ίντερσεξ

Πολλοί ΛΟΑΤΚΙ μαθητές βιώνουν...

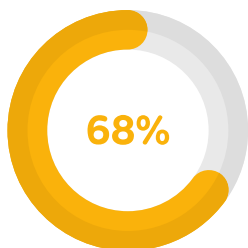

Ομοφοβικό, τρανσφοβικό ή
ίντερφοβικό εκφοβισμό

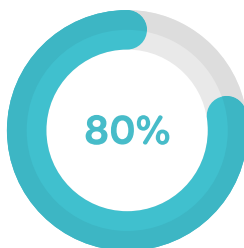
Απουσία σχετικής και
συμπεριληπτικής μαθησιακής
ύλης

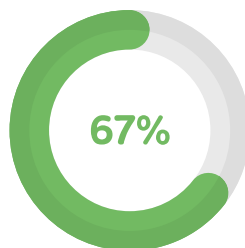
Ανεπαρκής υποστήριξη από
εκπαιδευτικούς και σχολικό προσωπικό

ΛΟΑΤ μαθητές που
δεχτήκαν ομοφοβική ή
τρανσφοβική βία

Μαθητές μάρτυρες
αρνητικών συμπεριφορών
προς θεωρούμενο ως ΛΟΑΤ
άτομο.

ΛΟΑΤ μαθητές που
έκρυψαν το σεξουαλικό
προσανατολισμό ή την
ταυτότητα φύλου τους.

Αντίκτυπο στους μαθητές

Οι διακρίσεις με βάση τον πραγματικό ή θεωρούμενο σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα και την έκφραση φύλου και τα χαρακτηριστικά φύλου μπορούν να έχουν αντίκτυπο:

Στην ψυχική υγεία: κατάθλιψη, χαμηλή αυτοπεποίθηση...

Στη συγκέντρωση και στην ακαδημαϊκή επίδοση

Στην παρουσία και στην ολοκλήρωση του σχολείου

Στην ανώτερη εκπαίδευση και στις επαγγελματικές ευκαιρίες

Οι εκπαιδευτικοί τονίζουν την έλλειψη...

ικανότητας και επιμόρφωσης

σχολικών πολιτικών και κατευθυντήριων γραμμών

πληροφοριών και οδηγιών για τους ΛΟΑΤΚΙ μαθητές

ορατότητας των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων στην εκπαίδευση

“Δεν είχα καμία επιμόρφωση για το πώς να αντιμετωπίζω τα ΛΟΑΤΚΙ θέματα άρα δε νιώθω άνετα να το κάνω”. εκπαιδευτικός, Μ. Βρετανία

“Τι πρέπει να κάνω όταν πιστεύω πως ένας μαθητής είναι ΛΟΑΤΚΙ; Πρέπει να επέμβω ή όχι; Πρέπει να παραδεχτώ ότι δεν έχουμε επαρκή γνώση”. εκπαιδευτικός, Δανία

“Πραγματικά δεν γνωρίζω τίποτα γι' αυτό και ειλικρινά δεν ενδιαφέρομαι”. εκπαιδευτικός, Πολωνία

ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗΣ ΤΩΝ ΛΟΑΤΚΙ ΑΤΟΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Μερικά κράτη του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν λάβει σημαντικά μέτρα για να κάνουν τα σχολεία πιο συμπεριληπτικά για μαθητές που είναι ή θεωρούνται ΛΟΑΤΚΙ. Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι στοχοθετημένες παρεμβάσεις χωρίς αποκλεισμούς στην εκπαίδευση μπορούν να κάνουν θετική διαφορά.

**Νομός κατά των διακρίσεων
εφαρμόσιμος στην εκπαίδευση**

Χρειάζεται νομικό πλαίσιο για τη διασφάλιση του δικαιώματος στην εκπαίδευση. Αυτό περιλαμβάνει την αντιμετώπιση διακρίσεων λόγω πραγματικού ή θεωρούμενου σεξουαλικού προσανατολισμού ταυτότητας και έκφρασης φύλου και χαρακτηριστικών φύλου.

Πολιτικές και σχέδια δράσης

Πολιτικές που να προάγουν ασφαλές, συμπεριληπτικό περιβάλλον είναι ζωτικές για τον καθορισμό των δράσεων των σχολείων κατά της ομοφοβίας, της τρανσφοβίας και της ιντερφοβίας.

Εθνικό συμπεριληπτικό πρόγραμμα σπουδών

Η έρευνα δείχνει ότι η πυροσβεστική αντιμετώπιση των διακρίσεων στο σχολείο δεν αρκεί. Η γενική έλλειψη ορατότητας και θετικής εκπροσώπησης των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων στα σχολεία έχει αρνητικές συνέπειες για όλους τους μαθητές. Γι αυτό, τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα και τα δικαιώματά τους πρέπει να συμπεριλαμβάνονται σε όλο το πρόγραμμα σπουδών και στο μαθησιακό υλικό.

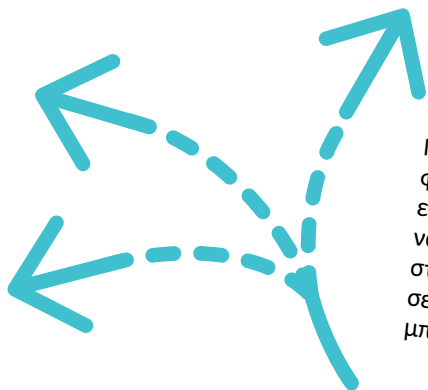
Επιμόρφωση εκπαιδευτικών για ΛΟΑΤΚΙ θέματα

Άρτια επιμόρφωση εκπαιδευτικών και λοιπού προσωπικού για ΛΟΑΤΚΙ θέματα και συμπερίληψη είναι ουσιαστική για τη δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος αγάπης και στήριξη στους ΛΟΑΤΚΙ μαθητές.

Δικαίωμα επιλογής φύλου

Μαθητές που είναι τρανς, ρευστού φύλου, ποικίλου φύλου και ίντερσεξ ίσως αντιμετωπίσουν επιπλέον εμπόδια. Όλοι οι μαθητές έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν το όνομά τους και το δείκτη φύλου τους στο σχολείο και η απόφασή τους πρέπει να είναι σεβαστή για όλα τα έγγραφα και τους χώρους που μπορούν να χρησιμοποιήσουν.

Συλλογή δεδομένων εκφοβισμού και παρενόχλησης

Η παρακολούθηση φύσης, συχνότητας και επιπτώσεων της σχολικής βίας επιβάλλεται για αποτελεσματική καταπολέμηση ομοφοβικού, τρανσφοβικού και ιντερφοβικού εκφοβισμού. Ο εκφοβισμός λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ταυτότητας και έκφρασης φύλου ή χαρακτηριστικών φύλου πρέπει να καταγραφεί με ακρίβεια.

Συστήματα υποστήριξης

Ορισμένες φορές, οι ΛΟΑΤΚΙ μαθητές ίσως χρειαστούν επιπλέον στήριξη και καθοδήγηση, άρα το προσωπικό του σχολείου πρέπει να είναι επιμορφωμένο ώστε να ανταποκριθεί σε αυτές τις ανάγκες. Πρέπει να εδραιωθούν και συνδέσεις με σχετικές υπηρεσίες νεότητας.

Πληροφορίες και κατευθυντήριες γραμμές

Οι μαθητές πρέπει να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες και στήριξη για σεξουαλικό προσανατολισμό, ταυτότητα και έκφραση φύλου και χαρακτηριστικά φύλου. Οι πληροφορίες πρέπει να παρέχονται σε διάφορες μορφές και να υπάρχουν σε δημόσιους και πιο ιδιωτικούς χώρους του σχολείου.

Συνεργασία κυβερνήσεων και κοινωνίας πολιτών

Συνεργασίες εκπαιδευτικού τομέα, ΜΚΟ και άλλων σχετικών υπηρεσιών διασφαλίζουν στα σχολεία πρόσβαση σε ενημερωμένες πληροφορίες και καθοδήγηση ως προς τη συμπερίληψη των ΛΟΑΤΚΙ. Αυτοί οι οργανισμοί χρειάζονται επαρκή χρηματοδότηση και πόρους καθώς και κρατική στήριξη.

Διεθνής δέσμευση

Συμμετοχή στο LGBTQI Focal Point Network και υπογραφή της υπουργικής έκκλησης της UNESCO για δράση για την ομοφοβική και τρανσφοβική βία δείχνουν τη διεθνή δέσμευση κατά του σχολικού εκφοβισμού και υπέρ της συμπερίληψης των ΛΟΑΤΚΙ στην εκπαίδευση

“Τα κράτη μέλη πρέπει να πάρουν τα απαραίτητα νομικά και άλλα μέτρα που να απευθύνονται προς το σχολικό προσωπικό και τους μαθητές, ώστε να διασφαλιστεί ότι το δικαίωμα στην εκπαίδευση μπορεί να είναι αποτελεσματικά διαθέσιμο χωρίς διακρίσεις βάσει σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου. Συγκεκριμένα, αυτό περιλαμβάνει τη διασφάλιση του δικαιώματος των παιδιών και των νέων στην εκπαίδευση σε ασφαλές περιβάλλον, χωρίς βία, εκφοβισμό, κοινωνικό αποκλεισμό ή άλλες μορφές διακρίσεων και υποτιμητικής συμπεριφοράς που συνδέεται με το σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου.”

Ο IGLYO δημιούργησε το Δείκτη Συμπερίληψης των ΛΟΑΤΚΙ στην Εκπαίδευση για να στηρίξει τις εθνικές κυβερνήσεις και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών του Συμβουλίου της Ευρώπης ώστε να διασφαλιστεί το δικαίωμα όλων των ατόμων στην εκπαίδευση.

Ο Δείκτης θα παρέχει μία επισκόπηση των στρατηγικών συμπερίληψης των ΛΟΑΤΚΙ, θα τονίζει τις καλές πρακτικές και θα ενθαρρύνει τη διεθνή συνεργασία. Με τη συγκέντρωση στοιχείων από τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και από τους ειδικούς της εκπαίδευσης σε κάθε κράτος μέλος, ο IGLYO θα παράγει:

Δείκτη Συμπερίληψης των ΛΟΑΤΚΙ στην Εκπαίδευση

Έναν πίνακα των χωρών και εκπαιδευτικούς δείκτες για εύκολη σύγκριση της κατάστασης μεταξύ διαφορετικών χωρών μελών.

Έκθεση Συμπερίληψης των ΛΟΑΤΚΙ στην Εκπαίδευση

Ένα αφηγηματικό αρχείο από κάθε χώρα του Συμβουλίου της Ευρώπης ώστε να παρέχει μία επισκόπηση της τρέχουσας κατάστασης της συμπερίληψης των ΛΟΑΤΚΙ στην εκπαίδευση.

Αυτή θα είναι μια αφετηρία για να αξιολογήσουν οι κυβερνήσεις και η κοινωνία των πολιτών τα τρέχοντα επίπεδα συμπερίληψης στις δικές τους χώρες, να μάθουν από παραδείγματα καλών πρακτικών και να δημιουργηθεί διεθνής δέσμευση για αυτό το σημαντικό θέμα.

Το σχολείο παίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή μας.

Όλοι έχουμε δικαίωμα στην εκπαίδευση.

Όλοι έχουμε την ανάγκη της συμπερίληψης.

Για περαιτέρω πληροφορίες, παρακαλούμε επικοινωνήστε:
education@iglyo.com

www.iglyo.com

Μετάφραση – Επιμέλεια : Πολύχρωμο Σχολείο (2017)

FUNDED BY

Government of
the Netherlands

SUPPORTED BY

